PORTA

DE

ZIFERIS

12

96 **Porta (Giov. Batt. della).** De furtivis literarum notis vulgo de ZIFERIS, libri V. Altero libro super aucti et quamplurimis in locis locupletati. Fol., 6 ll., 226 pp. (wrongly numb. 314), 1 l., numerous woodcuts of cyphers and diagrams, fine printer's device, a few margins wormed, good copy, vellum, £1 15s *Io. Bapt. Subtilis, Naples*, 1602
ENLARGED EDITION. Brunet, IV, 826. A copy in the Br. Mus.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS VVLGO' DE ZIFERIS

Libri Quinque.

Altero libro superaucti, & quamplurimis in locis locupletati.

IO. BAPTISTA PORTA NEAPOLITANO
AVCTORE.

NEAPOLI, Apud Ioannem Baptistam Subtilem. MDCII.

ILLVSTRISSIMO

IOANNI ALBRITIO
SALICIS MARCHIONI.

IO: BAPTISTA PORTA NEAPOLITANVS.

SCRIPTORVM doctißimi (macte puer virtute noua) quempiam laudaturi, cum in eo proprias laudes non offendissent, auos, qui iam exactis longorum seculorum temporibus olim extiterant, aut opibus, aut nobilitate, alijsq; gestis laudare soliti sunt, vnde vetus illud et laudatũ elogiũ increbuit. Quis parentes laudauit, nisi ipsi filij infælices? Eas laudes Themistocles proprias appellat, quæ ex priuatis meritis conquiruntur, & alienis honoribus virũ decorare, haud vituperio carere iure optimo existimauit. Te igitur laudaturi, tã multipliciũ et variarũ dotium inundans flumen occurrit, vt nos magis copia obrutos, quàm inopia pressos iri fateremur: vt non cogamur tuorum res gestas recensere. Relinquamus igitur Ioanni Antonio auo tuo conquisitarum opum gloriam, & oppidorum Salicis, Maßapiæ, Guagnani, Celini, Vgnani, Vetranæ, & Herchie, & natorũ suorum Scipionis, & Ioannis Mariæ, qui viriliter pugnando in belgicis prælijs non sine gloria occubuerunt: vnde à Philippi II. Regis nostri maiestate titulos Marchionis obtinuerit. Relinquamus Carolo patri tuo se vetusta suæ gentis iactet nobilitate è Como oriũdæ, nobilißima Italiæ

vrbe, quæ clarissimis primum initijs, ingentium mox facinorum gloria insigniter excreuit: quarum rerum gestarum splendor in Mnemosynes sacrario in nunquam peritura viuet tabula. Quod Thomas Albritius domi, forisq; clarus sua virtute Crucigerorum Theutonum magnus magister electus. Et Ioanninus contra Muscone Lusignani Comitem prælians, triumphans à suis ciuibus receptus sit. Et Syluius Regis Ferdinandi custodiæ præfectus Neapolitani Regni Regulorum seditiones compresserit, regijs muneribus decoratus. Et Lutius nunc senator Mediolanensis. Magdalena vitæ sanctitate, & miraculis effulserit. Arnaldus etiam hoc nomine memorandus à Nicolao IIII. Pont. Max. Cataniæ Episcopus electus, Poloniæ Regis, & Cypri legatus extiterit, vt Thomas Porcacchius in historijs, & Scipio Ammiratus memoriæ cõmendarunt: ne me aliquis impudentiæ accuset, & ad te nostra se cõuertat oratio, qui absq; suorum laudibus priuatis meritis nemo illustrior emicuit, qui quintum & decimum vix agens annum, humaniores literas professus, ad celeberrimas Matheseos disciplinas euectus, ad Perspectiuam, bellicam Archi tecturam: vt alia prætercam, non parum gloriæ & laudis ex ea re cumulum assecutus es, omitto equitandi, armorum studia, aliorumq; nobilium exercitiorum, in quibus possem longißime spatari. Nunc verò sub fælici Ioannis Amistanzæ patrocinio, iustitia & bonitate inter Neapolitanos regios Senatores efflorescentis, ita in christianis virtutibus & moribus efflorescis, vt morum puritatè, comitate, & honestæ vitæ parem habeas neminem. Ex his itaq; vitæ primordijs quid prouectiore ætate sperãdũ? Ipse igitur amore, quo deuincior (nec me amor fefellit) quidquid sit operis à te perlectum, exoptatumq; tibi expono in quandam mei grati animi significationem, nec me lucubrationum mearum pænitebit, geniòq; meo ditißime satisfactum, si tibi satisfactum iri cognouero. Vale.

AD LECTORES PRAEFATIO.

REQVIRENTI mihi veterum in omni rerum genere quædam manuſcripta monumenta, vt arcani quid & abditi inde depromerem, (ita me ſemper ad hæc propenſum natura tulit) cum non ſemel contigiſſet in obſcuras quaſdam notas, & characteres impingere: quibus ſcriptores dum legentibus inuident rerum cognitionem, ex induſtria ſolent ſua ſcripta occultare, ea dimittere ſæpenumero cogebar, ad quæ magis cupiditas animum accendebat. Verùm cum ea ſit hominum conditio, vt quæ multum appetimus, eò ardentius appetamus, quo ad ea aſſequenda maior eſſe ſolet difficultas, ea de cauſa factum eſt, vt ſubſtinuerim non prius ab incepto deſiſtere, quàm omnes eiuſmodi notas, quæ occurrerant interpretarer, nec voto fortunæ beneficium defuit: characterum enim ſignificationem accuratius perquirenti, & in hoc non parum elaboranti, res ita fæliciter ceſſit, vt huic mox inquiſitioni ſerio addictus, non paucas eiuſmodi notas interpretarer, quod cum de cætero aliquandiu enixius quæſiuiſſem, ita profeci, vt collectis eiuſmodi quamplurimis characteribus, cum multiplex eſſet ratio interpretandi, & multorum ſcriptorum collatione comprobata, de illis librum conſcribere decreuerim, ſed quomodo id fieret, rectè primum neq; ipſe ſatis intelligebam, quare circa initia, vt nonnulla ad hoc opportuna colligerem, quæ libro formam traderent, mihi labor fuit non modicus, calamo demum nonnullas præceptiones, quæ ſe memoriæ ſtatim afferebant commiſſi: ne in ijs perquirendis, quoties opus eſſet nimis elaborarem, neq; enim ſperabam rerum varietate in tantum poſſe opus excreſcere, ſiquidem cum huic rei intentius operam nauarem, (quid enim labor non efficit?) tantum profeci, vt breui allatas vndiq; epiſtolas huiuſmodi notis ſcriptas, amicis rogantibus interpretarer, vnde eam de me apud eorum animos admirationem excitaui, vt non defuerint literarum imperiti, qui hoc mihi non aliunde, quàm alicuius numinis afflatu prouenire exiſtimarent, quod ſolum ratio contextus ex orthographiæ petita fontibus ſatis aperte indicabat.

Sed vt videant quibus regulis in his progrederer, quas colligeram per hos dies, dum animus grauioribus curis feriatus, leuioribus his ſtudijs incumbit, typis excudendas curare ſtatueram. Verum cogitans quam varijs hominum iudicijs,& zoilorum obtrectationibus, qui ſui ingenij acumen in aliorum laboribus ſolent experiri, illi exponerentur,qui libros in publicum emittunt,ſtatui (lectores humaniſſimi) hoc opus tandiù apud me reſeruari, donec illud cum aliorum librorum claſſe, quorum nomina in noſtræ Encyclopediæ indice protulimus, ſimul abſolutum ederetur. Sed pluribus tandem rationibus neceſſe fuit conſilium mutare. Cum enim huius operis fama vulgaretur,dum adhuc ſub incude eſſet, partim amicorum nõ paucis efflagitationibus, quos magna iamdudum legendi cupido operis inceſſerat, & partim inuidorum motus impulſibus, qui eius rei, cum à nemine hactenus fuiſſet pertentata,honorem hunc nobis inuidebant,commodum duxi rem vlterius non differre,ſed diligenter editionem feſtinare. Nos verò negotium hoc totum in duas partes diuidemus: ſcilicet occultè ſignificare, & ſignificata percipere, Vni primum & ſecundum, alteri tertium & quartum dedimus: Signa quibus ſignificamus,vocalia,ſemiuocalia, & muta,quomodo fiant, ex veterum & recentiorum præceptionibus, viſibiliam, quæ qui viſum effugiant,vniuerſo primo libro conſcripſimus,ſcripta verò literis charta exaratis,& quæ interceptorem eludant,quæ labore, quæq; numine interpretari poſſunt, poſtremo quæ non ſolum intelligi, ſed ne ſuſpicionem quidem inferant, quinto libro docuimus. Tertio quomodo ſimplicia ſcripta interpretari debeant, quarto orbiculare, & claui clauſum cum ſuis tabulis conſcripſimus, quarum auxilio verba facilius quæſita reperiri poſſent, ne quid facilitatis & diligentiæ huic negotio deeſſe videretur.

INDEX RERVM MEMORANDARVM.

A

ABBATIS Tritemij liber 160
Indocte Archimedi scribendi modum impinguit 26
Aegyptij quibus notis vsi sint 2. & quas communes habebant. 2
Aelianus de columba internuncia. 36
Aeneas igne literas demonstrabat. 18
Aenigma quid 8. ex oraculo 9. de anno, de homine, de termino Deo.
Menalcæ à Dameta propositum, Dametæ à Menalca.
Aethiopes notis vsi sunt. 2
Africanus scribebat in ouo. 50
Agaton de nomine Thesei. 141
Alciati emblemata. 15
Alexander Ephestioni mutis signis locutus 14
Allegoria quæ. 8
Amilcar igne significabat. 17
Amphiaraum draconem in clypeo gestabat. 16
Amphibolia quæ. 9
Anagrammatismus qui. 51
Animam quomodo designabant antiqui 15. & animum.
Annibal igne significabat. 17
Antigrapho quando vtebantur antiqui. 4
Antiqui notis vtebantur in necessarijs 7. varij actus in scribendo. 29. vani & inutiles 41
Antonius occiditur ex prodita literæ sententia. 6
Antonomasia quæ. 8
Apollinis responsio ænigmatica. 9
Apuleius de hyeroglyphicis. 3. de numerorum digitis 22. de notis Magorum. 3
Aquila quas notas inuenit. 3
Aristarcus quibus notis vsus. 7
Artabazi astus. 36
Asconius Pedianus de notis. 7
Asterisco quando vtebantur antiqui. 4
Astrologorum notæ. 4
Athenei ænigma de crepitu. 14
Attali scribendi astus. 33
Aues pro internuncijs vsæ. 36
D. Augustinus de sybilla. 143
Augustus notis vsus. 3. 5.
Ausonius de scytala. 26. de occulte scribendi modo. 33. ænigma de homine.

Beda

B

BEDA de loquela per digitos. 22
Bractea quomodo scriptum occultetur. 147
Perforatæ exemplum.
Breuitas in scribendo valet occultationi. 56

C

CAESAR notis vtebatur. 5. ad Ciceronem Græcè scribit 10. Ciceroni epistolas per aerem mittit. 36
Campani Romanos astu fallunt. 35
Capaneus hydrum in clypeis gestabat. 16
Capite quæ significare possimus. 12
Carcere occulti signis loqui possunt. 11
Carmina quæ præpostere leguntur. 140
Cartaginenses igne significabant. 17
notis vsi sunt. 6. eorum clades ex male occultato consilio. 6
Cerberus triceps cur. 8
Chabalistæ quomodo scribebant. 135
Characteres si pauci quid faciendum. 77
Vnus quomodo quatuor, vel sex potestatem fungatur. 233
Cheremon quæ scripserit. 2
Chrysanon quando vtebantur antiqui. 4
Chrysippus de ambiguis. 9
Chymistæ notis vtebantur. 4
Cicero notis vtebatur. 5. & quibus. 4
inuentum suum inutile. 40. de generibus figurarum. 7
Cifris qui vtebantur. 3
Circulare scriptum quale. 91
Cleonimi Lacædemonis astus. 36
Collo posse aliqua demonstrari. 12
Columbæ internunciæ 36
Commodus Imperator noti susus est. 6
occiditur ex male occultato consilio. 6
Consonantes quæ 61. duplices, frequentes, raræ, rarissimæ quomodo discernantur. 63
potestates venentur. 71
Continuatum scriptum quomodo in partes diuidatur 71 interpretetur. 73 exemplum.
Cor Aegyptij quomodo depingebant. 15
Cornelius Tacitus de Aegyptijs.
Corporis membra quæ significent. 11
Cromerus de pugillaribus. 27
Curiopalata de notis occultis. 31

D

DARIVS seruo tacitis ambagibus loquitur. 14
Delphinus anchora inuolutus quid significet. 16
Demarati scribendi astus. 27
Deum Aegyptii quomodo depingant. 15
Dictio vna quomodo alteram significet. 157
dictiones literæ designantes. 57
Didonis capilli quid. 8
Digitis quomodo loquamur 13. & numeros demonstremus. 22
Dion notis abutitur. 6
Donatus de Romanorum notis. 3

E

ECHENEIS piscis telo intortus quid. 6
Eleusinæ Deæ per somnium Numenio visæ. 10
Emblemata quæ. 5
Ennius multas notas reppetit. 3. de digitis. 23
Epistolæ quomodo sine suspicione deferantur 39. auibus asportentur. 36. cani gluciendæ dantur flumine deferantur. 35. in placentis occultentur, lepore includantur. Viridi & sicco ligno. 34. ouo. sagittis mittantur, tormentorum sclopis balteo abscondantur. 35
Erubreæ Sybillæ carmina. 143
Euripides de Thesei nomine. 141
Exemplum tabulæ rotæ. 129. cum inutilibus characteribus Variè occulte scribendi. 137
Ezecchiel de litera Thau. 4

F

FACIBVS literas demonstrare. 16
Fronte quid demonstremus. 12
Frontinus de occulte epistolis mittendis. 35
Furtiuæ literarum notæ quæ sint 1. quomodo depingantur. 52. quæ non possint interpretari, neq; suspicionem ingerant. 139

G

GEBER de chymicis occulte scribendis. 8
Gellius de notis. 26. quos vocet scirpos 8. de Lacedæmonum occulte scribendi modo 26. in pugillaribus. 27
Genis aliqua demonstrari posse. 12
Getæ Imperatoris commentum. 3

Har-

H

HARPAGI astus de occultè literis mittendis 35 nuncio venatoris habitu memito. 35
Hebræorum ritus in legibus tradendis. 10
Hecateus de notis Aegyptorum. 15
Hermes de chymicis obscure scripsit. 8
Herodianus de Materniano. 6. de Commodo Imperatore. 6
Herodotus de astu Histiæi 5. de scytala 27. de pugillaribus. 28. denuncio per aera misso 36. 14.
Hieroglypha grammata quæ. 2. tacite res eis exprimi posse. 15
Hieronymus de numero trigenario. 22. de notis Esdræ. 42
Hircij factum in asportandis literis. 36
Histiæi astus arguitur. 27. pœnas luit literas occultis notis non scripsisse. 5
Hippallage quæ. 8
Homeri catena aurea. 8
Hircius auibus internuncijs vsus. 36
Horatius de breuitate verborum. 56

I

IAMBLICVS de Hermete. 2
Igne noctu aliqua posse significari. 20
Iniquos Aegyptij quomodo depingunt. 15. ingratos 1. num.
Insignia quæ. 15
Interpres qualis esse debeat. 57. confert nomen scribentis scire. 59. ingeniosum esse, multorum linguam præditum. 57. epistolæ idioma callere, tractatam rem noscere, scribentius manu epistolam habere.
Ioannes Tzetzes de scytala, de astu occultandi. 27
Iosippi vafrities in epistolis mittendis 35
Iouij libellus de insignibus. 16
Isidorus de notis. 4
Iuuenalis de digitorum notis. 27. de columba internuntia. 36
Iustinianus e libris legum notas abolendas sanxit. 4

L

LABIIS aliqua posse demonstrari. 12
Lacedæmoniorum scribendi astus. 26
Leguleiorum notæ. 4
Linus de philosophia allegorice scripsit. 8
Literæ quod accidant. 41. raræ, frequentes, & frequentissimæ 64. intercurtaneæ, & indelebiles quomodo fiant. 29. inuisibiles in ouo visibiles fiant igne 31. rubeæ, nigræ & virides, igne igne visibiles fiant 31. alio modo, aqua visibiles fiant. alio modo, vt lactæ appareant 31. vt albæ in nigra carta euadant. 12. delitescentes conspiciantur, conspicuæ delitescant. 32. quæ puluere legantur 33. nec igne, nec aqua visibiles: non nisi interiecta candela videantur. 34. quomodo occulte ferantur 34. ouo lapidibus & ligno sicco, & viridi includantur 34. baltheo celentur & interioribus vaginarem Transpositum quomodo fiat. 42. multiplex. 43. in quincuplicē disponantur. 48 trāsponantur cum claui. 50. literis interpositis. 52. figuræ mutentur. 52. quid sit 60. apparentium numerus celatarum ostendet. 154 vocales numeros demonstrent. digitorum gestu demonstrentur 23. in corpore videantur. 33. quæ non nisi combusta papyro legantur 33 sonitu demonstrentur. 11. quomodo facibus demonstrentur.
Liuius de Tarquinij ambage. 14
Locutio circulatorum. 10
Lucanus de literis Aegyptijs. 2
Luculli vafrities. 35

M

MACRINVS notis abusus. 6
Macrobius de digitis Iani. 22
Magas ignibus rem significat. 16
Manetus de notis Aegyptiorum. 19
Manibus rem occulte demonstrari. 12
Manuenses qui. 3
Marcus Vano de termino Deo. 8
Marrhes cornice pro internuntia vtebatur. 36
Marmori quomodo scribatur. 30
Mathematici suas notas habeat. 4
Medea Peliæ igne significauit. 16
Mercurius de philosophia allegorice scripsit. 8.

de

de hieroglyphicis. 2
Metaphorice loqui quid. 8
Militares notæ quæ. 4
Minotaurum Romani gestabant. 16
Monosyllabarum euitatio valet occultationi. 56
Mundum quomodo depingebant Aegyptij. 55
Musæus de philosophia allegorice locutus. 8
Musicorum notæ quæ. 14
Muta signa quæ 11. mutis signis quomodo significare possumus ab antiquis vsitata fuisse. 14
Mutæ literæ quæ. 61

N

NARE quid significamus. 12
Nicearchi facetum dictum. 22
Nicephorus Gregora de nuncijs. 35
Noctu igne significare. 16
Noe ex arca columbam dimisit. 36
Notæ quæ 1. breuitatis causa & celeritatis in scribendo inuentæ. 3. Notarij qui 1. diuisio 7. antiquorum vsus 40. adiectitiæ quæ 56. quatuor vel quinq; scribere. 127. alio modo, notulæ pro dictionibus valent occultationi 56. notarum interpretem qualem esse coueniat 57. confert nomen scribentis scire, idioma, rem tractatam. 59
Notulis musicis literas demonstrare. 156
Nouaria igne annonæ carentiam significabat. 11
Nullæ quæ sint. 55
Nuncii per flumina 35. per aerem. 36
Nutum pro sermone valere. 12

O

OBELO quando vtebantur antiqui. 4
Occultandi astus in pugillaribus. 18
Occulte varij scribendi modi. 34. in principij versuum. 56
Ociosæ literæ quæ. 55
Oculis occulte significare. 12
Ouidius de signis capitis. 13. de superciliјs, de Tarquinij facto 14. de loquela per digitos. 22. de notis 24. de nuncijs. 30. de occulte scribendi modo 33. de nuncijs occultis. 35
Ori Apollinis liber. 15
Orontes de digitorum numeris. 22
Orpheus de philosiphia allegorice scripsit. 8
Orthographiæ contemptus valet occultationi. 56

P

PALAMEDIS literæ quæ. 41
Pennis columbarum qui scribi possit. 29
Pergameno quomodo scribi possit. 29
Periestegmeno quando vtebantur antiqui. 4
Persannius Phylargirus notas notis addidit. 3
Persius de litera Thau. 4
Phœnices hyeroglipbicis literis vtebantur. 12
Pictura tacens opus. 12
Pierij Valeriani liber. 15
Plato de philosophia allegorice locutus est 8. notæ quæ. 43
Plautus comediarum nomina in argumentis occultauit. 143
Plinius de vi superciliorum. 12. & frontis, de digitis Iani. 22. de digitorum motu. 21. succus titimali valet occultationi 33. de auibus internuncijs. 36
Plutarcus de notis antiquorum 3 de scytala. 27. de prænominibus Romanorum. 3
Polinix sphingem in Clypeo gestabat. 16
Pompeius ensiferum Leonem gestabat. 16
Polybius de occulte scribendo. 16
Polycretes fæminæ astus. 35
Polycetus Græcus de pugillaribus. 28. de scribendi astu. 33
Pontanus de aspiratione. 59
Priscianus de prænominibus Romanorum. 5
Probi Grammatici libellus de notis. 40
Pueri & mulieres quomodo occulte scribant. 135
Puluere in die significatur. 16
Pytagorici occulte locuti sunt. 8. symbola. 9

Q

QVINTILIANVS de generibus figurarũ loquendi. 7. de figuris corporis. 12
Quomodo latinæ verba vulgaria dicuntur. 10
Quomodo scribatur in ligno. 30

R

REGVLAE quibus simplex promutatæ figuræ modus deprahendatur. 62
Regulæ, quibus consonantes à vocabulis dignoscantur. 63
Romani in vexillis minotaurum pingebant. 16
Rotæ absq; instrumento scribi posse. 102. tota descriptio qualis. 92. quomodo cum claue scribẽdum sit 95. figura eius. 93. vtrum peccatum sit cognoscere. 96. cum dolis inuoluatur. 97. continua-

tinuatum scriptum, cum literis ociosis, exemplū. 98. inæqualia spatia pertranseundo, 100 exemplum. 101. cum tabula idem vsus. 102. simplex scriptū quomodo deprehendatur. 103. qui interpretetur. 104. exemplum. 106. continuatum interpretati 109. exemplum 110. duplex ociosorum modus 111. primus quomodo interpretetur. 503. aliud. interpretandū exemplum.

S

SALADINI euentus in asportandis literis. 57
Scribendi modus rudium virorum. 135
Scribendi ratio infinitis propemodum characteribus. 129
Scripti obscuritas in quibus versetur 55. prius doli species attendenda. 58. male terminatum quomodo deprehendatur. 74. ociosis characteribus inuolutum 15. alijs dolis occultum. 77. quod claue claudatur. 119. quomodo mentiatur. 37
Scribendi modus qui non paucas literas detrabit 148. literas tripartito ascendit. 150. numerus apertarum abstrusarum in sesquialtera propotione transcendit 151. apertæ absconditas demonstret 152. demonstret literas ocultas 153.
Scriptura aperta interpretem deludat. 155
Scytala quæ 26. eius scribendi modus anguitur. 29
Semiuocales quæ. 61. semiuocalia signa quæ. 11
Seneca notas auxit. 3
Sermo sub alio occultetur. 10
Sigillum quomodo mentiatur. 37
Signa vocalia, semiuocalia, & muta. 11
Simonidis literæ quæ. 42
Sinon rem igne significat. 17
Socrates de occultandis mysterijs. 9
Solomon de digitorum literis. 23
Somni portæ quæ. 8
Sosipater de prænominibus Romanorum. 3
Suetonius de Tito, 3. de notis cæsaris. 40
Suniator in pœnas incidit notis male consilium occultasse. 19
Supercilijs quomodo significemus. 12
Syllabarum transpositio valet ocultationi 10. inanes alijs addere.
Symbola pythageorum. 9
Sinonimorum tabulæ. 168

T

TABELLÆ ad facibus literas demonstrandas. 19. 21
Tabulæ dictionm scripti rotæ. 216
Tabulæ dictionis continuati scripti. 89
Tabulæ dictionis simplicis permutationis. 77
Tamerlanus tacitis ambagibus locutus. 14
Tarquinius muto signo nuncio locutus. 14
Taurostenis victoria per aues nunciata. 36
Terentius de fronte. 12
Theodectes phaselites de nomine Thesei. 143
Theagenes, & charichia signis loquebantur. 27
Themistode de columba. 34
Theophastus de literis occultandis. 34
Tibullus de notis vino protractis. 25
Timoxenus pœnas sumit literas non occultasse. 1
Titi Vespasiani insigne 16. notis multa exprimebat. 3
Tito, & Tiberio obfuit literas non occultasse.
Transpositionis varij modi 42. & sine suspicione. 132
Tractatæ rei confert cognitio interpreti. 59
Triphonis solertia. 19
Trogus de Suniatore. 5
Tullius Tiro reperit multas notas. 3

V

VALERIVS Probus de notis Romanorum. 3
Vegetius de tribus signis. 10
Verba permutatis & additis syllabis occultare. 10
Verba picturis exprimuntur. 10
Verbi eiusdem repetitio valet interpretationi. 56
Virgilij somni porræ. 8
Vitruuius de Trifone, 19
Vocales quæ. 62. quibus signis cognoscantur. 63
Vocalia signa quæ. 7
Vultua quæ significare possimus. 12

Z

ZIPHERÆ vulgo quæ. 1

FINIS.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER PRIMVS.

Quid ſint furtiuæ literarum notæ. Cap. I.

FVRTIVAS literarum notas à politioris literaturæ viris eas literas appellari audio, quæ eiuſmodi artificio confectæ ſunt, vt non poſſint ab alio, quàm ab eo, cui literæ deſtinantur, interpretari. Noſtrates vulgò ZIFERAS vocāt. Sed deſcriptionis rationem aſſignemus. Notas diximus; nomen vagum eſt, plurimis quidem rebus inſeruiens. Primum nota eſt ſignum: nam apud Feſtum, notæ ſigna ſunt, quibus pecora, tabulæ, & literæ notantur. Eſt & nota ſignum noſtræ voluntatis, vt apud Ciceronem ad Q. Valerium legimus, qui ſuis literis notam appoſuit, quæ cum eo conuenerat, vt ſimul ſignificaret eſſe de numero amicorum Cuſpij. Et apud Liuium. Edit nomina eorum, quibus conuentis opus eſſet, inſtruit enim ſecretis notis, per quæ haud dubie cognoſcerent ſua mandata eſſe: ideſt dat ſigna, quibus fidem facerent. Sunt etiam notæ, quibus aliqua compendio ſcribuntur. Modeſtinus. Eos, qui notis ſcribunt acta præſidum, Reip. cauſa non abeſſe certum eſt. Et Suetonius de Tito. E pluribus comperi, notis quoque excipere velociſſimè ſolitum. Nos verò notas pro characteribus excepimus literarum, quo etiam ſignificatu Ciceronem vſum fuiſſe obſeruauimus. Conſtat enim literatura ex notis literarum. Et Iſidorus notas appellat, quod literas, ſyllabas, & dictiones præfixis characteribus notent, & legentium animos ad ſignificationum notitiam reuocent, quò fit, vt qui eas ſcribant, notarios, appellemus. Et diximus furtiuas, quaſi clam factas, occultas, ſiue clandeſtinas, vnde & furtiuas literas, & furtiua ſcripta Gellius vocat eas, quas rei gnaris, quibus rem exploratam volumus, manifeſtamus. Et alibi. Res quaſdam occultas nunciare Regi furtiuo ſcripto volebant. Ad eiuſmodi ſignificatum ab Ouidio in arte amandi vſurpatum legimus.

Excipe furtiuas, & refer ipſe notas.

Poſtremo etiam literarum addidimus, ne aliqui ſuſpicentur me de omnibus notis occultis tractaturum, nempe de ſignis vocalibus, ſemiuocalibus, & mutis, & ſi obiter de ijs aliqua etiam conſcribemus; ſed de ijs literarum notis, quæ characteribus in epiſtolis conſcribuntur, easq; non ſolum conficere, ſed ab alijs factas inueſtigare. Græci hanc notam σημεῖον vocant. Cicero ad Atticum ſcribens ait. Parum intellexit, credo quia διὰ σημείων ſcripſeram. Has igitur furtiuas notas, ſi maiorum noſtrorum monumen-

ta percurrentibus, licebit quicquam animo coniectare, his tantum rebus eas inſeruire dicemus, cuiuſmodi ſunt res ſacræ, occultarumq; rerum ſcientiæ: ſiquidem ne à profanis, nec dum ſacris illis mediocriter initiatis illæ violentur, neve abdita detegantur myſteria, & ea ſæpè ignorabilibus characteribus, & ſymbolicis quibuſdam figuris à maioribus tegi, & occultari conſueuerunt. In arduis quoq; rebus, magnisq; negotijs, vt pote ciuitatum obſidionibus, arcium expugnationibus, pontificalium ſuffragiorum comitijs, alijsq; id genus ad ſecuritatem vtemur, quoties enim expedit Regibus, eorum vicarijs abſentibus. doli conſcijs, alijsve alijs in rebus occulta noſtri animi conſilia exponere, ne literæ ab exploratoribus, graſſatoribus, præſidibus, qui opportunis locis diſpoſiti adhibentur (longæ enim Regum & Principum ſunt manus) interceptæ, occulta illis conſilia detegant, in maxima præcipue temporis licentia, cum delicta vetare nemo audeat, ad earum vſum, vt nobis cautionem pr. ſtent confugiemus. Præterea breuitatis cauſa inductæ ſunt, vtputa ſi quid compendiosè ſcribendum ſit, ne verborum, nominumq; crebra repetitio in ſcribendo tædium afferat, vtq; minori cum labore poſſit quicquid opus ſit, arctius comprehendi. Non immerito igitur in his notis excogitandis multorum diuexata ſunt ingenia, quorum quamplurima ſuper ea re commenta ſuis locis proſequemur.

Quod furtiuis hiſce notis vſi ſunt, qui res ſacras & occultas ſcientias ſcripſerint. Cap. II.

AEgyptij ſacrorum antiſtites, vt Cornelius Tacitus ait, veriti ne ſacra locum inter prophana ſortirentur, ænigmaticis illa quibuſdam ſcalpturis, & characteribus contegebant, inuiſibilia per viſibilia rerum myſteria ſignificantes, nefas etiam arbitrabantur facilè ſic eas literis committere, vt poſſent à communi & indigna plebe violari. Vnde ſuas literas cõmunes habebant, quas omnes perdiſcerent, ſed quas appellabant ſacras, ſoli nouerant ſacerdotes, à parentibus priuatim acceptas. Apud Aethiopes etiam, quorum coloni fuiſſe videntur Aegyptij, iiſdem omnes vtebantur figuris, cuius generis literas hyeroglypha grammata nuncupabant, quod ijs notis ſacrarum rerum myſteria traderentur. Chæremon etiam fuiſſe traditur, qui hieroglyphica ſcripſerit. Sunt tamen qui putent, cum per animalium figuras ſenſus mentis Aegyptij effingerent, nondum vſitatiſſimam literarum & ſcripturæ rationem extitiſſe. Verùm ſic mos hic ſcribendi antiquiſſimis temporibus inualuit, vt vetuſtatis monumenta omnia in columnis, quæ in Mineruæ, aliorumq; Deorum templis erant poſitæ, huiuſmodi notis ſignarentur: cuiuſmodi columnas multas fuiſſe ab Hermete Triſmegiſto inſcriptæ Iamblicus, alijq; teſtantur. Legitur etiam Mercurius Deificam viam, & anagogicam ad diuina hieroglyphicis literis perſcripſiſſe, quàs poſtea in adytis Aegyptiæ vrbis, quam Soin dicunt, Bithis propheta inuentas, Ammoni Regi interpretatus eſt. In obeliſcis quoque Seſoſtridis & Senneſerrei, qui ex Aegypto in vrbem deuecti ſunt, per eiuſmodi notas rerum naturæ interpretationem adnotatam eſſe Plinius & Strabo teſtantur. Vnde Aegyptiorum Theologiæ ænigmata propter obſcuritatem, Iamblicus ait, diuinæ ſapientiæ muſa, vt ſoluantur, indigere. Hi nanque in huiuſmodi Myſtagogia vniuerſi naturam, ac Deorum architecturam imitati, myſticarum & latentium intelligentiarum quaſdam imagines ſymbolicis nutibus aperiunt, & antiquiſſima etiamnum vetuſtatis monumenta immanibus impreſſa ſaxis cernuntur, qualia me olim interpretari memini. In hanc ſententiam Lucanus doctiſſimè ita breuiter canit.

Phœnices primi: famæ ſi creditur, auſi
Manſuram rudibus vocem ſignaſſe figuris,
Nondum flumineas Memphis contexere biblos

Nouerat,

Nouerat, & ſaxis tantum volucresq́; feræq́;
Sculptaq; ſeruabant magicas animalia linguas.

Apuleius de his notis meminit. De opertis adyti profert quoſdam libros, ignotis literis prænotatos, partim figuris huiuſcemodi animalium concepti ſermonis compendioſa verba ſuggerentes, partim nodoſis, & in modum rotæ tortuoſis, capreolatim condenſis apicibus à curioſitate prophanorum lectione munita.

Quod his etiam notis ſcribunt, qui velint compendioſè ſcribere. Cap. III.

VEteres quoque, vt in ſcribendo celeritas in promptu eſſet, ſibi vulgares notas quaſdam præfigurarunt ex arbitrio, vt cum in ſenatu adeſſent, illis vſi, ſic breuitatis cauſa ſcriberent, & Ciceronis ætate ab anagnoſtis epiſtolæ, & orationes ſcribebantur, vt ne verbum quidem excideret, & quicquid per contentionem in iudicijs dicerent, librarij complures, vel amanuenſes exciperent, eos autem his nominibus vocabant, quorum miniſterio à manibus vtebantur, idq; diuerſis inter ſe partibus. Apud Plutarchum etiam legimus ex Catonis orationibus illam, quam is in coniuratos Catilinæ contra Cæſaris ſententiam habuit, hoc modo exceptam, & ad ſua vſque tempora ſeruatam ſolam ſic extare, ſic & Senatorum ſententias, dum recitarentur, breui ſcripto multa comprehendente, exceptas fuiſſe. Nec ſolum in Senatu, ſed etiam in ſcholis olim pleraq; dictabantur diſcipulis excipienda, ita vt, licet incommode, notulis tamen & lineamentis compendioſe ſcriberent. Et Suetonius refert Titum quoque Veſpaſianum pluribus notis verba excipere velociſſime ſolitum more notariorum. Vt celeriter quoque verba comprehenderent, nominum verborumq; primas literas notabant, vti tunc in monumentis, hiſtoriarumq; libris ſatis liquet. Sic C R ciuem Romanum ſignificabant, O P oportere, A B V C ab vrbe condita, ſic PPPP ESSSEVVVVVVVVFFFF. primus pater patriæ profectus eſt, ſecum ſalus ſublata eſt, venit victor validus, vicit vires vrbis veſtræ, ferro, fame, flamma, frigore; vt apud Valerij Probi libellum de Romanorum notis interpretandis videre licet, quem multis poſtmodum notis Petrus Diaconus auctiorem reddidit. DILVA etiam ſignificari volebant, de iſto lapide inuenies aurum, his etiam notis D T duntaxat denotatur. Huiuſmodi notas Ennius mille & centum induxit, ſed Romæ Tullius Tyro Ciceronis libertus in hunc modum figuras præpoſitionum adinuenit, & poſt hunc Perſannius Pilargirus & Aquila libertus Mœcenatis alias addiderunt, deinde Lucius Annæus Seneca coniuncto omnium digeſtoq́;, & aucto numero opus effecit ad quinque millia prolatum. Refert etiam Aelianus Spartianus ad Conſtantinum Auguſtum de Imperatore Geta Lepidum & vrbanum commentum, quo in conuiuijs agendis vtebatur, quoties enim is vellet L. Luculli cœnas imitari, conſuetudinem hancin conuiuijs ſeruabat, vt notulis intelligi vellet pro apportandis ferculis. Nam ſicubi in prandio exhiberi voluiſſet Pauos, Porcellos, Piſces, & Pernas, ſic apponebat P P P P, ſi Farcta, Faſianos, & Ficus, F F F ſcribebat, & pari literarum ordine alia varij generis edulia deſignabat. Auguſtum quoque apud Suetonium, cum per CS ſcribi antea conſueuiſſet, tali charactere X breuitatis cauſa vſum legimus, quod ad noſtram vſque ætatem vſu manauit, eundemq; Z characterem ex Græcis mutuatum fuiſſe, ne in ſcribendo duplex SS tædium afferret. Erant & Romanorum prænomina notulis præſcripta, vt nummis argenteis, & antiquiſſimis marmoribus apparet, & Plutarchus, Soſipater, Donatus, & Priſcianus teſtantur. Quædam etiam ſcripturarum notæ apud celeberrimos ſcriptores inueniuntur, quarum ad breuiter quippiam denotandum in ſcripturis plurimis eſt vſus, inter quas ſunt Platonis notæ, ſiquidem is ad dogmata, peculiareſq;

opiniones denotandas, duplici X X vtebatur, dupliciq; περιεστιγμένον ad electiores quasdam sententias, ornatusq; verborum, & asterisco ad dogmatum conuenientiam. Sic obelum iustum ⟵ in verbis, & sententijs superfluè iteratis, siue falsitate notatis, vt quasi sagitta iugulet superflua & falsa confodiat, veteres apposuerunt: & antigraphum ↄ vbi in translationibus diuersus sensus habetur, hoc etiam asterisco cum obelo ⟵⋇ Aristarchus in versibus vtebatur, qui non rectè suo ordine fuissent dispositi. Chrisanon ⋇ etiam ab omnibus ex arbitrio ad aliquid notandum adiungitur. Sunt & alia, quæ in etymologijs Isidorus memoriæ prodidit. Nec minus in omnibus scientijs videre licet, vt in libris legum, vbi suorum verborum notæ figurantur. Apud veteres etiam mos fuit, vt in peragendis causis rem certis literis denotarent, notas etiam condemnationis, & absolutionis constituerunt, vt ab Asconio Pediano rectè animaduersum est, siquidem damnatus K litera denotabatur, absolutus verò A. Et de iudicio recuperatorio in veterum notis, & elogijs à notarum magistris sic scribi solitum est. Q E R E T P I R D T Q P D T D D P F. Quanti ea res erit, tantæ pecuniæ iudicium recuperatorium dabo, testibusq; publice duntaxat decem denunciandi potestatem facit. Et alij per ∞ supremam literam mille notabant, per duo etiam K K calumniæ causa, per D M dolum malum, & per I E iudex esto. Sed has iuris notas Iustinianus Imperator postea à legum libris abolendas sanxit, cum multi ingenio callidi per eas ignaros deciperent. vnde ad vitanda incõmoda literas legibus inscribẽdas mandauit, ne amplius fraudes, ambagesq; huiusmodi notæ inducerent, extant tamen adhuc hæ figuræ §. & ff. quorum altera paragrapho s, altera digesta designat. Sunt & aliæ multæ, quarum in libris legum maximus est vsus. Idem quoq; in Mathematicis præsertim Astrologia, in qua etiamnum harum figurarum reliquiæ manent. Veteres enim Astrologi, vel quod suam disciplinam tanquam diuinam, & sacram vulgo occultare quæsierint, vel quod cælestia signa ab Aegyptijs (vnde ferunt eam primum manasse scientiam ob aeris obsequium) figura dignoscerentur, vel quod breuiter scriberent, illas induxerunt: suasq; figurant ἀποδείξεις. Arietem enim & taurum ♈ ♉ à cornibus tali charactere præfigurant, sic ♊ Geminos ab eorum complexibus, Leonem & Scorpionem & Capricornum à cauda pingunt ♌ ♏ ♑, à spica ♍ Virginem, à gemina lance ♎ Libram, & Sagittarium à Sagitta ♐. Nec dissimili ratione Saturnum a falce ♄, vel ab incuruitate, à sceptro ♃ Iouem, à claua, vel sagitta ♂ Martem, à fulgore, & radijs ☉ Solem, à speculo ♀ Venerem, à caduceo ☿ Mercurium, à crescentibus & decrescentibus cornibus ☽ Lunam, sic & horum aspectus, triplicitates, & octauæ sphæræ configurationes notant. Chymica quoque ars ijs vtitur, vt obscurè simplicia describat, quæ non nisi ab imprudentum lectione vindicentur. Ammoniacum itaque salem chymici delta △ litera notant, arsenicum ♂, sic auripigmentum, & huiusmodi reliqua, quæ suis modis recensere superuacanei laboris esset. Nec Musici suis carent notulis, ad tempus quidem mensuramq; denotandam diuersos excogitauere characteres, vt in eorum libris planè videre est. Erant & militares notæ apud veteres: in breuiculis enim, quibus militum nomina continebantur, propriæ erant in quibus Duces militum numerum, quot ex ijs superessent, quotq; in cladibus occubuissent inspicerent, nam qui supererant T thau versiculi initio notabantur, qui verò ceciderant ϑ thita, quasi haberent per medium telum Martis signum. De thau, quod salutaris sit nota, legitur, in Ezechiele: Et scripsit thau super frontes gementium. Eoq; modo ϑ thita damnationis & mortis erat nota. Persius ad id.

Et potis & nigrum vitio præfigere Theta.

Si pueritiam denotare vellent, lamda litera λ veteres vtebantur, sic & ad designandum stipendiorum largitionem propriæ erant notæ. Quare colligendum est, omnes scientias proprios sibi characteres asciuisse, quibus occultius, breuiusq; scientiarum materiæ traderentur.

Quod

Quod his notis ſcribere præcipuè ſoleant, qui magna negotia tractant, quamq; earum cognitio vtilis ſemper & neceſſaria extiterit. Cap. IIII.

QVOD in rebus neceſſarijs ijs notis maiores vſi fuerint, clarè inferius demonſtrabimus, cum modos referemus, quibus illi ſecreta tractaturi perſcriberent; nam vel alieno & ignoto idiomate loquebantur, vel diuerſis characteribus, diuerſisq; eorum tranſpoſitionibus, vt à C. Cæſare, ab Auguſto, & à Cicerone poſtmodum factum referemus. Sed primo quantum harum notarum ars vtilis ſemper, neceſſariaq; extiterit indicabimus, vt ijs, ſi qui ſunt, qui hanc memorabilem induſtriam ſenſa occultandi, & ad literarum diuerſos ſonos, ſuæ characterum notæ accommodentur, quaſi inutilem & vanam aſpernantur, & propterea in eam inuehuntur, obuiemus. Quid enim vtilius profectò, præſtantiusq; eſſe poteſt, quàm magnis in rebus, quarum ſi occulta conſilia proderentur, maxima eſſent ſubeunda diſcrimina, ante ſibi quempiam cauere, vt non modo miſſæ literæ non intelligantur, ſed ne doli quidem ex ſe ſuſpicionem relinquant? quo fiet, vt ijs indetectis, & rerum poſſit is pericula effugere, & ſui facile voti compos euadere? Sed ne interim tormenta locum habeant, vt veritas exigatur, quo aſtu poſſit præcaueri, ne literæ intercipiantur, poſt traditos nouos componendi modos, indicabimus, atque alienas in ſe paratas fraudes, ſic agnoſcere, vt fruſtratis ijs, facilè poſſit ſe à damnis, & inſidijs omnibus eximere, quod quantum afferat momenti pro ipſa negotiorum qualitate extimabitur. Negotia huiuſmodi permulta, magnaq; eſſe poſſunt, cuiuſmodi ſint res priuatæ, plurimorum: pontificum præterea comitia, hoſtium conſilia,aliaq; eius generis permulta, quorum innumeri poterunt caſus euenire. Sed vt res exemplis comprobetur, non inopportunum exiſtimo hoc in loco materiam ab hiſtoricis tum græcis, tum latinis petere, à quibus facilè diſci poterit, quantis fuerint in malis verſati, qui in magnis rerum negotijs, in quibus oportebat couſilia occultari, non ab ijs remedijs ſibi cautionem quæſiuerunt, tum verò quanta cum dexteritate impune res ſuas peregerunt, qui ſibi præcauentes, ad eorum adminicula confugerant. Narrat itaque Herodotus Hiſtiæum ad Perſas, qui Sardibus commorabantur, quiq; de rebellione antea ſecum fuerant collocuti, literas miſiſſe, easque tabellario cuidam Hermippo Artaniteo dediſſe, verum eueniſſe, vt is literas, non quibus deſtinabantur, ſed Artapherni redderet, quo factum eſt, vt Artaphernes dimiſſo nuncio, & Perſarum reſponſo relato, omne proditionis conſilium detexerit, & de Perſis poſtmodum ſupplicium ſumpſerit. Idem fermè etim Timoxeno Sicionio contigit interceptis literis, quas ad Artabazum vulgatis characteribus ſcriptas dederat: ſiquidem conuenerant interutrumque, vt exiguus libellus telo ſuſpenſus ad conſtitutum locum emitteretur, cum itaque ſagittam Timoxenus dirigeret, fruſtrante ictu, humerum cuiuſdam Potidæatæ percuſſit, ad quem ſaucium, cum turba, vt aſſolet fieri, concurriſſet, ſubito reuulſa ſagitta, proditionis fraus detecta eſt, & grauiter in proditorem animaduerſum. Nec minus Tito & Tiberio Bruti filijs non occultati conſilij temaritas obſuit,quãuis culpa non in literis ſolum, ſed in negotiorum etiam oſtentatione videatur conſtitiſſe, poſtquam literæ, quas ad Tarquinios de conſulibus trucidandis, deq; vrbe capienda legatis dederant, detecta per ſeruum fraude, ad P. Valerij, qui & author publicæ libertatis fuerat, manus peruenerunt, ſi pectoris enim arcanum intra animi potius ſepta ſimulatione,quàm in verborum & ſignorum oſtentatione poſuiſſent,& literæ ignotis characteribus fuiſſent exaratæ, neque fortaſſe euentus fruſtratus eſſet,neque illi pœnas capitali ſupplicio luiſſent. Paulò verò conſultior Suniatur opibus inter Pœnos, authore Trogo, ſua tempeſtate primarius,quamq; nec eius conſilium comprobauit euentus. Is enim cum aduerſus Siculos a Carthaginenſibus bellum inferretur, quod grauiter

Annoni,

Annoni,qui exercitui præerat,eſſet infenſus,literas ad Dionyſium miſit, non patrio,ſed græco ſermone perſcriptas, quibus illi apparatum, aduentumq; exercitus, & ducis ſegnitiem indicabat: Verùm euenit,vt ab Annone græcæ linguæ non ignaro deprehenſis literis,& Carthaginē remiſſis,proditionis conuictus, capitali pœna plecteretur. Eadem fermè literarum temeritas effecit, vt non ſperatus euentus interimădi Macrini, ſed Antonini cædes Macrini conſilio patrata ſequeretur. Refert itaque Herodianus Maternianum, ſiue re vera id ex certis coniecturis aruſpicum & vatum acceperit,ſiue Macrinum peroſus ſcripſerit, Antonio per literas nunciaſſe, vt Macrinum,qui imperium inſidiaretur,de medio tolleret,verùm redditis literis,Antonini negligentia contigiſſe, vt ipſe aurigandi ſtudio intentus, literas Macrino legendas traderet, iubens, vt ſi quid in ijs momenti eſſet,ſibi poſtea renunciaret, is itaque percepto nuncio, qui ad ſuā perniciem tendebat, veritus Antonini ſæuitiam,ne aliàs prius de ea re nuncius veniret, Martialem Centurionem,qui fuerat à principe iniurijs affectus,in eius necem deſtinauit,à quo paulo poſt pugione percuſſus & occiſus eſt,quod ſi literæ obſcurius fuiſſent perſcriptæ,Macrinus de re fortaſſe, quia non erat nihil veritus, nec epiſtolæ ſententiam percipiens,Antonio literas reddidiſſet, eoq; modo, neque nuncius in eum damnum vertiſſet, cui fuit alioquin vtilitatem allaturus. Huc ſpectat & Carthaginenſium clades à Romanis Claudij ductu, quæ eadem negligentia literarum prouenit, illata. Is enim conſul interceptis hoſtium literis, cum Aſdrubalem appropinquare cognouiſſet, caſtris ſub legati cuſtodiam relictis cum exercitus parte Picenum & Senam peruenit, vbi cum altero collega iunctis copijs propè Metaurum flumen Aſdrubalem adortus, tam ſecundo prælio conflixit, vt ad ſexaginta ſex hoſtium millia ea die cæſa referantur. Non diſſimile eſt his, quod Commodo Imperatori ab Herodiano eadem ex cauſa traditur eueniſſe, hic enim cum in libello, quales de phylira fiunt, quos ea nocte mortis ſupplicio addixerat, deſignaſſet, eumq; in cubiculo depoſuiſſet, neminem illuc ingreſſurum ratus, puſio quidam, qui illi delicatiſſimo erat oblectamento, inter balnea & crapulas occupato Commodo, cubiculum ingreſſus, ſumensq; in manus libellum, foras exportauit, qui cum fortè in Marciæ amicæ manus incidiſſet, agnito illa Commodi ſcripto, vbi funeſta contineri, ac ſe primam peti, Lætumq; & Electum ſubſequi; multorum præterea futuram cædem, eos omnes conuocauit. Hi veneno primum rem agere decernunt, verùm cum res ex voto minime contigiſſet, in ipſo poſtmodum cubiculo ſtatim ſtrangularunt, ſic ille negligentiæ ſuæ pœnas dedit. Liquet ex his exemplis non parum ſcribentis, & eius ad quem ſcribitur intereſſe arcana tuto literis committi, varij enim caſus, diuerſæq; fortunæ ſolent contingere, quibus ſecreta conſilia poſſunt in inimicorum notitiam peruenire, eoq; modo nec res ſuos ſortiti effectus, nec earum authores impuniti euadere. Placet propterea tot exemplis poſtremum miri euentus adiicere, quotus enim quiſq; exiſtimaſſet tabellario, qui ad Dionyſium proficiſcebatur de Dione literas perferente, caſum eiuſmodi potuiſſe contingere? vt poſitas in ſacculo literas, in quo & carnis fruſtum reponebatur, ſopito tabellario per noctem in ſylua, carnis odore lupum inuitatum, literas ſimul cum carne extraxiſſe, & mordicus aſportaſſe, donec Dionis amici in ore lupi literas cognoſcentes exciperent, & legerent, remq; omnem Dioni indicarent. Sed longum eſſet ſingula per immenſum hiſtoriarum corpus diffuſa exempla percenſere, ex quibus clarum eſſe poſſit, quantum literas ſine dolo ſcribentis obfuerit, quantumq; ex aduerſo profuerit literas occultatas fuiſſe. Nobis vero qui hæc ſcribimus ſæpenumero contingit in hoc amicis gratum officium præſtare, dum interceptis huiuſmodi doloſis literis, ijsq; interpretatis, eos ab inſidijs, quæ parabantur auertimus, alioquin facile incurriſſent.

Diuiſio furtiuarum notarum,& primo de vocalibus ſignis. Cap. V.

QVAM vtilis, quamq; neceſſaria furtiuarum notarum ars ſemper extiterit, ſuperiori ſermone tradidimus, modos nunc occulte animum indicandi exponere iam tempeſtiuum videtur, ſed vt quæ diſcreta ſunt, facili ordinataq; ſerie procedant, primum omnium modorum furtim ſignificandi diuiſionem ſtatuemus, eamq; ſic in partes ſecabimus, vt ſua cuiq; tractatio reddatur, & accommodetur. Furtim igitur animum indicandi modi, vel exaratis in charta characterum notis, vel ſignis effinguntur. Signorum nos in præſens tractationem aggrediemur, eorum præſertim, quæ memoria ſuggerit, quod vbi abſoluerimus, ad nouos, diuerſosq; characteres effingendos ſecundo libro procedemus. Signa igitur infinitis propemodum modis, velut tempus, locus & neceſſitas exiget, comminiſci poſſumus: ea Vegetius rei militaris author trifariam diuidit, cuius nos partitione contenti, ad eas partes omnia ſigna referemus, quæ quantum momenti ad rem militarem afferant,eius verba declarant. Nil magis,is ait,ad victoriam proficere,quàm monitis obtemperare ſignorum, cum voce ſola inter pugnantium tumultus, neq; quid faciendum, neque à quo abſtinendum ſit, percipi poſſit. Antiquitus ergo gentium omnium vſu receptum eſt, vt tribus ſignis, vocalibus nempè, ſemiuocalibus, & mutis in bello omnia ſignificarent duces, quæ ille diuiſis copijs cognoſci iubet. His ſignis occultè animum cuique indicare poſſumus, quare furori ſimile eſſe videtur ſibi aliquem perſuadere, tam circumſpectum hominem eſſe poſſe, vt ſe à furtiuo quouis ſcripto, abditaq; machinatione tueri poſſit, nam aſtans quilibet, vel procul diſtans loquitur, & factum nunciat, vt non ſolum à nemine percipiatur, ſed ne ſic quidem ſignificari quippiam poſſe qui videat, extimet. ſed nunc ad rem accedamus, & vocalia primum, mox reliqua ſigna proſequamur. Vocalia igitur ſigna dicuntur ea, quæ voce efferuntur, eaq; multiplices occultæ animi ſignificationes exhibentur. Huius loci videntur eſſe ſchemata, quibus ſenſus à proprio ſermone, dum in occultiorem transfertur, obſcurior fit, quæ quamuis propriè ad Rhetorem ſpectent, ea nos tamen non vt ab oratore tractantur, ſed vt ad præſentem materiam pertinere videntur, indicabimus. Harum loquendi figurarum, etſi complura genera eſſe non ignoro, ab Ariſtotele, Cicerone, & Fabio primarijs artis dicendi authoribus eſt traditum, eas tamen nos ſolum attingemus, quæ frequentius hac in re ſolent euenire. Omnium itaque primum ſe offert ea tranſmutandi latini ſermonis ratio, quam Græci metaphoram, Latini tranſlationem vocant, ea quoties materia grauioribus poſtulat verbis exornari, oratores dignitatis cauſa vtuntur, vt ipſa pariter aſſurgat oratio. Verùm nolunt huiuſmodi figuras in oratione in longum duci, qui de ea facultate præcepta tradiderunt, contenti vt ſingularia verba tranſlata ſolum ſuis locis tanquam gemmæ orationi aſpergantur; nos verò, qui non ornatum orationis quærimus, ſed obſcuritatem, vtpote qui non ea audientem, vel legentem delectent, ambimus, ſed vt in ſcripto, vel ſermone conſilia tegantur intendimus, tam longas eſſe præcipimus, vt vel tota oratio (niſi aliæ adhibeantur figuræ) in ſola tranſlatione conſummetur. Metaphoricus, ſiue tranſlatus loquendi modus erit, vt ſi quis materia, de qua tractaturus eſt, cum re alia collata, eius membra cum qua comparat, aptè ad rei partes exprimendas, de qua fit comparatio tranſportet, vt exempli cauſa, nauis cum caſtris comparata,pugna cum nauigatione, nautæ cum militibus, procellæ cum hoſtibus, magiſter cum Imperatore, clauus cum militari prudentia, portus cum victoria, naufragium cum captiuitate aptè connectantur, quare fingamus de caſtris vel de pugna ſic velle nos dicere. Nos in caſtris ſumus, & iam pugnam cum hoſte committimus, ſed maximo timore angimur, quod hoſtium vires, quæ iam fermè debi-

litatæ videbantur, conualuerunt; ſatis itaque firmis viribus indigemus: vt hoſtilem potentiam ſuperemus, alium itaque ad nos Ducem, qui prudentior ſit, nouumq; militum præſidium mitti oportet, alioquin facile erit, vt hoſtili manu oppreſſi ſuperemur. Eam ſententiam ſic aptè per metaphoram exprimemus. Nos in naui ſumus, & iam nauigationem ſuſcepimus, verùm timore angimur, quòd procellæ, quas iam remitti putabamus, acrius videntur ſæuire, ſatius igitur cautos nos eſſe oportet, vt aduerſam ventorum vim ſubſtinere poſſimus, alium itaque magiſtrum, qui regendo clauo aptior ſit, nouosq; nautas habeamus neceſſe eſt, ſi volumus in portum deferri incolumes, alioquin perfacile erit, vt procellarum tempeſtatibus ſuperati, naufragium patiamur. Ad huius exemplar, qui hac figura, ſui ſenſus occultandi cauſa, vti voluerit, poterit ſuos ſermones effingere. Non procul ab hoc loquendi modo μετωνυμία, vel hypallage, eſt enim nominis pro nomine poſitio, vt pro eo, quod dicitur cauſa, ponatur per quam dicitur. Eo modo Vulcanum pro igne. Liberum & Cererem pro vino, & frugibus, Martem pro bello, & ſic de reliquis ponimus: ſolet enim & hac figura non nihil ſermo obſcurari, vt non facile ab omnibus percipiatur. Huic ſimilis eſt Antonomaſia, qua vtimur cum appellatiuum nomen vice proprij excellentiæ cauſa, ponimus: vt ſi Poetam pro Virgilio, Philoſophum pro Ariſtotele, vrbem pro Roma nominemus. Ad hæc adijcitur ἀλληγορία, quam inuerſionem interpretamur, quæ fit cum aliud, quàm verba innuunt, ſignificamus, ac etiam interim contrarium, dum res non exprimitur, ſed quadam ſimilitudine implicatur. Hæc figura quamuis cum metaphora quicquam commune habeat, eius tamen differens vſus eſſe ſolet. In metaphora enim vel vnum verbum ſatis eſt ſi pro ſimili reponatur, quemadmodum oratores obſeruant, non ſic in allegoria, in qua verba omnia ſimul commutantur. Verùm quando nos in longum tranſlationem duci volumus, hac perinde, vt illa vtemur, eademq; ferè apud nos allegoriæ erit ratio, quæ ſit metaphoræ. Huiuſmodi fuit priſcorum philoſophorum, & poetarum ſcribendi ratio, vtrique enim ſacra Naturæ myſteria & naturam excedentia tractaturi, ne ſua ſenſa à prophanis violarentur, ſerio fabularum inuolucris, quaſi quodam velamento obduxerunt. In hunc modum Mercurij, Orphei, Muſæi, Lini vetuſtiſſimorum poetarum, & interdum Platonis ſcripta eſſe cenſentur: imò verò etiam plures Platoni plerumq; allegoricum ſenſum exhibendum putant. Veluti illud eſt Timæi principio, Phaetontem Solis filium fulmine terram exuſſiſſe, quod ab interpretibus exponitur, vaſtum cometam natura ſolarem intollerabiles æſtus concitauiſſe. Hoc modo multis in locis ille fabulatur, in quibus aliter ſenſus haberi debet, quàm verba videntur innuere. Hac ratione ſunt interpretanda apud Homerum catena aurea; apud Maronem ſomni portæ, Iris Didoni capillum ſoluens, Cerberus triceps, & quæcumque de inferis ab illo conficta ſunt, allegoricos enim habent ſenſus. Sic & ſapientes Chymiſtæ ſua ſcripta hiſce inuolucris contexerunt, veluti Hermetem, Gebrum, Raymundum, & veteres omnes Pythagoricos locutos comperimus. Sed ſi dictũ paulo obſcurius, quàm allegoriam deceat, ænigma fiet, quod adeò intellectu difficile eſt, vt non niſi ab authore maximo cum labore poſſit ſenſus elici. In hunc modum obſcure dicta Gellius putat veteres ſcirpos appellaſſe. Horum exemplum illud afferam, quod à M. Varrone ſecundo libro de latino ſermone ad Marcellum ſcriptum eſt, de TERMINO Deo, qui ne ipſi quidem Ioui cedere voluit. Verba ſunt.

Semel minus ne, an bis minus ſit, non ſat ſcio.
An vtrumque eorum, vt quondam audiui ipſi.
Dicier Ioui Regi noluit concedere.

Sic Sphinx prætereuntibus de HOMINE ænigma proponebat in hanc ſententiam, vt Auſonius ait.

Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes omnia ſolus.

Diogenes author eſt Cleobolum ænigmatum vatem extitiſſe, obſcurasq; ſententias ad tria millia verſuum perſcripſiſſe, ex quibus vnum illud ex commentarijs Pamphilæ depromitur

promitur. In quo de ANNO ita ſcriptum eſt.

Eſt genitor, proles, cui ſit bis ſena, ſed horum
Cuius triginta natæ, ſed diſpare formæ.
Hæ niueis totæ, fuſcis ſed vultibus illæ,
Atque immortales cum ſint, morientur ad vnum.

Proponitur & apud Maronē in Buccolicis à Damœta Menalcæ dubium in hæc verba.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,
Treis pateat cœli ſpatium non amplius vlnas?

Et à Menalca Damœtæ aliud in hunc modum.

Dic quibus in terris inſcripti nomina Regum
Naſcantur flores? & Phyllida ſolus habeto

Huc ſpectat & verbi ambiguitas, quæ Amphibolia dicitur, quæ fit, quoties verba duo, vel plura habent ſignificata. Chryſippus ambigua natura eſſe putat, quia ex eodem duo, vel plura accipi poſſunt. Huiuſmodi ſchema, vel vocibus ſingulis accidit, vel connexis. Singulis ſi idem verbum plura ſignificabit, vt MALVS, nauis arborem, fructum, & eum, qui eſt improbus, poteſt ſignificare. Accidere poteſt non modo integro verbo, verum etiam diuiſo, vt INGENS, vt duplex verbum eſſe poſſit, nomen & præpoſitio. Euenit & connexioni verborum, eoq; modo maior ambiguitas oriri ſolet, cuiuſmodi eſt illud Apollinis Oraculo prolatum.

Aio te Aeacida Romanos vincere poſſe.
& aliud.
Quinquaginta vbi erant, centum inde occidit Achilles.

Vnde per caſus, per flexum, & collocationem, aliasq; ſpecies, quas proferri ſuperuacuum eſt, ambiguitas poterit euenire. Poteſt eſſe & Amphibologia in obſcuritate verborum, vt ſenſus occultetur, & oratio ænigmati ferè ſimilis videatur, cuiuſmodi ſunt vatum, & Poetarum ſcripta. Poſſem huc ſpectantia referre Oraculorum, & Sibyllarum vaticinia complura, quæ ancipites ſenſus maximè obſcuros retinent, vt vix ſenſus elici poſſit. quemadmodum ædita ſunt Apollinis reſponſa, quæ ab Herodoto recenſentur; quo fit, & prouerbio receptum ſit, vt qui ita obſcurè loquitur, Sibyllæ folium promere cenſeatur. Aenigmatibus etiam ſimilia ſunt Pythagoreorum ſymbola, vetuſtiſſimis enim Pythagoræ diſcipulis & coœuis typo nō vulgati neque communi dicendi mos fuit, propria enim dogmata inter ſe ſeruantes, nemini ea prodita volebant: ſiquidem præceptoris lege cautum erat, vt ſi quis non per ſymbola diſſeruiſſet, ridicula cuncta & anilia dicere cenſeretur. Sermones hos obſcuros Iamblicus in eius vita, & Plutarchus libro de liberis educandis, & in conuiualibus quæſtionibus exponit, cuiuſmodi ſunt, quos recenſebimus.

Quæ nigrantes habet caudas guſtari non oportere.

Quæ verba Pythagorei interpretantur, cum ijs hominibus conſuetudinem ineundam non eſſe, quos morum deprauatio denigrat &c.

Ignem ferro cædi minimè oportere.

Hoc eſt furentem irritandum non eſſe, non enim decet iram augeri, cum potius illi, dum intumeſcit cedendum ſit. Sic

Ollæ veſtigium ne obliteres.

Ollæ veſtigium in cinere videtur, cinere vſus eſt pro puluere tabularum, vbi mathematicæ demonſtrationes conficiebantur: quaſi innuat, intellectualibus vti debere demonſtrationibus, obliuiſci enim corporeas, & viſibiles. Rurſus

Nihil educes, quod vnguibus inſtructum aduncis ſit.

Vbi conſulit homines benignos & dapſiles eſſe; non in retinendo tenaces, & reliqua, quæ ab illo ſymbola perſcripta ſunt. Iſq; character apud Græcos & Aegyptios occultandis diuinis & ſacris aptiſſimus fuit. Socrates enim apud Platonem admonet, rerum ſacrarum myſteria velanda eſſe, vt à plebeculæ indignitate ſeparentur. Plato alibi con-

tulit, indignum prorſus ac fœdum eſſe, rerum occultarum myſteria populo aperiri, cum ab hominum genere illa pollutis manibus contrectentur, quæ ab hominibus tantum philoſophiæ ſacris initiatis tractari fas ſit. Quamobrem à Macrobio relatum eſt, Eleuſinas Deas per ſomnum Numenio philoſopho in lupanari proſtitutas apparuiſſe, cum ille earum ſacra interpretari auſus eſſet, ita vt etiam à vulgo noſcerentur: Vnde ille ſuam culpam ſomno admonitus agnouit, cum percontanti cauſam illæ irata fronte reſpondiſſent: Ab adyto veteris pudicitiæ abſtractas, ſeq; omnibus paſſim proſtitutas eius culpa fuiſſe. Quod nec Hebræi in tractandis ſacris legibus negligunt. Hactenus obſcurandi ſermonis modos edocuiſſe viſi ſumus, quamuis & alia ſchemata, quæ ad eam rem facere poſſint, à Rhetoribus proponuntur, quæ nobis aliud agentibus prætermittere viſum eſt. Verum ne quid diſcentibus deſideretur, quod ad ſermonis obſcuritatem faciat, alios obſcurè loquendi modos obiter attingemus. Ad hoc igitur ſpectabit alieni idiomatis vſus, qui minime ijs cognitus ſit, quibus rem noſtram exploratam volumus; vt ſi Latinus apud latinos barbaro ſermone vtatur, & Italus hac tempeſtate Italis Germanico, vel Theutonico, ſeu Gallico. Huiuſmodi Cæſar ad Ciceronem epiſtolam ſcripſit, non Romana lingua, ſed Græca, ne ea, quæ ſcriberet, Gallis fortaſſe intercepta proderentur, quibus græcus ſermo minime erat cognitus. Identidem, vt ſupra ſcriptum eſt, Suniator fecerat, qui & græco ſermone ad Dionyſium ſcribens, ne conſilium ſuum de proditione Chartaginenſibus pateret, epiſtolam concinnauit. Ex his ſcribendi emerſit ratio, cuius ſignificatio haberi non poteſt, niſi ſermo vnus in alium transferatur, eiuſmodi nonnulla ſcripta oblata, amicis ſæpenumero rogantibus detexi. Exemplum apponemus, vt ſi aliquando inciderit, ita confictum eſſe non ignoretur. Nos verba patrij ſermonis interciſa, vel duplicata in latinum conuertimus, quæ priſtinæ linguæ reddita idem innuant, etiam permutata ſignificatione. De hac re, quoniam minus aptè latinæ interpretationis exemplum efferri poteſt, non indicens erit, noſtri ſermonis thema proponere.

Paſſer mai ſolitario in alcun tetto.

Tranſibo ſed illi ſolita malus in aliquis, faſtigium.

Aliter quoque literis & picturis rei ſenſum exprimimus, ſed quoniam latinum exemplum non ſuppetit, vulgare apponimus. Si dicet quis SEMPRE VIVA, nos ſemper viuum pingimus, videlicet maius ſedum, quod vulgo SEMPRE VIVA dicitur: ſi autem CORE, & SOL, nos cor pingimus, muſicisq; rhombis, vel notulis appoſita claue, ſol confingemus, & reliqua huiuſmodi, quæ quoniam apud vulgares circumferuntur, omittimus. Vſurpatur hac tempeſtate locutio circumlatoribus, tabernarijs, latronibus, & qui rudes homines dolis circumueniunt, valdè familiaris, qui quamplurimis vocabulis vtuntur, à communi loquendi vſu alienis, ne intelligantur, quæ ſibi magis propria eſſe exiſtiment. In hunc modum multos & pueros & ſeruos loqui videmus, dum fraudes alicui nectere conantur, vt dolo ſuſpicionem vix inferant. Sunt & qui ſyllabas permutent, vt quæ vltima prima ſit, & ex aduerſo, vt ſi dicturi ſint, HOSTIS ADEST CAVE TIBI, dicant, STISHO ESTAD VECA BITI. vel aliter vtcunque nonnulli dum ſingulis ſyllabis inanes, & inutiles interſerunt, vti RAT, SIS, vt idem dicturi dicant aliter HORAT STISSIS ADRAT ESTRAT CASIS VERAT TISIS BISIS, & aliæ eiuſmodi loquendi formulæ, quas cum in infinitum poſſunt euariari, vtpote tractatu indignas, prætereundas ducimus. Sed de tali ſignificandi modo, qui per vocem effertur, iam ſatis dictum videtur.

Nunc ad reliqua ſigna tranſeamus.

Semiuo-

Semiuocalia ſigna quæ ſint,& quomodo per ea animum indicare, & percipere poſsimus. Cap. VI.

PROXIMVM eſt vt de ſemiuocalibus ſignis verba faciamus, quæ non parum ad rem noſtram afferent adiumenti. Sic enim occultius, ſecretiusq; rei conſcijs proximè, vel longè diſtantibus animi concepta ſignificabimus. Semiuocalia itaque ſigna Vegetius nominat ea, quæ aliter,quàm voce emitti ſolent: nempe duorum corporum ſe com plodentium ictu,vel flatus ſpiritu ad inſtrumentum immiſſo. Cuius generis ſunt ſonus campanæ, buccinæ vel tormenti bellici, & reliqua id genus omnium ſigna, quæ auribus percipiuntur. Poſſumus autem eiuſmodi ſignis non res ipſas modo, verùm etiam verba per literas, quibus illa conſtruuntur ſignificare, vt pote ſi pulſatuum numeris ſuæ literæ eo ordine, quo ſunt diſpoſitæ reddantur, hoc verò effici poterit quouis inſtrumento, quo res aptius poſſit indicari. Legitur patrum noſtrorum memoria, obſeſſam Nouariam cum in diē magis ac magis rerum omnium inopia laboraret, tormentorum ſclopis certo ordine & numero editis, omnibus demum ſignificationibus factis ſuprema rerum pericula amicis expreſſe, & maturam opem exploraſſe, eoq; indicio habito à ſocijs ciuitati fuiſſe ſubuentum. Sic amici carcere occluſi, nec multum diſtantes, plagis inter ſe tacite loqui poſſunt, & exaudiri, noctu præcipuè, & ſi domus continua eſt, percuſſa enim parietis parte exiguo quouis ictu totus reſonat, ita vt qui aures muro admouerit, vel clauum fixum mordicus tenuerit etiam eminus, rite plagarum numerum excipiet. Idem etiam præſtat & haſta, quamuis oblonga, ſi occluſis auribus mordicus teneatur, modo lyram tangat: ſic enim facile fiet, vt qui ita haſtam teneat, emiſſum ſonum auribus percipiat. Ad hoc valent & parietibus ænea vaſa ſuſpenſa & tympana ordine diſpoſita, vt pendentia amicis ad plagas reſonēt. Tripho Alexandrinus Architectus, Vitruuio referente, hoſtibus in mœnia ingreſſis, ea ratione patriæ periculum cauit, ſiquidem cum eorum irrumpētium vim per clamorem exaudiret, periclitanti vrbi aſtuto conſilio ſubuenit. Poterit & quiſq; lyram, aliudve id genus in manibus habens,nūc hypate, nunc perypate,nunc nete,vel meſe pulſans, nunc diapaſon, diapente, vel diateſſeron abſoluens, donec alphabeti literas neceſſarias abſoluerit,aſtantibus omnibus amicum de re certiorem facere. De rerum ſignificatione,quæ non fit per literas,ſuperfluum eſſe exiſtimo quicquam dicere,cum omnibus ſit exploratum dari certarum rerum ſigna, quæ per ſonos intelligantur. Hoc de ſemiuocalibus ſignis dixiſſe ſufficiat.

Muta ſigna quæ ſint, & quomodo per illa quicquam ſignificare poſſimus, & primum de corporis motu. Cap. VII.

SVPEREST de ſignis, quæ muta ſunt, ſermonem habere,hanc enim inſtituti noſtri tertiam partē initio conſtituimus: ſiquidem ſum pollicitus vocalibus & ſemiuocalibus muta ſigna adiicere. Muta igitur ſigna appellamus, quòd tacite, & ſine voce, vel ſono rerum admoneant ſignificationes,viſu,vel tactu quodammodo excepta. Hæc itaque rerum ſigna eſſe poſſunt in nutibus capi tis, in frontis ſilentio, vultus compoſitione, manuum & pedum motionibus,totius deniq; corporis repræſentatione,rerum præterea motionibus, & demonſtrationibus. Nutus in mutis pro ſermone habetur, & ex eorum vultu, motuque animorum perſpicitur voluntas, animalium enim voce carentium, ira, lætitia, alijque affectus oculis & quibuſdam alijs corporis ſignis exprimuntur. Nec mirum aliquibus videri debet, cum ita ijs, quæ cum aliquo poſita ſunt motu, tantum valeant, vt etiam animi volun-

tatem repræſentent: pictura enim tacens opus eſt, & eiuſdem ſemper habitus: ſic intimos tamen demonſtrat affectus, vt ipſam vim dicendi nonnunquam ſuperare videatur. Huiuſmodi itaque ſignorum, quoniam plura ſunt genera, quæ ſi in vnum colligenda eſſent, materia vt nimis longa, ſic magis confuſa videretur, eam iccirco capitibus diſtinguemus, quorum ordo ſuis locis indicabitur. Sed primum de ſignis corporis loquamur: de capite igitur initium rectè auſpicabitur. Caput (vt Fabius inquit) deiectum humilitatem, ſupinum arrogantiam, in latus inclinatum languorem, prædurum ac rigens feritatem quandam mentis oſtendit: Sunt quoque annuendi, renuendi, confirmandi, ſunt & verecundiæ, metus, admirationis, & indignationis nutus. Vultu nunc ſupplices, nunc minaces, nũc blandos & mites, nunc hilares & erectos, nunc ſummiſſos & triſtes oſtendimus, nunc amorem, nunc odium, quibus ſignis tacito quodam naturæ indicio internos affectus, & animi noſtri voluntatem alijs ſignificamus; quo fit, vt eo indicandi modo ſæpe pro verbis vtamur. Vnde Ouidius:

Sæpe tacens vocem, verbaq; vultus habet.

Sunt oculi, qui plurimum in ipſo vultu valent, & per eos maximè animus indicatur, vt citra motum, & hilaritatem intumeſcant, & triſtitiæ nubilum oſtendant, horum lachrymis & dolorem, & triſtitiam monſtrare poſſumus, & multis modis variantur in illis affectiones. Siquidem nunc motu intenti, nunc remiſſi, nunc ſuperbi & torui, nunc hilares & mites, nunc aſperi rigidi & extenti, nunc languidi ſtupidi, & torpentes, nunc laſciui & mobiles, nunc natantes & voluptate affuſi, nunc ſimi & venerei, poſcentes aliquid & pollicentes, vt actus voluntatis expoſcit. Supercilij quoque variantur indicia, nunc enim erecto, nunc compoſito multa demonſtrantur, nam oculos formant aliquatenus, & fronti imperant, cum contrahuntur triſtitiam, cum adducuntur hilaritatem, cum remittuntur pudorem oſtendunt. Sunt in his annuendi, & remittendi notæ, cum remittuntur, & eleuantur. Ouidius hoc innuens ait.

Multa ſupercilio, multa loquare notis.

In his, Plinius ait, animi partem conſiſtere, faſtus indicare, & ſuperbia alibi conceptaculum, his ſedem habere: nil altius, nilve ſimul abruptius inuenit in corpore, vbi ſolitaria eſſet. Sic ſupercilium attolli arrogantiam ſignificat, adduci faſtidium indicat, poni dicimus ſupercilium, cum à faſtu recedimus, deniq; ſemper ipſum ſupercilium pro faſtu & arrogantia ponitur: Vnde multa de ſupercilio prouerbia tracta ſunt, ab ipſis Naturæ ſignificationibus deſumpta. Fronte enim multa præfigurantur: nam eam exporrigimus, vel explicamus cũ hilareſcimus contrahimus autem cum ringimus, hoc eſt cum aliquid nobis moleſtum eſſe indicamus. Hanc quoque Plinius triſtitiæ, hilaritatis, clementiæ, & ſerenitatis indicem nominat. Vnde Terentius in triſtem.

Exporrige frontem.

Ideſt triſtitiam dimitte. Genæ habent & quoddam his deſeruiens miniſterium: nam ſanguis ille, qui mentis habitu mouetur, cum verecundia cutem accipit, effunditur in ruborem, cum metu refugit, pallore frigeſcit, & temperatus medium quoddam ſerenum efficit. Faciem, vel genam perfricamus, cum pudorem omnem depoſuiſſe videri volumus, velut abſterſo pudore manu. Hinc euenit, vt effrontes vocemus inuerecundos, vnde prouerbio frontem perfricare dicuntur, qui pudore carent. Naribus quoq; & labijs multa decenter oſtendimus, nares corrugamus, inflamus, & mouemus. Diducimus labia & manibus reſupinamus, porrigimus, ſcindimus, aſtringimus, & diducimus: vnde deriſus, contemptus, & faſtidium ijs ſignificare ſolemus. Collum contrahitur & tenditur, ſic & humeri; horum enim contractione breuiatur ceruix, vnde geſtum humilem & ſeruilem faciunt, atque eos in adulationis, admirationis, & metus habitum fingere poſſumus. Manus etiam vix dici poteſt quot motus habeant. nam & ſi cæteræ patres vt rectè loquantur adiuuant, hæ ipſæ primum loquuntur. His poſcimus, his pollicemur, vocamus, dimittimus, minamur, ſupplicamus, abominamur, timemus, interrogamus, negamus, & annuimus: his gaudium, triſtitiam, dubitatio-

nem, confeſſionem, pœnitentiam, modum, copiam, numerum, & tempus oſtendimus; eædem in demonſtrandis locis, atque perſonis aduerbiorum, atque pronominum obtinent vicem, vt in tanta per omnes gentes, nationesq; linguarum diuerſitate, hic mihi omnium hominum communis ſermo videatur. Contractis tribus digitis, & pollice compreſſis, digito indice tantum explicato, in exprobrando, & indicando (vnde ei nomen eſt) valet: & alleuata, ac ſpectante humerum manu, paulum inclinatus affirmat: verſus in terram, & quaſi pronus, vrget. Eſtq; inuerecundæ actioni aptiſſimus, quo quatuor primis leuiter in ſummum coeuntibus digitis, non procul ab ore, aut pectore fertur ad nos manus, deinde prona, aut paululum prolata laxatur. Binis digitis diſtinguimus, ſed non inſerto pollice, paulum tamen inferioribus intro ſpectantibus, nec illis quidem tenſis, qui ſupra ſunt. Parce & timide aliquid loquentibus ſunt breues geſtus illi, cum manus leuiter pandata, qualis fouentium eſt, paruis interuallis, & ſub aſſentientibus humeris mouetur. Admiratio conuenienti geſtu illicò monſtratur, quo manus modice ſupinata, ac per ſingulos à minimo collecta digitos, redeunte flexu ſimul explicatur, atque conuertitur. Approbare, narrare, diſtinguere, & aliquid ſignificare volenti, pollici proximum digitum mediumq;, qua dexter eſt, vnguem pollici ſummo ſuo iungens, remiſſis cæteris apte accommodatur. Cum leuiter admiramur, & interim ſubita indignatione pauefcimus, & deprecamur, digitos cum ſummi coierunt, & ad os referimus. Cum manum comprimimus, & pectori admouemus, pœnitentiæ vel iræ ſignum eſt. Auerſo pollice demonſtramus aliquid. Cum digitum medium oſtendimus, contemptum ſupremum ſignificamus. Diogenes hoſpitibus quibuſdam Demoſthenem videre vrgentibus, non indice digito, ſed medio porrecto demonſtrauit, prauum virum innuens, & effœminatum. Sic porrectione digiti medij quippiam obſcœnum ſignificari innuit, cum ait inſanos haberi, qui medium digitum porrigant. Vnde Iuuenalis.

Mandaret laqueum, mediumq; oſtenderet vnguem.

Sunt & geſtus alij, videlicet aliqua poſcentes, vel minantes, præſertim ſi prius conſcium amicum feceris, quæ omnia proſequi prope infinitum videtur. De nutibus & ſignis, quæ in vultu exprimuntur, meminit Ouidius puellam admonens, quo modo animum expreſſura, & ſecum præſente viro tacitè locutura ſit.

Cum premet ille torum, vultu comes ipſa modeſto
Ibis: vt accumbes, clam mihi tange pedem.
Me ſpecta, nutusq; meos, vultumq; loquacem:
Excipe furtiuas, & refer ipſe notas.
Verba ſupercilijs ſine voce loquentia dicam,
Verba leges digitis, verba notata mero.
Cum tibi ſuccurret Veneris laſciuia noſtræ.
Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus.
Cum tibi, quæ faciam, mea lux, dicamve placebunt,
Verſetur digitis anulus vſq; tuis.
Tange manu menſam, tangunt quo more precantes,
Optabis meritò, cum mala multa viro.

Digitorum motibus non ſolum res ſignificare, ſed etiam literas, quibus verba colliguntur, poſſumus. Quod ne præſens caput longius protrahatur, in ſequens ſubiiciemus.

Multa

Multa tacitis ambagibus poſſe indicari. Cap. VIII.

INTER cætera, quæ facile innumera excogitari poſſunt, muta ſigna quædam noua recenſere non pigebit, vt talium exemplorum ſimilitudine, reliqua quisq; poſſit comminiſci: ex quibus illud eſt, quod à Tarquinio factum proditur. Legitur itaque apud Liuium Tarquinij miſſum ſine voce nuncium à filio interpretatum: fuit illud autem eiuſmodi. Tarquinius Tarquinij filius Gabiorum principes interimendos ſibi in animum inducens, cum eos virtute expugnare nequiret, aſtum viribus potiorem in hunc modum excogitauit. Ad Gabios ſe contulit, parentisq; ſimulatam ſæuitiam conqueſtus, tãquam è patritijs telis elapſus & gladijs, nihil ſe vſquam inueniſſe tutum, niſi apud hoſtes refert: ab eisq; opem aduerſus patrem implorat: verborum calliditate Gabijs ita perſuaſit, vt acerrimum in eius patrem odium alerent; fictis itaque & compoſitis blanditijs, adeo ſibi primatum beneuolentiam conciliauit, vt potentia apud eos plurimum valeret. Paucis itaque poſt diebus Romam hominem ſciſcitatum miſit, quidnam ſibi eſſet faciendum, is nuncij fidem veritus, nemini conſilium proditum volens, ſenili calliditate in hunc modum ſine voce reſpondit. In hortum ergo ædium tranſit, & inambulans æditiſſima papauerum capita virga decuſſit: tum ea demonſtratione facta, nuncium dimiſit, hic domum reuerſus, nullum ſibi reſponſum factum refert, verùm quod viderat factum nunciat, adoleſcens dato ſigno, ſanguinarium patris reſponſum tacitis ambagibus percepit: Sic patris conſilium ſecutus, Gabiorum primores criminatus, aut exilio ſubmouit, aut morte mulctauit. Ouidius Faſtorum ſecundo.

> Iamq; potens, miſſo genitorem appellat amico,
>   Perdendi Gabios quod ſibi monſtret iter.
> Hortus odoratus ſuberat cultiſſimus herbis,
>   Sectus humum riuo lenè ſonatis aquæ.
> Illic Tarquinius mandata latentia nati
>   Accipit; & virga lilia ſumma metit.
> Nuncius vt redijt, decuſſaq; lilia dixit,
>   Filius, agnoſco iuſſa parentis, ait.
> Nec mora, principibus cæſis ex vrbe Gabina,
>   Traduntur ducibus mœnia nuda ſuis.

Huic ſimile eſt, quod Herodotus tradit de Periandio Gypſeli filio, qui cum præconem ad Thraſibulum miſiſſet rogatum, qua ratione rebus tuto conſtitutis, ciuitatem optimè gubernaret, nullo dato vocali reſponſo ex ijs, quæ ſibi viſa per nuncium relata ſunt (ſiquidem Thraſibulus ſatum ingreſſus editiores, & ſuper alias eminentes ſpicas reſecauit, donec totam ſegetem æquaret) quid eſſet faciendum, ex Thraſibuli ſententia percepit, & executus eſt. Legimus & Dario Perſarum Regi à Scithis obſeſſis caduceatorem cum muneribus, aue, rana, mure, & ſagittis quinque miſſum, quibus, vt Gobria interprete, ſignificatum fuit, Perſas niſi vt aues effecti in cœlum euolaſſent, aut perinde vt ranæ in paludes proſiluiſſent, aut velut mures ſub terram ſe abdidiſſent, Schythorum vim nequaquam euaſuros, quin ſagittis obruerentur. Pari argumento Alexander lectis ab Epheſtione Olympiadis literis, ne quod ijs ſcriptum erat cuiquam is poſtea temere referret, quaſi ſigillo obſignaret, modeſtè, taciteq; anulo eius ori admoto, ſilentium indicauit. Non alienum prorſus ab hoc loco eſſe videtur recenſere, quod de Tamerlano Scytharum Imperatore patrum noſtrorum memoria ab hiſtoricis eſt proditum, quamuis res non ſit adeo obſcuris ambagibus inuoluta. Hic quidem, ne diu in debellandis hoſtibus laboraret, numeroſiſſimo fretus exercitu, vt populis, quos obſidebat, deditionem non in tertium diem differendam ſignificaret, triplici tentorio vtebatur, primo die album tentorium oſtentabat, vt intelligerẽt obſeſſi ſi ſe dederent,

rem

rem pacificè cum illis agendam, altero nigrum tendebat, quo animaduerſum volebat, iam ira commotum Tamerlanum eſſe, vt ſi in poſterum diem deditio differretur, iam non pace, ſed ſanguine & ciuium incendijs ageretur, quod tertio rubro tentorio poſtridie indicabat.

Per notas hieroglyphicas, atque per rerum animaliumque figuras tacite ſermonem exprimi poſſe. Cap. IX.

POSSVMVS etiam commodè aliter ſine loquela per rerum animaliumq; figuras, quodvoluerimus indicare, quæ ſingula interdum verba, nonnunquam integros ſenſus ſignificabunt: ſic vetuſtiſſimos Aegyptios ſcripſiſſe comperimus, qui cognita omnium animalium natura, ex peculiari earum qualitate illorum imaginibus res ipſas repræſentabant, vnde illorum naturam exploratam habere oportebat, quorum conditionem, quæ eſſent exprimenda, aliquo pacto imitari viderentur. Hoc erit exemplum. Vt ſi ingratum quempiam in eos, qui de ſe bene meriti ſunt, ſignificatum velimus, columbum depingemus: eius enim conditio, quamuis bilis expers ſit in vniuerſa animantium peſte, ab huius tamen morbi contagio non vacat, vt in parentes ingratitudinis nota infamis non ſit, quippe cum ſimul ac mas viribus firmior euaſit, patrem à matris conſortio pugna expellit, vt cum ea mox ipſe coniugio miſceatur. Sic & hippopotami, ideſt, fluuialis equi, geminos vngues depingendo iniquitatem & ingratitudinem notabimus. Hoc enim animal, cum per ætatis florem licuerit, patrem viribus experitur, quem ſi pugna ſuperarit; ac ſibi cedere agnouerit, vita tantum conceſſa, patrem à matris coniugio arcet, quam ſibi matrimonio, poſtea coniungit, quod ſi victus pater minus permiſerit cum matre concumbere, tum eum filius viribus & robore nixus impatienter interimit. Vnde illud videtur emanaſſe, vt in Regum ſceptris ſuperius ciconia, inferius Hippopotamus pingeretur. Sic etiam innuebatur vim iuſtitiæ parere, ſiquidem ciconia æquitatis ac pietatis ſymbolum, Hippopotamus verò iniquitatis ſignum eſt. Sic Aegyptij pro mundo ſerpentem reuolutum incaudam os habentem, eamq; corrodentem ad exprimendam formam depingunt, & annum per Solem, & Lunam, qui tempus metiuntur, menſem per ramum, Deum per accipitrem indicant, & pro fato ſydus, pro Luna & æquinoctijs cynocephalum, pro animi præſtantia leonem, pro corde Ibim, & pro rerum viciſſitudine phœnicem delineant, ſic & per ſcarabœum draconem, aliaq; animalia (vt Manethus author eſt in naturalium epithome, & Hecatheus libro primo de philoſophia) reliquarum rerum Aegyptij ſignificationem præbent. Ratio quare huiuſmodi notas illi excogitaſſent, fuit, quemadmodum dictum eſt, ne indignis hominibus doctorum ſenſa proderentur: ſic enim vulgaribus hominum ingenijs rerum intellectum vario rerum tegmine, operimentoq; ſubtrahebant, ne nuda, apertaq; rerum expoſitio pateret, ſed velut fabuloſa tractarentur, vt quo magis ridicula viderentur, eo magis ipſa myſteria figurarum nubilo operirentur, at ſummatibus viris, ſapientia interprete, nuda rerum talium ſe natura præberet, ac veri arcani conſcij redderentur. De his extat Ori Apollinis liber de ſacris & myſticis Aegyptiorum cœlaturis inſcriptus, & Pierij Valeriani recens ſuper eodem argumento liber editus. Huc referri poſſunt inſignia, & demonſtrationum commenta, quibus ſæpè parietes, periſtromata, lacunaria, fores, & clypei ornantur, equitum etiam capita, dum haſta concurritur in feſtiuis ludis ſolent inſigniri, vulgus cimeros, Alciatus vocat Emblemata, hæc enim tacitis rerum demonſtrationibus quicquid velint exprimunt, quæ comminiſci mos eſt eos, qui familiæ ſuæ originem volunt præclaro aliquo facinore honeſtare, vel aliter alicuius rei ſignificationem edere, quam tacite cognitam velint, Amphiaraum Thebano bello in clypeo draconem pictum geſtaſſe

narrat

narrat Pyndarus. Statius Capaneum hydrum, Polinicem verò Sphingem. Plutarchus quoq; Pompeium Magnum enſiferum Leonem pro inſignibus depictum habuiſſe: huiuſmodi veterum Imperatorum numiſmata cœlaturas non paucas retinent. In Titi Veſpaſiani numiſmate Delphinus in anchora inuolutus ſpectatur, quaſi innuat, tardè properandum, neque vbi præſertim temporis maturitate opus eſt, rem eſſe nimia feſtinatione intercidendã: neque multa cunctatione in moras protrahendam, ſed mature ſeruata temporis mediocritate peragendam. Symboli congrua ratio eſt: per delphinum ſiquidem feſtinatio deſignatur. hic enim piſcis omnium non modo piſcium, verùm etiam animantium velociſſimè fertur, vt Ariſtoteles & plures teſtantur, per anchoràm ex aduerſo retentus, curſus mora intimatur: velocitas itaque delphini anchoræ firmitate cohibetur, & anchoræ rurſus mora delphini pernicitate moderate excitatur. Eiuſdem rei pari ratione Echeneis piſcis miſſili telo contorta monumentum dabit: velocitatem telum exprimit, tarditatem remora indicabit, vtriuſque indicio velocitas cum tarditate deſignabitur, quantum altera, cum alterius adminiculo coniuncta non parum in rebus agendis afferunt emolumenti. Romanis præterea mos fuit, vexillis, quæ ad bella gerebant Minotaurum depingere, ratio erat, vt quemadmodum Dædalus obſcuris illum labirinthi ambagibus incluſiſſet, ita omnes ſibi dictum conſilia cuſtodienda, & prodita authori obeſſe intelligeret: vnde eius rei argumentum tali emblemate notabatur. Simile quoddam deſcribitur à Polybio, cum doli conſcij literas compoſuiſſent Ariano, ad Achæum, per modum ſymbolicum, ſicut conſuetudo ipſis erat, ſcriptas, illumq; mittentes adhortantur Achæum, vt ijs, quæ à Boli, & Cambylo agerentur, fidem haberet. Et hæ literæ ſic erant ſcriptæ, vt ſi quis illas in ſuam poteſtatem abripuiſſet, nihil eorum intelligeret, quæ in illis continebantur. Arianus igitur opera Cambyli adiutus, arcem ingreditur, & literas ijs, qui cum Achæo erant, reddi &c. Verum eiuſmodi rerum commenta non obſcure nimis tractari oportet, ne Apolline interprete ſemper indigeant, ſed vt interdum etiam infimæ plebeculæ expoſitæ eſſe poſſint. Vnde picturæ ſæpè verba ad interpretanda adiungi ſolent, ne nimis ſpectatorum intelligendi auiditatem picturæ obſcuritas remoretur. Huius loci ſunt, quæ à Iouio in libello de inſignibus tractantur.

Noctu igne, interdiu puluere poſſe ſignificari. Cap. X.

RESTAT nunc vt modum indicemus ecquid noctu igne, & interdiu puluere rerum noſtrarũ edere ſignificationem poſſimus: neque enim hoc occultandi genus parum vtilitatis in ſe cõtinet, hac enim tempeſtate ad aliquid eminus ſignificandum ſocij de rebus incidentibus indicium præbent. Id autem duplici ratione poteſt euenire; ſiquidem vel igne aliquid ex improuiſo amicis conſcijs demonſtramus, vel quoties libuerit, etiam ſi nulla præceſſerit rei ſignificandæ notitia, facum numeris literas ad res denotandas opportunas oſtendimus, vt longe videntes numeros annotantes nunciata ſentiant. De primo modo legitur Medeam ſi Peliam occidiſſet, Argonautis promiſiſſe è ſpecula ſe noctu igne, die verò fumo illud nunciaturam, res itaque, cum ex voto ſucceſſiſſet, Lunæ votum perſoluere ſimulantem, igne facto, accenſis lampadibus ſub dio è faſtigio, vt erat pollicita, ſignificationem dediſſe, taliq; nuncio excepto, Argonautas regiam inuaſiſſe, occiſiſq; cuſtodibus voti illam compotem effectam. Legitur & Magam occupato Parœtonio, vt facem amicam ſub veſpera, atque iterum ſummo mane eandem tollerent, cum ſpeculatoribus compoſuiſſe, eaq; ratione ſignificationem factam eſſe, vt nuncius eouſque, vbi Clius eſt, proceſſerit. Amicis

etiam

etiam extra ciuitatem degentibus redditus, & annonæ qualitas ſuadente igne poteſt nunciari. Conſtat hac arte Annibalem, vt à Polybio proditum eſt libro primo, cum Agrigentini à Romanis obſiderentur, multis, crebriſq; per noctem ignibus, intolerabilem exercitus famem indicaſſe, eaq; de cauſa multos ex ſocijs annonæ penuria ad hoſtes defeciſſe. Cum Sinone etiam Argiui pepigerunt, noctu, Troianis ſomno ſolutis accedentes face venientis claſſis ſignum daturos, vt eo accepto nuncio, Sinon equi laxatis clauſtris, milites incluſos exponeret. Vnde Maro

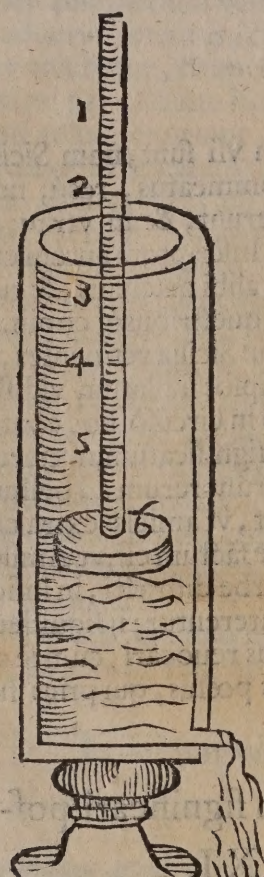
„ flammas, cum regia puppis
Extulerat, fatiſq; Deum defenſus iniquis,
Incluſos vtero Danaos, & pinea furtim
Laxat clauſtra ſinon.

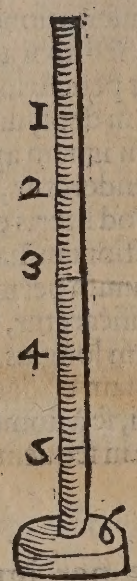
Eiuſmodi per ignem furtiuo ſcripto Carthaginenſes etiam vſi ſunt, nam Siciliam vaſtantes, vt Polyænus refert, vt celeriter à Libya ſibi commeatus, reſq; neceſſariæ adferrentur, duas clepſydras æquales magnitudine fecerunt, & in vtraq; circulos æquales deſcripſerunt, eandem habentes inſcriptionem. Inſcriptum autem erat: non opus eſſe nauibus, neq; turbinatis nauigijs, ſed alibi auro, alibi machinis, & rurſus frumento, iterumq; beſtijs, & iterum armis, ac pedeſtribus, equeſtribusq; copijs. Ad eum modum omnibus circulis conſcriptis alteram depſydram in Sicilia retinentes, alteram Carthaginem miſerunt, mandantes, vt cum ignem apud ipſos ſublatum vidiſſent, animaduerterent, quando ſecundus ignis oſtenderetur, quo in circulo hoc contingeret, eiusq; inſcriptionem legentes, ſtatim id quod literis eſſet ſignificatum, mitterent. Hac ratione Carthaginenſes celerrimam deuectionem habuerunt rerum ad bellum neceſſariarum. Fuit & veteribus mos, qui etiamnum permanet, vt amicis extra ciuitatem commorantibus fumo reditus, aliudve ſignificaretur, vnde factum eſt, vt Amilcaris dolo Agrigentini inter inimicos perſequendum longius ab vrbe diſtracti, in inſidiaria loca coniectis hoſtibus, incenſaq; ſylua magnam cladem paterentur; ij ſiquidem fumo, quem à mœnibus ſurgere exiſtimabant rati, ſe à domeſticis reuocari, cum ſe conuerſo curſu ad vrbem reciperent, Amilcare duce in ſequentibus pœnis, qui prius fugerant, trucidati ſunt.

Quomodo facta, & literæ per ignem ſignificari poſſunt ex Polybio. Cap. XI.

HOC genus indicij, quod per ignem fit maximum vſum in bellicis rebus habeat: cum antea inuſitatum fuerit, commodum videtur non reticeri, ſed competentem illius mentionem hoc loco facere, quæ ex Polybio excepimus, & ex his magna Steganographiæ Abbatis Tritemij pars pendet. Quantam habeat efficaciam in bellicis rebus accenſi ignes nemini obſcurum eſt: nam opportunitatem quandam gignunt, vt ſcire poſſis quid agatur, etiam ſi trium, quatuorve, ſiue plurium dierum itinere diſtet, vt rebus auxilium poſcentibus per accenſi ignis indicium ex inſperato ſuccurri poſſit: cum id ante hæc tempora modici fuerit momenti æſtimatum; propterea quod plerumq; inutiliter vſurparetur. Debebat enim vſus illius certis ac determinatis pactis conſtitui ac perfici. Vbi autem res ſignificandæ determinatæ non ſunt, vſum iudicis flammæ plerunq; non recipiunt, quale eſt quod nunc dicimus. Si nam que claſſis in Orœon, vel Peparœthon, vel Chalciden veniſſet, poterat illis ſignificari, quibuſcum ea de re conſtitutum erat. Si verò ex ciuibus aliqui ad defectionem adſpiraſſent, vel proditionem moliti fuiſſent, vel cædes in ciuitate, aut aliud quidpiam eiuſmodi contigiſſet, quæ quidem frequenter vſuueniunt, præſciri tamen om

nium minimè poſſunt (ea autem potIſſimum, quæ præter opinionem eueniunt,& conſilio & auxilio iuxta occaſionem opus habent) omnia eiuſmodi vſum indicij, quod per ignem eſt, refugiunt. De quibus enim præcogitari non poteſt,de illis neq; pactum conſtituti poterit. Aeneas autem huiuſmodi ambiguitatem ac perplexitatem corrigere volens, quæ de inſtituendis ducibus commentatus fuerat,paucis quidem protulit, eorum tamen quæ requiruntur ſummam ad intellectum abunde ſatis complexus eſt: id quod

Equites irruerunt in regionem.

Pedeſtres adſunt.

Graues copiæ ingreſſæ ſunt.

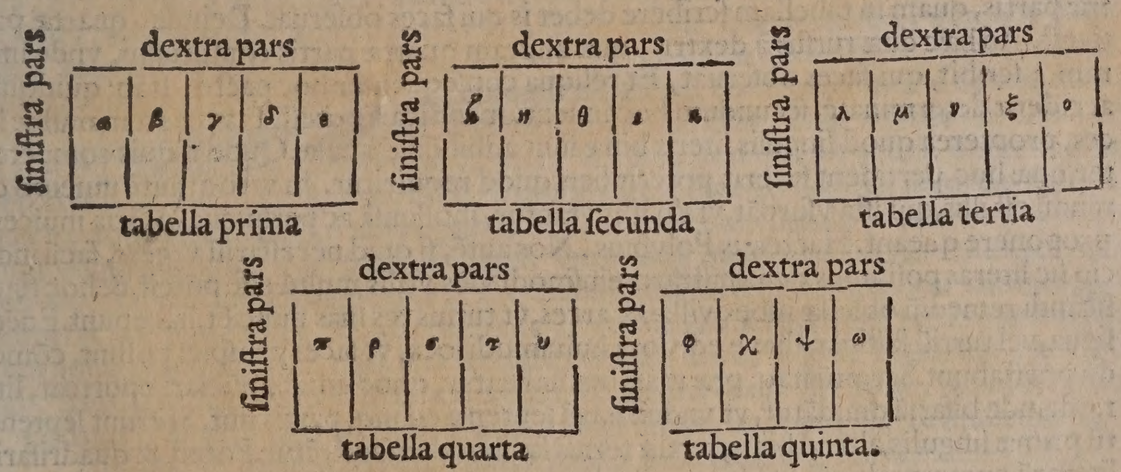
Velites aduenerunt.

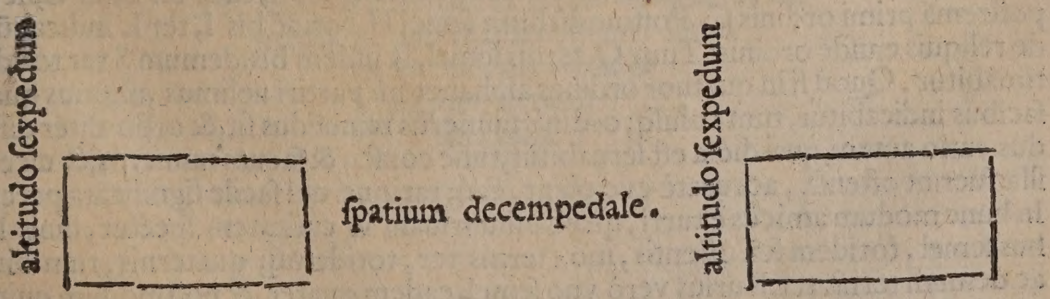
Claſſis apparuit.

Frumenti copia eſt.

hinc ſcirti poterit, dicit enim. Oportet eos, qui ignis accenſi indicio aliquod graue & vrgens inter ſe ſignificare volunt, vaſa figulina parare, quæ cùm latitudine, tùm profunditate accuratam habeant magnitudinis æqualitatem, ſintq; maximè profunditate trium cubitorum,latitudine verò vnius cubiti. Deinde phelos facere latitudine breues, intra fauces. In medio iſtorum infigere tridactylia æqualia,& in ſingulis partibus circũferentiam eſſe ſatis obſeruabilem, in quibus exarata ſint, quæ præcipua, & vniuerſaliora in bellicis rebus accidunt. Vtpote, mox tnm prima parte; quod equites irruerint in regionem: in ſecunda: quod adſint pedeſtres ac graues copiæ: in tertia quod velites; conſequenter in alijs, quod pedites cum equitibus, vel claſſes, deinde quod frumentum adſit. Ad hunc modum in cunctis ſcribendum eſt, quæ ſingulis regionibus verſimiliter ſecundum prouidentiam, & imminentibus temporibus ex bellicis motibus vſuuenire ſolent. His ita factis, iubet dictus Aeneas ſeruare vaſa diligenter, vt aulicti pares ſint, & ex æquo effluant, deinde vbi aquis impleta ſunt, imponere phleos, habente baculos, deinde ſinere vt auliſci ſimul effluant. Ibi hoc accidit, manifeſtum eſt quod neceſſario cum cuncta ſint paria, quantum vnda effluit, tantum pheli deſcendant, & baculi in vaſis abſcondantur. Cum autem prædicta vbi illis vtendum eſt,æqualiter

liter diſpoſita, & conſona ſunt, tum ad loca portari, in quibus vtrinq; faculas indices obſeruaturi ſunt, & vtriq; vaſi imponi debent. Deinde in quodcunq; inciderit aliquid ex his, quæ in baculo ſunt, facem extolli iubet, ac manere donec reſpondeant deputati. vbi verò vtriq; manifeſti facti ſunt, vna cum facibus ſuſtolli, deinde confeſtim ſinere vt auliſci fluant. Quando verò deſcendente phelo ac baculo, id, quod ex inſcriptionibus manifeſtare propoſitum eſt, iuxta marginem vaſis venerit, faculam leuari iubet, reliquos verò confeſtim apprehendere auliſcos, & videre quid in margine ſit ex illis, quæ baculo ſunt inſcripta. Erit autem hoc, quando quæ manifeſtantur, pari celeritate cuncta vtriq; mouentur. Hæc autem parumper quidem in facula, ex pacto ad indicium erecta, cognitionem ſortiti poſſunt, ſi non ſint indeterminata. liquet enim impoſſibile eſſe, vt cuncta futura præuideantur, vel quod præuidetur, baculo inſcribatur. Cæterum quando aliquid improuiſum per occaſionem acciderit, manifeſtum eſt, quod per hanc adinuentionem declarari non poterit. Adde quod neq; ex his, quæ in baculo ſunt ſcripta, aliquid determinatum eſt. Quot enim equites, aut quot pedites, & quo regionis loco, & quot naues veniant, & quantum frumenti adferatur indicari non poteſt. De quibus enim antequam fiant, ſciri non poteſt, de illis etiam aliquid antea conſtitui non poteſt. Hoc conſequens eſt. Quomodo enim poterit aliquis inire conſilium deferendo auxilio, cum neſciat, quot, & vbi ſint hoſtes. Quomodo confidēter agere, aut cōtrario, vel quomodo omnino excogitare aliquid poterit, qui quot ſint hoſtium naues, aut quantum frumenti à ſocijs hoſtium allatum ſit, ignorat? Poſtremus modus per Cleoxenem, & Democritum eſt excogitatus. Is vero, qui vulgaris eſt, & ſedulus in vſu, per nos eſt determinatus; qui quicquid vrgenter ſciendum eſt, exactè ſignificare poteſt. Vbi autem vſurpandus, eſt diligentiam, & obſeruantiam accuratam

requirit,& eſt talis. Elementorum multitudinem ex ordine acceptam in quinq; partes iuxta quinq;literas diuidere oportet: deſiderabitur autem in fine vnum elementum,id quod vſui iſti nihil incommodabit. Poſtea quinq; tabellas parare debent, qui faces indices alterius ſunt vſurpaturi, & partes ex ordine in ſingulis tabellis inſcribere,ac dein de inter ſe paciſci, quod primas quidē faces leuare debeat, qui aliquid indicaturus eſt, ac ſimul duas, manereq; donec alter reſpondeat. Hoc autē ad id facit,vt per hanc facē certi reddātur inuicem, & oſtendat ꝙ animaduertant.Illis verò ſublatis,primas ex ſiniſtris oſtendere oportet,& per tabellā declarare,quæ nam debeant obſeruari.Vtpote,ſi prima tabella erigatur, vnū;ſi altera: duo ſignificentur,& ſic conſequēter. Alteras verò à dextris ſecundū eādem rationē leuare,vt ſignificetur, quæ literæ è tabella ſint ſcribendæ ab eo,qui facem accipit. Quando autē qui de iſtis inter ſe pacti ſunt,vtriq; ad locum accedunt,primū dioptram, diauliſcos habētem, habere debent,vt qui facē è regione leuaturus eſt, cùm dextrum, tùm ſiniſtrum locum videre queat. Circa diopram verò tabellæ figēdæ,ſunt erectæ & ex ordine: deinde dexter ac ſiniſter locus decempedali ſpatio ſeparandi; profunditas verò ſecundum ſtaturam viri facienda. Ad hæc vbi faces eriguntur, curandum eſt,vt exacti videri queant: vbi demittūtur, vt ſint diligenter abſcōditæ. His autem vtrinque ad hunc modum paratis, quando aliquid indicare volunt,vtpote quod ex militibus circiter centum ad hoſtes defecerint,primum eligendæ ſunt dictiones quæ per minutiſſimas literas hoc queant indicare, quod iam dictum eſt, quod centum Cretenſes à nobis aufugerint. Nunc literæ quidem dimidio ſunt minores,& tamen hoc declaratur. Hoc autem in tabella ſcriptum ſic per faces oſtendetur. Prima litera eſt K,ea eſt in altera parte, & altera tabella. Debent autem & faces ex ſiniſtris eleuari,quò is, qui obſeruat,ſcire queat, quod & alteram tabellam ſpeculari debeat.Deinde à dextris quinque leuari debent, vt declaretur, quod K illud quinta litera eſt dextræ partis, quam in tabellam ſcribere debet is qui faces obſeruat. Deinde ρ quartæ partis eſt. Ad hæc duæ rurſus à dextris, quæ alteram quartæ partis conſtituunt, vnde literam ρ ſcribit, qui faces obſeruat. Et reliqua conſequenter hoc pacto. Itaq; quidquid acciderit determinatè ſecundum hoc inuentum indicari poteſt. Fiant autem multæ faces, propterea quod ſingulis literis binæ ſunt adhibēdæ faculæ.Quod ſi quis competenter,quæ huc pertinent fecerit,poterit fieri quod requiritur. In vtroq; autē inuento curandū eſt illis,qui iſta vſurpāt,vt dū illis vtantur, inoffenſa ac perſpicua indicia inuicem proponere queant. Hacterus Polybius. Nos autē, ſi quid neceſſariū vrgeat, facū indicio ſic literas poſſumus demonſtrare: eiuſmodi vſus vtilis multū eſſe poteſt,& hoc ſignificandi remediū obſeſſæ iubes,villæ,& arces,vt tutius res ſuas nunciēt,habebunt.Edēdi ſigna,vel turriū faſtigia,aliave editiora huiuſmodi loca, vt faces proſpici poſſint, cōmodū præſtabunt.Scriptū itaq; præ manibus habeatur, quod amicis nūciari oporteat, literæ deinde bifariā diuidātur, vt vndenæ,uel ſeptenæ cuiuſq; partis ſint. Si erunt ſeptenæ tū primæ ſingulis,alteræ binis, tertiæ ternis facibus demonſtrētur.Poteſt & quadrifariā literarū numerus diuidi,ut libuerit:Verùm in earū oſtenſione motus uarietatē attendere debemus: nā una ſemel erecta,uel oſtēſa A,demonſtrabit, eadē bis B,ter C,ſic ſepties poſtremā primi ordinis G. Poſtmodū binæ ſemel H, totidē bis I, ter L indicabūt,ſic & de reliquis eiuſdē ordinis: Tum Q ternis ſemel, R iiſdem bis,demum S ter totidem intimabitur. Quod ſi in quatuor ordines alphabetum partiri uelimus ,ultimus quaternis facibus indicabitur, tum cuiuſq; ordinis numerus minuēdus ſit,& ordo aliter diſtribuēdus: ratio autem,quæ dicta eſt ſeruabitur,tunc conſcij & facum numeros,& uices,quot illæ fuerint oſtenſæ, accuratè excipient, eaq; ratione uel facile ſignificata percipient. In hunc modum amicus è turri, quæ domum ſuam in ciuitatem ſpectet, binis luminibus ſemel, totidem ſex oſtenſis, mox ternis ter, totidemq; quaternis, tum binis bis, ac demum ternis ter.Rurſus verò vno ſemel, eadem quater, & poſtmodum quinquies, ternis deinde ter, poſtremo totidem quater: HOSTIS ADEST ſignificabit. ſed

hoc

hoc etiam aliter fieri poteſt, multisq; modis, quorum duos tantum, qui potiores ſunt recenſebimus. Sit itaque primus huiuſmodi, vt quid facilius oſtendatur. Alphabeti literæ quatuor in partes diſgregentur, vt inferiori patet tabella.

numeri ordinum \ ordines	1	2	3	4
1	a	f	m	r
2	b	g	n	s
3	c	h	o	t
4	d	i	p	u
5	e	l	q	z

Nouem itaq; faces haberi oportet, quatuor à dextris, à ſiniſtris quinque diſponantur, quaternarius numerus ſectionum ordines, quinarius verò literarum cuiuſque ordinis indicabit, ſi viginti notæ erunt, quæ minus neceſſariæ ſunt, omittantur. Literas igitur demonſtranti vtrinque faces attolli oportet, à dextris, & a ſiniſtris. vt ſi A velit oſtendere, vnam à dextra facem ordinem literæ, alteram à læua numerum, in quo litera collocatur, deſignantem exigat, ſic etiam ſi B, vnam à dextra, à læua duas. Si C vnam item à dextra, tres à ſiniſtra, & in reliquis eodem modo. Exemplum tale erit; vt ſi amicum idem hoc modo ſignificare velimus, duas primum à dextra faces, tres à ſiniſtra, tres deinde à dextra, tres à ſiniſtra, tum quatuor à dextra, duas à ſiniſtra attolli oportet, mox quatuor à dextra, tres à ſiniſtra, deinde duas à dextra, quatuor à ſiniſtra. Rurſus vnam à dextra, aliam à ſiniſtra, iterum vnam à dextra, quatuor à ſiniſtra, tertio quoque vnam à dextra, quinque à ſiniſtra, quatuor deinde à dextra duas à ſiniſtra, ſic & poſtremo quatuor à dextra, tres à ſiniſtra, eaq; ratione HOSTIS ADEST ſignificabit. Poſſumus & aliter vitandæ confuſionis gratia omnes alphabeti literas bis ternis in hunc modum demonſtrare. Duo ſtatuantur locorum faſtigia, quæ ex æquo ſibi alphabeti notas partiantur, vt vndenas ſingula pronuncient, ternæ cum ſingulis adhibeantur faces, quarum vnaquæq; quaternas literas enunciet, quæ pro motus qualitate diſtinguentur. Tres autem characterum ſtatuantur ordines, primum fax vna ſignificabit, ſecundum binæ, tertium ternæ: fax verò tertia, ternas tantum notas demonſtrabit, eoq; modo numerus duarum & viginti literarum exprimetur. Motuum diſcrimina quibus cuiusq; ordinis notæ demonſtrentur, tali modo conſigemus. Erecta fax A, depreſſa B, in dextrum inclinata C, in ſiniſtrum D ſignificabit: quaternas alias eodem modo indicabimus. Sic & tertias, vt binæ ſurſum erectæ E literam deſignent, ſubmiſſæ F, & ſic de reliquis, & rurſus tertiæ ſublatæ I, depreſſæ L literam indicabunt. Idem fiet in vndenis alijs alio de loco demonſtrandis.

De computo & loquela per digitorum geſtum, quo maiores ſupputarint, & in caute loquendo vſi ſunt. Cap. XII.

NVNC per dactylogiam, ſiue per digitorum flexum computandi loquendiq; morem ex maiorum noſtrorum vſu libet hoc loco demonſtrare, vt ad ea perdiſcenda, aliaq; denuo reperienda promptiora ſpectantium ingenia reddantur. Legimus apud Plutarchum Orontem Artaxerſis Perſarum Regis generum, cum ſe à ſocero inhonoratum, & contemptum animaduerteret, ſolitum dicere, Principum familiares computorum digitis ſimiles videri. Quemadmodum enim computando nunc myriada geſtu conficere poſſunt, nunc verò monada, pariter Regum amici modo plurimum pollent, modo verò minimum, & omnibus deriſui eſſe ſolent. Ad hoc facit, quod eſt à Plinio etiam de digitis numeros ſignificantibus memoriæ proditum. Ianum à Numa Rege dicatum digitis ita figuratis effectum ſtetiſſe, vt trecentorum ſexaginta quinque dierum nota per ſimilitudinem temporis & æui ſe Deum indicaret, quod eſt à Macrobio quoq; annotatum in Saturnalibus. Nos igitur de tali computo & loquela id demonſtrabimus, quod doctiſſimus Beda literis mandauit. Monada igitur digitorum computator ſignificaturus minimum læuæ digitum inflectens arctum in medium palmæ figat. Simili modo ſi duo velit indicare, à minimo ſecundum ibidem imponat. Si tria tertium. Si quatuor itidem minimum eleuet. Si quinque ſecundum à minimo ſimiliter erigat. Si ſex tertium nihilominus ſolo, qui medius appellatur, volæ medio appoſito attollat. Et minimum ſuper palmæ radicem cæteris erectis imponat, ſi ſeptem. Iuxta quem octo ſignificanti medius apponatur. Nouem verò ſi impudicum è regione componet indicabit. Decem ſi indicis vnguem in medio pollicis arctum infiget. Viginti ſi impudici apicem inter nodos indicis & pollicis arctè apponet. Triginta ſi indicis & pollicis vngues mutuo coniunget complexu. Vnde Hieronymus ait: Trigenarium numerum ad nuptias referri nam & ipſa digitorum coniunctio; quaſi molli oſculo complexans ſe & fœderans, maritum pingit & coniugem. Idq; Apuleius in oratione pro Magia his verbis inſinuat. Si triginta annos per decem dixiſſes, poſſes videri pro computationis geſtu errasse, quos circulare debueras, digitos aperuiſſe. Quadraginta verò ſi interiora pollicis dorſo indicis ſuper inducatur. Item quinquaginta ſi pollex curuatus inſtar græcæ literæ Γ, ad palmam inclinetur. Et ſexaginta ſi idem digitus itidem curuatus indice circumflexo diligenter à fronte præcingatur. Ideo hunc numerum ad viduas Hieronymus referri dixit, quod in anguſtijs & calamitate poſitus eſſe videatur, dum pollex à ſuperiori digito deprimitur. Septuaginta quoq; ſi pollex in longum extenſus indicem ſupra circumflexum adimpleat, vngue illius duntaxat erecto trans medium indicis arctum. Octoginta quoque ſi index, vt ſupra, circumflexus pollice in longum tenſo impleatur, vngue videlicet illius in medium indicis arctum admoto. Nonaginta etiam ſi indicis inflexi vnguis radici erecti pollicis infigatur. Numerum verò centenarium qui voluerit indicare, in dextrum transferat, iiſdem vtendo digitis, quibus in læua ad decem vſque ad centum vſus eſt. Proinde Nicearchus facete in vetulam nimio plus viuacem, quæ annorum ætate etiam ceruos ſuperabat, ita ludit, vt iterum iam dextra annos ſcribat.

> Ηφάος ἀθρήσας φλάφου πλέον ἢ χερὶ λαιῇ
> Γῆρας ἀριθμεῖσθαι δευτέρον ἀρξαμένη.

Quæ ceruos annis ſuperauit, quæq; ſiniſtra
Vitæ iterum cœptet connumerare dies.

Et Iuuenalis.

Atq; ſuos iam dextra computet annos.

Idem

Idem ſacræ paginæ interpres centenarium numerum ad virginitatem refert,nam in læua nuptæ & viduæ notabantur. Ducenta igitur expreſſurus eadem ratione vtetur, qua ad viginti ſignificandum vſus eſt. Sic & de reliquis ſentiendum eſt numeris vltra centenarium vſq; ad nongenta,vt eodem procedatur ordine,quem à decem vſq; ad nonaginta ſeruari debere diximus. Deinde mille etiam in dextra, eo modo, quo vnum in læua deſignabitur. Et deinceps bis mille in eadem quemadmodum duo in læua, ſic & in reliquis numeris multiplicato millenario ſtatuetur: donec ad nouem millia perueniatur, quo cum vẽtum ſit, tum myriada (quo nomine decem millia deſignantur) læua medio pectori in ſupinum admota indicabit, digitis tantum in altum erectis. Quod ſi vigintimillia eadem expanſa. Si verò triginta millia eadem prona, ſed erecta,& pollice medij pectoris chartilagini appoſito denotabit. Sic quadraginta millia ſi eandem in vmbilicum erectam ſupinabit, exprimetur. Et poſtmodum quinquaginta ſi eiuſdem prona, ſed erecta pollicem vmbilico imponet. Sexaginta deinde millia eadem prona læuum fœmur deſuper comprehendet,denotabit. Mox ſeptuaginta millia ſi ſupina femori ſuperponetur. Octoginta dehinc millia ſi eadem prona fœmori ſuperponetur. Tum nonaginta millia ſi lumbos pollice ad inguina conuerſo comprehendet. At centum millia, & dehinc ducenta vſque ad nongenta millia eodem, quo diximus ordine in dextra corporis parte notabuntur. Sed decies centena millia ambæ manus complicatæ in rectis inuicem digitis indicabunt. Hic eſt veterum computandi mos,& inde prouenit, quod apud ſcriptores legenti ſæpè fit obuiam, vt in digitos mittere, pro eo eleganter etiam dicatur, quod eſt accurate numerare. Diximus de ſupputandi modo, qui per digitos ſolet indicari, ſupereſt nunc de loquendi ordine, qui per digitos etiam tradi poteſt, aliquid dicere. Prima igitur alphabeti nota eodem modo, quo vnum digito demonſtrari diximus deſignabitur. Secundo etiam modo,quo duo, ſic & tertia ea ratione, qua tria, ſic deinceps vſque ad alteram & vigeſimã, quæ alphabeti poſtrema eſt,per ſuum vnoquoque elemento numerum denotato; eo ordine, quo in alphabeto illud diſpoſitiuum ſit. Huiuſmodi digitorum flexu, & geſticulationum ſolertia frater fratri coram eius parentibus ſic loquitur. Primo tria, inde vnum, mox vndeuiginti, poſtmodum quinque oſtendit. Rurſus vnum diuiſim,deinde ſex,poſtea ſexdecim, inde vnum, tum duodeuingiti, poſtmodum ſexdecim, poſtremo quinque indicat, talique ordine CAVE A FRATRE inſinuat. Huiuſmodi notaram Ouidius meminit.

Nil opus eſt digitis per quos arcana loquaris.

&alibi.

„ nec in digitis litera nulla fuit.

Huc refertur quod ab Ennio in quandam impudicam dicitur, cuius nulla pars corporis ab impudico munere vacaret. Quaſi in choro pila ludens, datatim dat ſeſe, & communem facit, alium tenet, alijs nutat, alibi manus eſt occupata, alijs peruellit pedem, alijs dat anulum expectandum à labris, alium inuocat, cum alio cantat, attamen alijs dat digito literas. Et Salomon ad idem. Annuit oculo, rerit pede, digito loquitur. Verùm idem alia ratione haberi poteſt, vt ea quis facilius, promptiusq; loqui diſcat, in græco alphabeto velit idem facere. Græci ſiquidem non quemadmodum Latini paucis ad exprimendos numeros literis vtuntur & geminatis, ſed vniuerſo alphabeto ſingulis notis quoslibet numeros indicãt. Sunt & alij aliter digitorum indicio ſermonem fingẽtes, quod faciunt, dum corporis eas partes oſtendunt, vel digitis contingunt, ad quas ſcribendas primum literæ exiguntur, quas rei noſtræ exprimendæ neceſſarias eſſe cognoſcimus, donec totum id, quod velimus expreſſum ſit. Exemplum erit,vt ſi A, indicare ſtatuimus, aures contingamus, ſimiliter ſi B, barbã indicemus. Sic caput pro C,& de reliquis eiuſmodi,vt Dentes, Epar, Frontem, Guttur, Humeros, Ilia, Linguam, Manum, Naſum, Oculos, Palatum,Quinque digitos, Renes, Supercilia, Tempora, & Ventrem oſtendimus pro ijs literis demonſtrandis,quæ ijs inſcribendis primæ requirun tur. Poteſt & ſimiliter ſcribi, vt ſcriptum occultetur, id fiet ſi clanculum, velut aliud

agenti vino, vel alia quauis materia ad rem apta literæ ad id, quod volumus exprimendum, necessariæ protrahantur. Docet hoc Naso.

Hinc tibi multa licet sermone latentia recto
Dicere, quæ dici sentiat illa sibi.
Blanditiasq; leues tenui præscribere vino,
Vt dominam in mensa se legat illa suam.

& Tibullus.

Neu te decipiat nutu digitoq; liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.

Huiusmodi Paris Helenæ amoris sui significationem daturus, Menelao coram vino literas protrahit. Vnde ipsa queritur in epistolis.

Orbe quoq; in mensæ legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero litera fecit, AMO.
Credere me tamen hoc, oculo renuente negaui.
Hei mihi, iam didici sic quoq; posse loqui.

Theagenes & Carichia peregrè profecturi, conuenerant inter se signa quædam habere, vt si fors tulisset eos diuidi, in triuijs, plantis, & parietibus, quæ loca, vel oppida petiissent notare, vt Theagenis loco Pithicum, Carichiæ verò Pithiæ, annotatis diebus ac horis, cum id scriberent. Sed quis modorum omnium meminisse potest, cum infiniti ferè sint, vt hominum excogitantium ingenia? Neq; enim sanæ mentis existimo in hoc serio tempus conterere. Sed redeamus ad rem, longius fortasse digressi sumus.

FINIS LIBRI PRIMI.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

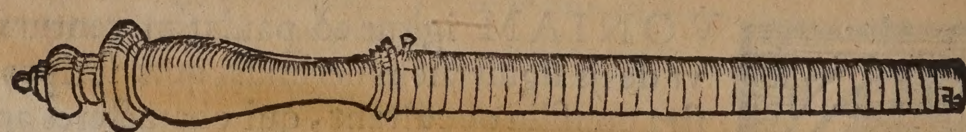
DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER SECVNDVS.

PROOEMIVM.

QVONIAM igitur eò paulatim ventum eſt, vt de ijs ſignis meminerimus, quæ ſcripto noſtra conſilia occultant, qui characteres appellantur, proximum eſt, vt eorum obſcuritatem duplici modo partiamur. Scripti itaque obſcuritas, aut ex literarum perplexitate, aut ex alia ſcribendi ratione proueniet: de characterum inuolucris, ſcilicet qui multis modis obſcurantur, tertio libro tractabitur, nunc verò de obſcuritate, quæ à ſcribendi modo inducitur, verba faciamus; quæ obſcuritas vel ex characterum non in carta apparentium proueniet, vel ſi apparent, adeo diſcepti, ac membratim diuiſi, occultatique fuerint, vt nemini ſcriptum, niſi cui voluerimus poſſit agnoſci. Nos primo de ijs, poſtmodum de inuiſibilibus ſcribendi modis loquemur. Sed videamus primo nonnulla veterum in hunc modum commenta ab hiſtoricis memoriæ prodita, ſi aliquid nobis prodeſſe poſſint, ſaltim anſam præbebunt meliora ſubtilioràque excogitandi.

De literis clandeſtinis ex veterum ſcriptis. Cap. I.

GELLIVS in libris noctium acticarum teſtis eſt Lacedæmonas cum ad Imperat res ſuos ſcriberent, ne literæ interceptæ occulta hoſtibus conſilia indicarent: hoc ſcripti genus ex induſtria excogitaſſe, quamuis ſatis indocte Trithemius Archimedi tale adſcribat inuentum. Surculi duo teretes longiuſculi, & torno perpoliti æquabantur, vt par vtriq; longitudo & latitudo eſſet, eorum alter Imperatori ad bellum proficiſcenti dabatur, alter domi penes magiſtratus diligenter ſeruabatur, quoties itaq; vſus neceſſitas incidebat, pagina, quanta rei ſatis erat, ſurculo circumuoluta, vt rotundum volumen efficeret, & oræ benè adiunctæ in modum lori aptè ligno cohærerent, ne rimæ interponerentur, tum in cartam ſic circumuolutam literæ à ſummo capite per tranſuerſum ad imum in eo loco inſcribebantur. Perſcriptum inde lorum ſurculo prolixum & anguſtum eximebatur, & ad Imperatorem dabatur, exiſtimabant enim ſi in hoſtium manus illud fortè interceptum incidiſſet, truncatas literas, ſyllabas, dictionesq; & eorum partes longè diſtractas intuentes ſcriptum nequaquam percepturos, nec ſpem fruſtrabatur euentus, quoties enim illud in hoſtes incidebat, nihil in loro ſcriptum poterat coniectari, ſed velut incondite & fruſtra ſcriptum dimittebant, is vero, cui illud deſtinabatur, applicato loro, in eumq; modum circumuoluto, quo antea fuerat, cum ſcriberetur, ita vt continuata ſcripti ſeries ſequeretur, nuncium agnoſcebat. Huiuſmodi ſcriptum σκυτάλην græcè appellabant.

Auſonius.

Vel Lacedæmonias ſcythalen imitare libelli,
Segmina pergamei tereti circundata ligno
Perpetuo inſcribens verſu, qui deinde ſolutus,
Non reſpondentes ſparſo dabit ordine formas,
Donec conſimiles ligni replicetur in orbis.

De hac hiſtoria ſcytale, & de eiuſmodi vocabulo ita tradit Ioannes Tzezes.

Sex ſcytalem ſcito ſignificare, quæ diſce.
Scytus id, quod verberat nates puerorum diſcentium.
Scytale etiam piſcis eſt, vocatus eſt autem ſcytale,
Flagello perſimilis exiſtens puerorum ſcuticæ,
Et digitorum oſſa vocantur etiam ſcytalæ.
Et virga quadrangularis fabrorum marmorum;
Ex quadrangulari autem nomine affero & hæc,
Ab hac ſcytala, quam diximus, puniente pueros,
Etenim virga dicitur ſcytalus, atq; ſcitale;
Siue ab illa marmorariorum, quam antea dixi virga:
Siue ex ſcyzo, quod ſignificat iraſcor, vocata.
Sexta autem digna auditione Laconicum ſcytale,
Quod ea, quæ ſunt iræ, atque ſtomachi tolerat, atq; ſubminiſtrat,
Quæ interpretanda à me eſt, quantum licet, breuiter.
Lacones olim vel Imperatoribus, vel alijs
Conſilia ſecreta in literis ſignificaturi,

Virgam

Virgam accipientes qualemcumq; longitudine breuissimam,
Et in longitudine, corio admodum angusto, vt cingulum
Virgæ superficiem totam inuoluentes hoc,
Scribebant quæcumq; volebant in plicis corij:
Quæ legebant, corio conuoluto.
Prorsus verò lectio non erat literarum,
Si ex virga quis ipsa abstulisset corium.
Rursum autem legebantur in virga dicta
Si complicatum fuisset corium, atq; accommodatum.
Sic, vt dixi, scribentes, auferebant virgam?
Et per alium mittebant, quibus volebant corium.
Virgam autem per alium: verum cum maxima consideratione.
Illi autem accipiebant virgam, atq; corium,
Complicantes legebant, sicut diximus antea.
Hoc pulchre mihi disce Laconicam scytalem.
Lorum in virga plicatum, scribens consilia secreta,
Palæ existentem virtutem Gygis, antè Gygem.
Est & species serpentis septimo, scytale:

In hunc modum scriptam epistolam Lysandro ad Hellespontum allatam Plutarchus author est. Fuit & alia imperscrutabilis techna barbarico astu digna, cuius Herodotus sub persona Histræi authoris meminit. Is imperante Dario in terra Asia non ignobili loco natus, cum in Perside apud Regem ageret, & Aristagoræ, vt ab eo deficeret, vellet furtiuo scripto nunciare, veritus, ne si non accuratè nuncium misisset, res prodita maximum sibi periculum afferret, huiusmodi astum comminiscitur. Seruo suo diu oculorum ægritudine laboranti capillum ex capite, tanquam medicari voluisset, deradit, & eius capiti leui atramento literarum formas impressit, quibus idipsum, quod nunciare in animum induxerat, scriptum erat, secum deinde, donec capilli renascerentur, domi retinet, quod vbi factum est: illum ad Aristagoram dimittit, iubens cum ad eum venisset, illum admoneret, vt quemadmodum ille nuper fecerat, sibi caput deraderet, seruus cum ad Miletum ad Aristagoram venisset, domini iussus memor, Aristagoræ rem significat, ille rem frustra non fore (vt erat) ratus, commissum exequitur, sic nuncium percepit. Ioannes Tretzes etiam huius meminit.

Histiæus genere quidem Milesius fuit,
Cum Dario enim militans Xersis parte in Persas,
Quoniam amicitiam puram seruauit Persis,
A Dario donum habuit Myrcinum condere,
Quæ Myrcinus, Hedonus antea vocabatur.
Persa autem Megabizus reuersus ex Pœonia,
Dario suadet, vt nequaquam condere sineret Myrcinum,
Sed ad Susam secum assumeret Histiæum.
Histiæus postea amore patriæ,
Vt in hanc ex Persis mitteretur iterum,
Tali arte seditiones excitat.
Accepto seruo, totondit caput illius,
Scribitq; literas impressas: comatum autem rursus
Mittit hunc in Miletum ad Aristagoram,
Qui etat gener, consobrinusq; simul Histiæi.
Tondens autem hunc & ipse, & legens velut chartam,
Græcas à Persis omnes deficere facit vrbes.

Alium quoq; ad hanc rem astum in veteri historia ab incerto Pœno, alioquin illustri, vt refert Gellius, excogitatum legimus. Herodotus, tum idē à Demarato factū meminit.

Is, vt ille refert, Suſis commorans, cum Xerſem aduerſus Græciam expeditionem ſumere ſtatuentem accepiſſet, eam rem cenſuit Græcis nunciandam: ſed occupatis per cuſtodes itineribus, cum res aliter fieri nequiret, ne nuncius interceptus deprehenderetur, rem in hunc modum comminiſcitur. Pugillaria noua accepit, nondum cera illita, inde literis in ligno exaratis, regis conſilium prodit, tabulam deinde, vt mos erat: cera colliniuit, ne ſcriptura detecta ſibi quid negotij apud viarum cuſtodes exhiberet, eamq; tabellam veluti ſcripto vacuam domeſtico ſeruo perferendam tradidit, verùm nulla prius commenti ſignificatione facta, Lacedæmones, cum quid ea perlata ſibi vellet, nequirent interpretari, nihil ſcriptum intuentes. verùm rem, (vt erat) non fruſtra factum ſuſpicantes, Cleomenis, (vt ego accipio) filia, eademq; Leonidæ Gorgo vxori, detracta è pugillaribus cera, nuncium accepere. Ex huiuſmodi pugillaribus cera illitis, in quibus ſcribi mos erat, literæ ethymon datum Grammatici aſſeuerant, quod à litura literæ nomen deductum putent, quod à veteribus inceratis hoc modo tabulis ſcribi ſoleret, & ſcriptum poſtea deleri. Polyænus ſcribit, Demaratus literas mittens Spartiatis de exercitu Xerſis in tabulam ceræ expertem ſcriptam epiſtolam cera obduxit, vt per cuſtodes, quaſi ſine literis ferretur. Idem legimus apud Valturium à milite quodam pœno factum, à Carthaginenſibus miſſum ad inueſtiganda hoſtium facta & conſilia, qui finxerat à patria exulare, atq; militarem artem apud hoſtes exercere cœpit, poſt multis diebus exactis, Carthaginenſes nuncio certiores fecit, quæ barbari hoſtes facere conſtituerant, nam vt prius Demaratus fecerat, tabulis cera illicis ſcripſit, atque ſupra denuo ceram induxit. Simile huic narratur à Cromero: nam duo nobiles iuuenes Andreas Tencinius, & Nicolaus Dreuicius ducti amore patriæ ſcripſere Michaeli Buciacio, qui Cameneciam obtinebat, Regem extrema neceſſitate adductum Polidoliam Suitrigelloni cedere, verùm quia literæ palam ferri nequibant, Suitrigellone omnes iter capeſſentes excutiente, conuolutas, ceraq; contectas Zachiæ puero dedere, vt cum primum Cameneciam veniſſet, cereum illum Buciacio præfecto redderet, miratus Buciacus quid tibi cereus ille vellet, refracta cera literas inuenit.

Antiquorum ſcribendi modos noſtra tempeſtate vanos & inutiles eſſe; & ſubtiliores aliqui deſcribuntur. Cap. II.

HAEC priſci commenta ad ſcriptum obuelandum inuenerunt: Verùm vt de ijs verba faciamus, à ſcythala initium auſpicabimur. Quotus igitur quiſq; noſtra tempeſtate erit, qui maximis, & arduis in rebus, quæ deſiderant occultari, capitis ſui & fortunarum diſcrimen in ſcythalæ ſecuritatem reponendum tuto exiſtimabit, quin potius à quouis, vel minimum curioſo id genus ſcripti artificium cenſeat facile poſſe deprehendi? Quis autem rurſus non intelligat, non alia ratione illud, quàm in eum modum, quo ſcriptum fuit compoſitum, debere interpretari? In ligno verò cum ſcriberetur circumuolutum non agnoſcat, quòd ſi digitis, vel ſurculo æquatæ craſſitudinis complicetur, quis non videat iterum coeuntibus partibus ſtatim facillime ſcriptum aperiri? Nos eiuſmodi modum occultiorem reddemus: nam filo hoc modo ſcribere adinuenimus. Duo conficiuntur tenues ſurculi æqualis magnitudinis & rotunditatis, vnum damus longè eunti amico, alterum domi retinemus: cùm ſcribere volumus, filo ſupra ſurculum reuoluto ſimul hærere faciamus, vt continuum ſit, & ligni nil appareat, filo accommodato per longitudinem baculi literas exarabimus, inſcribemus quicquid cordi fuerit. Si ſurculi latiores fuerint, plures verſus capient. Si prius filum aquæ immerges, in aqua alumen ſolutum ſit, atramentum non diducetur, ſed nitidius characteres continebit, mox filum à bacillo reuolutum in glomerulum accommodatur,

commodatur, vel ut occultiſſimum ſit, interularum, & ſudariorum ora reuoluimus, amico abſenti mittimus, nihil enim in filo curioſior interceptor: niſi quædam diſſeminata puncta conſpiciet. Amicus eodem bacillo filum reuoluendo, curandoq; vt puncta ex ſuperiori parte veniant, & cohæreant aptè, amici conceptum facile percipiet Poſſumus & in librorum ſectionibus characteres occultare. Cum liber optimè religatus, & refectus ſit, nigroq; colore tinctus, ſi eum aperiemus & chartas diducemus, vt in obliquum ſint, poterimus in chartæ extremitatibus ſcribere, & noſtræ mentis conceptum exarare, vbi verò remiſſus erit, & chartæ ſuo loco redierint, nihil in eo ſcriptum videtur, at qui legere voluerit, in priorem modum chartas diducet, & literæ cohærentes legibiles fient. Eodem modo in muſcarijs ſcribere poterimus, ſcilicet quæ in rugas contrahantur, & mox explicantur. Idem & luſorijsq; chartis efficere poterimus: ibi enim ſatis commode ſcribi poterit, ſi rato ordine eas accommodaueris, vt altera alteram conſequatur: vbi eas ſimul compoſueris, & exæquaueris, in cæſuris omnia ſcribemus, vbi eas poſtmodum permiſcueris, & conuertes, nil prorſus priſtini ſcripti retinebit, ſed ſolum inordinata puncta curioſius ſpectanti videbuntur: cum aderit legendi tempus,in ratum ordinem redigendo, puncta & lineæ coibunt, & ordinatam efficient orationem. Poſſumus & in alarum pennis columbarum, ſagittarum, aliarumq; albarum auium deſcribere, eas ſurſum inuertendo. nam vbi ad locum ſuum redierint, nil oſtendent, ſed ſi ad priſtinum modum diductæ, literas perleges, quod non parum vtilitatis afferre poterit ijs, qui pro internuncijs eis vtentur. Poſſumus etiam in pergameno ſcribere, vt literæ non videantur; nam vbi in eo ſcripſeris, candelæ lumini, vel igni admoueto, & ſic totum in ſe conuoluitur, criſpabiturq;, vt priſtini veſtigij vix quicquam retineat, quod ſi quis aſpexerit prorſus nullius doli capax exiſtimabit, at cum legere illud quæſieris, locis humidis exponas, vel leuiter aquis irrores, & explicabuntur rugæ, euaneſcuntque, & in priſtinum ſtatum redibit, & impreſſi characteres ſine impedimento leguntur. Sed neque illud ſatis tutum eſſe poteſt, vt deraſis capillis capiti inſcribantur literæ, ſiquidem ſudore,cui caput eſt obnoxium, facile poſſunt aboleri, quod ſi acu etiam cutis perforetur, ne hoc quidem ſatis ad ſuſpicionem ſufficiet, ſi is, qui inſcriptionem gerit, intercipitur, tum enim diligentiſſima ſit inquiſitio, metus & neceſſitas vigilantiam præſtant, nec prius ſatis ſibi factum putant, quàm cuncta penitus, quibus veritas eruatur, exquiſierint, nunc pollicitationibus quæruntur illicia, nunc minis terror incutitur, quod ſi hæc parum proſint, ſupplicijs, & tormentis res agitur, at ſi ne hoc quidem prodeſt, ne interim literæ furtim perferantur, non ſolum caligæ & ſoleæ perquiri ſolent, veſtes eximi, & futuræ diſſolui, ſed ne à viſceribus quidem perſcrutandis abſtinetur: tantùm abeſt, vt illi ab inquiſitione intactum caput relinquant. Sed nos poſſumus epiſtolam mittere, & ſcribere loro etiam, vt non poſſint ab alijs, niſi ijs, quibus literæ deſtinantur, intelligi, & qui eas fert, ad quamcumq; diſtantiam, & ſi nuncius in via comprehenſus fuerit, & interrogatus per tormenta, nil poſſit fateri, quia nihil ei penitus conſtat, & epiſtola ſemper manebit occulta, nec tempns, aut itineris labor characteres abolebit. Nec refert ſi lator per mare, vel flumina tranſeat, vel pluuijs, vel ſudore poſſunt aboleri; quantum id referat principibus conſiderandum relinquimus, cum ijs præcipue neceſſe habeant, qui obſeſſis amicis aliqua velint nunciare, cum plerunq; ex vno nuncio hoſtium victoria dependeat. Sed priſcorum inuentio partim mala, partim bona fuit. Literas capiti impreſſerunt, quas ipſe legere non poterat, nec aqua nec ſudore ablui, quia impreſſæ erant capiti,dein capillorum excretione erant inconſpicuæ, & vt neſciret nuncius quid capiti inſcriberetur, quod oculis laboraret, occaſionem cœperunt, remedium aliquod facere, quod ei ſalutem laturum eſſet, nec conſcium doli redderent. Sed dolus haud ſecurus videtur, poterit enim aliquis doli ſuſpectus capillos decidere, & fraudem detegere. Præterea ſi nuncius cito mittendus eſſet, quomodo fieri poterat, vt capilli cito excreſcerent? per menſem ſaltem expectandum eſſet, & quando literæ

punctùris

puncturis imprimebantur, quomodo fieri poſſet quin doli conſcius non redderetur? Sed videamus quomodo Hiſtiæus poterat capiti literas indelebiles facere, cutim vulnerando, aut acu, aut nouacula cutem aperiendo, iniecto cambuſtæ colophoniæ puluere: ita enim ſolitum eſt magnatum mancipijs dominorum ſuorum nomina faciebus imprimere, & literas indelebiles fecere, quæ mixtione ſanguinis virides apparent. Fiunt literæ intercutaneæ & indelebiles in membro quouis: hoc modo. Cantharides naturalis diei curriculo valida aqua, vel citius auri ſeparationis madeant, inde graphio, vel apto ſtylo in ſumma brachij cute, vel alterius membri characteres effigiabis, læſa humore caro, inflatas ſurgit in veſſiculas, exulceraturq́;, ſic acris veſtigia aquæ in albas cicatrices perpetuo emarginat æuo, & nunquam euaneſcentibus literis membrum inſignitur, & id melius Hiſtiæi ſecreto: nam & ſub capillis legi non poſſunt, cum albæ & lacteæ conſpiciantur. At ſi velimus, vt non perpetuo inhæreant, ſed per aliquos dies immorentur, multis modis efficiemus. Aqua fortis ſi æs vel argentum exederit, & eo literas in cute exarabis, per multos dies conſpicuæ erunt. Eodem modo eueniet mellis oleo. Docebimus tandem quomodo quis literas inconſpicuas, & indelebiles ferat, quas non ferre ſciat, & viſibiles fiant, cum opus fuerit. Id eueniet ſi dorſo tabellarij literæ inſcribantur, quas ipſe ignoret, idq́; præſtabimus ſomnifero aliquo, vt ipſe profundo demergatur ſomno, dum literæ deſignantur, & reſiccentur, ſomniferis liber Magiæ naturalis noſter ſcatet, reſiccatæ literæ penitus inconſpicuæ fiunt, quod etiam antiquis notum fuit. Ouidius.

Caueat hoc cuſtos, pro charta conſcia, tergum
Præbeat, inq́; ſuo corpore verba ferat.

Sed videamus num aliquo liquore ſcribi poſſit ſuper cutem, vt flumina tranando, aquis pluuijs, & ſudori obnoxiæ fiant, & mox puluerem inſpargendo, aut liquorem, literæ inconſpicuæ fierent. Fit in dorſo ſcriptura, quæ per loturam cuiuſdam humoris duntaxat viſibilis, quam penetrare nemo poterit, niſi qui ſecretum penitus cognouerit. Vitriolum aqua diſſolutum vbi ſcriptum ſit, gallarum decocto fit viſibile: ſi acuatur, penetrabit cutem, & fient literæ indelebiles, vel eius oleo: ſal ammoniacus cum calce, ſiue ſapone cæruleum colorem inducit. Si lithargirij oleo detergantur, lacteæ videbuntur, cum aqua vitæ, vel eius compare, aceto diſtillato, & aqua ſalis. Iam verò quam vanum in pugillaribus ſcriptum ſit, videamus. Ego quidem meo iudicio exiſtimo in hunc modum moleſtius eſſe ſcribere, quàm cuiquam, qui vel mediocris iudicij ſit, latens ſcriptum indagare, parumq́; conferre hanc ſcribendi rationem noſtra ætate fuiſſe ſublatam, vt eo minus occulta fraus prodi poſſit, ſiquidem etiam ſi nulla priſci moris notitia haberetur, certe rem ipſam ſuſpicio detegeret. Sed nos ſubtiliori aſtu ita rem tutius agemus: nam lapis aceto merſus literas demonſtrabit, & lapides non tabulæ. Hircino adipe ſupra marmora literas exarabis, cum reſiccantur, inconſpicuæ fiunt prorſus: ſi lapis aceto demergatur, prodeunt illico, & foris, quaſi ſuperextantes eminebunt. Extat etiam modus, quo characteres in ligno abſcondantur, & ſic poterit quiſq; inopinabili fraude in ligno characteres imprimere, qui non conſpiciuntur, niſi cum voluerimus. Sit lignum carnoſum & molle, videlicet populeum, tiliaceum, vel huiuſmodi, & ferreis typis illis, quibus typographi, cum in æneis matribus literas imprimunt, vulgus punzones vocat, literas ſupra lignum imprimamus ſemidigitali profunditate, mox doletur lignum dolabra fabrorum lignariorum ad impreſſorum profunditatem characterum, ſed vbi omnia explanata, & exæquata fuerint, amico mittes baculum, aut tabulam rei gnaro, qui lignum aquis immergens, tumens lignum foras eminebit, quod ictu fuerat contractum, & literæ conſpicuæ fient exterius prominentes. Poſſunt & literæ in oui cortice inſcribi. Cera ouum circumlinito, in eaq́; ſtylo ferreo literæ delineentur vſq; ad corticem, ſed eum non lædant, nam ſi ferro, vel ſtylo, cultrove corticem læſeris, periculum imminet, vt dolus detegatur. Summerge ouum per noctem in forti aqua ſeparationis auri ab argento, mane amoue ceram, & de-

cortica

cortica ouum & corticem intra lumen & oculum accommoda, nam & peruium corticem, & pellucidæ literæ conſpicientur. Idem eueniet ſi limonum ſucco ouum pinxeris: nam corticem emollit, vt ne corticem fœdet, & ex voto fruaris. Si vis autem vt literæ ſupra albumen videantur croceæ, & clarius, vbi ouum excoctum fuerit: Coque ouum donec dureſcat, & cera obline, & inſculpe ceræ literas ſtylo, vt lituræ dehiſcant, & imponatur in humore, ideſt ex gallis cum alumine tritis, inde acri aceto impones, & eæ fient penetrabiles, quas cortice detecto videbis in albumine oui. Africanus ita docet. Gallas & alumen cum aceto terito, donec atramenti ſpiſſitudinem habeant, ex hoc quicquid libuerit, ouo inſcribito, & poſtquam ſcriptum ſole deſiccatum fuerit, ouum in muriam acrem demittito, & reſiccatum coquito, & decorticato, & reperies inſcriptionem. Ego in acetum impoſui, & nihil euenit, ſi per muriam non intelligat acre lixiuium, vulgò capitello dictum. Cuius cauſa hæc eſt. Quia oui cortex poroſus eſt, & laxis meatibus hiat, argumento quod recens igni appoſitum ouum ſudat, & foris extillat aqua, & contra lumen inſpiciendo clarum apparet, & cum acetum tenue ſit, per eos penetrans, tenerum corticem efficit, cumq; remixtum ſit cum albumine, ſecum eorum ſubſtantiam defert, & albumini oui imprimit, illudq; in frigida aqua immergens, condenſat, & ad priſtinum ſtatum reducit. Sed animaduertendum, non eſſe immorandum in aceto; nam totum corticem erodit, ouum nudum, & ſola cuticula contectum reddit, & ſi tale aquæ immerſeris, cortex non reſtituitur. Si vis ſcire quomodo literæ aqua in ouo viſibiles fiant, ſolue calcanthum in aquam, & ſcribe ſupra corticem, & reſiccescens nil conſpicietur. ſi vis legantur, gallas vino coque, & in aqua ouum immerge. Aut ſupra ouum aqua calcis ſcribe, & lixiuio immerge, vbi macératum erit braſile, ſic literæ halurgæ videbuntur. Aut ſepo ſcribe ſupra corticem, & vitrioli aqua ſubmergito, poſt exiccationem abrade ſepum, & nil apparebit: vbi prædicto vino mox immerſeris, albæ literæ in nigro cortice candicabunt. Docebimus literæ quomodo igne ſupra ouum viſibiles fiant: Citriorum ſucco ſupra ouum exarentur notæ, cœparum, aut ficus lacte, quod cum igni admoueris, croceas literas videbis, idq; in crudo ouo fieri poterit: nam coquendo literæ apparebunt.

Furtiuas literarum notas fieri, quæ cerni non poſſunt, & primo quæ igne viſibiles. Cap. III.

DIXIMVS quæ ad ſcriptum ſic operiendum, vt locus, in quo facta ſit inſcriptio, ſcriptum occultet, commenta priſcorum ætas induxit, nunc inuiſibiles ſcribendi modos, quos eorum vice noſtra ſolertius indagauit, videamus. Scribendi modum inuiſibilem nūcupamus, quod niſi ratio adhibeatur, qua ſcriptum indicetur, characteres intuentis omnino viſum effugient, ita vt is, cui ſcriptum deſtinatur, notas exponendi modum ab eo, qui ſcripſit, præcognitum habere oporteat. Porrò hoc ſcripti genere, quoniam multum habet obſcuritatis, in maximi momenti rebus, quas non parum interſit occultari, potius quàm quouis alio vti expediet, præſertim ſi ſub eo ſcripti etiam perplexitas occultetur: quare ne quid omiſſum videatur, quod ad præſentem materiam poſſit pertinere, ea de re aliquot modos præſcribemus, quos è noſtris naturalis Magiæ antea experimento comprobatos, huc traſtulimus: nihil enim ibi commiſſum eſt, quod verum antea non indicaſſet euentus, quos repetere hoc loco non inopportunum videtur, quorum quamuis aliqui etiam lippis & tonſoribus noti ſint, eos tamen, exigente materia, non præteribimus. Epiſtola ab eius rei, quæ ſcribitur, ſuſpicione prorſus aliena ſumatur, tū omiſſis ſpacijs minime neceſſarijs, literæ, ſyllabæ, dictiones opportune humenti ſucco citrij, medici mali, vel cœpe, vel omnium

omnium ferè acrium ſucco iterum delineentur,nam ſiccato humore inconſpicuæ fiunt, & eæ tantum, quas ſolum atramentum delineauit, apparebunt, cæteræ deliteſcent,ita vt qui legat tabellam, inutiliter ſcriptam, & vanam opinetur, at ſi pagina igni admota incaluerit, literarum rurſus lineamenta clariſſime indicabit. Eſt & ſalis genus, quod ammoniacum vocant, hoc contuſum & aquæ immixtum literas quidem ſcribenti albas reddit, quæq; cum papyro colore vix internoſcatur: uerùm ſi admoneatur igni, nigræ apparebunt:ſuccus autem ceraſiorum ſi calamo adhibeatur, viridi colore, ſi cyclamini, ruffo literas deſignabit. ſic varij fructuum ſucci, varios quoq; igne colores indicabunt.

Quomodo notæ fiant aqua viſibiles. Cap. IIII.

FIERI quoq; poſſunt literæ, quæ niſi charta aquis mergatur, legi non poſſint, eas delineandi modus talis eſt. Alumen aqua diſſoluitur, eoq; diſſoluto, characteres deſcribuntur, qui cum ſicceſcunt, conſpici deſinunt, vt verò legi poſſint, charta aquis immergitur, ſic immerſa characteres conſpicuos reddit. Idem etiam aliter fit. In vitreis chymiſtarum vaſis è calcantho humor diſtillatur, eoq; in papyro characteres formantur, & ſic fallent intuitum. Vt verò cerni poſſint, in omphacitis gallæ aquam charta, vel in vinum, in quo ea inferbuerit mergitur. Vt verò alibi magis quàm in charta ſcribi poſſit, hoc modo ſcriptum fiet, quod lactis candorem imitabitur. Lithargiris primo teritur,tritus in fictile, vbi ſit aqua aceto commixta immittitur, & decoquitur,& per colũ traiicitur, mox ſeruatur, tum in limonis citrigeri ſucco in lapide, vel aliqua corporis parte,vel alibi exarantur notæ: illæ ſiccato humore minimè apparebunt, ſed vt legi poſſint, ea lithargiri aqua madefactæ conſpicientur lactis candorem imitari. Poteſt etiam epiſtola hoc modo concinnari,vt ea, quæ volumus latere medijs interuerſus, qui cernuntur ſpacijs ſcripta deliteſcant, cumq; opus ſit, aboleta, quæ prius apparebant, cerni poſſint. Modus hic erit: Stillatitio calcanthi liquore (vel affuſa in illud feruenti aqua, dum illud ſolutum ſatiſcat) ſuper papyrum arcana literarum lineamenta deſignentur, cum arefactæ ſint, illico celantur, cæterum vt inane ſcriptum deleatur, hac ratione fiet. Combuſta palea, vel ſalicis carbones ſuper porphyreticum marmor triturentur, tum omphacitis galla in albo vino decoquatur, ſicq; eo humore in ſpongiam attracto, vernaculus color ater obliteratus deliteſcet, priſtinus verò, qui delituerat, reſiccatus apparebit. Fiet idem, ſi commune atramentum tantum aqua diluatur, quantum illa occultandis literarum lineamentis ſatis ſit, eoq; modo totum id, quod volumus latere, deſcribatur, tum atramentum ex carbonis ſalicis,vel paleæ combuſtæ polline paretur, eoq; ſuper albicans ſcriptum inania, quæ velimus deſcribantur, huiuſmodi atramentum parum, aut nihil à vero differt colore: cæterum vt arcanum ſcriptum legi poſſit, vino in eadem galla decocto, ſpongia pagina detergitur, ſic quod prius apparebat ſcriptum, deliteſcet, quòd verò cerni non poterat, indicabitur. Vt aquæ linteum immergendo characteres appareant: Soluatur in aqua alumen, & hac literas exarato ſupra album linteum, interulas, ſudariolum, & ſimilia, nam vbi fuerint reſiccatæ, penitus euaneſcunt: Vbi eas viſibiles fieri velis, aquis immergito, & linteum obſcurare videbitur, niſi vbi alumen delineatum fuerit, vnde literæ adeò conſpicuæ fient, vt optimè legi poſſint: nam vbi alumen, calcanthum,aut omnia adſtringentia ſoluta fuerint, tardius aquam admittunt. Refert Curopalata Nicolaum quendam in Syriam transfugiſſe, qui ſcriptas in nigro velo literas ad Logothetam mittebat, proiectaq; ſindone per aquam literæ apparebant, quarum ſenſus erat. Ne timeatis à flauo volucre Duca &c. Lapis etiam aceto merſus literas demonſtrabit. Si hirci adipe ſupra lapidem literas exarabis, reſiccatæ inconſpicuæ prorſus, ſi lapis aceto demergatur, prodeunt illico, & foris quaſi ſuperextantes eminebunt.

Literæ quæ non niſi confricatis pulueribus legi poſſunt. Cap. V.

POSSVNT etiam fieri notæ, quæ in alba carta, aliave corporis parte inſcriptæ deliteſcant, & cum opus fuerit detegantur. Super brachium, vel dorſum, aliudve membrum aceto, vel vrina clanculum fiat inſcriptio, eaq; exiccetur, vt ne veſtigia quidem appareant: vt verò ſcriptum exponatur, fuligo, vel combuſta papyrus exteratur, ſic enim literæ internitebunt, vel aliter, ſi adipe, vel ſepo, aliove pingui, vel gummi delineentur notæ, & carbonis inde, vel combuſtæ chartæ pollis inſpergatur, vt detegat. Hoc fortaſſe aſtu, vt Poliænus ait, Attalus victimæ inſcriptione impreſſa vſus eſt: Hic enim, vt ſuos milites ad fortiter agẽdum cum gallis hoſtibus, qui multo plures erãt, impelleret, non parum referre arbitratus, ſi eorum animis indubitatæ victoriæ fiduciam proponeret: ludicram rem, alioquin vtilem huiuſmodi cum ſacrificaturo vate comminiſcitur. Ante conflictus diem parat victoriam, nam Sudinus vates ſacra faciẽs, Deos precatus libat, & victimam diſſecat; at Rex contrito gummi in dextram manum inſcribit REGIS VICTORIA, inſcriptionem hanc à dextris ad ſiniſtra producens, cumq; viſcera extraherentur, manum in calidiorem, ac fungoſum locum ſupponit, abſtergitq; inſcriptionem. Sed vates reliquas partes percurrens, & ſua munera obiens, conuertit particulam, qua inſcriptio cõtinebatur huiuſmodi, Regis victoria: hæc res vulgata ingenti cum militum gaudio, plauſuq; excepta eſt, vt alacriores, promptioresq; ad pugnam animos indicaret, ſic quaſi non dubiæ ſpe victoriæ adducti, ac pollicito numine freti, acriter pugnantes Gallos ſuperarunt. Sed ad rem redeamus. Id etiam præſtabit lac ficulneum, ſi eo alba charta deſcribatur, & poſtmodum ab amico ſcriptum carbonis polline inſperſo confricetur, & detergatur: fit enim vt literæ ſtatim nigreſcant. Ad id etiam confert (vt Plinius refert) tithymali lac ad deſignandas notas, & ſuper illud inſperſus cinis ad detegendas. Confirmat hoc Ouidius.

Tuta quoq; eſt, fallitq; oculos è lacte recenti
Littera, carbonis puluere tange, leges.
Fallet & humiduli, quæ fit acumine lini,
Et feret occultas pura tabella notas.

Auſonius ad id.

Lacte incide notas, areſcens carta tenebit,
Semper in auſpicuis prodentur ſcripta fauillis.

Eſt & inopinabilis techna ſupra chryſtallum deſcribere, nam cum vndiq; diaphanum ſit, nullam affert doli ſuſpicionem, & literæ intus latẽtes eſſe poſſunt, ſic fiet igitur. Diſſoluatur gummi Arabum in aquam, vel tragacanthæ, vt clara ſit, & vbi optimè ſolutum fuerit, nequaquam chryſtallum defœdabit, ſupra illud deſcribens, ſiue cyathũ, ſiue phialam, vbi literæ reſicceſcunt, inconſpicuæ fiunt: nemo dolum ſuſpicari poterit, ſic car ceribus detento, cyathus immittatur, aut phiala vino plena, vbi literas viſibiles voluerit, combuſtã papyrum, vel paleam ſuper illud adfrica, & literæ illico apparebunt viſibiles. Addemus tandem ſecretum vt literæ in carta, non igne, non aqua, aut aliquo, ſed ſolum puluere legi poſſint: profectò dignum habendum. Soluatur adeps hircinus cum pauculo terebinthinæ reſinæ, liquore carta adfrica, & ſeruato, cum amico nunciare vis aliquid, appoſita papyro, delinita adipe, ſupra tabellam, quam amico mittendam deſtinaueris, ferreo ſtylo ſupra calcabis, & imprimentur notæ adipis tabellæ, mittito, quæ intercepta, neque aqua, vel igne viſibiles fiunt, aut alio artificio, niſi tantum terreno puluere inſperſo.

Quomodo diuersis artificijs occultè scribi possit. Cap. VI.

POSSVMVS etiam alijs artificijs etiam occultè scribere. Si libuerit characteres sic designare, vt nisi lumen vel syderis, vel candelæ interponatur, cerni non possint, in hunc modum fiet. Cerussa, aliusve color gummi liquefacto immiscebitur, ex eaq; immixtione materia chartæ concolor parabitur, vt nihil ab ea discernatur, tum qui nuncium sit excepturus, charta oculis, & lumini interposita subobscuras characterum formulas cõspiciet: fit enim ratione optices, vt ea materia parum densa, dum opposita externo lumini, impedit, quo minus vlteriores radij ad intuitum nostrum perueniant, conspicuam nobis lineamentorum vmbram efficiant. Fieri etiam potest, vt nigra charta albos characteres conspicuos reddat. Ratio est hæc. Oui luteum albumini commiscetur, vt instar scriptorij atramenti liquescat, eo liquore literarum figuræ in papyro protrahuntur, & exiccantur, tum super exiccatam chartam color ater inducitur, eaq; iterum exiccata mittitur, verùm vt literæ conspici possint, lato ferro chartæ superficies eraditur, sic enim fiet, vt sublato inde atramento, vbi literæ erant earum albi coloris signa conspiciantur.

Quomodo epistolæ occultè ferantur. Cap. VII.

NON minus quàm in animi sensis occultandis, diuersis quoque modis in mittendis, recipiendisq; cautè nuncijs vetustas vsa est, quibus nec ad id rudior nostra ætas etiam alios induxit: eos recensere non pigebit, ne quid sciens prætercam, quod de eo genere vsquam meminerim: ne cum occasio postulauerit, aliorum nobis exempla suppetere possint: quare non inopportunum erit hanc materiam tres in partes præcipuè distribui, vt de literis primum, mox de tabellarijs, tertio de eorum itineribus loquamur. De literis sermo erit, quemadmodum illæ occultari consueuerint, & inscribi demonstremus, de tabellarijs verò rursus, vt de homine habitum & figuram mentiente verba faciamus: de itineribus, vt interceptorum insidiæ, quemadmodum interdum vetari possint doceamus: quarum rerum exempla, quæ nobis interlegendum in veterum historijs licuit cognoscere, hoc in loco distincta in medium afferemus. Primum itaque occurrit Theophrasti sententia, in qua is admonet, inciso viridis, & adhuc virentis ligni cortice, & intus tantum euacuato, quantum literas capere possit, & postmodum alligato, illud iusti temporis lapsu, natura cum literis occlusum remanere. In hunc modum ille religiosis ex hominum industria præceptionibus, ligno inclusis admiratos populos trahi potuisse meminit. Sed hoc ex Theophrasto potius ad rei similitudinem induxi, quàm vt ad præsens remedium facere posse admonerem, diuturni siquidem temporis ad id successione opus esset. Potest tamen hoc recte in sicco ligno, velut abiete quilibet in hunc modum non incommode imitari, communi albo glutine rimis coalescentibus. Potest & hoc in ouo perfici, vt illud delicata cultri cuspide apertum, mox apposita chartula glutine ex oui albumine, cerussa, & cera confecto occludatur. Idem & infracto marmore, vt parte coalescant prodesse poterit hoc modo. silicei lapides, æneis pilis tenuissimè tunduntur, & incerniculo cribrantur, mox æneo lebete liquefactæ

liquefactæ colophoniæ, ſcilicet ſingulis lapidis libris binæ unciæ colophoniæ puluis ad-datur, & remiſceatur: epiſtolas in plumbeis lamellis clauſas in medio miſturæ condas, & offam in ſacculo lineo claude, & coſtringe, vt in pilam conglobetur, poſt in frigidam aquam immerge, ut dureſcat, & ſilex videbitur. Huic loco Polycretes fœminæ aſtus affinis eſt, ea ſiquidem, dum in Mileſiorum caſtris patrium & ſolemne feſtum ageretur, omnibus ſomno, vinoq; oppreſſis, nacta temporis opportunitatem, vt id fratribus nunciaret, ſic perfecit. Diognetum Erithreorum Ducem rogauit, vt ſibi aliquam bellariorum partem liceret ad fratres tranſmittere, quo permittente plumbeo libello in placentam coniecto mandauit ferenti, fratribus ſuo nomine diceret, vt eam ipſi ſoli comederent, quod cum ille retuliſſet, fratres aperta placenta, libellum, qui erat incluſus repererunt, & quod in ea ſcriptum erat exequuti ſunt, armis per noctem hoſtes feſto inebriatos, & ſine cura conſopitos adorti, & voti compotes effecti. Aliter Harpagus qui, vt Herodotus ait, literas in exenterato lepore incluſas, ſimulato paſtoris venatu, ad Cyrum miſit. Idem etiam præſtabunt indumentorum latebræ, vt ſuſpicio euitetur, & in ſinu, & pedum ſoleis furtim geſtentur. In Nicephori Gregoræ hiſtorijs legitur, Cum literæ mitterentur ad Cralem Seruiæ Deſpotum & ad alios præfectos, ab itinerum cuſtodibus reperiebantur, & eæ nimirum, quæ chartæ inſcriptæ fuerant, ſed perlatæ ſunt, quæ tenui linteo & albo inſcriptæ, tabellariorũ veſtibus ſolerter inſutæ. Ouidius etiã in arte amãdi.

Conſcia cum poſſit ſcriptas portare tabellas,
Quas tegat in tepido faſcia lata ſinu.
Cum poſſit ſolea chartas celare ligatas,
Et vincto blandas ſub pede ferre notas.

Campani verò dum aliqua Pœnis nunciare quærerent, & vndiq; à Romanis, à quibus obſeſſi erant, cuſtodiæ agerentur, ornatum quendam virum pro transfuga miſerunt, qui occultam baltheo epiſtolam habens, ſimulata fugiendi occaſione ad Pœnos pertulit. Alij verò aliter interioribus vaginarum inſcriptis nuncios deſtinarunt, & rem indetecto dolo indicarunt. Sunt & hac tempeſtate, qui tabellas aliquo eſculento inuolutas, cani glutiendas præbẽt, vt ex eius poſtmodũ interfecti viſceribus nũcius exigatur.

Quibus pro clandeſtinis nuncijs uti poſſimus. Cap. VIII.

EADEM maiorum cura in tabellarijs dolum perquiſiuit: nam & hominibus aliorum habitu mentitis, & animalibus vſi ſunt: Huc vafrum Ioſippi conſilium ſpectat, cuius iuſſu internuncij cuſtodum & excubantium manus negleɛti, velleribus loca contecti præteribant, vt ſi quando conſpici poſſent, canum ſimilitudinem mentirentur, quod factitatũ eſt, donec eam fraudem vigiles perſenſerunt, vallemq; cinxerunt. Nec ſatis hoc humanæ curioſitati fuit, niſi etiam ſibi de itineribus conſuleret, ne nuncij in cuſtodum & interceptorum manus peruenirẽt, quare terreſtri relicto itinere, ſuam etiam flumina viam præbuerunt. Sed ne interim ſcriptum aquis poſſet aboleri, Frontino authore, plumbeis lamellis inſcriptis milites Saltellam amnem tranantes, ad brachia alligatis vſus eſt. Lucullus verò, vt idem Frontinus refert, vt Cyzicenis à Mithridate obſeſſis ſuum aduentum indicaret, impeditis hoſtium præſidio faucibus, quæ modico ponte continenti iungebantur, maritimum iter quæſiuit: gregarius ſiquidem miles ad id deſtinatus, inflatis duobus vtribus inſidens, vbi literæ includebantur duobus regulis incluſis, ſimulata marinæ beluæ ſpecie per ſeptem millia paſſuum fluminis traiectum, Ducis aduentum nunciauit. Etiam Harpagi factum occurrit, quod modo ante retulimus, is Cyro occultum animi conſilium proditurus, cum hoc impeditis itineribus aliter non poſſet, fidiſſimo domeſtico, venatoris habitum mentito, & leporem habenti, in quo exenterato tabellæ includebantur in Perſidem præferendas tradidit.

Quomodo etiam nuncij per aerem mittantur. Cap. IX.

SED ne id quidem ſatis viſum eſt, verita enim hominis ſolertia, ne aut dolo, aut caſu aliquo nuncius intercipi poſſit, & veritas ſponte proderetur, aut res tormentis ageretur, vt ea poſſit extorqueri, viam etiam in aere quæſiuit, & ſagittis interdum, nonnunquam auibus tabellariorum vicarijs vſa eſt, vt ea aduerſus interceptores per cœlum ſecuritatem præſtaret, in eum modum, vt Herodotus ait, ab Artabazo, & Timoxeno factum eſt, quoties alter alteri quicquam vellet nunciare, charta ſiquidem pedi ſagittæ complicata, aptatis inſuper pennis ad conſtitutum locum cum ſagitta mittebatur. Huc pertinet Cleonymi Lacedæmoniorũ Regis exemplũ. Hic Trezenẽ vrbem obſidens, ad multas vrbis partes vndiq; expeditos iaculatores diſpoſitos mittere ſagittas iuſſit, eis inſcribens. VENIO, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM. Vnde euenit, vt appoſitis ſcalis conſcendens exercitus mœnia, euerteret, & ciuitatem diriperet. Cæſar verò audiens Ciceronem à Gallis obſeſſum oppugnationem ferre diutius non poſſe, militem miſit, qui noctu epiſtolam iaculo alligatam ſupra murum emitteret, quod cum is feciſſet, repertam epiſtolam cum ſagitta ad Ciceronem cuſtodes attulerunt, in ea hæc verba notabantur. CAESAR CICERONI FIDVCIAM OPTAT, EXPECTA AVXILIVM. Sic repente Cæſar venit, & interciſa oppugnatione hoſtes reppulit. Nos tutius & commodius hoc tempore tormentorum ſclopis faciemus. Si res nuncianda paucis verbis continebitur, poterimus manualium tormentorum ſclopis emittere, ſcilicet complicatam papyrum in loculum immiſſum, vbi plumbeæ pilæ formantur, ſupra plumbum liquefactum, ſed non adurens, mittimus, & conuolutam papyrum plumbo, pirio puluere per area mittimus, ſed quia paruæ ſunt, die multas emittere poterimus. Modum ſoluendi pilam, vel pauco igne, vel in hydrargirum immiſſa, pauco temporis curriculo ſoluetur, & papyrus intacta remanet. Docebimus etiam nuncios per aues præſtare, & ad eiuſmodi munus hirundines, columbas, coturnices & alias aues pro internuncijs habere poſſumus; hæ ſiquidem aliò, quoties neceſſe ſit, translatæ, ſuſpenſis collo literis, vel pedibus annexis, internunciæ reuertuntur, & ad cognata deuolabunt, his nuncijs, cum celeriter aliquid ſignificandum erat, interdum vetuſtas vſa eſt. Hircius conſul, Frontino teſte, ad Decimum Brutum, qui Mutinæ ab Antonio obſidebatur, columbas diu tenebris incluſas, fameq; affectas è propinquiori, quatenus poterat, mœnibus loco emittebat; illæ lucis & cibi auidæ, altiſſimis ædificiorum partibus, euolantes inſidebant, eaſq; Brutus excipiebat, ſicq; de rebus geſtis. certior fiebat, quare diſpoſito ſemper locis iiſdem cibo reuocabat eas. Hinc Plinius. Nil vallum, & vigil obſidio, atque retia amne prætenta profuere Antonio, per cœlum eunte nuncio. Ea ratione vno, eodemque die ex Olympia Aeginæ Thauroſthenis victoria ipſius parenti nunciata eſt, quamuis alij per ſpectrum effectum aſſerant, alij etiam aliter Tauroſthenem cùm proficiſceretur columbam à pullis adhuc madidis, & inuolucribus abduxiſſe, eamq; cum viciſſet, purpura amictam remiſiſſe, quæ ſumma cum feſtinatione ad pullos properãs, eodẽ die è Piſa in Aeginã aduolauit, cuius rei Aelianus author eſt. Nec deſunt, qui id hirundinibus quæſiuerunt, vt è nidis abductas, pullis relictis, ad domeſtica remitterent. Aſſerunt etiam nonnulli, trans mare ad ortum columbas eſſe, quæ per medios hoſtes, intercluſa via, nunciorum officium fungentes, dominorum literas ſub alis breui tẽpore longiſſimè deportẽt. Quod fortaſſe Iuuenalis ſenſit, cùm diceret,

„ tanquam è diuerſis partibus orbis
Anxia præcipiti veniſſet epiſtola penna.

Memoriæ etiam in vetuſtiſſimis hiſtoriarum monumentis proditum eſt, Aegyptium Regem fuiſſe Marrhem nomine, qui coturnicem mitem, atq; omnino cicurem educauerat, qua pterophori & curſoris vice, quoties aliquid nunciandum erat, vtebatur,

ea ſiquidem, ceu planè rationis compos epiſtolam geſtans, quo opus erat tranſuolabat, callide noſcens, quò dirigendus impetus, vbi inſidendum, & interdum quieſcendum foret. Hæc humanum ingenium ad cauenda pericula ſibi ſolertius quæſiuit, ſed eadem ingenij calliditate, quaſi ſuis ſemet telis confodiendis irritatur. Oppugnante Chriſtiano exercitu Ptolæmaidem, cùm in hunc modum nunciam columbam obſeſſis Saladinus deſtinaſſet, hortatus vt firmo animo forent, ſperata ſui aduentus feſtinatione, ea à noſtris intercepta eſt, contrario alligato nuncio dimiſſa, vnde euenit, vt deſperato illi auxilio, nihil amplius expectarent, ſui deditionem facerent, vt nullo modo in rebus humanis ſecuritatē, ſed fraudem eſſe poſſe exiſtimarent. Themiſtius ait inter animalia colūbæ memoria valent, vt quibus purgata, & abſoluta mens ſit, ob id & ſi omnia alia animalia ad ſuos filios confugiant ab eis abſtracta, nemo tamen ſi longius exportetur, memoria falſum reuerti poſſit. De columbis experimentum vidimus. Cùm ſerò è villa reuerteretur famulus, pipiones à matribus abſtractos & pallio obuolutos mecū domi attulit, & cum noctu domum perueniſſemus, in domicilio clauſi, die orto, è feneſtris euolarunt, atq; è longinquo rus conſpicati, arrepto volatu, vno oculi ictu ad ſuum locum ſe receperunt. Ob id in Geneſi Noe columbam miſit, & redijt, coruus non redijt, coruus enim caret memoria. Dignum relatu ex Plutarchi monumentis me legiſſe memini, per columbam ex arca miſſam in diluuio Deucalioneo præbuiſſe ſubſidentiam aquarum ceſſantis hyemis. Idem præſtant animalia recenter enixa.

Quomodo ſcriptura & ſigillum mentiatur. Cap. X.

IN vrbium obſidionibus, & exercitibus, & magnatum negotijs maximo vſui eſſe poſſunt literas ducis manu obſignatas, ac ſigillo proprio munitas reſerare, ſcire quid contineatur, ac reſignare, alias contrarij tenoris ſcribere, & ſimilia. Docebimuſq; primo quomodo ſigillum mentiri poſſimus. Liqueſcat ſulphur, & in liquidum proiice ceruſſa n puluerатam, mixturam hanc ſupra ſigillum impone, ſed circummunias vel papyro, vel cera, aut creta, & comprime, frigefactum amoue, & in eo typum ſigilli habebis. Idem etiam præſtabimus alio modo. Repleatur olla fictilis aceto, intro vitriolum coniicito; ac pluſulum æruginis, ac in bullas efferueſcere ſinito, intus laminas ferreas immerge, paululo temporis elapſo, tolle, & ab ſuperficie cultro abrade ſitum quendam, quem contrahit, quaſi lutulentum, & in ſubiectam patinam ſerua, ſum merge iterum in ollam, alteram cape, eodemq; modo abrade, & ſic quouſq; huius craſſamenti aliquas partes habueris: in hoc argentum viuum proiice, & malagma confice, quod dum molle et tenerum eſt, ſupra ſigillum comprime, & ſub dio ſinito, nam adeò dureſcit, vt facillimè literas ſigillo imprimere poteris, vt ferè metallum euadat. Poſſumus & alio modo idem efficere. Recipe chalybis ſcobem, & fictili vaſe igni diu ro appone, adde res, quæ fuſionem accelerant, & liquefactum proiice in cauum locum, ænea pila terito, quia facile fiet, & ſic ter, quater facito, mox puluerato, & argentum viuum cum ea remiſceto, & in olla vitro oblita bulliat per diei quadrantem: vſque donec ſit optimè remiſſum, tandem imprime in eo ſigillum, & refrigerari ſinito, & duriſſimum euadet, Si vis ſcribentis formam imitari, ita facito, aperi epiſtolam, ſupra ſpeculū vitreū, cui deſit bracteola, expāde, ſupra epiſtolam pone albam chartam, ſub vitro lumen, atramentum tempera ad ſimilitudinem ſcripti, & ſupra apparentes characterum ductus lineas ducito. Poſſumus epiſtolas reſerare & claudere ſine ſuſpicione. Noſtro more clauduntur epiſtolæ, ſupra inducta papyro, quæ ex vna parte literam penetrat, ex alia ſupra tranſitum inducitur cæra, & ſigillo comprimitur, ita epiſtolam reſerabis, rumpe partem illam papyri ſuperinductæ loco, vbi pertranſit epiſtolam, & perforatur illico reſeratur epiſtola, legito, ac denuo claudito, & papyrum

præru-

præruptam ſuo foramini accommoda,linita prius fiſſura ex gummi tragacantha in aqua ſoluto: nam adeo charta glutinatur, vt fortior eo loco ſit, quàm alijs, pondufculo comprime dum ſiccefcat, fraus detegi non poteſt, quia glutinum album eſt, nec à chartæ colore dignoſcitur. Hactenus huius voluminis materiam vtcunque pertractauimus, nonnulla, quæ ad eam rem pertinere videbantur, fortaſſe ex induſtria omiſimus, alia ad hæc referri poſſunt, quæ ſi non prouectis ſatis erunt, poſtmodum fortaſſe plura dabimus, ſiquidem hæc nunc rudibus, & omnino imperitis ſcripſimus: nunc ad tertium volumen tranſeamus.

FINIS LIBRI SECVNDI.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER TERTIVS.

PROOEMIVM.

QVID olim notæ, & quorſum à maioribus earum vſus inductus ſit, & quomodo inuiſibilibus notis ſcribendum, & ne vt illæ intercipiantur ſuperioribus voluminibus indicauimus. Proximum nunc eſt occulte ſcribendi, ijſq; vtendi modos, vt tuto epiſtolis arcana committantur proſequamur. Huius voluminis materiam quatuor in partes diuidemus, eos primùm modos, qui artificioſa legentes ſimulatione deludent indicabimus, notarum deinde inuolucra, quæ non niſi magno cum labore interpretari poſſunt ſuggeremus, mox ea proſequemur, quæ tanta doli perplexitate inuoluuntur, vt ne Oedipi quidem conatus non fruſtrentur: tum ad ea procedemus, quæ non modo perueſtigari nequeant, verùm etiam nullam doli, aut rei ſub adulterinis literis contentæ, ſuſpicionem relinquant, vt vltimo libro proſequemur: ſed vt alterius propoſiti ſcriptum negligendum præbeant. Verùm dicet aliquis, quorſum in re tam friuola tantum laboris impendium; quotus enim quiſq; tam rudis & obeſi ingenij erit, qui in his componendis, poſtquam huic negotio aliquandiu operam dederit, peritus non euadat, vt ad effingendos id genus nouos & diuerſos ſcribendi modos ſine magiſtro facile idoneus non exiſtat? qui præterea tam multi eſſe poterunt, vt ijs neque

que volumen capiendis, neque quiſque percenſendis ſatis eſſe videatur? Non diffiteor nouas poſſe horum characterum figuras ex arbitrio quemlibet confingere, verùm non omnes eiuſmodi erunt, vt & ſcribenti & interpretanti nauſeam non pariant, at qui nos eos modos tradere conati ſumus, quorum præter multiplices literarum characteres in omni ferè ſcribendi ratione, cum facilis erit vſus, tum verò facilior exemplum habentibus ad percipiendum interpretatio; eo enim penitus ſublato, omnino perdifficile erit, vt ſcriptum legi poſſe nullo planè modo videatur. Sed quoniam innumeris penè modis hæ ſcribendi rationes poſſunt variari, nos ex ijs aliquas, quæ inſigniores viſæ ſunt, attigiſſe ſatis erit, ad quarum exemplaria quiuis nouas & præſtantiores poterit comminiſci, ſed ne longius ſermo protrahatur, ad eas præceptiones opportunum fuerit accedere.

Furtiuæ literarum notæ, quibus maiores inſcribendo vſi ſint. Cap. I.

EXPOSITIS ijs, quæ de characteribus, qui ſine artificio cerni non poſſunt, proximum eſt de ijs verba facere, qui per ſe ſub viſum cadent, alioquin technis impliciti. Sed quoniam hac in re nonnullos priſci modos inuenerunt, qui multum à noſtri temporis dolis & inuolucris differunt, veterum primum huiuſmodi ſcribendi rationem proſequemur, occultos mox noſtri temporis ſcribendi modos in ſequentem librum differemus. Maiores itaque cum res, vel tempus obſcuritatem exigeret, varijs in ſcribendo ambagibus vſi ſunt: teſtes ſunt Suetonius & Gellius, qui hac ſcribendi ratione C. Cæſarem in epiſtolis ad C. Oppium, Cornelium Balbum, Ciceronem, & cæteros familiares, qui res eius domeſticas, vt abſentes curabant, vſum eſſe meminerunt. Occulte ſcribendi modus hic erat, vt literarum poteſtas commutaretur, & primas literas quarta quæq; ſuccedens indicaret, quo fiebat, vt ſcriptum ſæpiſſimè ſine coagmentis ſyllabarum componeretur, ita vt incondite literas poſitas putes, inter eos verò interpretandi clandeſtinum commercium erat: Res exemplo dilucidior fiet: Pro A litera D ponebatur, E pro B, F pro C, & de reliquis in hunc modum, ſic in legendo ſonus cuique ſuus, & poteſtas reddebatur, & occulte ſcriptum legebatur. Extant de hoc ſcribendi modo Probi Grammatici ſatis curioſus commentarius, in quo de occulta literarum ſignificatione à C. Cæſare ſcriptarum pertractatur. Aliter verò literarum poteſtatem Auguſtus commutabat, cuius extat ſcriptum ad filium huiuſmodi. Quia innumera incidunt aſſidue, quæ ſcribere alterutrum & ſecreta eſſe oporteat, habeamus inter nos notas, ſi vis tales, vt quicquid ſcribendum ſit, pro vnaquaque litera, ſuccedentem ſcribamus hoc modo, vt pro A ponamus B, & C pro B, & de reliquis in hunc modum, & pro Z duplex AA vt à nouiſſima ad primam duplicatam redeamus. Hic fuit Auguſto ſcriptum obſcurandi modus. Aliter Cicero (vt aliquibus videtur) qui inſtar dictionarij librum conſcripſit, in quo ſingulis verbis ſingulas notas, quibus illa ſignificarentur præfixit, tantaq; erat notarum & verborum copia, vt quæcunque latino ſermone ſcribi poſſent, ſuis notis

uæ exprimerentur. Vnde character hic M. MVNDVM ſignificabat, hic M. MODVM, hic ij HOMINEM, & hic F TEMPVS, alius in hunc modum K. SYLLABAM, alius verò ſic ɔ ACCOMMODABAT. Huius generis reliqua erant, quæ in eo libro commentus ille fuit, quibus pro exprimendis occultè animi concepta vterentur. Nec defuerunt ex priſcis authoribus, qui pro notis verba ſcriberent.

Antiquorum ſcribendi modi vani & Inutiles.
Cap. II.

HI ſum doli, quos ad ſcriptum obuelandum priſci inuenerunt, de quibus ne ſermo nimis in longum in re ludicra protrahatur, nil eſt, quod dicam, niſi vaniſſimos eſſe, quiq; vel à pueris poſſint facilè agnoſci: obſeruata enim characterum poteſtate, qui ſæpius repetuntur, nemo eſt quin videat, parum conferre ad ſcripti obſcuritatem characterum poteſtatem immutari, neq; ſolum poteſtatem, ſed etiam figuram; ſiquidem nè latens ſcriptum mentis inquiſitione eruatur, parui videtur referre characterem vel barbaricum eſſe, vel aliam quamuis formam pro charactere depingi, modo compertum ſit, quo ſermone charta concinnetur, isq; ſermo interceptori minime obſcurus exiſtat. Sed vt de Ciceronis inuento loquamur quis eius laborem in eiuſmodi notis perquirendis citra nauſeam ſubibit, vt tot ſibi characteres effingat, quot rebus ſingulis, quæ vſu venire poſſunt, vt ſinguli aptentur ſufficiant, quibus quamuis tuto ſcribi poſſit, quomodo tamen paucis diebus, ne dicam horis idem conſcius interpretabitur, qui hunc verborum indicem retineat? Abeant cum ſua vetuſtate tam copioſa veterum commenta, nos animi occulta conſilia ſcripto commiſſuri, nequaquam ijs tutos exiſtimabimus, longe alios aſtus, longeq; aliam vafritiem hæc ætas videtur expoſcere, in qua vel infantes nondum verba balbutire cognouimus, cum ſubdolæ mentis quædam ſigna, veluti malitiæ primitias ingerunt, quaſi à nutricis huberibus ſimul cum lacte illam ſuxiſſe, ne dicam a matris vtero contraxiſſe ideantur, quare in vſum, qui velint hæc admittant, nos certè ſicubi res occultiſſimas neceſſario latebras expoſcit, pro rerum occaſione, illis nequaquam vitæ & fortunarum diſcrimen committendum ducimus, niſi res minoris eſſe videatur, vt in re occultanda nimis laboremus, cuiuſmodi igitur ad hæc aſtus ætas noſtra protulerit, nunc in medium proferamus.

Quid ſit furtiuis literarum notis ſcribere.
Cap. III.

NIL aliud furtiuis literarum notis animi ſenſa committere appellamus (quod in hoc volumine præcipuum intendimus) quàm eo ſcribendi vti artificio, vt quod per epiſtolam nunciare velimus, ita occultemus, vt non alia ratione, quàm ea, quæ à nobis inducta eſt poſſit interpretari, quo fit, vt huiuſmodi ſcriptum nemini niſi amico, cui res noſtras percipi volumus, facile cognoſcatur. Huius verò artificij tria potiſſimum ſunt genera, tria enim præcipuè accidũt literæ, ordo, figura, & poteſtas, quare alia ſcribẽdi ratio ordinis per mutatione obſcuratur, vt ſi ROMA pro eo, quod eſt AMOR ſcribatur. Alia figuræ cõmutatione, vt ſi pro formis noſtrarũ literarũ quiduis aliud ex arbitrio depingatur, & ſua quæq; literæ poteſtas forma exprimatur. In hunc modum Eſdras ſcriba, & iuriſpe-

ritus vt Hieronymus in libri Regum præfatione teſtatur, cum eum librum ſcriberet, in quo leges continebantur, nouis characteribus vſus eſt, qui poſtea à Iudæis vſu recepti, omnibus temporum ſucceſſione perſpicui facti ſunt, vt non alius apud Hebræos characteris vſus etiamnum perduret, quàm eorum, qui tunc nuper reperti, erant obſcuri. Alia permutata figurarum poteſtate obſcurior reddetur, vt ſi pro vna Tyriorum litera, alia Palamedis, & pro Palamedis vna Simonidis Melici pariter alia reponatur, vel ex aduerſo: Nam ſi veterum monumentis fides habenda eſt, Tyrij apud Græcos literas induxerunt numero ſexdecim, poſt hos Palamedes quatuor, demum Simonides totidem adiunxiſſe traditur, ita vt omnes quatuor & viginti numerum abſoluant. Hæc ſunt præcipua occultè ſcribendi genera, verum ex ijs multæ ſpecies emanant, quæ pro diuerſa eorum compoſitione variantur: nam & ordinis tranſpoſitio, figuræ forma, & poteſtatis functio multiplex eſſe poteſt, & ea ſimul poſita, diuerſiſſimam obſcurandi ſcripti perplexitatem efficiunt, Vnde tam multa, diuerſaq; eſſe poſſunt genera, quàm varia excogitantium in omni tempore ingenia. Sed hæc ſuis locis interlegendum fient clariora, quare velle hic ea percenſere, abſurdum eſſe exiſtimo. Nunc ad reliqua tranſeamus.

Quomodo per literarum tranſpoſitionem occultè ſcribi poſſit. Cap. IIII.

VT igitur ad occultè ſcribendi modos accedamus, ratio poſcit, vt ab ordinis tranſpoſitione, & in hoc genere à ſimpliciſſimis & ſcriptu facillimis exordiamur, initijs enim ſimpliciora magis conuenire videntur, taliq; ordine omnes ad diſciplinas commodius prouehimur, vt primum cognitu facilia, mox aliquanto difficiliora, & minus ſimplicia diſcamus. Quare inter cæteros talis ſcripturæ modos, qui ab huius rei non ignaris circumferuntur, hic primum occurrit, qui eo artificio contegitur, vt literæ certo ordine ſeruato, in ſcripto tranſponantur, huius generis duplex ratio eſſe poteſt, altera erit, quæ ſuſpicione prorſus carere videatur, altera, quæ licet ſuſpicionem afferat, ſe tamen ſua obſcuritate tuebitur, niſi nimis curioſus interceptor, obſeruato literarum ordine, quomodo literarum nexus transferatur, deprehendat. Prioris ratio hæc eſt. Propoſito primum veſtræ ſententiæ exemplo, vt tutius ſcribatur, duæ ſtatim lineæ capiantur, in quibus literæ collocantur, prima tum litera in ſuperiori verſu, proxima in inferiori, rurſus tertia in ſuperiori, quarta item in inferiori alternàtis vicibus reponatur, quoad tota ſpatia literis compleantur, mox ijs perfectis binæ aliæ ſumantur lineæ, quæ pari modo literis occupentur, donec totus ſenſus expleatur, quo fiet, vt binæ extremæ lineæ aliquando ambæ dimidiatæ remaneant. Hæc ſententia notata primum noſtris characteribus ſubiiciatur exemplo.

POST MEDIAM NOCTEM HOSTES AGGREDIMINI, ET INITE BELLVM, QVIA HODIE DVX BELLIGERANDO FORTITER CECIDIT, ECCE DEPOPVLABITVR VRBS, ET BELLI FINIS ERIT.

Hæc verba ſi ad eam formam ſcripto committenda ſunt, tranſpoſito literarum ordine, tale ſcriptum indicabit.

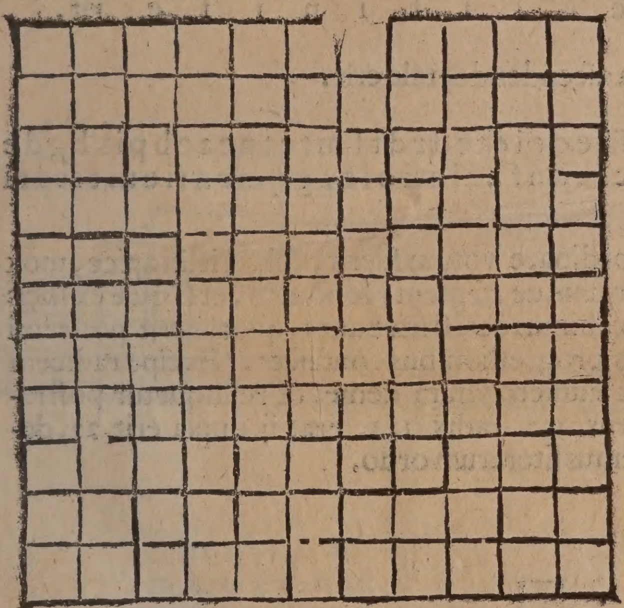
p ſ m d a n c e h ſ e a g e i i i t n t b l u q i h d e u b l i e a d f r i e c c d t
o t e i m o t m o t ſ g r d m n e i i e e l m u a o i d x e l g r n o o t t r e i i e
c e e o u a i u u b e b l i i i e i
c d p p l b t r r ſ t e l ſ n ſ r t.

Sed

Sed perplexius & inuolutum magis ſcriptum erit, ſi numerus verſuum adhuc duplicabitur, vt quatuor primum lineis conſtitutis, literæ & ordine collocentur, vt prima primi verſus initio, proxima quarti, tertia in fine primi, quarta in fine poſtremi, quinta deinde initio ſecundi verſus, ſexta initio tertij, ſeptima in calce ſecundi, octaua demum in calce tertij diſponatur, idem & poſtmodum ordo ſeruetur, vt ſubiecto eſſemplo res clarius ſuggeretur.

p a h g i b i u e r r a b i l e b e d i a b h l t e ſ n ſ
mc e i n u d l d e t u b . e l u u c c f i e q t i a e d
e t ſ mi mi l o r e r e . r l r l c e o g d u e n g mi
omo r e e a x r t d b ſ t n t t p i t n e o l i d t o t

Poſſumus ad id mathematicis figuris vti, aut literas diſponere in militares ordines, vt in phalanges; vnde ſi in quadram formam literas diſpoſiturus fueris, ita facito. Habeto literarum numerum, ex eo quadrata eliciatur radix, quæ ordinis metata ratio erit. Exempli cauſa ſuperiorum literarum numerus eſt 122, radix 11, eſt 121, remanet vnitas diſponetur hoc modo.

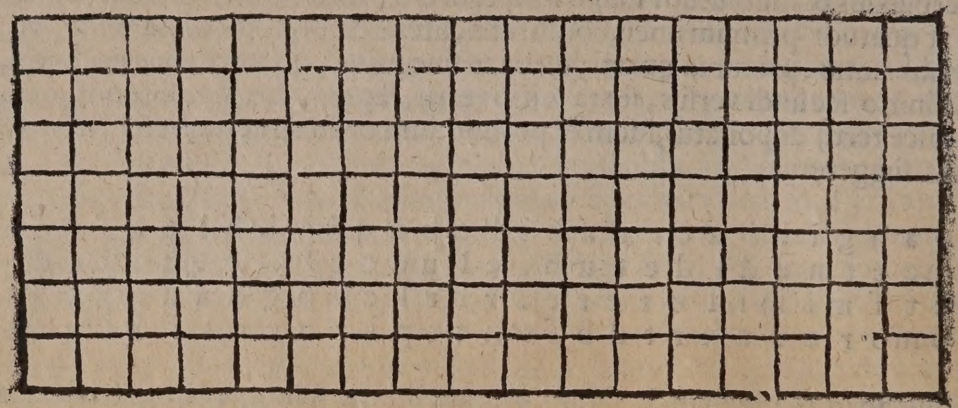
p o ſ t m e d i a m n
o c t e m h o ſ t e ſ
a g g r e d i m i n i
e t i n i t e b e l l
u m q u i a h o d i e
d u x b e l l i g e r
a n d o f o r t i t e
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a b i
t u r u r b ſ e t b e
l l i ſ i n i ſ e r i t.

Nos vbi ſcriptum tali modo concinnauimus: ab imis ad ſuperas aſcendendo à dextris, vel à ſiniſtris, quomodocunque libuerit, ita ſcriptum eueniet.

Iteradue aopludcnumtgc oireedxqigtſfupcobunretiroifeiiemm nbpdolatdheeſuirlheiodſlttiobmſietaeigdeitarbbcteilnemiei cerelisnt.

Poterimus eaſdem in alteram longiorem formam diſponere, & ſi longius latus ſit 17 breuius 7. ſic enim concinnatur.

 Etiam

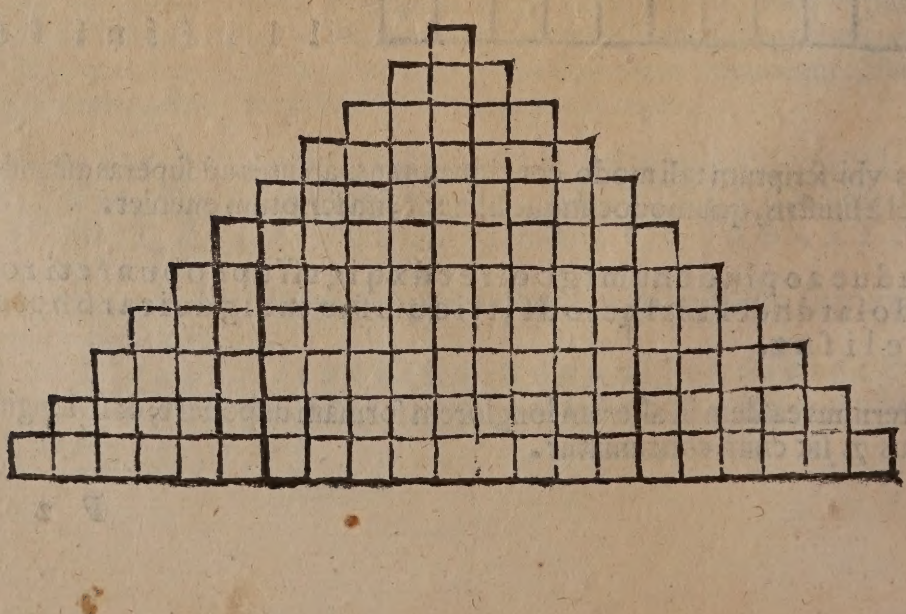

p	o	s	t	m	e	d	i	a	m	n	o	c	t	e	m	h	
o	s	t	e	s	a	g	g	r	e	d	i	m	i	n	i	e	
t	i	n	i	t	e	b	e	l	l	u	m	q	u	i	a	h	
o	d	i	e	d	a	x	b	e	l	l	i	g	e	r	a	n	
d	o	f	o	r	t	i	t	e	r	c	e	c	i	d	i	t	
e	c	c	e	d	e	p	o	p	u	l	a	b	i	t	u	r	
u	r	b	ſ	e	t	b	e	l	l	i	f	i	n	i	ſ	e	rit.

Etiam à dextris ab imo ad ſumma aſcendendo, tale erit.

Vedotoprſo diſobcfintſſeoeietedrdtſmtetneaebpixbgde otbegilpeelralurllemilcludnfaeimioibcgqmcniieuititdri neſuiaaimertnheh. rit

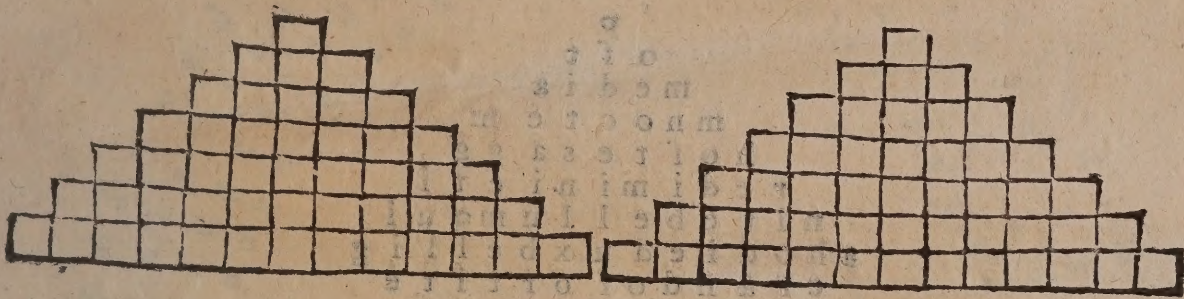
At ſi in triangularem formam ordinare votum fuerit, ſola erit in apice, mox infra tres ordinabimus, demum quinque, ſeptem, & nouem, et ſi quæ ex locis ſuperenumerabuntur, è latere locabimus eas. ſi ſcire aues, quotus erit poſtremi literarum ordinis, ex arithmeticis progreſſionibus condiſces. Excipe radicem quadratam totius, eam dupla, ex numero vnum deme, & relinquetur poſtremus literarum ordo. Erat numerus 122. radix 121. erat ij. dupla erit 22, deme vnum, erit 21. hic erit poſtremus literarum ordo.

p
o ſ t
m e d i a
m n o c t e m
h o ſ t e ſ a g g
r e d i m i n i e t i
n i t e b e l l u m q u i
a h o d i e d u x b e l l i g
e r a n d o f o r t i t e r c e c
i d i t e c e e d e p o p u l a b i t
u r u r b ſ e t b e l l i ſ i n i ſ e r i. t

uieanrhmmoprdrhieoneſuiaotdſodtrtndeitcibedibmetaſcoeei
ſeecfdlnamteouligbdrxuegeetbmtlpieqilotlui pelifuriilcgnae
ibcſietxi. t.

At ſi in forcipes diuiſurus, ſunt enim forcipes duo adhærentia ſibi triangula. Ita facies. Diuide literarum numerum, qui eſt 122. erit. 61. cuius proximior radix. 7. dupla, erit 14. deme vnitatem, erit 13. hoc modo.

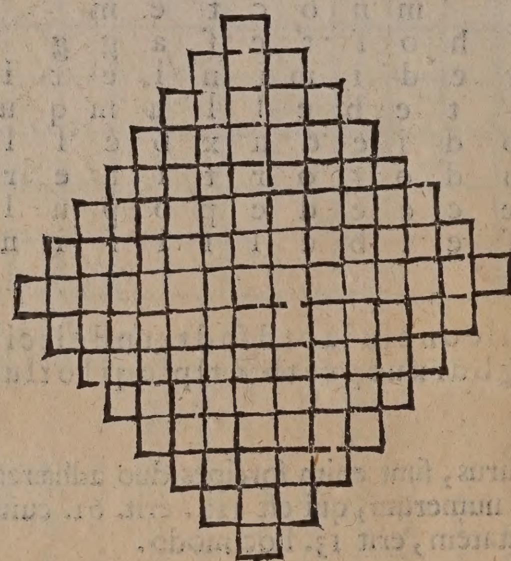
p
o ſ t
m e d i a
m n o c t e m
h o ſ t e ſ a g g
r e d i m i n i e t i
n i t e b e l l u m q u i

a
h o d
i e d u x
b e l l i g e
r a n d o f o r t
i t e r c e c i d i t
e c c e d e p o p u l a b
itur vrbis & belli finis erit.

Eodem, quo prius vſus fuetis modo, & in ſequentibus vteris.

irhmmopteoneſedſodtbitciemetaliſelnamuigmegqtuiia
ctaceohcenlddcrdlnidcoixeefgbpcocoirrpdtuiiltaebi.

At ſi rhombo vti volueris, is erit tranſuerſum quadratum, vel duo obuerſa triangula

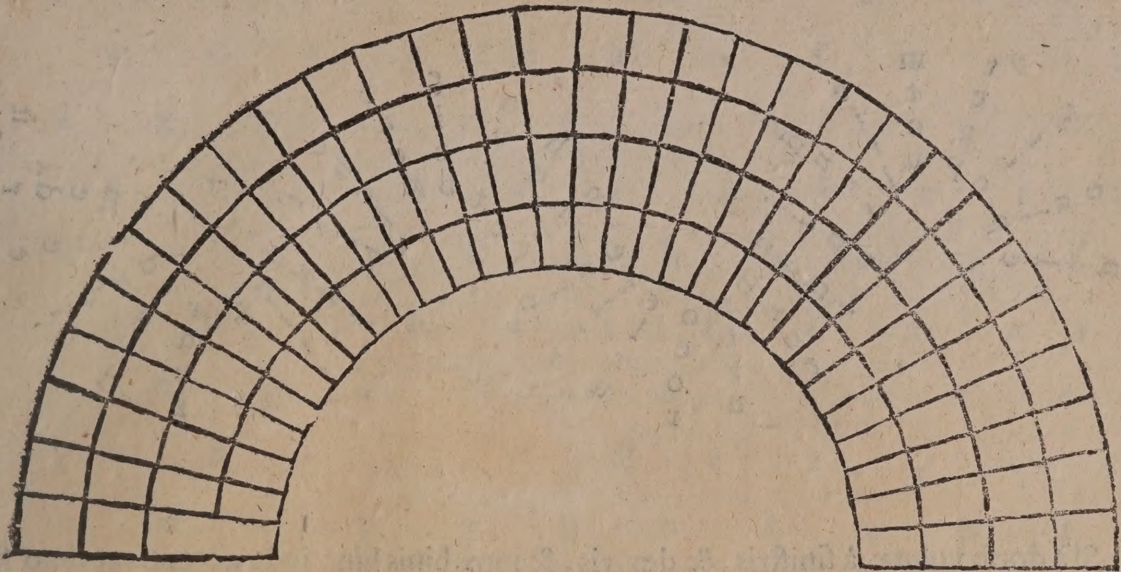

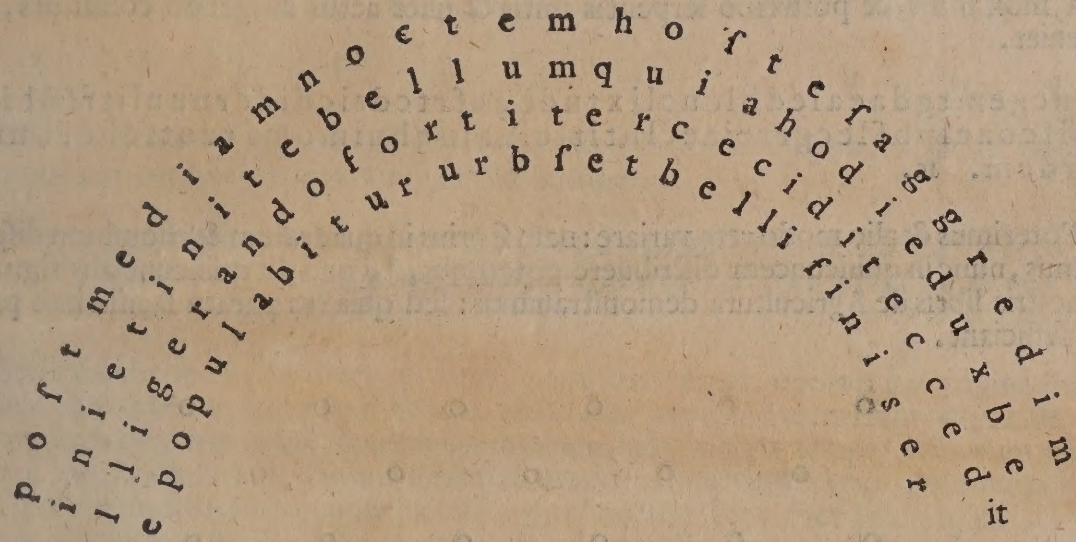
p
o ſ t
m e d i a
m n o c t e m
h o ſ t e s a g g
r e d i m i n i e t i
n i t e b e l l u m q u i
a h o d i e d u x b e l l i g
e r a n d o f o r t i t e
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a
b i t u r u r
b s e t b
e l l
i finis erit

obuelatum ſcriptum.

anhrmmophieoneſeotdſodtrdeitciraibmetacneeiſeiſeeeddlna
mdcouligbeifxuegipdobmtutoireqirnpttlutbrueilibſulcti
leeraceg.

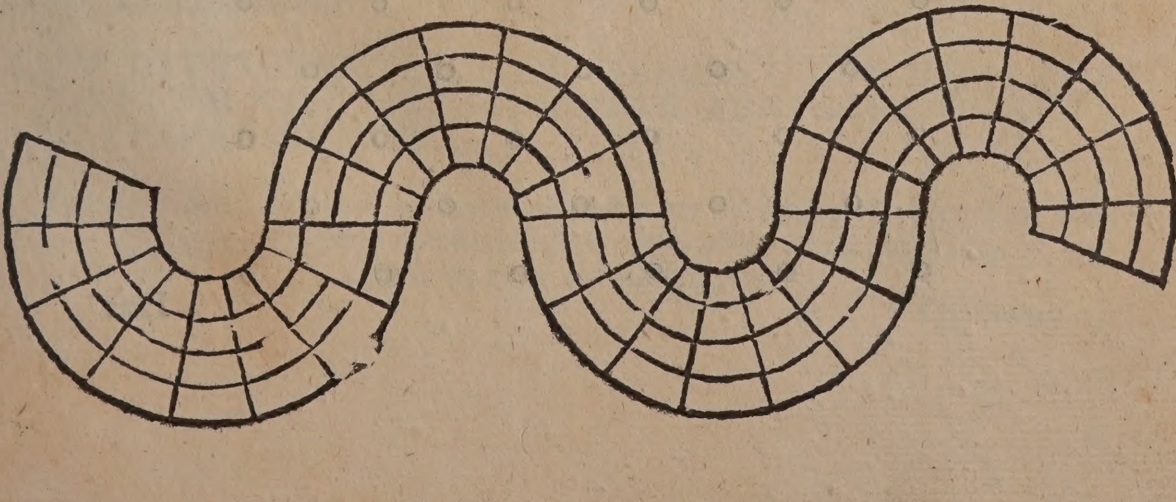
Poſſumus & idem in ſemicirculum deſcribere.

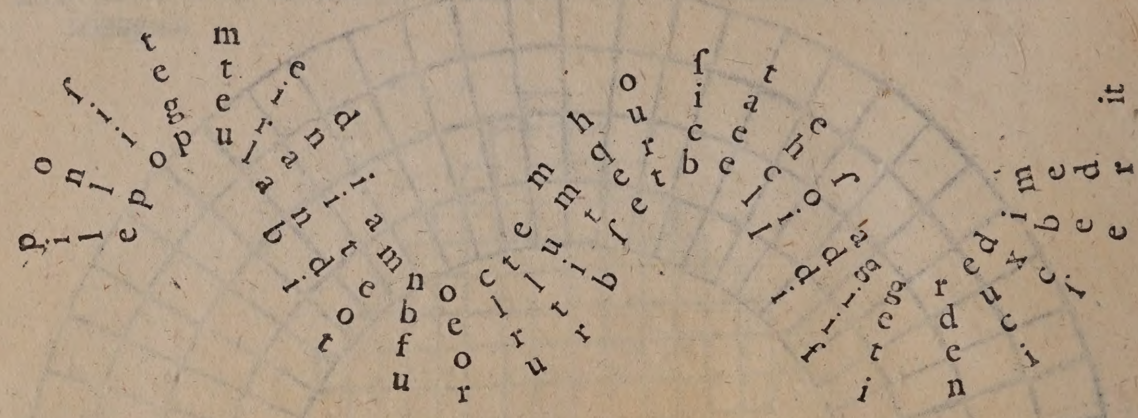

piolnſelitpiemogtepeidurnilaiaantmbd eniobotf eeuoltrrl
eutumrimhbt qoſeuſer,ittcaebehſecoalidgldigiierftdeieudn
cxircbmſeeedr. it

Poſſumus & eadem in ſerpentis formam redigere, ac literas è regione poſitas ordinatas collocare hoc modo.

Si à dorſo volutæ, à ſiniſtris, & dextris, & mox binis hinc inde acceptis, primo ſupra, mox infra, & poſtremo ſerpentis initia & fines actus dirigendo conſtitues, ita eueniet.

orncgemtgdaeaiedbleuclixtudboefrtcdticdidernuuiitrfſibieu bplteoaelpbſlecgrreiaeclutiticiuainqhnimomſteotſdheſimſel iprdem. it.

Poterimus & alio modo rem variare: nam ſi prius in quadratum & rhombum diſpoſuimus, nunc in quincuncem diſtribuere poterimus, ſed quæ ſit quincuncialis figura, in noſtris libris de Agricultura demonſtrauimus: ſed quia res paratu facilis: hæc pauca ſufficiant.

Hæc

p o ſ. t m e d i a m n
o c t e m h o ſ t e ſ
a g g r e d i m i n i
e t i n i t e b e l l
u m q u i a h o d i e
d u x b e l l i g e r
a n d o f o r t i t e
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a b i
t u r u r b ſ e b e
l l i f i n i ſ e r i t.

Hæc metata ratio quia ex infinitis locis proſpectum habet, poteſt infinite variari: nos tantum contenti erimus vna ex obliquo ſuperius.

paoouegcſadmtgtternuqiremitdcdxunemel ueeobiidhdirpcfe atioifuoiolhemſairpdrlobitmnb uitideneniſltigiliſſeaeteelet bcerrbicie.

Sed quando operari oportet, vt operi paratiores ſimus, oportet ſub pagina aliam delineatam habere, ſecundum ea, quæ ſimul cum amico conuenti ſunt: quæ cum infra tranſpareat, rem citius, & ſecurius abſoluet. Sic variata ſemper literarum tranſpoſitione, complures inuolutos ſcribendi modos nanciſcemur, quos poterit quiſque ſuo more inducere, nobis enim hæc attingere videtur ſatis. Fiet etiam aliter, vt eæ literæ in principio, medio, & fine tantum deſignato ordine, vel principio & fine tantum, vel in principio, medio, & fine ſimul collocentur, non tamen facile erit ad hoc ſignificantes ſemper dictiones ſuppetere, atqui quoties id commode fieri non poterit: non ab re erit, tale ſcriptum componere, vt nullum verbum, quod aliquid ſignificet contineat, vt alienus interpres ignoti idiomatis opinione ambiguus teneatur, quod etſi ſuſpicione non carebit, artificij tamen nequaquam admonebitur, præſertim ſi epiſtola græci, vel barbari alicuius ſermonis, cuius cognitio interceptori futura non ſit, ſonum imitetur. Exemplum ſubſcripti thematis ſubiiciam, vbi ſignificantes literæ in initio medio & fine collocantur.

CVM DIVTIVS INTER NEAPOLITANOS ET HOSTES PVGNATVM ESSET, SPE OMNI SE ABDICARE COACTI, RETRO ABIERVNT.

Cheurim driſu traſiberu ſin thimelior nieba peroſil iutla nos eliteteblah orſet erſip, ulogeon, aſtiu mes ſſett ſtepole olmin irſileſonimie asbid ica, rec oſtaric tir eſtur oab imenr, urnot.

Quomodo aliter tranſpoſito literarum ordine ſcriptum indiſſolubile fiat. Cap. V.

IAM paulatim ad eum ſcribendi modum ventum eſt, in quo credibilius erit interpretum curam fruſtrari, quàm quicquam proficere, quod tertio loco facturos huius libri initio polliciti ſumus. Primum itaque ſe offert, vt hoc in literarum tranſpoſitione, quæ hic aliter fiet, quàm proximis dictum eſt capitibus exigatur. Hæc ſcribendi ratio ſic ſe habet. Poſita primum thematis ſententia, duo, vel tria, vel quatuor ex arbitrio verba deligantur, quæ medijs interuerſus ſpatijs ſcripti ita ſupponantur, vt horum ſingulæ literæ epiſtolæ ſingulis æquatis interuallis occurrant, quare oportebit verſuum, & literarum ſpatia opportunè ad rei commoditatem diſtincta collocari, quod ſi earum dictionum notæ noſtræ ſententiæ literis numero non reſpondebunt, ea verba toties repetentur, donec poſſint adæquari. Si aliter enim fiet, numerorum notæ pro ſingulis earum literis ſupponentur, quæ ordinem cuiusq; literæ earum iuxta alphabeti diſpoſitionem innuant, charta deinde in qua ſcribendum ſit, tot punctis iuſtis interuallis, & ſe recte intuentibus diſtincta deſignabitur, quot noſtram ſententiam literæ complebūt, mox prima thematis litera primæ verborū, quibus ſcriptum occultatur, accepto numero, quota in alphabeto fuerit, reſpondenti punctorum ordine reponatur, vt ſi noſtræ ſententiæ prima litera ſit A, vel B, verborum verò, quæ extrinſecus ſumuntur, prima pariter ſit C, vel D, quorum altera tertio, altera quarto loco in alphabeti ordine collocatur, illud A, vel B tertio ad earum rationem, vel pari modo quarto puncti loco in charta diſponatur, idq; fiat donec totius epiſtolæ verba abſoluantur. Aduertendum tamen eſt, vt rectus in ſcribendo ordo ſeruetur, vt vna litera, vel charactere poſito, poſtmodum in numerandis literarum ordinibus inde ad poſtremum verſus punctum peruentum ſit, tum relictis initio ſpatijs, retro, vt ordinum numerus compleatur, redeundum eſt, hoc tamen cauebitur, vt occupata punctorum interualla prætereantur, ne iterum ſumerentur. Verum totum hoc ſubiecto exemplo latius indicabitur.

POST BELLO MAXIMO ACERRIMOQVE CONFLATO, ET MVLTIS INSVLIS MARIS CAPTIS VEXATISQVE, EXTERNAS ET NOSTRAS REGIONES SVBIGERE CEPERVNT.

Hæc verba, vt in hoc modo ſcripto occultentur, talis ſententia pro claui ſtatuatur. CASTVM FODERAT LVCRETIA PECTVS, cui ſubiungatur ALGAZEL vt barbarum nomen, vt non ita facile menti occurrat.

POSTBELLOMAXIMOACERRIMOQVECON-
c a ſ t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u ſ a l
FLATO,ETMVLTISINSVLISMARISCAPTIS
g a z e l c a ſ t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u
VEXATISQVEEXTERNASETNOSTRASRE-
ſ a l g a z e l c a ſ t u m f o d e r a t l u c r e t i a
GIONESSVBIGERECEPERVNT.
p e c t u s a l g a z e l c a ſ t u m f o d.

Poſſunt

Poſſunt & horum verborum cuiuſq; literæ numeri in clauis locum, vt dictum eſt, facilitatis cauſa ſuccedere.

POST BE LLOMAX I M O ACERRIM O QVE CON
3. 1.17.18.19.11. 6.13.4. 5. 16.1. 18.10.19. 3.16.5.18.9.1.14. 5. 3.18. 19.17.1. 10
FLATO,ETM VLTIS INSVLI S MARI S CAPTI S VE-
7.1.21.5.10.3.1.17. 18.19.11. 6.3. 4.5.16.1.18.10.19. 3.16.5.18.9. 1.14. 5.3.18.19.17.1.
X ATI SQVE, E XT ERN AS ET NOS TRAS REGION ES
10.7.1.21.5.10.3.1. 17.18.19.11.6.13.14.5. 16.1. 18.10.19.3.16.5.18. 9.1.14.5.3.18.19.13
SVBIGERE CEPERVNT.
1.10.7. 1.21.5.10.3. 1. 17. 18.19.11. 6. 13. 4.

Tum in hanc rationem centum & vndecim punctis conſtitutis, ſic ſcriptum concinnabitur.

iapox ... fl .... m.ſ..i.o.. q.... m.. a .. t... t.....u .... o o . a b
. et .... e .. c .. l c .... e ...... l ... o . e o . m .... r .... n ... r.

Punctorum omnium ſpatia non impleuimus, vt eorum pariter & literarum rationem exemplo commodius redderemus. Hactenus enim hæc tantum verba ſctipta ſunt.

POST BELLO MAXIMO ACERRIMO CONFLATO ET.

Verum ne, quod reliquum eſt prætermittam, thema inferius integrum reponam. Ratio interpretandi. Cognito clauis themate in eandem formam amico interpreti facillime liquebit. Sed quoniam dictum eſt hanc rationem ſcripti aliter, quàm ſuperiora ſe habere, diſcrimen tale aſſignabitur, qui ibi curioſe obſeruatus literarum ordo facile deprehendi poterat: clauis cum quo ſcriptum claudebatur, ſimul cum ſcripto erat, hic verò aliter interpretem propè diuinum eſſe neceſſe eſt, vt rationem, qua ſcripto occultatur, intelligat, aperiendi ſenſus claue tantum apud amicum ſeruata, quæ ſcriptionis formula pro clauis commutatione, commutabitur ſemper.

iapoxaeqflprruexſimnſneiioalqaltomaraetſiſtttiſeuniebootab
ſetcirſctneeſeeilccifoeummuralſrnoecopmtxtureg ſgnnſur.

De anagrammatiſmo, & quomodo per illud obſcure ſcribere poſſimus. Cap. VI.

EST figuræ nomen apud Grammaticos ἀναγραμματισμὸς, ſcilicet literarum traiectio, & tranſpoſitio, qua vocabuli alicuius literis traiectis & traſpoſitis fit alia & diuerſum ſignificans vox. Euſtrathius apud Græcos exemplum eiuſmodi affert, χολὸς, ὄχλος, ἀρετὴ, ἐρατὴ, φλύαρος φλαῦρος, λιαρὸς ἱλαρὸς, λόχος ὄχλος, ὀλιγος λοιγός. &c. nos eo modo vtimur, vt multa verba vel integros verſus mutemus, & literas tranſportamus, & ſi multæ fuerint, difficile erit, vt is, ad quem ſcriptum miſſum fuerit, aliquo modo illud interpretetur. Vtimur elegantiſſime in inſignibus, vulgò dicuntur impreſe, pro anima, nam & ſi cum corpore ſuo fungantur officio, tranſpoſitis poſtea literis, & amantis, authoris, vel contrariam rem aliquam ſignificabit. Exemplum. Erat quidam nobilis gallus dictus. GVLIELMVS BLANCIVS: anagramma erat, LVMEN GALLIS CIVIBVS. Vocatur à Ieſuitis IGNATIVS DE LOIOLA, O IGNIS A DEO ILLATVS. & cum aliquis MINISTER diceretur, MENTIRIS reſpondit alter.

Quomodo tranſpoſitæ literarum notæ deprehendantur, & interpretentur. Cap. VII.

RATIONEM autem, quæ in tranſponendis characteribus conſiſtit, non eſſet inopportunum prætermittere, tum quia ijs, qui ſe ex alicuius operis præceptionibus in alijs ſcripturæ inuolucris exercuerint, facilior videtur, quàm vt demonſtratione opus ſit, tum etiam quia in libera hominum traſponendi voluntate, minime certa ratio tradi poſſet. Verùm ne rem omninò intactam relinquamus, id ſolum admonuiſſe ſatis erit, vt primùm experiatur, an eo dolo charta contecta ſit: characterum enim contextus per omnem ordinem requiratur, modo in tertijs, modo in quartis quibusve literis, vel alio ordine, modo in dextro in ſiniſtrum, modo à ſiniſtro in dextrum, modo in ſecunda linea, modo in tertia & quarta, vel aliter modo in verſum initio, modo in fine, (quemadmodum alio volumine ſuo loco ſignificatum eſt), donec vnius tantum verbi notitia eruatur, quod vbi fœliciter tentatum videbitur, pari ratione & ordine ſeruato, ſi eiuſmodi ſolus ſit, in cæterum procedi poterit: & ob id interpretem velocis ingenij oportet eſſe, vt illico tranſpoſitiones & coniunctiones literarum omnium coniungat, experiaturq; ſi conſonum aliquod verbum inueniat. Exemplum erit, proponatur primum ſcriptum.

lteradueaopludcnumtgcoireedxqigtſfupcobunretiroiſeiiemm ubpdolatdheeſuirlheiodſelttiobmſietaeigdeitarbbcteiluemie icerelifn.

Si l prima litera cum tertia, quinta, ſeptima, nona, copulabitur, nil conſonum reſultabit: nam l e a u a, idem eueniet cum quarta, ſeptima, ex decima l r u o: & ne tædio lectores efficiam cum omnibus quibuſcunque interuallis, nunquam congrua oratio proueniet. At ſi vndecimas omnes accepero, conſurget.

POST MEDIAM NOCTEM HOSTES AGGREDIMINI, ET INITE BELLVM, QVIA HODIE DVX BELLIGERANDO FORTITER CECIDIT, ECCE DEPOPVLABITVR VRBS, ET BELLI FINIS ERIT. Hæc ad eam fraudem detegendam talis occulti ſcripti ſatis eſſe videntur, proximum eſt vt de agnoſcenda ſimplici permutari characteris occultatione modos præbeamus.

De furtiuis notis in quibus mutatur figura, & de characterum notis effingendis. Cap. VIII.

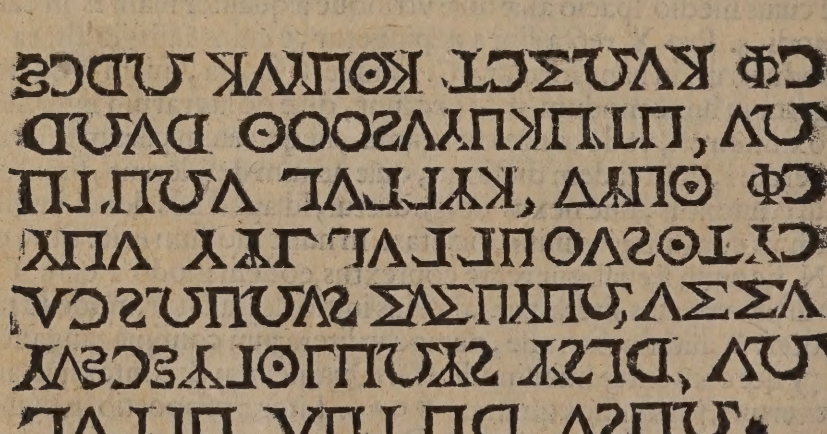
DIXIMVS de ijs ſcribendi modis, qui ordinis tranſpoſitione interpretem artificioſe deludunt, quod ad primum membrum partitionis noſtræ pertinere videbatur. Proximum eſt iam illos proſequamur, qui non niſi maximo cum labore poſſunt interpretari. Verum antequam de illis verba faciamus: non abſurdum erit (tametſi id nemini difficile fortaſſe videatur) componendi & ſcribendi huiuſmodi characterum notas rationem tradere, quod non tantum efficiam, quia exiſtimem id aliter difficile futurum, quantum vt demonſtrem ad reliquas notas rectè effingendas hæc ipſa, quæ nunc tradimus præcipuè deſiderari, vt quod de vno characterum modo præſcribimus, id & de cæteris perſcriptum intelligatur. Quare exemplum in hoc ſimplici tantum ſcribendi modo præpoſuiſſe ſatis erit. Scribendi itaque ratio quatuor in rebus præcipue videtur conſiſtere, figura, contextu, proportione & facilitate, de quibus ſingulatim ſuo ordine dicemus. Sed primum de characterum

figuris, & lineamentorum ductibus dicamus. A itaque poteſtatem ſi velimus occulta characteris figura exprimere, maiuſculum græcum thita figurabimus in hunc modum Θ. B talis character demonſtrabit. Recta fiet linea, è cuius capite alia tranſuerſa in dextrum producatur, & inferiori dimidiato minor ſit, vel paulo minor, ita vt gamma inuerſum videatur ꓶ. C huiuſmodi erit, vt Z noſtrum maiuſculum inuerſum imitetur, hoc tamen diſcrimen erit, quod huic quarta linea quemadmodum prima ducta; tertia cohærebit Ƶ. D character diuaricatis cruribus, in faſtigio coniunctis depictus demonſtrabit, ita vt græcæ literæ lambdæ ſimilis ſit: in cuius capite recta linea ſurſum ducatur, quæ ſua longitudine corpori characteris adæquetur ſic Λ. E duabus lineis tranſuerſis, & in ſumma coniunctis, quarum altera ſiniſtra craſſior, altera paulo ſubtilior ſit, tali figura Λ exprimetur. F proximus character inuerſus, vt ſuperius lineæ hiatum habeant, & inferius coniungantur, deſignabit hoc mcdo Λ. Pro B iuſtæ rotunditatis circulus deſcribetur ſic O. In aſpirationis locum recta linea, quæ proximam figuram æqualiter pertranſeat, deſignabitur, & ſuperne & inferne excedat, & à tumore æqualiter vtrinque diſiungantur hoc pacto Φ. Pro I duæ lineæ in longum ductæ, quarum capita alia tranſuerſa coniungat, & nihil excedat, & longitudo latitudine duplo maior ſit, vt ſeruetur characteris decus, depingetur ſic Π. L linea recta in cuius calce alia tranſuerſa in dextrum ducatur, vicem ſupplebit, ſed inferior linea, quemadmodum in reliquis characteribus dictum eſt, ſuperiori dimidiato minor ſit ꓕ. M columna, è cuius medio duæ lineæ in dextrum producantur, quarum altera deorſum, altera ſurſum feratur, demonſtrabit hoc modo Λ. N munus talis figura explebit. Recta linea depingatur, è cuius pede alia tranſuerſa in dextrum à ſiniſtro ducatur, vt T inuerſum eſſe videatur ꓕ. O noſtrum C inuerſum exprimet Ɔ. P proxima figura duplicata indicabit, ita tamen, vt alterius faſtigium alterius calcem comprehendat in hanc formam 3. Q græca litera delta, inſtar triangularis formæ deſignabit Δ. Pro R noſtri S inuerſi figura depingetur ς. Pro S noſtrum D inuerſum deſignabitur ſic ꟻ. T omega græcum inuerſum demonſtrabit hoc modo. ʊ. Pro V recta linea in longum ducta depingetur, è cuius medio ſpacio aliæ duæ vtrinque æqualiter hiantes in calce producantur huiuſmodi ⟂. Pro X recta linea depingetur, è cuius faſtigio altera tranſuerſa in ſiniſtrum producatur, in hanc formam Γ. Z inuerſa figura, quam I diximus indicati munere fungetur in hunc modum ꟺ. Hæc ſunt, quæ de literarum figura dicenda videbantur. Proximum eſt, vt de contextu agamus, neque enim parum refert literarum contextum obſeruari, vt in eadem dictione, quæ nexum deſiderant, ſimul connectantur. Huiuſmodi contextus, ſiue nexus ne ignoretur, id apud nos debet intelligi, quod eſt vnius literæ finis cum alterius initio ſocietas: In hunc modum erit. Si Λ cum V iungere velimus, N, ſic enim ſeruabitur recte contextus, eodem modo ꓶ cum Γ hoc exemplo T ſociabitur, ita vt vnius literæ pars alterius initio detrahatur, modo id non incommodè fiat. Poteſt & aliter nexus eſſe, nempe vt literarum confinia tangantur, ſic pro duobus his Π Ɔ fiet contextus huiuſmodi ΠϽ. Quæ nexum & contextum amant, omnes characteres erunt, præter hos quatuor Θ O Φ Δ. Literæ proportio in figurarum partibus, prominentijs, & interuallis poſita eſt. Partes figurarum æqua dimenſione & craſſitudine decentes eſſe debent. Prominentiæ in longitudine, quæ ſurſum & deorſum producuntur, excedens corpus literæ conſiſtunt: exceſſus hic corporis quantitatem debet æquare. Interualla conſiderantur in literarum, & dictionum inter ſe diſtantijs, vt elementum ab elementi literæ interpoſitione, verbum à verbo o literæ magnitudine iungantur. Facilitas in characteribus debet eſſe, vt eorum formæ ſimpliciſſimæ ſint, ne nimia lineamentorum figuratione moleſtiam ſcribenti afferant. Quòd ſi initio nouorum characterum figuratio ſcribenti videbitur moleſta, parua couſuetudine facilitas compa rabitur. Hæc in omnibus characterum figuris decenter ſeruanda ſunt, quæ potuiſſem omittere, niſi aliquid, quod ad ſcribendi exactam rationem ſpectant, prætermiſſum eſſe videretur.

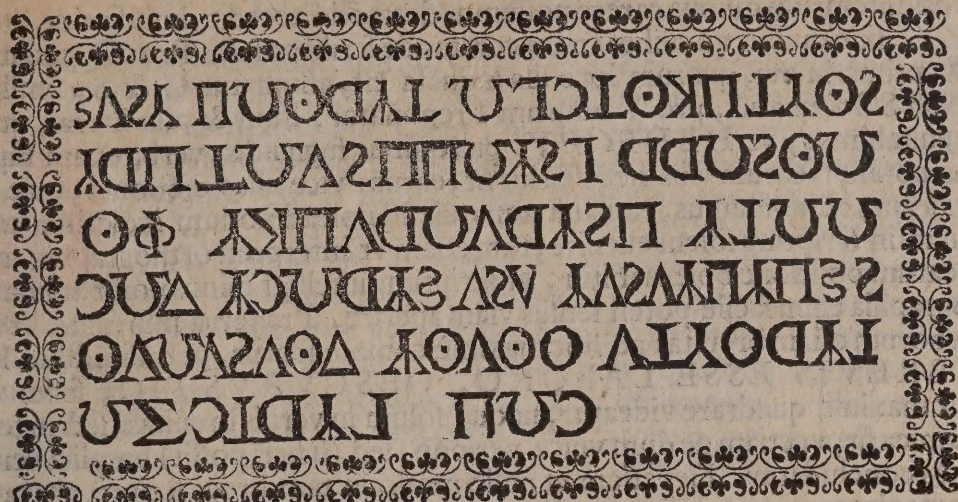
De ſimplici furtiuarum literarum modo. Cap. IX.

VT igitur ad ſcribendi modos veniamus, in quibus figuræ permutantur, non immerito videtur initium hic etiam à ſimplicibus id genus ſcribendi modis, & facillimis ſumi debere: tum vt diſcentibus, & adhuc rudibus in hac re ingenijs commodius conſulatur, tum etiam, vt inde auſpicemur, vnde reliqua huiuſmodi inuenta quodammodo videntur prouenire. Huius nominis ratio, quod ſimplicem hunc ſcribendi modum appellem, ne illud temere videatur induxiſſe, vnde ducta eſt apparet, quod ſic etiamnum rudes, & in hac ſcribendi ratione parum exercitati ſcribere conſueſcat, ijq; ſcribendi modi inter id genus reliquos omnium primi occurrere ſolent. Vel aliter adhuc ſimplices dicuntur, quia ocioſarum, & inutilium literarum, vel dolorum poſitione defraudantur, nec fuco vel fallacijs conteguntur. Hæc occulta ſcribendi ratio eſt huiuſmodi. Totius primum ſcripti ſententia decernitur, mox furtiui omnes primorum elementorum characteres, quibus ſimplex ſcriptum occultemus, ſtatuuntur, vt ſua cuiq; literæ nota ſubſtituatur, tum ijs ſuppoſititijs ſubſtitutis, pro proprijs admittantur, donec totum id quod velimus, in hunc modum perſcribatur. Res quamuis perſpicua ſit ex ſe, exemplo tamen clarius indicabitur. Hæc itaque verba ſtatuantur ea ſcripturæ ratione contegenda.

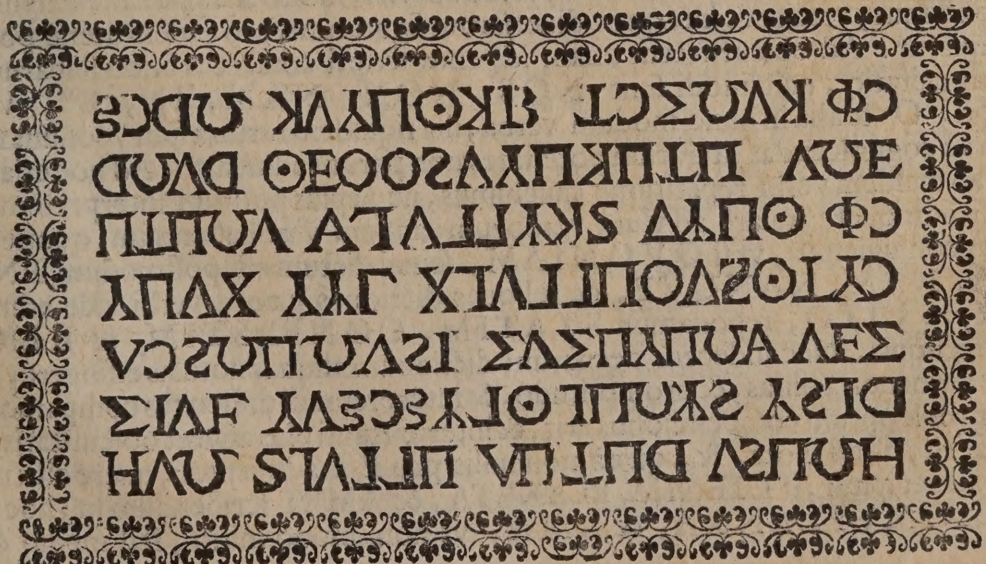
POST MEDIAM NOCTEM HOSTES AGGREDIMINI, ET INITE BELLVM, QVIA HODIE DVX BELLIGERANDO FORTITER CECIDIT, ECCE DEPOPVLABITVR VRBS, ET BELLI FIINIS ERIT.

His & cognata fraus eſſe poteſt, dum verſuum ſeries non continuatur, ſed interualla verborum ſuis terminis minime diſtinguantur, & alia verba cum aliis miſcentur, alia intercid untur, quod ex arbitrio ea tantum ratione, quæ commodior fiet, ſcriptum occultabit, vt ſi idem ſcribendum ſit, in hunc modum characteres diſponantur.

In his etiam adiectitiæ literæ ſuum locum ſortientur, ſolent igitur ad hanc rem ſcribæ extra numerum primorum elementorum ſuperfluos ſibi characteres effingere, quos ſerio interſcribendum, vel initio dictionum, vel in fine, vel ijs medijs interſerunt, vt eorum ocioſa adiectione interpretantium labor irritus reddatur, quare ex arte OCIOSAS & ADIECTITIAS notas appellamus, quam non alia ratione, quàm characterum ſuperfluitate interiectæ decipiant, vnde etiam NVLLAE appellantur, quia nullam habent literæ poteſtatem, nulloq; in dictione literæ funguntur officio. Hæc ſcribendi ratio pluribus modis obſcurior fit. Prima eſt, quod talibus interiectis notis, verus literarum dictionis numerus irritatur. Altera quod ſic ordinata vocalium & conſonantium ſeries (quam maxime eſſe neceſſariam inferius docebimus) auferetur. Tertia additur, quod eæ crebro repetitæ vocales & frequentes conſonantes exiſtimentur. Huc accedit & alius dolus ex ignoratione initij, & finis dictionis inductus, prouenit enim hoc modo, vt interpres verbum ab ocioſis literis auſpicetur, & in eaſdem poſitas terminet. Ad hæc additur, quod interpres plurium literarum ſcripti, quàm in alphabeto ſunt, opinione decipiatur, poſſunt & aliæ cauſæ eſſe, quas omittimus. His itaque rationibus ſic poteſt ſcriptum implicari, vt non maximam interpreti, vel non parum in hac arte exercitato interdum difficultatem pariat. Huius traditionis hoc erit exemplum.

Ad hæc

Ad hæc literarum quibus carere poſſumus detractio accedit, huiuſmodi literæ ſunt QXZY, ſine quibus quidlibet etiam commodè ſcribi poteſt. Pro Q ponatur CV, pro X primæ literæ, quarum loco illa inducta eſt, aſſumatur C & S, ſimilitet pro Z duplici SS ſcribatur, pro Y noſtrum I reponatur. Sunt & aliæ literæ, quas data opera euitabimus, vt HBDFGPV, pro quibus fugiendis, verba etiam fugiemus, quibus notandis earum vſus neceſſarius ſit, earum vice alias dictiones, quæ tantundem valeant, adhibebimus, ratio eſt tum quia id non admodum moleſtum erit, parcius enim in ſcriptura ſolent euenire, tum etiam vt interpreti orthographiæ modum, qui in earum poſitione obſeruabitur, vt ſcriptum intelligi minus poſſit adimamus. Orthographia enim facile poteſt ſenſus viam aperire. Præterea non ſolum literarum, ſed verborum etiam breuitas ad hoc maximè commendatur, vt ſi alibi illud horatianum, BREVIS ESSE LABORO, OBSCVRVS FIO, ſuam vim habet, hic maxime quadrare videatur, neque ſolum in verbis breuitas, ſed in tota oratione amica ſit, vt etiam ne dum vnica periodo, ſed (ſi fieri poſſit) ſimplici verbo ſcripti ſenſus concludatur. Fiet etiam vt nullo modo in tam breui ſcripto characterum poteſtatem interceptor poſſit experiri, vt in verborum indagatione, quæ paucis illis characteribus aptari poſſint, ambiguus laboret, quare data opera expediet, in eûm modum characterum contextum diſponere, vt verborum ſignificatus omnino ſit ambiguus, dum plura verba pari modo ad characterum figuras referri poſſunt. Ad hoc valebit ſi præter orthographiæ contemptum ſic perperam ſcribetur, vt nec numerus, nec ordo literarum, nec vera ſeruetur litera, cuiuſmodi erit ſi INGNIS vel INGIS ſcribatur, FILIPVS pro PHILIPPVS, FVROS pto FVROR, & eiuſmodi alia, ita vt non orthographiæ modo, ſed vulgatæ ſcripturæ prorſus neſcius, qui ſcripſit exiſtimetur: ſatius eſt enim rudem ſcribam exiſtimari, quam deprehenſo conſilio negligentiæ pœnas luere: huiuſmodi ſunt multa veterum vocabula quorum mos poſtea temporum ſucceſſione reiectus eſt. Eos enim ſæpenumero S, pro R, vt ſit in LABOS, & HONOS, VALESIVS, & FVSIVS, pro LABOR, HONOR, VALERIVS, & FVRIVS vſos eſſe comperimus. Item T pro D, ſiquidem ALEXANTER pro ALEXANDER ſcribebant, & CASSANTRA pro CASSANDRA, & huiuſmodi reliqua, O etiam pro V, vt in HECOBA, pro HECVBA, & NOTRIX, pro NVTRIX indicatur, & E in vſum pro I admiſiſſe, vt MENERVA prn MINERVA, & LEBER pro LIBER, & alia huiuſmodi multa. Huc pertinet vocalium & conſonantium, quæ crebro ſcripto interueniunt, figuras duplices, triplices & quadruplices, vel pluribus modis, ſi libuerit formatas habere, vt modo vna, modo alia pro eadem figura varie uti poſſimus; vt alienus interpres diuerſarum figurarum, pro eadem literæ poſitione decipiatur. Ad obſcuritatem etiam id genus ſcripti confert monoſyllabarum dictionum euitatio, cuiuſmodi ſunt NOS, NON, NAM, IN, ET, VT, A, E, I, O & alia in hunc modum verba, illa ſiquidem rariora ſunt, poſſunt interpretem ad cognoſcendas literarum poteſtates non parum adiuuare. Ad hoc etiam faciet, ſi ab eiuſdem verbi repetitione cauebimus, ne ſæpius poſitum interpretem ſcripti poſſit admonere, quare ad vſum verborum eandem vim habentium, quoties neceſſe ſit, confugiemus, vt ſi QVONIAM, ſemel dictum eſt, poſtmodum ENIM, QVIA, NAM, NANQVE, & reliquas dictiones prioris verbi vice admittamus, & pro CITO, reponamur STATIM, CONFESTIM, & ILLICO, & ſic de reliqnis. Nec indecens deciſarum dictionum aliquas notulas effingere, hinc enim & ſcribendi facilitas, & promptitudo, & interpretandi difficultas comparabitur, ſiquidem & ſcriptum compendioſius erit, & interpretanti plus afferet obſcuritatis, huiuſmodi erit, ſi talis nota, &, quæ à nonnullis pro ET admittitur, quare eius notæ etiam vſus accipitur, ſi ETENIM, PLANETA, & AMET ſcribendum ſit, hoc modo &ENIM, PLAN&A, & AM&, vt non modo initio, ſed medio & fine dictio-

ne dictionis illius vſus admittatur, ad cuius exemplar nos ſignificandæ cuiusq; dictionis partium gratia notas poterimus comminiſci. Huic ſimile erit, ſi pro ſignificandis dictionibus, quæ crebriores eſſe ſolent, primas tantum earum notas deſignabimus, quem in vſum multarum huiuſmodi dictionum notæ, quibus vti poſſumus, decernentur. In hunc modum veteres multas notas induxiſſe comperimus, vt C. Caium, & P.P. PATREM PATRIAE, & S.C. SENATVS CONSVLTVM indicaret. Ad obſcuritatem erit, ſi vernaculi ſermonis Itali, qui ſemper in vocalem deſinit, extrema vocalis interdum expungetur, vt verbum imperfectum maneat: huiuſmodi ſunt & reliqua, quæ ad obſtruendum ſic ſcriptum valere poſſunt. Obſcurum ſcriptum maxime præpediet, ſi eorum nomina, quæ frequentiſſime in ſcripto neceſſario interueniunt, aliquo peculiari charactere deſignentur, videlicet Regum, Imperatorum, Ducum, militum, æneorum tormentorum, ne ex frequenti eorundem occurſu interpretem admoneant. Hactenus de ſimplici ſcribendi ratione in permutatis characteribus, eiusq; formis dictũ eſt: nunc ad alios ſcribendi modos ſuccedamus.

Notarum interpretem qualem eſſe conueniat. Cap. IX.

POSCIT itaque locus, vt boni & abſoluti interpretis conditiones doceamus, vt ſtatim cognoſcatur, qui earum omnino expers ſit, ad hoc non facile perferri, & proinde quo magis ijs erit innixus, eò dexterius & felicius in hac doctrina profecturus. In primis itaque acutiſſimum eum natura eſſe expedit, vt ſi ingenij præſtantia multum in vniuerſis diſciplinis adferat adiumenti, in hac præcipuè arte ſuas vires natura poſſit oſtentare, vt quod prouerbij loco vſurpatur. Quemadmodum aurum igni probatur, ſic in mathematicis diſciplinis ingenium experiri; id aptius ad hanc diſciplinam transferri videntur. Singulari præterea quadam animi calliditate, & ſolertia præditum eſſe conuenit, & omnis prorſus negligentiæ expertem, vt vafrum animum per inimicas inſidias & fraudes poſſit circumagere, dolos perſcrutari, ijs obuiare, & omni demum ingenij vigilantia aduerſos à ſe conatus amouere. Ipſa ſiquidem diſciplina non modica ingenij præſtantia videtur indigere, quapropter verè liberi & perſpicacis ingenij hanc facultatem ſemper eſſe exiſtimaui, & eorum, qui ea delectantur, ſoleo præ cæteris acumen admirari, & verè ingenioſos appellare, vt ad omnes diſciplinas facile idoneos eſſe exiſtimem. Talem itaque eum natura eſſe conuenit, arte verò non minus inſtructum, & primum in multarum rerum, vtpote armorum, negotiorum, & militaris præſertim diſciplinæ peritia verſatum, vt hoſtium, inimicorumq; aſtus percallere, & euitare non incommode poſſit. Ad hæc accedet multarum linguarum peritia, earum præſertim, quæ magis in vſum eſſe ſolent, & quarum cum gentibus commercium nobis eſſe poſſit, vt cuiusuis id genus idiomatis ille ſcriptum poſſit interpretari. Præterea orthographiæ literarum, ſyllabarum, & contextus orationis nequaquam expertem eſſe conuenit, quod in primis ſolet eſſe neceſſariũ: In orthographia loquor de exquiſita & abſoluta ſcribendi ratione, tametſi non adeo orthographiæ confidendũ ſit, vt non debeat experiri, vtrũ illa ſit omiſſa, quod ex induſtria poſſet euenire. At ſi multas exquiſite linguas percallere nimis arduum videretur, latinis ſaltem literis ſit inſtructus, quod ea lingua vtcunque adeo in hac tempeſtate communis eſt; vt ferè non minus vſitata, quàm omnibus vernacula ſit, tum quod ea commodius ad cautionem admittitur. Sunt & alia fortaſſe quorum non ignarum eum eſſe expediat, pro rerum varietate, quæ poſſent euenire. Sed ad hæc poſtremo additur peculiaris noſtri operis vſus, vt qua cura & diligentia is in ſcripti interpretatione

H eſſe

eſſe debeat, & ſe quo pacto in opere moderetur, intelligat. Circa hæc mens & cura nequaquam oſcitantis quæritur, vt obiter ſcripti dolus expendatur, ſed maxima attentio, ſummaq; diligentia, vt animus ab omni cura, & cogitatione vacuus, omnibus poſtpoſitis, in ea ſolum re indaganda elaboret, vt omnem conatum conſtituat, non tamen ſi res intenſiorem aliquando curam & tempus expoſcit, continuanda attentio, & in ea mens nimis anxiè torquenda: nimia enim diligentia, & diuturnus mentis labor ſtuporem ingerit, vt minus poſtea ad hæc ingenium habile ſit, & nihil proficiat. Morbos præterea maxime conciliat, & maior ſæpe numero ex mentis conatu ægritudo, quàm ex corporis laboribus ſolet prouenire, vt mihi, ſi quando in perplexiores notas incidebam, interpretanti ſæpè contigit, cui toto ferè die in his conſumpto, vix ſeptima, vel octaua hora præteriiſſe videbatur, vt veſperam non niſi per tenebras, & luminis abſceſſurum cognoſcerem: vnde interdum in longa mentis attentione, quaſi apoplexia correptus, ſtupidus & immobilis, uti Diogenes fixis oculis Solem contemplans, videbar permanere: quare labor erit in aliud tempus differendus, vt res ſucciſiuis horis commodè pro negotij opportunitate peragatur. Verum in his doli ſpecies attendenda, niſi etenim ea cognoſcatur fruſtra de cætero labor inſtruitur, cum ignorato occultationis artificio, nullo modo rei occultæ velamentum poſſit auferri: ſumpto à Medicis exemplo, à quibus niſi morbi cauſa primum perſpecta ſit, ægro corpori fruſtra ſubuenitur. Vnde nobis etiam de doli ſpecie cognoſcenda, legitimas viſum eſt ſuis in locis hoc volumine obſeruationes tradere, ex quibus proprios agnoſcendi cuiuſq; doli modos interpres aucupetur: neque id contemnendum aliquo pacto duximus, in quo maiorem difficultatis partem poſitam eſſe perſpeximus. Cognita itaque velamenti ſpecie omni animi moderatione, & conatu elaborabit, vt abſtruſus omnino ſenſus referetur, nec prius quieſcat, quin vero è latebris dolo eruto, inimicos conatus irritauerit, vt de eo in poſterum ſibi tuto conſultum eſſe perſentiat. Locus poſtulabat, vt aliquot literarum diſcrimina ſuccederent: ſed quia inſtant nonnulla adhuc de interpete dicenda, ea primum proſequamur.

Quæ nouiſſe interpretem conueniat, antequam ad ſcripti interpretationem accedat. Cap. X.

FVRTIVI ſcripti interpretandi regulas tradituro, operæpretium videtur à rudimentis, quæ ad id aditum præſtant, & multum conferre videntur, non tamen omnino neceſſaria auſpicari, vt nihil, quod ad optimi interpretis inſtitutionem ſpectare poſſit, omiſſum eſſe videatur. Primum itaque proficiet idiomatis ſcripti notitiam habere, diuerſis enim modis omnes loquuntur, & ſcriptum contexunt, eadem res etenim apud Hiſpanos, Germanos, Italos, & alios pro locorum longinquitate, aliter, atque aliter vocitatur, vt illos hi, hos illi non intelligant, vnde non ipſa modo locutio longè alia eſt, verùm ſæpè etiam ſcribendi ratio multum varia. Diuerſè enim Germani, Itali & Hiſpani ſcribunt, quemadmodum loquũtur, & pronunciant, quibus enim diuerſus eſt ſermo, pronunciatio pariter & ſcriptura neceſſe eſt ſit diuerſa. Nam ſi Ethruſci, Hiſpani, vel Germani verba pronunciant, nos qui Neapolitani ſumus, audita reddere velimus, quantum bone Deus diſcriminis inter noſtram & eorum prolationem eſſe videbitur, vt etiam ſæpiſſime vix magno cum labore aliena verba pronunciemus, neſcio quo patrij ſermonis ſpiritu difficultatem ingerente, ita vt ſuus cuiq; ſermo à natura largitus eſſe videatur. Dalmatæ V ante L Syllabam inchoante, vt VLASDILAVS vnico ſpiritu pronunciant; quod à nobis niſi abſoluta idiomatis conditio habeatur, neque proferri rectè, neque ſcribi poterit. Germani eandem literam V geminant.

minant. Hiſpani vero in dictionum calce ſæpiſſime S pronunciant, vt ferè eorum verborum non reperias, quia ea litera occurrat. Appuli ita pronunciant,vt multorum verborũ initio SC loco I prænotēt,ſi enim IOANNEM proferre velint,proinde proferunt,ac ſi SCIOANNEM, ſcriberent,pro IRE, SCIRE.Neq; ſolùm exteræ nationes, vtpote quas magna longinquitas diſterminat, ſed vicinæ & agnatæ ſermone,prolatione, & ſcriptura inter ſe differunt, ſic ſua cuiq; populo locutio, ſuusq́; ſtrinendarum ſyllabarum ordo & compoſitio eſt: nam vt de cognatis & affinibus vocabulis loquamur, quod Itali, quemadmodum Latini AVDI dicunt, Florentini, ODI, AV, in O conuerſo pronunciant. Veneti verò V in E commutato: ſic & de alijs innumeris. Suntq́; dictiones & nomina familiaria apud multos ex parte diuerſa,& corrupta. Siculi IACOBVM diminutiue IACOPELLVM, IOSEPHVM, SEPPEM, & HIERONYMVM MEMMVM dicunt, & apud alias gentes huiuſmodi mille talia,quæ non non ſine obſcœnitate vero obliterato ſermone proferuntur, ſitq́; ſæpenumero, vt in vno vocabulo, quod apud diuerſas nationes commune ſit, diuerſus ſonus pro gentium varietate reperiatur. Hæc noſter Pontanus notat, nos vt oſtenderemus pro nationum & populorum diuerſitatibus locutiones etiam variari, ipſamq́; literarum poteſtatem, & ordinem aliter, atq; aliter ſe habere hæc appoſuimus. Neq; ſolum id in diuerſis nationibus & populis fieri mos eſt, ſed etiam apud eoſdem in diuerſis ætatibus & temporibus ſucceſſiue non ſoni modo, & ſcripturæ, ſed etiam vocabula permutentur, quare niſi etiam interpres cognito idiomate uti tum in loquendo tum in ſcribendo poſſit, nequaquam ſcripti poterit ſenſum elicere, eo enim ignorato facillime ſcripti interpretatione fruſtrabitur. Maximè præterea profuturum cenſeo ſi eius, qui ſcripſerit, non ſolum de moribus, ſed etiam de nomine cognitio habeatur: nam ſi ſagax,ingenio pollens, & hac verſatus diſciplina ſit, paulo altius ad interpretationem exordiendum, mentis acies erigenda, & ſubtiliori via, vt mos eſt, occulti ſcripti ſenſus indagandus, at contra ſi rudis ingenij, & hebetis fuerit, contemptis orthographiæ præceptis leuiori animo, & mente remiſſiori procedendum, vnde ſi hominis diſciplinam, mores, verba,nomina, & loquendi formulas illi peculiares, occultandiq́; ſenſus modum omnem, etiam ſcribendi ingenium interpres agnoſcat, non parum profuturum puto. Sæpe enim fieri ſolet, vt ingenioſi alicuius ſcriptum ſegnis & oſcitantis exiſtimatur interpretantis cona tum facile fruſtretur, quemadmodum & ex aduerſo, ſi ingenioſi & ſubtilis illud putemus, quod ab homine ſocordi, & rudi profectum ſit. Quare non parum expediet ſcribentis ingenium cognoſci, vt facilius eruditus, an inconditus ſcripti ſenſus ſit intelligatur. Si de eius nomine cognitio habeatur, ſuo loco requirendum, ſi habebitur, ex eius notis characteribus facilius de reliquo ſcripto notitiam venabitur. Ad hæc tractatæ rei cognitio accedit, quam & habere multum intererit, eamq́; poterit, tum ex ſcribentis, tum eius ad quem ſcribitur negotijs, vel vtriuſq́; commercio nanciſci, ratio eſt,quod co gnita materia, facillime communia verba, quæ ad eam rem ſpectant interpres poterit coniicere, quod pro vnoquoq; eorum locorum verbo ex characterum numero, ſimilitudine & diſſimilitudine in ſuis locis obſeruata, non multo cum labore cognoſcetur: ſietq́; interdum, vt vna agnita ſyllaba, ne dicam verbo, de cætero parum negotij futurum ſit: nam totius inde ſcripti ex earum literarum proditione in alijs verbis dolus detegetur. Exempli cauſa, ſi de bello res agitur, literarum numerus eius verbi, vel aliorum ad eandem rem facientia quæretur, quod ſi eiuſmodi verbum haberi poſſit,in quo eadem litera geminetur, commodius id eſſe poterit, obſeruato repetitæ literæ ordine, vt res certior interpretationis non fruſtratæ ſecuritatem præſtet, quæ geminatio ſi plurium literarum fuerit, eo magis proderit. Verùm literarum numerus in latino ſcripto circa caſuum flexum variandus eſt. In vnaquaque materia plura erunt verba communia, quæ eam quaſi neceſſario conſequuntur, vt in amore AMOR, COR, IGNIS, FLAMMA,VRI,VITA,MORS,MISERATIO,& SAEVITIA locũ habēt,& in bello,

MILES, DVX, IMPERATOR, CASTRA, ARMA, PVGNARE, & huiuſmodi reliqua. Huc accedunt & rerum deflexa vocabula, & harum vnum cognitum verbum non multo cum labore multorum poſtmodum verborum, & totius denique ſcripti notitiam referare poterit:eoq; modo præter tabularum rationem,vocalium & conſonantium diſcretionem, & alia interpretatio laborem adimere poterit. Non parum inſuper expediet, nuncium authoris, vel periti notarij manu perſcriptum eſſe, nam is vel interceptus perperam tranſcriptus, vel ab aliquo, qui notandi rationem ignorauerit profectus ſit, facile fiet, vt turbato ſcripto omnis interpretandi via obſtruatur; ſiquidem ſi characteres omiſſi ſint, vel tranſpoſiti, vel commutati, puncta præterea non ritè diſpoſita, vel commutata, vel relicta verborum interualla, vel eorum partes interpoſitis ſpatijs diſcretæ, vel alio quouis modo, dolus permutatus, interpretem is non parum perturbabit, vt interdum facile decipiat. Vt igitur rem paucis colligam, idiomatis ſcripti, ſcribentis, & eius ad quem ſcribitur, & materiæ de qua agitur notitiam, & emendatam ſcripturam ad interpretationem non parum poſſe adiuuare dicimus, licet ea, vt dictum eſt, non ſint omnino neceſſaria, ſed ad commodum maxime conferre. Sunt & alia quæ etiam interpretem præſtaret agnoſcere, quæ ne ſermo prolixior ſit, omittimus.

Diſtincta literarum nomina, quibus ſæpenumero ſuis opportune locis uti debemus. Cap. XI.

PRIMVM itaque literarum diſcrimina ſtatuemus,& noua quædam ijs indita nomina declarabimus, quibus ſæpe in ſcriptis perſcrutandis vtemur, cum enim noua eſſent, quæ ſcribenda erant, nouis etiam vocabulis appellanda eſſe viſa ſunt,hæc tamen obiter percurremus: nam de literis ſubtilius diſputare alterius eſſet facultatis & temporis, ne de furtiuis literarum notis interpretandis præcepta tradens, Grammaticam videar profiteri. De literis tractaturi, literam compoſitæ nocens partem minimam vocabimus, vt A, B, C. Nec me aliquis incuſet, ſi literæ vocabulo interdum pro elemento abutar, cum illud apud vetuſtiſſimos rei grammaticæ ſcriptores vſitatum videam, & indifferenter poſitam. Vnde dari mihi volo, vt literam, & elementum, cùm ſæpè in dicendo res ſignificanda occurrat, vtroque modo dicere liceat, vt itaque, vnde digreſſus ſum redeam: literæ quibus in ſcribendo vtimur, ſunt vna & viginti, A,B,C,D,E,F,G, H, I, L, M,N,O, P, Q, R, S, T, V, X,Z. Sed H potius aſpirationis nota eſt, quàm litera. Reiiciamus K. à prioribus & noſtris iamdudum relegatum: nam vt Diomedes ait, uti ſuperuacua vtimur, & in ſcribendis tantum Kalendis vetuſtiſſimos Latinos vſos comperio; eam Saulius magiſter primus Romanis literis adiecit, vt in ſono duarum literarum H & Q diſcretionem faceret, quod ſi nonnullorum ſententiæ fides habenda eſt, nullus apud nos illius vſus eſſe debet, cum in latinis diſtinctionibus omnino careamus. Quod ſi eam verborum Græcorum vſus interdum admittit, eam ſatius eſt græcis literis annotari. Q nonnulli eximunt numero literarum, eaq; de cauſa vtendum cenſent, quod ſequens V oſtendat, ante aliam vocalem in eadem ſyllaba poſitam. Græcum quoque y è noſtris expungimus, cum ſatis ſit notarijs eius ſonum expleri per I, ſonus enim vtriq; characteri communis eſt. X & Z ideo ponimus, quod apud Latinos illud, hoc apud vulgares. Frequentioris vſus eſſe ſolet, nos quia de vtroq; ſermone verba faciemus; eorum duximus meminiſſe debere. Sed his, cæteriſq; Grammaticorum controuerſijs, ſi quæ ſunt reiectis, quia videntur ad ſuſcepti operis propoſitum parum pertinere, ad explicandam noſtrarum literarum

terarum partitionem veniamus. Literarum itaq; numerum primùm in consonantes & vocales diuidimus: Vocales quinque sunt, A, E, I, O, V, quæ sic dicuntur, quod plenam absolutamq; vocem habeant, reliquæ verò omnes consonantes ita dictæ, quod cum vocalibus sonent, ac per se nequeant voces proferre. Has rusus omnes, excepta Z, in semiuocales, & mutas diuidemus. Semiuocales sunt septem F, L, M, N, R, S, X. Hæ omnes à vocali incipiunt, & in se terminantur, sed vt plerisq; latinorum placuit, F muta potius, quàm semiuocalis est: id nostra parum referre iudico. Mutæ autem, quæ à se incipientes in vocales terminantur, sunt septem B C D G P Q T, & dicuntur mutæ, quod exiguam vocem habeant, & mutorum sonum videantur inuitari. E semiuocalibus liquidæ sunt quatuor L M, N R, sed de his hactenus. Nunc autem ad rem redeamus. Consonantium aliquæ geminautur, aliquæ simplices ponuntur, quæ in syllabarum nexu sibi succedere possunt, hæ sunt, B C D F G L M N P R S T Z, sede vltima in vulgari sermone geminatur. Quæ sibi non succedunt H Q X sunt. Rursus consonantium aliquæ in finibus, aliquæ verò in initijs, & medijs. Finales hæ B C D L M N R S T X esse cum vocalibus, reliquæ reliquis locis constitui possunt. Aliam præterea consonantium diuisionem assignando, in duas partes diuidemus. Videlicet in frequentes, & raras, harum tamen aliquæ magis & minus frequentes, sic magis & minus raræ sunt. Frequentes nominamus, quod frequentius, raras verò, quod parcius in scriptis soleant euenire. Frequentes sunt C F M N, frequentiores L R S T, raræ D G H P, rarissimæ B Q X Z. Sed ne me aliquis dictis carpat, quod rarissimas eas vocauerim, quæ crebrius aliquo in scripto interueniunt, vel ex aduerso. Literas frequentiores & rariores esse dicam, vel sui natura, vel aliunde. Ex sui natura cum plerunq; vel raro in scripto soleant occurrere. Extrinsecus verò cum aliquis continetur sermo in epistola, vtpote de amore vbi AFFECTVS, AFFECTIO, VHAV, HEV, & his similia repeti oportet, etenim si id eueniet, non ex hoc F & H frequentissimas esse colligetur, sermo enim in epistola contentus aliquando frequentissimas rarissimas, & rarissimas frequentissimas faciet. D rara esse solet, & interdum sæpè in scripto reperitur, vt in

Diues Druse dabis, domibus donaria diuum.

Quemadmodum T in vulgatis versibus.

O Tite, tute tali, tibi tanta tyranne, tulisti.
Et tuba terribili tonitru taratantara trusit.

Sed quoniam satis elementorum tractationi fortasse tribuimus, nunc reliqua, quæ ad commode interpretandum spectant prosequemur.

Simplex

Simplex commutatæ figuræ modus quomodo deprehendatur. Cap. XII.

DVPLEX occultandi ſcripti genus eſſe proximo volumine indicauimus, alterum quod adhibita diligentia, & certa ratione poteſt interpretari, alterum, quod Apolline ſolum ænigmatum authore interprete videtur indigere. Quare hac parte intermiſſa, illam proſequamur. Rationem autem, quæ in traſponendis characteribus conſiſtit, non eſſet inopportunum prætermittere, tum quia ijs, qui ſe ex alicuius operis præceptionibus in alijs ſcripturæ inuolucris exercuerint, facilior videtur, quàm vt demonſtratione opus ſit, tum etiam quia in libera hominum traſponendi ſcripti voluntate minime certa ratio tradi poſſet. Verum ne rem omnino intactam relinquamus, id ſolum admonuiſſe ſatis erit, vt primum experiatur, an eo dolo charta contecta ſit. Characterum itaque contextus per omnem ordinem requiratur, modo in tertijs, modo in quartis quibusq; literis, vel alio ordine, modo à dextro in ſiniſtrum, modo à ſiniſtro in dextrum, modo in ſecunda linea, modo in tertia, vel quarta, vel aliter, modo in verſuum initio, modo in fine (quemadmodum alio volumine ſuo loco ſignificatum eſt) donec vnius tantum verbi notitia eruatur, quod vbi feliciter tentatum videbitur, pari ratione, & ordine ſeruato, ſi eiuſmodi ſolus ſit, in cæterum procedi poterit. Hæc ad eam fraudem detegendam talis occulti ſcripti ſatis eſſe videntur: proximum eſt vt de agnoſcenda ſimplici permutari characteris occultatione modos præbeamus. Notarum itaque numerus, ſeries, ſeu contextus, ſcripti partes diſcretæ, & characteres in fine collocati indicia præbebunt. Characteres itaq; diuerſi primùm diſtinctè numerabuntur, eos non plures vigintiuno, vel vt ſummum duobus & viginti eſſe oportet, nam ſi plures ſint, dolus erit obſcurior, & adiectitios & ocioſos eſſe cognoſcemus, minor numerus diffiniri non poteſt, ſiquidem notarius obſcuritatis cauſa facile in ſcripto poteſt paucioribus vti literis. Iis prætermiſſis, quas rariores & minus crebras eſſe diximus, tum literarum contextum obſeruabimus, quæ pauciores characterum formæ quinarium non excedentes, crebrius interueniant, ita vt nulla ſit dictio, in qua vnus ex illis character non incidat. Scripti præterea diſcretio huius generis eſſe poterit admonere, dum ſcripti partes disiunguntur, vbi rectè ne, an perperam illæ diſcretæ ſint, finalium literarum numerus indicabit, quas proximo capite recenſuimus: nam ſi eiuſmodi literæ ſcriptum terminantes plures erunt, quàm dictum eſt, argumentum alterius immixtæ fraudis habebimus. Verùm quia characteres pauciores eſſe poſſe duximus, operæpretium eſt videre, ſi diminutus numerus ſit, quænam literæ ademptæ ſint. Ratio itaq; hæc eſt. Si literæ vna & viginti ſunt (vt à maiori numero fiat detractio) Y fuiſſe ſublatam agnoſcemus, ſi viginti X, ſi vndeuiginti Z, ſi duodeuiginti Q, ſi decem & ſeptem B, ſi ſexdecim G, ſic & dereliquis ſeruato literarum ordine, quas vel minus, vel magis raras appellauimus, vt altera alteri ſuccedat, Verùm ne quis interdum fruſtra re tentata me in hoc ipſo fortaſſe vanum appellet, hoc quemlibet admonitum volo, me de re tam implicata, præſertim authorem, quem neminem habuerim, quem ſequi potuerim, præceptiones eas tradidiſſe, quæ & plerunque ſic ſoleant euenire, & ſic natura eſſe demonſtrentur: vnde res ex coniecturis ducenda fuit, alioquin non inferior fieri, vt interdum res aliter, quàm eæ præceptiones admonent poſſit euenire. Verùm in nihilo vanum deprehendi, diuini potius quàm humani eſſet ingenij. Hoc volui prætermiſſum, rem de cætero plerumq; ſic ſe habere benignus lector intelligat.

Conſonantes

Conſonantes quot modis in ſimplici permutati characteris ſcripto à vocalibus dignoſcantur. Cap. XIII.

QVEMADMODVM igitur pueris, vt legere diſcant, elementa primum dignoſci oportet, mox ſyllabas connecti, deinde verba colligi: pari ordinis ratione interpretem procedere neceſſe eſt, quare opportunum erit à præmiſſis, hoc eſt à conſonantium, & vocalium inueſtigatione ad earum poteſtatem indagandam pertranſire, vt vbi nam eas inquiri oporteat oſtendam, at quia contexta, & par vtriuſq; inueſtigandi ratio eſt, altero enim cognito, ſtatim alterum innoteſcit, ideo earum inter ſe diſcrimen primùm viſum eſt hoc capite compræhendere. Accurata igitur debemus diligentia circa hæc inſiſtere, vt rectè ſcrutari, & ſecernere diſcamus, omnem enim de hac re præceptionem ſuper his conſtituimus, totaq; noſtra hic innititur cognitio, vt ſi in his initio hallucinamur, ſtatim in ipſo limine cogamur deficere, tum poſtmodum errore excreſcente, vt de implicata interpretandi ratione omnino deſperandum, vel in ea maximè elaborandum ſit, error enim, qui initio ſit, deterior, quàm qui in progreſſu eſſe ſolet: diligentius ergo interpres rem initio perpendat. Sed earum diſtinguendi rationes plures ſunt. Nemini itaque dubium eſt literarum ex notis vocalium & conſonantium conſtare, ſicq; conſonantes vocalibus initi, vt literarum nexus aliter effici non poſſit, nam ſicut membra abſque neruis nequeunt adſiſtere, pari modo ſine vocalibus conſonantes conſtare non poſſunt, vocales enim ſpiritus vim obtinent, & conſonantibus ſonum impertiunt, ſine vocalibus ſyllaba conſtare minime poteſt, cum ergo ita ſocientur, ſi alteras nouerimus, alteras ſtatim cognoſci oportebit. Prima igitur ratio eſt, vt toto orationis ambitu, literæ, quæ frequentiſſimè occurrant, videantur, quæ ſi numero quinque ſint obſeruemus, & ſic frequentes erunt, vt nulla dictio ſit, in qua magis, vel minus crebro pro literarum numero reponantur. Eiuſmodi notas vocales eſſe cognoſcemus. Cæterum poſitionis ordo erit, vt vel ſyllabam præcedant, vel primam literam ſequantur, vel ſecundæ ſuccendant, vel tertiæ, rariſſimè & ferè nunquam quartæ, vt ſit in ERICHTONIVS, & ABSTRVSVS, quod ſi ſermo vulgaris & Italicus erit, nouiſſimos dictionum characteres, præſertim in ſoluta oratione, vocales eſſe admonebimur. Poſſumus & alia ratione eas literas uenari, nempe ſi ea quæſiuerimus elementa, quæ rariſſime in ſcripto reponuntur, quas vix terto, vel quarto quoque verſu repetitas offendemus, eas cõſonantes, has Q X eſſe cognoſcemus. Hoc etiam plerunq; H præſtabit, quo fiet, vt ex harum ductu, illarum ſequelam nanciſcamur, vel è conuerſo. Tertius modus erit, vt diſiunctos & ſingulares characteres obſeruemus, qui dictionem conſtituant, eos enim vocales has A E I O eſſe neceſſe eſt, qũæ quatuor erunt, vt ſit in latino ſermone, in A IOVE PRINCIPIVM, in E PATRIA EXTORREM, in I SEQVERE ITALIAM, & in O VTINAM. Quartus erit, vt aduertamus eædem characterum formæ dictiones vel inchoent, vel terminent, eas enim proculdubio vocales eſſe dicemus: nunquam enim ſit, vt dictio à geminis iiſdem conſonantibus inchoetur, vel in eodem geminatas deſinat: vt ſit in VVLTVS, & IIDEM, & IVDICII, & EOO, & huiuſmodi aliјs. Quod verò in dictione VVLTVS, vtramque V V vocalem appellamus, velim lector intelligat, (vt ſæpius dictum eſt) à nobis huius diſciplinæ cauſa orthographiam contemni, neque enim, quamuis alio ea litera fungatur munere, curamus propterea nomen permutare. Sed hinc germanicum idioma, & barbara alia excludi cenſemus, in quibus ſit interdum, vt eædem conſonantes dictioni initium faciant, & ſinem. Ad hæc quinta ratio accedit, vt ſi in media dictione geminatas literas coniungi videbimus, inde præcedentem, & ſubſequentem characterem vocales eſſe colligamus,

mus, quod ferè nunquam decipiet, vt fit in ACCOMMODO, & OCCVRRO. Infirmatur aliquando regula ſequente H, L, & R, vt fit in BACCHVS, & AGGLVTINO, & ATTRITVS, ſed hoc rarò euenit. Poterunt tamen geminati, & ſimul poſiti characteres vocales eſſe, quod ex præcedētibus, vel ſubſequentibus nō erit difficile deprehendi, vt fit in CONIICIO, & DEESSE, & ſic literas vtrinque poſitas conſonantes eſſe deprehendemus. Hoc tamen nouiſſime præſtabit, inter duas ſimiles characterum formas diſſimilem vnam inſpicere, fit enim plerumque, vt ſimiles vtrinque poſitæ, vocales ſint, vt in MISERERE, licet interdum etiam character diſſimilis interpoſitus vocalis ſit, vt IVIMVS. Fruſtratur tamen etiamnum regula, ſitq; vt tres characteres conſonantes ſint, vt in INITE, hoc tamen rarius euenit. Vnde regula minime contemnenda eſt, tametſi incidat, vt aliquando locum non habeat, nullæ enim ferè de re aliqua præceptiones afferri poſſunt, quæ interdum non fruſtrentur, neque generalia per particularia debent infirmari, ſufficit nanque, vt multo frequentius præſtent, quàm decipiant, quod etiam de cætero ſentiendum eſt.

Quot modis diſtinctas conſonantium poteſtates venari poſſimus. Cap. XIIII.

CONSTITVTO duplici literarum diſcrimine, & vocalibus à conſonantibus diſcretis ſequitur, vt diſtinctas earum poteſtates aucupemur. Sed id ipſum primum in conſonantibus quærimus, tum quia conſonans plerunq; vocali præponi ſolet, quod quaſi natura videtur præcedere, tum quia ex vna conſonante alterius & conſonantis & vocalis notitiam, vt plurimum, eius natura edocente, aucupamur, quod ex vocalibus conſequi non poſſumus, quemadmodum enim aliquam conſonantem certam vocalis neceſſario ſequitur, & poſito conſonantium numero, poterit vnaquaq; diffiniri, obſeruatus enim earum literarum ordo in ſyllaba, non parum adiuuabit, non fiet pari modo, vt vocalis certa, conſonantum, quæ præcedunt, vel ſubſequuntur nobis poſſit notitiam diſtinguere: vt igitur ad inſtitutum accedamus, plures ad hanc rem poterunt præceptiones adiuuare. Primùm itaque characterum figuras obſeruari conueniet, quæ frequentiores, quæq; minus frequentes in ſcripto apponantur non ignorare, ſingularum repetitam poſitionem numero indicante, tum admiſſo literarum ordine, quemadmodum magis, vel minus crebro ſolent plerunq; ex ſui natura ſcripto interuenire, ſingulæ figuræ diſtinguentur, de quibus licet ſuperius facta ſit mentio, non grauabor tamen eas literas iuxta ſeriem rurſus apponere. Ordo igitur ſe habet huiuſmodi. STRLMNCFPGHDBQZX, quarum vnaquæque quanto præcedit, tanto frequentior eſt. Non inficior tamen ſecus poſſe euenire, eaq; de cauſa plures rationes afferuntur, vt ſi vna regula fruſtretur, aliæ non decipiant, & aliæ alias ſubſtentent, quarè omnes, ſi erit neceſſe tentari conueniet: huius rei fidem faciunt typographi, qui ſingulorum elementorum typos pro cuiuſq; vſu graduatim magis, & minus frequenti, plures & pauciores habent, quod eorum elementorum vſus magis & minus crebro ſoleat interuenire. Huiuſmodi præceptiones remotiores ſunt, quàm vt certa literarum cognitio haberi poſſit: nunc ad propinquiores proximum eſt accedere. Succedit itaque ex conſonantium numero, tum in initijs, & finibus verborum, tum in ijs medijs, quæ vnaquæq; ſit cognoſcendi modus. Sed vt hoc in initijs primum exigatur, hæc erit obſeruatio. Dictionis principio, vt ſummum quatuor conſonantes cohærebunt, vt accidit in PHTHISI, PHTHONGO, SPHRAGRIDE, & ſimilibus, minor numerus non peſcribitur: nam tres, duæ, & vna tantum poteſt vocalem præcedere. Si quatuor itaque vocalem antecedant, plerunq; fit vt duplicem, ideſt ſecūdum & quartum locum index aſpirationis ſortiatur, nam & illa interdum po-

ſita

ſita ſemel,alibi collocatur,vt fit in SFRAGRIDE, ea enim interueniēte,literarū numerus augetur,cū ſcripturæ nihil præter ſonū,quaſi furtim præbeat. Sed crebrius dictionē principijs tres conſonantes ſolent cohærere, quarū, vt cuiuſq; poteſtatē venemur, hic modus obſeruabitur. Earū primā ex his vnā eſſe neceſſe eſt CPST, harū enim cōſonantiū natura duas alias ſubſequi permittit,quarū altera ſi erit aſpiratio, vel prius, vel poſterius apponitur, vt in CLAMIS, PHRASIS, THRONVS, & PTHOLEMAEVS euenit,at S nullam patitur aſpirationem ſtatim ſubſequi,vt in SPHAERA,quod in eo numero nulla fuerit aſpiratio, tum primam S eſſe neceſſe eſt, hæc enim ſemiuocalis patitur mutam primum, deinde liquidam ſubſequi, ex mutis verò vnam ex his euenire neceſſe eſt, BCG vt SCLOPVS & STRAGES. Verùm de B & G latinum exemplum non habetur ex præcipuis duobus liquidis, vt L vel R, vt SCRIBO,& STRABO, & id genus reliqua, è conſonantibus verò hæ ſolæ CPTR ſtatim recipiunt aſpirationē,ratio eſt, quod cæterarum natura aſperitatē non ferat, quod ſi duas conſonantes verborū initia, ex his ſingulis admiſerit,primas eſſe oportet BCDFGPRST, ſecūdas verò LHR, ſed earū nexus talis erit. B poteſt L & R admittere, vt BLASIVS & BRACHIVM. C omnes ſimul, vt CLARVS, CRISIS, & CREDO. D ſolum R accipiet, vt DRACO. F L & R, vt FLVMEN, FRANGO. Eaſdem G aſſumet, vt GLISCO & GRATIA. P omnes, vt PLVS, PHYSIS, & PROBVS. R tantum H excipiet,vt RHENVS. TH & R accipiet, vt THAIS & THRASO. S verò ſoli aliæ plerunq; conſonantes ſupponuntur, vt TCF & P, vt STATVA, SCIPIO, SPHINX. DEF latinum exemplum afferri nullum poteſt, ſed eo ſic vernaculi utuntur. Solent illæ interdum & aliter connecti, vt B, cum D quemadmodum eſt BDELLIVM, & C cum T vt CTESIAS,M cum N vt MNESTEVS,G cū N,vt GNARVS,C cū N vt CNEVS, ſed huiuſmodi verborum nexus; & ſi qui ſunt id genus alij rarius indicunt. De ſimplici conſonante conuenit dicere omnes poſſe vocalem ſtatim præcedere. G latinus ſermo V, quæ præit vocali non patitur ſubſequi, quare VIDO, VERINVS, VALTERIVS, pro GVIDO, GVERINVS, & GVALTERIVS dicitur, quod in patrio ſermone non ſeruatur. G apud Latinos aſpirationem non recipit, ſed apud vulgares non excludit. D aſpirationem nunquam patitur ſubſequi. De conſonantibus dictionem inchoantibus ſatis nunc de alijs, quæ in medijs ſolent occurrere. In media dictione poſſunt quatuor ſimul eſſe conſonantes, quod euenit,vel aſpiratione,vel liquida,vt fit in ERICHTHONIVS, ABSTRVSVS, ABSTRICTVS, ET TRANSTRA. Si verò ternæ fuerint, quod crebrius euenit, primas aut has S & M ſemiuocales eſſe oportet, aut omnes mutas, quod ſi M fuerit, tum H ſequi neceſſe eſt, ſi S eas, quas neceſſario ſuccedere ſuperius diximus. Idem & de mutis etiam dicendum eſt, ſed hoc erit, ſi eas conſonantes ſyllaba ſimul coire patiatur, alioquin illæ erunt,quæ coniungi non poſſunt,quemadmodum BC, & ex aduerſo conſonantes, quæ intra dictionem in ſyllaba coeunt, eas eſſe cognoſcimus, quæ poſſunt & initio ſyllabam conficere. Prima igitur geminatarum conſonantium cognitio ſe offert, omnes eſſe poterunt exceptis his H Q X & Z, ſed hæc poſtrema in materno ſermone geminatur, verùm ſi geminatas alia cōſonās cōſequetur, illā vel alterā ex duobus liquidis L & R,vel aſpirationē eſſe oportet, vt fit in AGGLVTINO,AGGREGO,& BACCHVS. Terminare verò dictiones tres cōſonantes poſſunt RBS,& RPS,vt VRBS,& STIRPS,ſed has tantū dictiones eſſe comperimus. Crebrius duæ vt ST, NT, NS, & RS, quemadmodum fit in EST, AMANT, AMANS, & ARS, raro in PS, BS, NX, vt STIRPS, SCOBS, SPHINX. Finales verò literæ, vt dignoſcantur, hæ apud Latinos crebriores eſſe ſolent DMNRST, in has etiam nonunquam deſinunt BCLX. De vocalibus nihil dicimus: nam omnes ferè dictiones in eis terminantur. In H terminantes dictiones duæ ſuppetunt Latinis AH, & VAH, quæ detracto A ſuperſunt de AHA, VAHA. Vulgares tamen noſtri in vocales plerunque dictiones terminant, finales verò conſonantes paucas habent RLTH. Poſſunt & aliæ de agnoſcendis primis, medijs, & extremis dictionum literis obſeruationes tra-

I di, ſed

di, sed eas tum breuitatis causa, tum etiam quia hoc ipsum Grammaticæ potius, quàm nostræ tractationis est, omittimus. Hæc licet nonnullis leuia, & parui momenti videri possint, tamen quia à nostro munere nequaquam abhorrere visa sunt, non duximus omittenda.

Quot modis singulas vocalium potestates aucupemur. Cap. XV.

DISTINCTA in hunc modum consonantium notitia, sequitur mox, vt sic vocales cognoscantur: huius rei modi aliquot afferri possunt. Primus itaque est, vt inde initium, vnde ante in consonantibus auspicemur. Si earundem figurarum repetitio obseruetur, quæ crebrius, quæq; minus crebro in scripto reponantur, illæ ordine sic se habent, vt E frequentissima sit, I mox minus frequens, hac rursus rarior O, sic & hac minus frequens A, & V postrema omnium rarissima. Primæ verò binæ in scripti repetitione tam quasi cognatæ sunt, vt vix posśint diffiniri, vtra crebrior soleat interuenire, idem & de binis alijs O, & A recte affirmabitur, quod obseruatis singulis in libris dictionibus edifcitur, licet interdum res aliter contingat, nos enim de eo, quod frequentius est, non quod & aliter interdum fit, loquimur. Hoc primum indicio habito, alia deinde obseruari oportebit, vt si duæ similes vocales inchoent, & terminent, vtramq; II esse cognoscemus, vt pluralitatem pronominis quod est IS innuat, quod si verbi initio eædem figuræ sint appositæ, ambas vel I, vel V esse censebimus, vt est in VVLTVS, & IIDEM, cuius rei certitudinis succedentium mox characterum poterit obseruatio confirmare. Duplex enim OO solū in dictione OONAE (insulæ in septentrionali oceano positæ) reperitur. Eiusdem raritatis erit verbum inuenire, quod à triplici vocali initium sumet, hoc enim nescio an in aliquo uocabulo, quàm in eo, quod est VVVLA reperitur. Hanc præterea uocalem esse cognosces, si eam rariorem uniuerso scripto literam sequi conspexeris, quàm Q esse admoneri possumus, illi enim semper solent succedere. Ex uocalium sequela aliquæ posśunt vocalium potestates nancisci. Post A sæpissime V, sæpe O, aliquando E, vt in diphthongis, rarius verò I. Sed post O sæpius I, sæpe E, raro V. Post E & V omnes vocales consequi solitæ sunt. Plures ad hæc coniecturæ afferri possunt, sed eas prætermittere tam parui refert, quàm conuenit breuitatem sequi, neque enim interpretanti obseruare omnia, quæ de his dicta sunt erit necessarium: siquidem nimis molestum foret ad hæc cuncta experiri, vt satius esset in ambiguitate remanere, quàm in tanto labore tam anxiè torqueri, ex paucis etiam huiusmodi obseruationibus, facile fiet, vt nonnullæ cognitæ literæ, cæterarum nobis, (quemadmodum alibi dictum est) sine regulis cognitionem trahant: quare omnis labor circa initia versabitur. Verùm nec adeo vni regulæ ad literæ cognitionem fidendum est, vt non debeamus experiri, an ex alijs eius certitudo confirmetur, alioquin parum fuisset profuturum, multas ad id præceptiones tradere; nisi visum esset commodius vnam alterius nixu substentari, & vnius certitudinem debere alterius experimento confirmari.

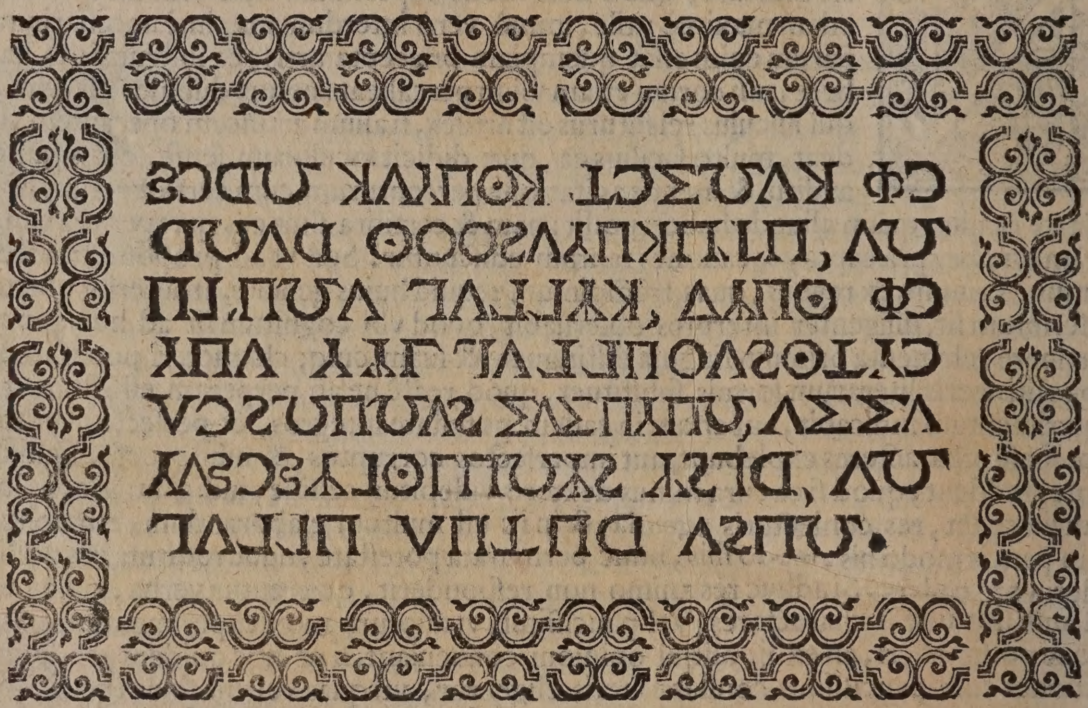
Quomodo

Quomodo traditis regulis vti conueniat, tum de eo exemplum. Cap. XVI.

NVNC quemadmodum ijs regulis vti conueniat, operæpretium est indicare, quod non modo superfluum non videtur, verùm etiam maximè utile, immò verò interdum maximè necessarium; parum enim esset quempiam præcepta artis, & instrumenta habere, nisi eorum etiam vsum percalleat: neque dubium est eum, qui alicuius rei futurus est artifex, si alium artificem operantem videat, multo facilius ea, quæ didicit oculorum sensu, quàm ante auditu, & mentis agitatione percepturum, cum certior rerum notitia ex oculis, quàm aliunde haberi possit: nam & certiora sunt ea, quæ per praxim, quàm quæ per præcepta, & canones tantum edíscuntur. Sed vt ad propositum accedamus. Primum ex regulis, quas tradidimus, ecquid huius generis, an alterius obscurè scriptum sit, diligenter interpres obseruabit, quod vbi cognitum sit ad hoc genus pertinere, elementa primum singula distinguet, & suam cuiq; characteri potestatem suppositis veris literarum formis subftituet, quod rectè ne an perperam effectum sit, experimentum indicabit, aut etiam in eadem potestate integros, & perfectos verborum sensus characteres explebunt, aut imperfectos corruptos, & nihil prorsus significantes reddent, quod si ea cura minus dexterè videbitur cessisse, iudicium in artis locum succedet, res coniecturis agenda, & in ijs est multum elaborandum, tentabitur an in paucis modo his, modo illis, nunc permutata potestate, nunc restituta res possit videri voto cedere. Si adhuc res animo non responderit, quærentur verba, in quibus vel nulli sint iidem characteres, vel paucissimi, vt aliorum mox experimentum fiat, donec possit videri, an ex ijs aliqui opinioni conueniant, si ne hoc quidem proderit, dictiones tum paucissimis conflatæ literis eligentur, vti quas vel vna solum perficiat, vel duæ, tresve, aut ad summum quatuor, siquidem quæ huiusmodi sunt, inter paucas numerantur, & minor proinde labor erit ad certitudinem non multum vagari, cuius rei gratia nos tabulas confecimus, vt quoties opus sit, ea de causa quilibet ad eas possit recurrere, sic enim facile erit verba, si qua eiusmodi scripto reponantur intelligi: vnde characteribus primum aliquot cognitis, non difficile quis poterit aliorum mox notitiam sequi. Sed si ex aduerso prima fronte iudicium videbitur voto cessisse, vt non obscuro argumento sciri possit, ecquid veras notarum potestates fuerit venatus, ex antecedentibus, vel consequentibus certitudinem nanciscetur, nam si laborem euentus minimè sit frustratus, hoc integer & congruus verborum sensus indicabit, ipsa verò cognitorum characterum iunctura, reliquorum subinde poterit paulatim notitiam ingerere, qua in re minime labor fugiendus est, sed res tandiu tentanda, modo vt diximus literarum potestate permutata, modo restituta, donec quod clausum se sponte paulatim aperiat. Verùm ad hæc non parum affert luminis, si eorum, quæ circa rem sunt, quæq; prius ab interprete sciri diximus præstare, cognitio accesserit. Initio igitur, antequam ad scriptum veniatur, nonnulla ex coniecturis nancisci licebit: Veluti quia de manu militis ab exploratoribus epistola est intercepta, de re bellica inde tractatum esse arguetur. Vnde verisimile est BELLI nomen non esse prætermissum, & exinde quatuor verbi literas, siue ex quinque, siue sex, siue pluribus ea dictio conflata sit, non deesse, si idioma latinum esse cognoscetur: nam si vernaculum illud sit, proprij verbi literas perquiri oportet, atqui ad hoc scripti prius rationem haberi est necesse, nam si illud ad hoc genus pertinebit, verbum illud si erit, facillimè poterit obuiare, si verò alijs dolis inuolutum sit, maior ad inueniendum erit labor, & rem aliter, atque aliter pro scripti genere tentari oportebit. Sed vt dicta facilius intelligantur,

 exemplum

exemplum adiiciam: nam vt in declarationibus efficaciſſimum eſt, ita in diſciplinis ad diſcendum aptiſſimum videtur, quod ſic præcepta quaſi experimento comprobentur, multa enim inſtantia iudicio vel ſtatim ſæpè decernuntur, quàm vel difficile eſt ante caſum à magiſtro definiri, nec dum à diſcentibus percipi. Id obſcure igitur ſcriptũ erit.

Primum itaque variati characteres, quod non plures viginti conſpiciantur, crebrior præterea quinque characterum repetitio, quæ vocalium præbet indicium, finales etiam literæ, quæ præſcriptum numerum non excedunt, diſtincta tum partium ſeries, & cætera demum, quæ ad huiuſmodi ſcriptum ſpectant, ſimplex permutari characteris genus eſſe non ambiguis admonet coniecturis: idioma verò latinum eſſe ex finalium literarum numero deprehenditur: quia verò magnates ab epiſtolis in arduis præſertim negotijs notarios ſcripturæ peritiſſimos habent, ſperandum eſt proinde orthographiæ rationem minime fuiſſe prætermiſſam. Cæterum antequam ad elementorum notitiam veniatur, tentari poteſt ex ipſa materia an aliquod rectè ſcripti verbum poſſit intelligi, vt ea ratione aliqua inde literarum notitia deueniat. Quoniam itaque, vt dictum eſt, coniici poteſt de bello agi: quod epiſtola vel belli tempore, vel à milite intercepta ſit, vel alia id ratione cognoſcatur, proinde non erit admodum difficile perquirenti aliquo ſcripti loco eius verbi ſex literas inuenire, prodente hoc præſertim geminatæ literæ, quæ opportuno loco collocantur indicio, eoq; modo ex ipſa materia priuſquàm ex ſcripto trium primo figurarum, quaſi certam notitiam deprehendi: nam de ijs nondum prima fronte eius poterit conſtare, niſi ex conſequentium poſitione certius notitia confirmatur. His itaque in vniuerſum cognitis, ſupereſt rem ipſam propius attingere, vt ſingulorum elementorum poteſtas dignoſcatur. Vocales igitur primum in medijs dictionibus, & interdum in earum finibus quæſiturus, (latinus enim

ſermo

ſermo in terminationibus poteſt decipere) has figuras, quia crebrerrimè repetuntur, ɔ Λ Π Θ ⏚ vocales eſſe coniiciet. Huc accedit, quod rationibus eædem raris characteribus, quoties occurrunt, videntur adhærere, nec obſtat, licet interdum etiam illis nonnullæ conſonantes proximè poſſint ſociari, nam de eo potius indicandum eſt, quod frequentius euenit, quàm quod rarius, hoc etiam præſtat, quod proximè generatos characteres ex vtroque latere cernuntur aſſiſtere, ſunt & alia, ſi qua ad rem ſpectant, quarum illæ indicij produntur, vnde colligi licet, eas non niſi vocales eſſe; cum per omnes ſimul regulas de illis opinio confirmetur. Vocalibus in hunc modum à conſonantibus diſcretis, proximum eſt ſua ſingulis munera aſſignare. Sed vt hoc in conſonantibus primum, vt dictum eſt opportunius exigatur, duplici ratione per fici poteſt, repetitione, & plurium coniunctione, tum in extremis verborum partibus, tùm etiam in ijs medijs, ſi repetitionem ſequimur, hoc modo qualemcunque earum diſtinctionem nanciſcemur.

Φ ⅃ V Σ Ʃ O ⅄ Δ ꓘ ⅂ Δ I Ω Z Ͳ

B C D F G H L M N P Q R S T X

Poſſet tamen etiam, edocente regula, aliter, atque aliter ſingulorum poteſtas diffiniri, quamuis ne ſatis quidem tantum ſit illis fidem habere, ſolet enim ſæpe decipere, quemadmodum & hoc loco indicabitur: verum ne hoc ignoretur, quonam pacto aliter poſſit poteſtas variari, earum repetitio obſeruabitur, quæq; toties indifferenter repetentur, vna pro alia ſumi poterit, potior tamen ſemper maioris, quàm minoris frequentiæ, niſi aliter experimentum demonſtret, rationem haberi conueniet, quod nobis tradendi exempli gratia, alioquin quatenus magis placet, regulæ fides habenda eſt. Ad huius diſtributionis exemplar interpres poſſet ſuam etiam aliter variare, ſed etiam diſtinctionem ſi vlterius progredimur, poſterioribus regulis in aliquibus videbimus infirmari, exinde itaque experimentum inituro, opportunum erit primum ad faciliores obſeruationes recurrere, vt ſi per eas ſatis poſſit proficere, maiorem laborem effugiat. Quoniam itaque dictio eſt, quæ quatuor literis conflatur, quarum tres, quæ in fine collocantur, conſonantes ſunt, cum eiuſmodi vnam tantum dictionem, quæ VRBS eſt agnoſcamus (nam STIRPS & ſi totidem habeat in fine conſonantes, ſex tamen conſtat literis) eam eſſe oportebit, quemadmodum in tabulis apud dictiones totidem literarum eſt videre: vnde non modo trium conſonantium, quæ in fine ſunt, notitia elicitur, ı Φ ʊ, ſed etiam vocalis ⏚, quæ illas præcedit. Huc accedit, quod ex his literis prima in nona dictione conſonans præit, quæ ſiquidem omnium rariſſima eſt, Q videtur fungi poteſtate, quod magis veriſimile eſt, adueniente in ea dictione aliarum eiuſdem verbi literarum notitia, quod vocales ſint, ex quo licet affirmare, characterem, qui quinto loco ponitur, in dictione, in qua BELLI nomen ponitur, V poteſtatem habere, vnde etiam concludi licet, vltimum, qui hunc ſequitur, non alium eſſe, quàm M. De prima conſonante, mox per aliam geminatam in quinta dictione iudicium confirmatur, quod alioquin dubium eſſe poſſet, an L poteſtate fungeretur: nam certum eſt vocalem ibi non eſſe. De alia mox conſonanti, B iudicium confirmatur verbo, quo BELLI nomen notatum coniecimus, in quo etiam de L notam talem ⅂ vidimus. Quod verò dictio eſt, quæ tribus literis conflatur, quarum poſtrema ſcripto rariſſima, cum ſemel tãtum incidat, ſuccedit vocali, quam hucuſq; V eſſe deprehendimus, dubius eſſe non debet, nouiſſimam X eſſe: nam quæ inter rariſſimas eſt, aut H, aut Q aut X, aut Z eſſe exiſtimatur, atqui Q primum & Z è numero eximuntur, quia nunquã in fine verbi collocãtur. H præterea non eſſe ex literarũ ordine deprehendimus, ea enim poteſtas in fine dictionis apud Latinos in verbo tantũ VAH reperitur, quarum media A eſt, non V: Vnde ſupereſt dicere, non aliam eſſe, quàm X, & primam

mam vel D, vel L, vel N, vt vna ex dictionibus tribus sit, DVX, LVX, NVX. Sed quia vel cognitum est de re bellica agi, vel magis consentaneum de re magni momenti, quàm parui, credibilius erit de DVCE ibi, quàm de NVCE, vel LVCE mentionem factam esse. Vnde hactenus colligi licet harum literarum veram notitiam, quarum potestatem suppositis nostris literarum formis indicabimus.

ꞁ	λ	Λ	ɪ	ӿ	Δ	Z	ʊ	ɑ	⊤
B	D	E	L	M	O	R	S	V	X

Ex his & huiusmodi alijs coniecturis, habita etiam de cætero, vt commodius fieri poterit consonantium notitia, & aduocatis ad hoc præsertim tabulis, cum opus erit, mox ad vocalium distinctionem transitus fiet, nec quisquam referet, non omnibus adhuc consonantibus cognitis ad vocales deuenire, ex ijs enim aliarum poterit consonantium elici coniectura, quemadmodum ex consonantibus etiam vocales cognosci posse superius demonstratum est. Vocales itaque in hoc scripto duplici modo nancisci licet, repetitione, quod omnibus conuenit, & quod rarissimam figuram, quæ adhuc Q videtur fungi potestate, character sequitur, sed de V satis vidimus factam fidem, non minus etiam de E posset videri constitisse, sed eas cum alijs prosequemur, vt etiam de illis opinio certior habeatur. Hæc igitur nota ʌ, quia omnium crebrerrima est, quod decies octies reperitur I, vel E potest videri, sic & π, quia vna minus vice scriptum ingreditur, vtriusq; non minus videtur sibi potestatem vendicare, vtraq; enim potestas plus minus solet frequenter occurrere, & modo hæc, modo illa, vt dictum est, crebrius interuenire. Mox quia ɔ sexies conspicitur, A potestatem repræsentat, postremo quod ⊖ & ⁂ quinquies tantum recensentur, O & V, quæ omnium rarissimæ esse solent, potestatem indicant. Hoc singulorum characterum arguit repetitio, nouissimus verò, quia rarissimam figuram sequitur, quam adhuc Q esse deprehendimus, etiamnum de eo, quod dictum est, fidem magis auget, quo certius videri potest in verbo, vbi de BELLO fit mentio, dictionem BELLVM positam non BELLIS. Vnde etiam de M litera certior notitia elicitur, quæ & tali figura ӿ designatur, & E vocalis, quæ per eum characterem demonstratur, & in V potestate etiam alibi errorem non esse, & in ea dictione, quæ septimo loco ab vltima locatur, ex eadem vocali initio & calce verbi posita, mediam geminatam C esse colligemus, quæ nisi de S nobis constaret, pro ea etiam possit haberi, ex eadem vocali in dictione duarum literarum, quæ sexto loco ab initio ponitur, & quarto à fine repetitur, alteram figuram T necessario esse coniiciamus, nam neque S, neque X esse ex superioribus licet existimare. Eiusdem præterea vocalis ex cognitarum consonantium iudicio secunda se scripti dictio manifestabit, vt MEDIAM proculdubio ibi notatum esse intelligatur, quod vt certius videri possit, dictio, quæ nono ordine collocatur, accedente priorum literarum notitia, tutiorem fidem facit, vt verbum sit, quod causam reddit, QVIA. Sed de his vocalibus aliunde etiam poterit constare, vt opinio certius confirmetur. In septima præterea dictione ex cognitis characteribus facile erit asserere, secundum characterem, qui solus superest, vt verbum intelligatur, non aliam, quàm N potestatem habere, vt dictio perfecta sit INITE. Et ex huius inde consonantis notitia in verbo tertio loco posito primam vocalem, nihil præter O esse venari licebit, vt NOCTEM dictionem perficiat, quæ vocalis nouissima primum in ipso scripti limite prima literam, de qua ibi tantum restat dubitare, P esse, mox quarto loco etiam primam, non aliam, quàm H esse manifestabit. Huius rei opinionem verbum tertio loco positum, quo HODIE significatur significabit. Quid tertiodecimo loco scriptum sit, eadem ratione facillimum erit affirmare, nam vt integer verbi sensus sit, primus character non aliam, quàm F potest habere potesta-

tem,

tem, vt FORTITER verbum innuat, cuius opinionis penultimum verbum fidem faciet, quo finis significatur. Supereſt demum ex toto ſcripto eius tantum characteris O poteſtatem venari, qui in quinta dictione geminatus, non alterius poteſtatis indicium præbet, quàm G, vt AGGREDIMINI verbum ſignificetur, quod alio verbo BELLIGERANDO confirmatur, vbi neque alia functione poteſt ſenſum perficere. Ex his omnibus coniecturis ſingulis characteribus licet ſua munera ad exemplum ſubſcribere, illudq́; ob oculos ponere, vt interpretando ad eius iudicium recurratur, ſic res ſtatim non infœliciter cedet, & ſe totum occultè ſcriptum reſerabit. Experimento liquet laboris ſummam, vel in vnius tantum characteris notitia verſari, nam ex vno cognito, plurium inde facile trahitur cognitio, & mox ex pluribus facillimum eſt occultas omnium poteſtates eruere, ſiquidem aliæ ex alijs cognoſcuntur, nec minus aliarum notitia ex alijs dependet, quàm in cathena anulorum, in qua mutuo connectuntur, vt ſi anulum quis permoueat, reliqui ſtatim proximi moueantur, quare ad huiuſmodi exemplar reliqua id genus ſcripta conuenit interpretari. Vnum verò illud reſtat dicere, quæ de hoc ſcripti genere obſeruationes traditæ ſunt, eas etiam ad ſequentia in aſſignandis characterum poteſtatibus debere accommodari.

Quomodo continuati ſcripti partes dirimantur. Cap. XVII.

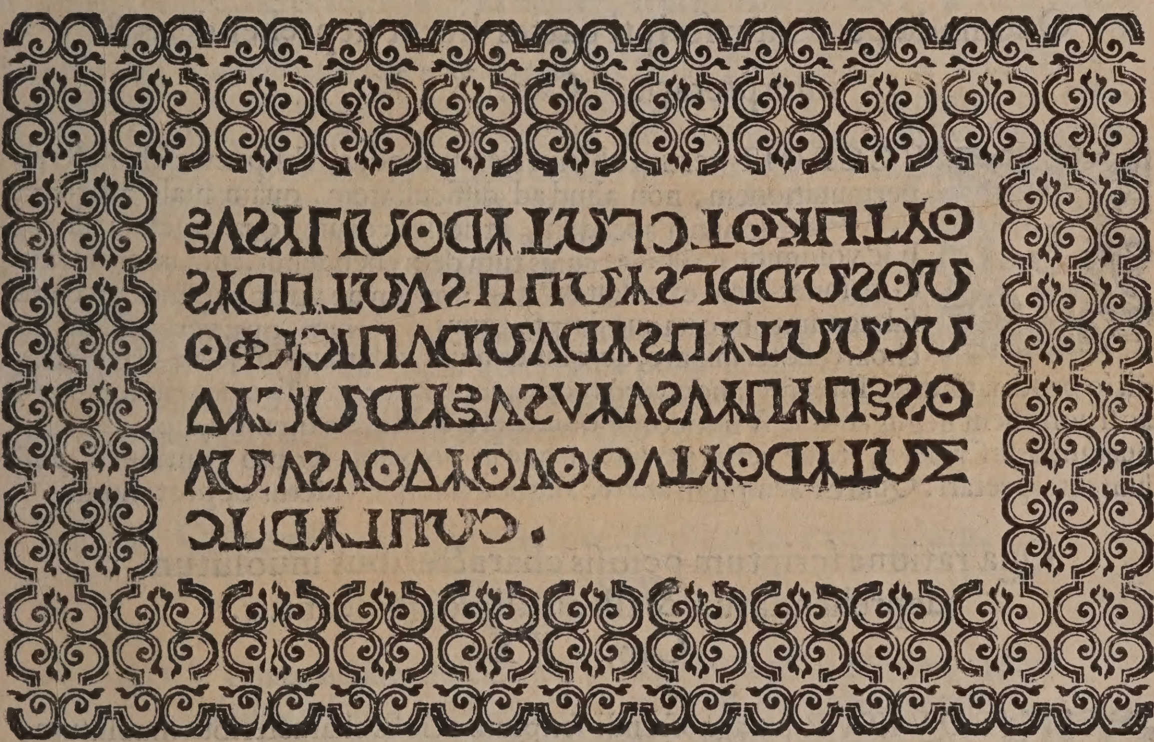
SEQVITVR vt à ſimplici ſcripto ad continuatum tranſeamus, vt ordo ſeruetur, de quo, vt in proximo factum eſt, quemadmodum primum eius partes dirimantur tradi debere rationem opportunum videtur, nam de eo cognoſcendo nihil eſt quod dicam, ipſi enim oculi ſatis hoc per ſe iudicabunt, vt non alio magiſtro opus ſit, nempe ſi ſcriptum nuſquam, vel nullis interuallis, vel inciſis membris, periodis, alijsq́; lineolis, ſed tantum verſibus ſeiungatur, quod ſi quando euenit, hoc ſcripti genus proculdubio eſſe cenſebitur, res clarior eſt, quàm vt vel exemplo videatur indigere, ſed iam quot, quibusve modis dolus hic auferri poſſit, & ſcriptum detegi ſupereſt indicare. Prima ratio videtur, vt aliquæ ex his dictiones IN, ET, VT, CVM, QVIA, QVONIAM, & huiuſmodi aliæ, quæ frequentius ſolent in ſcriptum ingredi, in ſimili plurium characterum coniunctione per totum ſcriptum diſperſæ requirantur, eæ inuentæ, & diligentius obſeruatæ, vt integræ includantur, quatenus ſimiles ſunt, tranſuerſis lineolis ab alijs partibus ſeponentur: hoc præſtabit, vt non modo eas tantum partes diſiungamus, verùm etiam vt deſignemus proximarum dictionum confinia, eadem enim ratione, & præcedentis, finis verbi, & ſubſequentis initium decernetur: neque hoc tantum in huiuſmodi dictionibus, quas pauciores abſoluunt literæ, verùm etiam in alijs, quæ ex pluribus conſtant, conueniet obſeruare. Ad hoc etiam faciet ſi duplicatam conſonantem ex vno latere vocalis, ex altero conſonans comitetur: quare ad hoc proximis regulis, quibus vocales à conſonantibus dignoſcuntur, vti oportebit: ſi illud itaque ſic erit, inter ſimiles, quæ geminantur diuidentem lineam interponi conueniet; tametſi hoc etiam deciperet, ſuccedente liquida, vt fit in AGGLVTINO, & AGGREGO, ſed hoc parcius ſolet euenire, & ſi quando fit, conſonans ex ſequenti latere comitatur, nam & ſi præcedenti adhæret, (regula nanque decipiet) ad cautionem proderit aliarum regularum acceſſio: nam quod pluribus modis nihil diffidentibus confirmatur, etiam ſi vna repugnet, ratum habendum eſt: hæc ratio vſum præſtabit in aſſignandis tantum principijs dictionum & finibus. Præterea ſi quatuor, quinque, ſex, vel ſeptem ſimul conſonantes ſint, certum erit inter eas eſſe verborum diſcrimina, nam non poteſt dictio in plures, quàm in tres conſonantes deſinere: vnde ſi ſeptem cohæreant conſonantes (quod rariſſimum erit)

erit) in tertium cadet diſcretio: nam à quatuor poteſt inchoari, ſed hoc rariſſimè fit, ut in VRBS, PHTHISIS, ſi ſex numerus dimidiabitur, ut eſt VRBS STRABONIS, licet etiam poſſet partitio in ſecundum cadere, ut in uerbo AMARENT PHTHISIM, ſed ſi quinque fuerint, primum uerbum prima, ſecunda, uel tertia terminabitur, ſi quatuor nihil poteſt diffiniri, nam à totidem incipi dictionem demonſtratum eſt. Sed uериſimilius erit, uerborum inter eas nexum eſſe, quod eiuſmodi uerbum uix alterum, aut tertium erit inuenire, alioquin uel prima, uel ſecunda illud terminabitur. In plurium uocalium coniunctione, tam difficile eſt partium terminationem dare, ut nullo penè modo iudicium ſatis poſſit conſtitui: ſiquidem I uel V, quæ conſonantium ſibi poteſtatem uſurpant, crebrius repetitæ multis cum uocalibus connecti poſſunt, ita ut earum ſequela, uel uigeſimam poſſet tranſilire. Verùm ſicubi tam numeroſa uocalium coniunctio obuiauerit, præſtabit, ut earum occurſum, poſt primam ſtatim, vel alteram, ad ſummum tertiam cognoſcamus, quamuis hoc modo non ſatis poſſit earum poteſtas diffiniri. Ex ſimilium verò vocalium continuatione dictionum initia & fines tuto licebit deprehendere: vt ſi eiuſmodi quatuor conſpiciantur, in ſecundam cadet partitio, vt frequentius fit in I, vt IVDICII IIDEM, parcius in O vt EOO OONAE inſulæ, in A poſſet etiam occurrere, ſed exemplum de terminatione non ſuppetit. E non plures duabus eſſe poſſunt, V non plures quatuor, vna ſemper dictionem terminante, quare minime poſſet recte decerni, an in paucioribus partis diſcrimen debeat conſtitui: nam in VVVLA, tres ſunt in initio vocales, ſed eiuſmodi non eſt aliud verbum inuenre. Hæc ſunt, quæ ad partium ſegregationem, occurrunt poſſe obſeruari, quæ ſi ad id, aut parum, aut nihil ex notarij vafritia præſtaret, huic difficultati poterit eſſe adiumento: primo duas tantum, mox tres, inde quatuor, demum plures characteres ab initio accipere, perinde ac ſi totidem literarum verbum futurum ſit, & iuxta proximas regulas ſuam ſingulis poteſtatem tribuere, donec res ſæpius tentata, fœliciter reſpondeat, vt integer verbi ſenſus maneat: ſic & poſtmodum de cætero fiat, vel ſi hoc ad id non ſatis videatur eſſe præſidio, vel fruſtra laboratum ſit, id proximæ rationes poterunt præſtare, quàmuis quoquomodo ad eas recurrere poſtmodum fuiſſet neceſſarium: nam hæc ad partium tantum diſcrimen faciunt. Ad hoc ſcripti genus ſi per tempus licuiſſet, earum volumen tabularum cum alijs, quæ ſum editurus, quod adhuc eſt in manibus inchoatum illud, ſi poſthac potero pauliſper animum ab inſtantibus rerum impedimentis auocare, propediem abſolutum emittam.

Quomodo

Quomodo continuatum ſcriptum poſſit interpretari, exemplum. Cap. XVIII.

EXPOSCIT locus vt, quod in ſuperiori ſcripti genere præſtitimus circa interpretandi modum, hic etiam ſeruemus. Sed quia nonnulla de cura & diligentia, quæ in omni forma ſcripti ab interprete habenda eſt, proximo capite diffuſius pertractantur, nunc ea relinquemus, reſtat tantum enodandi id genus ſcripti exemplum tradere, nam ea, quæ ibi dicta ſunt, ad hæc etiam referuntur. Exemplum itaque quod proponitur tale eſt.

Paſſim itaque ſcriptum oculis percurrenti, quod primum characteres; qui proximi ſunt initio ɑ ⁂ ɪ ʊ proximè finem reponuntur, cenſendum eſt illos dictionem perficere, quare oportunum erit lineolas in ambarum partium terminis, quatenus ſimiles ſunt deſignare, vt ea verba integra ab alijs ſequeſtrentur, ſimulac præcedentibus fines, & ſubſequentibus initia tribuantur, quia verò hæ duæ conſonantes ʊ ʊ ex ſuperioribus regulis obſeruatæ geminari conſpiciuntur, & nulla ex præcedenti latere vocalis comitatur, credere par eſt, in ijs medijs verborum eſſe confinia, quapropter linea oportebit interſecari. Quia rurſus ſex conſonantes ɪ ʐ ɑ ɑ ɪ ʐ, nulla interpoſita vocali ſe inuicem ſequuntur, & ex ijs duæ geminatæ ſunt, neceſſario vtrinque coniicitur inter eas verborum diuiſionem fieri, & mediam ſectionem interutramq; gemina-

tam cadere. Diuisis in hunc modum quatenus licuit, per peculiares regulas scripti partibus, & lineis interpositis, superest proximas regulas ad eius interpretationem iuxta eum modum accommodare, nam quantum ad hunc locum res spectare videbatur præstitimus, de cætero mox ad ea, quæ dicta sunt lectorem remittimus. Aptata igitur sua singulis characteribus potestate, sic arcanum scriptum referabitur.

PERDITASVNTBONAMINDARVSINTERIITVRBSSTRATAHVMIESTESVRIVNTTOTQVOTSVPERFVEREVIRI PRAETEREAQVAEAGENDASVNTCONSVLITO.

Verùm ne cui superuacaneus hic partes dirimendi labor videatur, quod ex superioribus characterum potestatem nancisci liceat, admonendum volo, hac ratione multo melius & facilius, quàm aliter hoc scripti exemplum enodari.

Quomodo perperam scripti partes liceat deprehendere, & interpretari. Cap. XIX.

SVCCEDIT tertius obscuri scripti modus, vbi præter characteris permutationem, non aliud ad difficultatem, quàm male assignata verborum confinia accedunt, vt series eorum, quæ tractata sunt in hoc volumine seruetur, cuius tum deprehendendi, tum interpretandi rationes locus exposcit indicari: verùm de vtroque pauca dicenda subueniunt, hoc itaque scripti genus literarum, quæ verba solent inchoare, & terminare, de quibus huius voluminis initio dictum est, indicio prodi satis erit. Interpretando verò modus seruabitur, vt assignari primum fines, ac si non essent negligantur. Vnde commodum erit epistolam omissis ijs spatijs continuatam transcribere, atque verba perinde atque in proximo scripto continuata possunt interpretari. Quare exemplum afferre aliquod minime videtur opportunum.

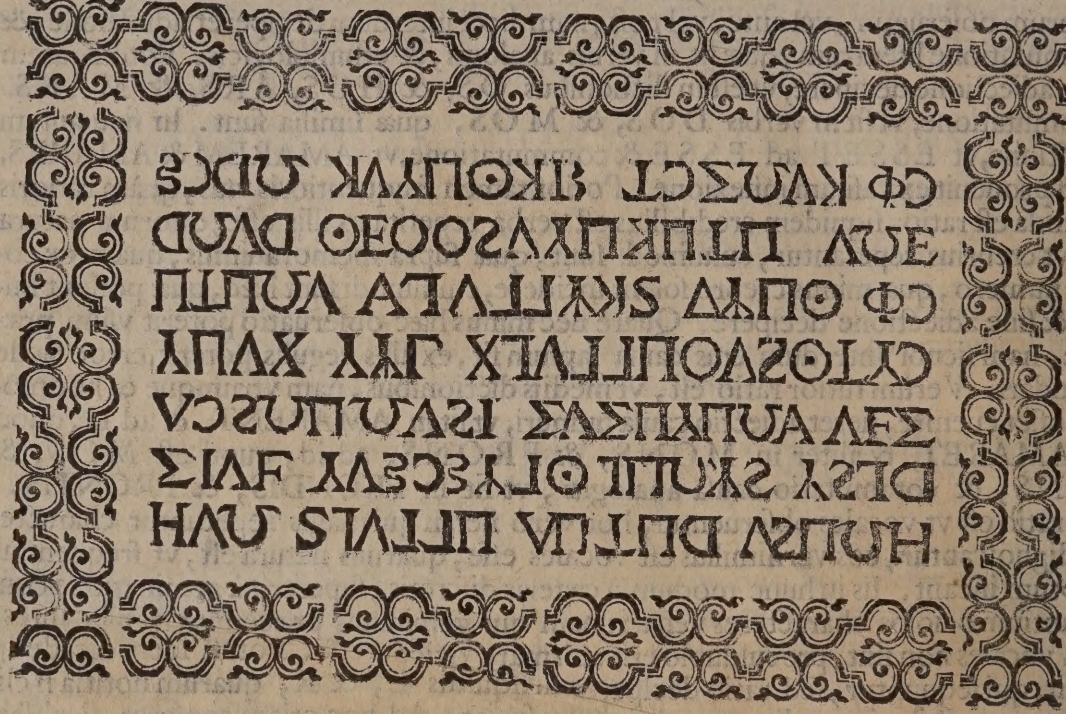
Qua ratione scriptum ociosis characteribus inuolutum deprehendatur, & illi ab alijs dignoscantur. Cap. XX.

SEQVITVR vt agnoscendi scriptum ociosis characteribus inuolutum, & eos characteres dignoscendi modos præbeamus. Indicium itaque primum finalium literarum numerus dabit: nam si plures illæ sint, quàm exiguntur, ociosos prima fronte tot ibi characteres argui posset, quot eum numerum excesserint. Sed huic regulæ non satis est fidendum, posset enim numerus non excedere, illis in dictionum finibus adiectis, vt posset pluribus superare, quàm verborum terminationes terminarent. Posset ad huiusmodi coniecturam quoquomodo accedere, si consonantes & vocales mutuum inter se nexum non seruabunt, vt nimium distent, & longius separentur. Sed hæc difficillima erit obseruatio. Tutior tamen & facilior ratio erit, vt figurarum discrimina obseruentur: nam si illæ plures viginti, vel duabus & viginti conspicientur, numeri excessus hoc scripti genus esse iudicabit. Cæterum quibus modis id genus notæ dignoscantur, superest nunc videre. Obseruabitur ergo primum, an aliqui similes characteres se mutuo sociantes in scripto iterentur, quod fieri solet in verbis communibus, quæ sæpius repetuntur, vti ET, VT, IN, AD, CVM, NAM, QVIA, QVONIAM, & huiusmodi alijs,

di alijs, nam ſi obuiauerint, obſeruabitur an intra eorum numerum aliqui medij inſe-rantur, quod ſi erit, interiectos proculdubio vti ocioſos & vanos deſignari, & exclu-di oportebit. Poteſt etiam dici, vt hæc adiectio etiam extra numerum ſimilium cha-racterum obſeruetur, vel ante, vel poſt, nam licet interdum deciperet adiectione, & commutatione literarum, quæ fit in verbis analogis, & ethimologicis. Poteſt autem initio adiectione decipere, vt eſt in dictionibus OS, & HOS, ARS, & MARS. Commutatione, vt fit in verbis DOS, & MOS, quæ ſimilia ſunt. In fine autem adiectione,vt ESSET ad ESSE,& commutatione,vt AMAREM & AMARES, quod prouenit ex caſuum inflexione. Potior tamen frequentioris vſus, quàm rarioris habenda eſt ratio, ſiquidem credibilius eſt verba repetita ex illis eſſe, quorum natura eſt, vt crebrius repetantur, cuiuſmodi ſunt, quæ ſupra memorauimus, quàm ex eo-rum numero, quæ minus crebro ſolent incidere, cuiuſmodi ſunt hæc, quæ poſſunt ini-tio, & fine adiectione decipere. Quare nec minus hæc obſeruatio poterit vſum præ-ſtare, nam ſicubi interdum eius cauſa lapſum ſit, ex alijs regulis poterit error facile emendari. Verùm tutior ratio eſt, vt medijs dictionibus, nam vtrumque & hoc mo-do poſſet euenire, fieret adiectio cauſa numeri, vt fit in AMARENT, & ad id, quod eſt AMARET, & aliter in MONS, & FRONS, ad id, quod eſt MOS, & FONS, & commutatio cauſa analogiæ, vt fit in FRONDIS, & FRONTIS. Alia ratio eſt vt vocales obſeruentur, hoc verò fiet, ſi qui magis repetuntur characte-res dignoſcantur, eos veriſimilius eſt vocales eſſe, quarum natura eſt, vt frequentius ſcriptum ineant. Iis in hunc modum à cæteris diſcretis, ſupererit à geminatione con-ſonantium ocioſos characteres venari: nam qui geminatas præcedunt conſonantes, cum vocales non ſint, proculdubio erit affirmare ocioſos eſſe. Poteſt idem dici de ijs etiam, qui ſequuntur, ſed ratio deciperet in liquidis L, & R, quarum notitia ſi eli-ci poterit, nihil erit amplius, quod dubium faciat. Ad hoc etiam conferet, ſi obſer-uatis characteribus, qui magis frequentes obuiabunt, reliqui, qui minimè primum de numero literarum eximentur, nam licet regula poſſit decipere, vt pro ijs ocioſis con-ſonantes minus frequentes tollantur, tum ex aliarum conſonantium, & vocalium noti-tia in interpretando facile per coniecturam error corrigetur.

De hoc ſcripti genere interpretando exemplum. Cap. XXI.

SED VT hæc facilius intelligantur, adhuc exemplum afferam, vt ſupe-riorem ordinem ſequamur, ne quid ad materiæ obſcuri-tatem luminis deeſſe videatur. Exemplum erit, quod in eodem loco ſuperiori adduximus.

Hic si characterum terminationes sequimur, decipiemur, quod ex consequentibus regulis, & experimento licebit videre: siquidem vnum tantum ociosum deprehendemus, nam verbum, quod in hac desinat, vix vnquam est in vsu, & huiusmodi vix alterum, aut tertium reperitur, & proinde numerus minime liqueret, quia verò consonantium & vocalium nexum obseruare perdifficile est, eam coniecturam omitto, quare superest certius argumentum ex numero figurarum deprehendere, ex his igitur, quod duodetriginta numerentur, liquido apparet, octo, vel decem ociosas esse, sed credibilius est octo esse, duarum enim literarum Y & Z rarissimus est vsus: in hunc modum hoc scripti genus per coniecturas licet cognoscere. Porro dignoscendi eiusmodi characteres habebitur coniectura primum, quod in sexta dictione, quæ eadem videtur cum ea, quæ est quarta ab vltima post similes hæc figura E, & ante alteram diuersa huiusmodi H. Vnde existimare par est utramq; ociosam esse. Octauo præterea loco, characteres sunt aliquot dictioni duodecimæ a prima, & tertiæ ab vltima similes, iuxta quarum prima talis character est initio A, propè alteram rursus initio diuersus in hunc modum X, & apud tertiam huiusmodi alius S. Vnde colligi potest eos vanos & superfluos esse, nisi verba eadem non essent, nec idem ethimon, sed dissimilitudine, quæ est cum reliquis, in calce primæ dictionis nihil potest affirmari propter casuum inflixionem, quæ variatur. Ex vocalium insuper obseruatione coniicitur in septima dictione characterem, qui sequitur primum & alium, qui penultimus est, quod neuter vocalis esse videatur, ociosos esse, siquidem ambo geminatam sequuntur consonantem, quæ est vocalium natura, alioquin penultima figura potest videri esse liquida, characteres sunt F & I. In quarta enim dictione, quod proxime geminatam consonantem vtrinque figuræ apparet, quod vocales non videntur, iudicare planè est, primam quæ est B, superfluam esse: nam altera creditur esse liquida. Ex alijs

coniecturis colligi par eſt, has omnes figuras in toto ſcripto ocioſas eſſe. E H A X S F I B. Iis de medio ſublatis, ſcriptum perinde ac ſi character eſſet tantum permutatus interpretabitur.

Quomodo reliquis occultandi dolis huiuſmodi ſcripti ſit occurrendum. Cap. XXII.

VT diximus ſolent magnatum ſcribæ compendioſum ſcriptum ſit accommodare, vt perpaucæ toto ſcripto videantur, & verba quemadmodum in vna ſignificatione, ſis in alijs eædem figuræ diuerſis poteſtatibus functæ, ſibi pariter reſpondeant: huiuſmodi dolis ſic erit occurrendum. Si pauci videbuntur vniuerſo ſcripto characteres, eis frequentiſſimarum conſonantium & vocalium poteſtates aſcribantur, quibusve in ſcribendo minus carere poſſumus. Præterea ſi ambiguus erit ſenſus, literæ, quæ hanc ambiguitatem parere poſſunt, ſunt, I & E, A & O, B Q, P F, D C, & huiuſmodi reliquæ, quas plerunq; rarius & crebrius ſolere ſyllabis & dictionibus interuenire, ſuperius memorauimus, harum enim altera alterius vice fungi poteſt, vt infra patebit, exemplum. Scriptum ſit tale.

ΛƱ Δ⸸ΛΖΠꓘ⸸ᗡ ⸸ΛΖꓘΛΔ.

Nos ſi ſubſtitutis characteribus priorũ poteſtas aſſignabitur. dicet, ET QVERIMVS VERMES, at ſi Λi, ƱS, Zn, Πe, Δt, ꓘc, poteſtas aſſignetur, dicet, IS, QVI NECVT VINCIT, & multum diuerſa prodibit oratio, ſic & multæ poterunt eiſdem characteribus accommodari ſententiæ. Poterit autem vera cognoſci, vbi nullus literarum incongruus ordo, vel inordinata verborum compoſitio conſpicietur. Multi ſunt quoque doli, vt ſuperius recenſuimus, quos omittimus, cum facilius, quàm ſcribi poſſit ab huius diſciplinæ parum exercitatis poſſint interpretari. Nunc ad alia tranſeamus.

Ratio vſus tabularum ſimplici permutationis. Cap. XXIII.

SEQVENTIVM tabularum vſus ad interpretandum non parum affert adiumenti, ſiquidem dictiones, in quibus vocalium, & conſonantium variatur poſitio quæſiuimus, & ſicut dictum eſt ſuo loco in interpretando vtile eſſe verba primum ſeligere, quæ ex paucioribus literis conſtarent, quod illa inter rara numerentur; cuiuſmodi ſunt, quæ non pluribus, quàm quatuor literis conflantur, paucioribus tamen vel vna abſoluuntur, vt interpretandi initium à facilioribus ſumeretur, nam & verba proſequi, quæ plures habent literas, & mihi multo prolixius, & moleſtius fuiſſet, & interpreti fortaſſe parum vtile in iudicando. Difficile enim admodum fuiſſet ex multiplici verborum numero proprium verbum accommodari, quod ſi quis ex ſimilium occaſione hoc exiſtimet neceſſarium, poterit ad harum exemplum ſuas tabulas conficere: nam ſi tam proximis mox tabulis eiuſmodi verba recenſebimus, hoc præſtabitur ſimilium analogiæ cauſa, alioquin labor propè immenſus futurus fuiſſet dictiones omnes annumerare, & proinde opportunius lectorem ad dictionarium remittere. Primum itaque à ſingularitatis numero inchoabimus, mox ad pluralitatem ordine procedetur. Harum tabularum vſus, & dictionum occurſus non minus

nus proderit literarum aliquot poteſtatem ignoranti, quàm eas cognoſcenti: non diffiteor tamen conſonantium à vocalibus paratam habere diſcretionem, & priorem aliquam literarum notitiam præſtare, nam hoc modo in paucioribus eſſet ambiguitas, & proinde minus oporteret vagari, & conſequentium opinio præſentium notitia magis firmaretur, vt certius iudicium videri poſſet. Earum igitur vſus duplex erit modus, alter quem ſectabitur, qui conſonantium & vocalium cognitionem diſtinxerit, vel aliquam verbi figuram cognouerit, alter, quem ſectabitur, qui nullam harum qualemcumque notitiam haberet, ſed à facilitate conuenit inchoari. Si à conſonantibus igitur vocales diſcretæ ſint, & reſtet ſolam diſtinctam ſingulis characteribus poteſtatem aſſignare, verba ea quæruntur, quæ ſeruata locorum analogia vocales & conſonantes retineant, vt ſi in verbo quatuor literarum, prima & quarta figura conſonantes ſint, & duæ mediæ vocales, dictio eſſe poſſit, DEVS, in qua conſonantes & vocales ſecundum eadem analogiam concurrunt. In hac tamen proportione non ita facile poteſt verbi certitudo diffiniri, quod eiuſmodi plures poſſint conſonantes & vocales variari, quemadmodum in tabulis videbitur. Quare in ſimili analogia, vt minus laboris ſit, aliquot characterum ſingularem paratam habere notitiam oporteret, nam quo rarior, aut frequentior ea locorum proportio erit, per quæ vocales & conſonantes diſponuntur, eo certior, vel incertior erit quæſiti verbi coniectura, vnde ſi vocalium & conſonantium poſitio ſatis erit, vt eiuſmodi analogia, & ratio in vno tantum verbo reperiatur, dubitandi omnis occaſio tolletur, cum eius rationis proprietas vni tantum verbo conueniat, huiuſmodi erit, ſi in dictione quatuor literarum prima vocalis ſit, quia in eum modum vna tantum dictio reperitur VRBS, dubitatio vlterius non procedet, quoties itaque eiuſmodi verbum in ſcripto occurret, præſtabit illud eligi, ex quo certior conſonantium, & vocalium, etiam primo intuitu cognitio haberi poſſit. Quod ſi nulla vocalium, & conſonantium diſcretio procedet, poterit nihilominus fieri coniectura, licet ſic illæ diſponantur, vt in eum modum plura verba ſint, & proinde minor fuiſſet futura certitudo, hoc fiet ex ſimilium coniectura, veluti ſi in quatuor vnius dictionis literis prima & quarta eædem figuræ ſint, rurſus ſecunda & tertia ſimiles, vt prouenit in ESSE, ECCE, SVVS, & huiuſmodi alijs dictionibus, quæ inſigniores, & quarum numerus quinarium, vel ſenarium non excederet, tum enim ad dirimendam earum controuerſiam, frequentium, & minus frequentium literarum ratio vſum ſuppeditabit. Nos in his tabulis latini & vulgati ſermonis Itali dictiones tantum repoſuimus: nam idem in cæteris linguis præſtare & prolixitate nimis moleſtum fuiſſet, & parum neceſſarium: quod ſi occaſio poſtulauerit, vt idem fiat in Hiſpano, vel Gallico, aliove ſermone ad horum exemplar quiuis eius idiomatis verba poterit inuenire, eaq; in tabulis diſponere.

TABVLA PRIMA EX SOLIS VOCALIBVS CONSTITVTA.

à, è, i, ò.

ex conſonantibus ſolis non reperitur.

TABVLA SECVNDA EX DVABVS LITERIS CONSTITVTA.

Tranſpoſitio prima. prima & ſecunda vocalis.

ea „ ij
ei „ io
eo.

Tranſpoſitio

Tranſpoſitio ſecunda ex conſonantibus non reperitur.

Tranſpoſitio tertia.

Prima vocalis, ſecunda conſonans.

ab	en	„ id	oh	vt.
ac	es	il	os	
ad	et	in		
ah	ex	is		
„ al		it		
an				
at				

Tranſpoſitio quarta.

Prima conſonans, ſecunda vocalis.

„ da	de	„ li	do	„ fu
„ fa	„ fe	ni	„ lo	tu
„ la	„ le	si.	„ sò.	
„ ma	me			
„ ſa	ne			
	re			
	ſe			
	te			

TABVLA TERTIA EX TRIBVS LITERIS CONSTITVTA.

Tranſpoſitio prima trium vocalium.

aio	eia	„ tua	oua	„ uai
aue	eoo	iui	„ oue	uia
aui	eua		ouo	uie
auo	eue			„ uoi
				uua
				uue.

Tranſpoſitio ſecunda ex tribus conſonantibus non reperitur.

Tranſpoſitio tertia.

Prima & ſecunda voc. tertia conſ.

ais	eam	iam	uah
ait	eas	ijs	uim
aut	eat	ius	uir
	eis		uis
	eos		uix
	eum		uos
			uox.

Tranſp.

Traſpoſitio quarta conuerſa præcedentis.
Prima, & ſec. conſ. tertia vocalis.

„ fra	„ die	„ chi	pro
ſta	„ tre		ſto
„ tra	ſpe		

Traſ. quinta.
pri. voc. ſec. & ter. conſon.

abs	eſt
ars	
arx	
aſt	

Tranſ. ſexta.
prima, & ſec. conſonan. ter. voc.

• dai	• bei	cio	noe	cui
• fai	beo	dij	„ poi	dui
• gai	dea	dio		fui
• hai	dee	fio		„ hai
• lai	dei	„ mia		hui
• mai	deo	„ mie		hie
• rai	• lei	„ mio		qua
• ſai	mea	pia		quæ
	meæ	pie		qui
	mei	pij		quo
	meo	pio		ſua
	• neo	„ ria		ſuæ
	• rea	„ rie		ſui
	• ree	„ rij		ſuo
	rei	„ rio		tua
	• ſei	„ ſia		tuæ
	zen	„ ſij		tui
		„ zia		tuo
		„ zie		
		„ zij		
		„ zio		

Tranſp. ſe-

Tranſp. ſeptima.
prim. ter. voc. ſec. conſ.

” aco	edo	ibi	” oca	una
acu	edo.	ibo	” oda	uni
ago	egi	ida	odi	uno.
ala	ego	ima	” odo	
alæ	eme	” ime	ora	
” ali	emi	imo	oro	
alo	emo	ira	” oſa	
ama	” era	ire	” oſo	
” ame	ero	iri		
” ami		ita		
amo		ite		
ani				
ano				
ara				
” ari				
aro				
axe				
axi.				

Tranſp. octaua con. præced.
prima & ter. conſonan. ſecun. voc.

das	” deh	bis	bos	cum
dat	dem	cis	cor	cur
fac	des	cit	cos	duc
fas	det	dic	” con	dux
ſax	fel	hic	dos	fur
hac	ſex	his	hoc	lux
has	hæc	nil	hos	mus
his	hem	nix	mos	nux
hos	lex	ſic	non	pus
lac	mel	ſis	nos	ſub
mas	nex	ſit	nox	ſum
nam	per		ros	ſus.
pan	pes			
par	res			
pax	rex			
ſal	ſed			
ſat	ter			
tam				

TABVLA QVARTA.

Ex quatuor literis conſtituta.

Tranſp. prima, quatuor vocalium.

auia	ioue	ueie
	ioui	ueio
	iuuo	uiua
		uiue
		uiui
		uiuo
		uuea

Tranſp. ſecun. conuerſa præced. non reperitur.

Tranſp. tertia.

Tres primæ vocales, quarta conſonans.

aiax	eius	oues	uiam
auem	euam	ouis	uias
aues		ouem	uijs
auis			uuam
			uuas
			uuis.

Tranſp. quar. conu. præc. tres primæ conſonantes quarta vocalis non reperitur.

Tranſpoſitio quinta.

Duæ primæ vocales. tertia & quar. conſ.

præ	fleo	„ cria	fluo
„ ſtai	„ ſtea	ſcio	„ grue
		„ ſtia	grui

Tranſp. ſept.

pri. voc. reliquæ conſonantes.

„ baia	„ beue	„ cioè	boue	„ guai
„ baie	„ deue	dici	boui	queo
„ baio	„ deui	diua	„ coua	quia.
caio	leua	diuæ	„ coue	
caua	leuo	diui	„ doue	
caue	meio	diuo		
caui	„ neue	„ giua		
cauo	neui	„ giui		
„ daua	ſeui.	niue		
dauo		„ piua		
„ faua		„ riua		
faue				
faui				
„ haue				
laua				
maio				
naue				
naui				
nauo				
raia				
raie.				

Tranſp. nona.

Tranſp. nona.

pri.& vlt.voc. reliquæ conſonantes.

abba
abde
abdo
adde
addo
agna
agnæ
agni
agno
agri
agro
alba
albi
albo
alga
„ alla
„ alle
„ alli
„ allo
alma
alme
almi
almo
alta
alte
alti
alto
ambo
anna
anne
anno
ante
anſa
, apre
apri
apro
arca
arcæ
arci
, arco
arcu
argo
, arma
, armi
armo
, arpa
arra
aſto.

ecce
ægra
ægre
ægri
ægro
„ elle
„ ello
enſe
erga
„ erge
ergo
erra
„ erri
„ erro
„ erta
eſca
„ eſce
„ eſci
„ eſco
„ eſſa
eſte
eſti
eſto

igni
illa
ille
illi
illo
immo
indi
ipſa
ipſe
ipſi
iſta
iſte
iſti

offa
olla
ollæ
olli
, onda
, onde
, opra
orba
orbe
orbi
orbo
orca
orci
orco
, orma
, orme
, orna
, orni
orno
orſa
orta
orta
orte
orto
oſſa
, oſſe
oſſi
, oſſo
, otto

ulmo
ulta
urbe
urbi
, urla
, urli
, urlo
urna
urnæ
urſa
urſæ
urſi
urſo
uſſa
uſta

Tranſp. decima con.pr.
Prima & vltima conſ.reliqua vocales.

haud
laus.

beas
bees
beat
beet
deam
deas
deis
deos
deum
deus
meam
meas
meis
meos
meus
reor

dijs
fiat
fiet

boas

duas
duos
ſuam
ſuas
ſuis
ſuos
ſuus.

Tranſp. vndecima.
Pr. ſec. & quar. voc. ter. conſ.

, aita
audi
aula
aulæ
aura
auſa
aulo

iano
ioci
ioco
iuba
iulo
iuno
iure
iuro

uaca
uaco
, uada
uade
uadi
uado
uaga
uagæ
uagi
uago
uale
uana
uanæ
uani
uano
uaſe
, ueda
, uede
, uedi
, uedo
uela
uele
ueli
uelo
uena
uenæ
ueni
uera
ueræ

ueri
uero
ueto
uici
uidi
uile
uili
uina
uini
uino
uiri
uiro
uiru
uiſa
uiſo
uiſu
uita
uitæ
uiti
uito
uoca
uoco
uola
uole
uoli

Tranſp. duodecima.
Prima, ſec. & quart. conſ. ter. voc.

clam	fles	flos.
cras	ſpes	
flas	ſtet	
flat		
ſtas		
ſtat		

Tranſp. decimatertia. pri. ter. & quarta voc. ſec. conſ.

abeo	egeo	idea	obeo
abij	egui	ideo	obij
acui	æque	ineo	ocio
acuo	equi		ocia
adeò	equo		ocij
alia	eruo		odio
alij	exeo		olea
alio	exui		olei
apio			oleo.
aqua			
aquæ			
area			
areæ			
areo			
arui			
aruo			
aſia.			

Tranſp. decimaquar-

Tranſpoſitio decimaquarta c.præced.
Prima, tertia, quar. conſ. ſecun. voc.

dans	dent	hinc	fons	hunc
dant	mens		mons	tunc
hanc			poſt	
mars				
pars				

Tranſp. decimaquinta.
pri. & ter. voc. ſec. conſon.

abel	edas	ibam	opes	uras
abis	edes	ibas		ures
acus	edet	ibat		uris.
alam	edax	ibis		
alas	epar	ibit		
ales		idem		
alis		iram		
alat		irim		
alet		iras		
amem		item		
amen		itis		
ames				
amet				
amer				
amor				
amas				
amat				
ames				
apes				
aras				
ares				

Tranſp. ſextadecima, & vltima conu. præc.
prima, & ter. conſonan. ſec. voc.

Quia multas in ſe retinet tranſpoſitiones facilioris intelligentiæ gratia in plures partiemur.

Conſonantes & vocales ſemiuocales.

papa	bene	bibi	momo	ſuoo
rara	,bere	bini	toto	luco
,bara	deme	cibi	bolo	lutu
,cada	fece	diti	bono	luxu.
cama	fede	fidi	colo	
caſa	,fele	fili	cono	
dama	ferè	fini	dolo	
,darà	geme	,lidi	domo	
data	,lece	miſi	dono	
faba	lene	niſi	foco	
fama	mele	ridi	foro	
fata	nece	riſi	homo	
gaza	,pece	tibi	,lodo	
lata	pene	uidi	loro	
laua			loto	
laxa			modo	

maga

maga
mala
nata
pala
,para
rapa
rara
rata
,ſala
ſana
ſata
, tana

, pere
pete
, reſe
rete
ſæpe
ſere
tedæ
telæ
teme
tene

moto
nodo
nolo
noto
,poco
polo
pomo
pono
poro
roco
rodo
rogo
roto
, ſodo
ſono
tono

Conſonantes ſimiles con. præced.

pape
rare
rari
raro

ceci
ceco
dedi

bibo
dido

coce
nono
tota
toti
toto

bubo
rure
ruri
tuta
tute
tuti
tuto.

Diſſimiles omnes.

baſe
baſi
cado
cane
cano
, capi
, capo
cara
caræ
cari
caro
cato
dabo
, dame
date
fagi
fago
fame
, fate
, fati

cela
cæli
cælo
cæno
cæpi
cæra
demi
dena
fera
heri
hero
, meco
, mela
, melo
, meni
, meno
nemo
nero
, pela
, peli

bima
, cima
, cime
cito
, dica
, dice
dici
dico
dira
diræ
diri
fico
fida
fide
fila
, file
fimo
fine
fina
, fino

bona
coce
, coda
, core
, cori
, coſa
, coſi
cote
coxa
doli
domi
domo
, doue
, doſa
, dota
dote
, foce
, fora
, goda
, gode

, buco
cubo
cudo
curo
duco
dumo
fuco
fugo
fumo
fune
fure
furo
fuſe
fuſi
gula
humi
humo
luca
luce
ludi

labe
lati
lato
laxe
laxi
magi
mago
mali
malo
, mani
, mano
naſi
naſo
nato
pace
paci
pali
palo
, paue
, pate
pati
, pato
rado
rami
ranæ
rapa
rape
raræ
, rari
, raro
ſale
ſali
ſalo
ſanè
ſani
ſano
tace
, taci

, pelo
, reca
, reco
remi
remo
, teco
, tede
, tela
teli
telo
, temi.

libo
lima
limæ
limo
nido
nolo
nito
pica
pico
pila
pino
pira
rigo
rima
rimæ
, rimo
, riſa
, riſe
, rido
ſimæ
ſimo
ſine

, gola
hora
horæ
loca
loci
, loda
, lode
, lodi
lora
lota
mola
molæ
mora
mori
, noce
, noci
, node
nodi
nola
noli
, noma
, nome
, nomi
nota
notæ
noti
noto.
, poca
poli
poma
pomi
rode
roma
roſa
roſæ
, ſceſe
rotæ
, ſoda
ſola
ſoli
ſole
, ſoma
, ſome
ſona
zona.

ludo
, lume
, lumi
luna
lupa
lupo
mali
mulo
mura
mure
muri
muta
mute
muto
nubo
nuto
pura
puræ
puri
puro
puta
puto
rubi
rubo
rude
ruga
ſuda
ſude
ſudi
ſudo
tuba
tubæ
tubo

Ratio & vſus tabularum continuati ſcripti, in quo characterum figuræ permutantur. Cap. XXIIII.

ERAT in animo ad hanc rem ſex literarum, quæ varijs modis tranſponi poſſent, in tabulis nexum proponere, quod is numerus potiſſimus videbatur, nam plures literas eodem modo colligere nimis moleſtum erat, vt ſolum hoc opus vel in magnum volumen excreſceret, pauciores verò parum fœcundum. Verùm hoc etiam viſum eſt ſatis laborioſum, & parum neceſſarium: nam ad ſimilium figurarum rationem multis modis poterat ſubſequi characterum nexus, vnde labor futurus fuiſſet parũ vtilis inter tot literarum combinationes, quæ ſecundum ſimilium analogiam in ſpatijs pari modo de vera iudicare procederent, quare conſilium hoc ſatius prætermittendum duxi, quàm rem nimis moleſtam aggredi, alioquin parum vtilem, in cuius rei loco binarum dictionum tabulas proponimus, vbi modo ex duarum ſimilium figurarum poſitione altera prius verbum terminat, altera ſubſequentis initio ponitur: modo inter trium ſequelam diuiſio, vel poſt primam, vel poſt ſecundam cadit. Idem ſeruabitur & in quatuor ſimilium concurſu, vt modo poſt primam, modo poſt ſecundam incidat partitio. Eas tabulas ritè & ſuo ordine diſtinximus, vt facile vtique obuiam fiat, quæ quoque loco verborum partitio quærenda ſit, vt lector facilius intelligat. Ad hoc viſum eſt eadem ratione tabulas eorum verborum adiicere his, quæ inſigniora viderentur, quod plures ſimiles, & uarias figuras pluribus in locis, modo bis, modo ter remaneant: quarum aliæ ſtatim ſuccedunt, aliæ verò interpoſitis alijs procedunt, quæ omnia, & ſi cui minus vtilia poterunt videri, quod vel rem ſic ſubſequi neceſſarium non ſit, & ſæpius aliter contingat, & inter plura eodem modo ſe habentia indicatu difficillimum ſit, quod potiſſimum debeat eligi, quia tamen ea obſeruatio ad rem pertinere viſa eſt, prætermittendam non duxi: nam ea, quæ hoc modo incerta ſe habent, conſequentium regularum indicio poterunt confirmari, vt inter plura tollatur ambiguitas.

Vocales ſolæ, quæ principio vnius, & fine alterius dictionis eſſe poſſunt.

anima atque
ille etiam
dei iouis
ego omnis
tu vides

Conſonantes ſolæ, quæ in fine vnius & principio alterius eſſe poſſunt.

hoc caput.
nil licet
num manus
non negat
amor rogat

illud dabit.
nos ſapientes
et tenet
ah habet

Cum ſimiles tres uocales erunt, & diuiſio cadit apud ſecundam.

aucupij iudico
iudicij iaceo
alij iuno
eoo omne

Si apud primum.

tibi iiſdem

Si quatuor vocales in medio.

Tiberij ij
eoo oone

Si quatuor apud primam.

tu uuula.

Tabula notabilium dictionum, in quibus ſecundæ, tertiæ, quintæ & ſextæ duplicaitur.

„ abbaſſarſi	aſſicco	, affatto	immitto	immiſſum
, abbattimento	aſſicceſco	, effetto	, afferro	accurro
accommodo	attollo	, effettuato	, alletto	oſtella
aſſeſſor	accurro	, erraſſe	appello	efferamenta

Tabula dictionum in quibus ſecun. & ter. duplicatur, etiam conſonante ſequenti.

, abbracciamento		aggrauo	approbus	offleo
, abbracciare	affleo	aggredior	attribuo	offringo
, abbreuiare	afflo	aggrego	, ebbro	offriſco
acclino	afflictus	applaudo	eccleſia	oppleo
accliuis	affluo	a pplico	efflagito	opploro
accludo	affrico	approprio	effleo	opprimo
accreſco	agglomero	apprimè	effloreo	opprobrium.
accredo	agglutino		effrænus	

Si ſeptem conſonantes, & apud ſecundam ceciderit diuiſio.

vrbs phthiſis
ſtirps phthongus

Si ſex conſonantes, & apud tertiam ceciderit diuiſio.

amant phthiſim habent phthongum.

Si in medio

vrbs ſtrabonis. ſtirps ſtructuræ.

Si quinque conſonantes, & apud primam.

et phthiſis. amant ſtrabones
nec phthongus diligunt ſtructuras

Si apud tertiam.

vrbs ſtudij ſtirps brachij.

Duplices conſonantes cum duplicibus vocalibus ſequentibus,

alluuio, alluuies, annuus, ſic & ſimul dict. reperiri poterunt.

FINIS LIBRI TERTII.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER QVARTVS.

PROOEMIVM.

HActenus de ſimplici ſcribendi ratione in permutatis characteribus, eiuſq; formis dictum eſt, nunc ad alios ſcribendi modos ſuccedamus: in quibus figurarum poteſtas mutatur. Poteſtatis functio multiplex eſſe poteſt, & ea ſimul poſita diuerſiſſimam obſcurandi ſcripti perplexitatem efficit, vnde tàm multa, diuerſaq; eſſe poſſunt genera, quàm varia excogitantium in omni tempore ingenia. In hoc ſcribendi genere character vnus omnium literarum poteſtatem recipere poteſt, vt primum A fuerit, paulo poſt B C D, & vſque ad X recipere poteſt poteſtatem.

De circulari ſcripto cuiuſmodi illud ſit, & quæ inſtrumenti deſcriptio, quo in ſcribendo vti debemus. Cap. I.

EXPOSITIS ſimplicibus furtiuarum notarum formis, quantum ſatis eſſe viſum eſt, nunc aliam ſcribendi rationem, vt ad Rotæ ordinem ſcriptum diſponatur, proximum eſt attingam. Hunc ſcribendi modum huius artis periti, propterea quod ad Rotæ diſpoſitionem componatur, circularem nominant, ſiquidem diſpoſitis ad Rotam characteribus circularis charta ad literarum indicium rotatur. Primum igitur antequam huius inſtrumenti proſequamur officium, quæ ad eius conſtructionem pertinent, præſcribere operæprecium videtur. Diligens itaque artifex eiuſmodi Rotam conſtructurus, tabulas quærat cupreas, vel aurichalceas, vtra-

que enim materia facile ductilis ſit, & alia quauis magis idonea, nam ſi ex ferro confectæ ſint, ob ſuam duriciem aduerſus malleum contumaces minime pertractari poterunt, ſi ex plumbo, vel ſtanno contactu manus defœdabunt, diuturnitatem præterea non habebunt, & facilè atterentur, ſi ex papyro leuiſſimæ cuiq; iniuriæ maximè erunt obnoxiæ, quauis præterea aeris permutatione facile exacta forma commutabitur, quæ illis in primis eſt neceſſaria. Hæc de inſtrumenti materia ſatis: nunc qualis forma eſſe debeat ſupereſt indicemus. Ex hac igitur materia duæ laminæ diligenter complanatæ, & exequatæ comparentur, in cuius medio circini pes infigatur, vagusq; alter circumagendo rotundam lineam quæſita futuri inſtrumenti amplitudine deſcribat, mox circino contracto, adhærente eidem puncto pede, alius circulus deſcribatur, qui tantum à primo diſtet, quantum ſatis fore in ſcribendis numerorum characteribus videbitur. Rurſus contracto circino ex eodem centro alia circumagatur linea, tanto interuallo à ſuperiori diſtans, quantum capiendis noſtrorum elementorum characteribus ſatis eſſe cenſebitur: mox eodem circini hiatu, mediæ alterius laminæ puncto, altero circini pede infixo eiuſdem quantitatis circulus deſcribatur, ſub hoc deinde alter, aſtricto circino aliquanto, minor delineetur, vt circulari ſpatio, quod intra lineam eſt, characteres aptè accommodentur. Hoc facto laminæ partes, quæ circularem lineam excedunt, vndiq; exactiſſime in orbicularem formam recidantur, exigua parte relicta, quæ denti indici aſſimiletur. In hanc formam minori parata lamina, intra primam contracto vtriuſq; puncto includatur, tenuiſſimo deinde terebello earum puncta perforentur, tum axis eiuſdem materiæ pertrāſeat, quo minor lamina ad maioris circularem lineam æquali vndique ſpatio coarctetur, vt parua Rota verſatilis huc illuc circumagatur, & alueo maioris laminæ firmiter inhæreat, ne facile egrediatur, vt ſi circumuolueris, anguſtè potius, quàm largo hiatu ſponte moueatur. Hoc facto vniuerſum vtriuſque circuli ambitum in quatuor æquas partes partiemur, & applicata bis ibi regula, rectas lineas ad diametrum, quæ omnes circulos pertranſeant, protrahemus. Verum vt experiamur an circuli recta facta ſit partitio, lineæ ſi ſe in puncto laminæ interſecabunt, minime erratum fuiſſe admonebunt, ſingulæ deinde quartæ quinas in partes æquales diſſecentur, & puncto applicata regula per omnes circulationes ducantur lineæ, ita vt vniuerſus Rotæ vtriuſq; ambitus in viginti partes exactiſſime diſſecetur, & circumuoluta inferior Rota per omnes lineas adamuſſim priori reſpondeat, vt nihil eius lineæ à ſuperioribus diſtent: alioquin opera fruſtrabitur. Hoc peracto, ſingulis primæ intercapedinis areis ſingulas numerorum notas ab vno ad viginti progrediendo, & vndelibet inchoando collocabimus, poſtmodum inferiori circulo, qui primis aeris eſt proximus, noſtræ ſic ſupponantur literæ ſeruato ordine, vt ſua cuique numero reddatur litera, in eum modum vt A ſingularitatis notæ ſubiiciatur, B duplicitatis, & huiuſmodi reliquæ, exempta X litera, tum quia raro nobis eſt vſui, tum etiam quia, vt Quintilianus ait, ea carere potuimus, ſi non quæſiſſemus, nam ſi eius vſus interdum acciderit, pro ea C & S vti poterimus, in quarum locum, authore Auguſto, eius vſus ſucceſſit. Antiquitus enim pro ALEXANDER, ALECSANDER ſcribebatur, nos autem id propterea fecimus, vt facilius ambitum partiremur, parum autem, vel nihil refert, viginti ne, an vna, vel duæ & viginti ſint. Mox per inferiorem Rotam ignoti characteres aſſignatis areis, vt libuerit diſtribuentur, ſiquidem propter Rotæ volubilitatem nihil intereſt characterem hunc ignotum huic literæ potius, quàm illi ſupponamus. Hoc tamen animaduerſione dignum eſt, vt tales notæ nuſquam omnino diuerſam figuram, ſed ferè eandem vbique præſeferant: huiuſmodi erit, ſi characteres habentes hiatum ex vna parte Rotæ non apponantur, hiatus enim, qui modo ſurſum, aſcendit, mox deuoluta Rota, vel deorſum ad latus inclinabitur. Poſtremo vbilibet in inferiori Rota ſurrectus denticulus, vti monuimus aptabitur, vel inciſio, vel tenuis punctus, vel index quoquomodo aliter deſignabitur, qui initium demonſtret, vt rectæ, vel falſæ ſcripturæ index futurus ſit. Poteris etiam, ſi mauis, ex aduerſo ignotos cha-

racteres

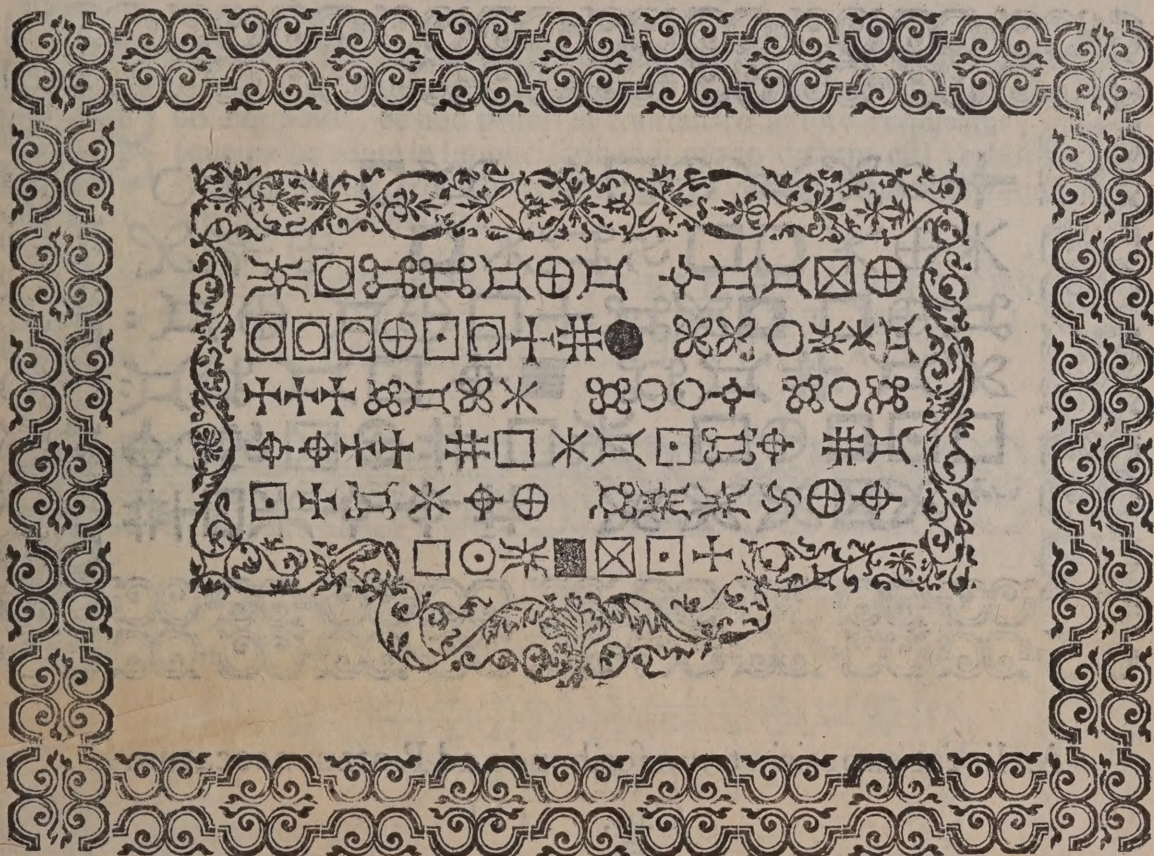
racteres in immobili Rota, noſtras verò literas in mobili collocare; quamuis res, quemadmodũ fecimus, præſtare videatur, firmata enim noſtrarũ literarum Rota, vbi quæq; litera ſit, facilius notarius intelliget, & ſcriptum citius abſoluet, alioquin oculos circumducendo magis in quærendis elementis elaborabit, tametſi id etiam minimum intereſſe videatur. Huic deinde inſtrumento vbilibet manubrium ſupponetur, quo manibus illud aptè capi, teneriq; poſſit, & abſolutum erit inſtrumentum. Id tamen meminiſſe debes, quod duo inſtrumenta eodem modo compoſita, & fabrefacta eſſe oportet: alterum enim rei conſcio, & peregrè eunti relinquetur, alterum domi continebitur. Hactenus de inſtrumenti conſtructione, nunc, vt res melius cognoſcatur, & operis facilior in ære, vel ferro fiat imitatio: in pictura rem commodè exprimemus.

Qua ratione ad ſcribendum inſtrumento vti poſſimus. Cap. II.

ARTIFICEM ſuperius Rotæ compoſitionem admonuimus, ſequitur nunc, vt quomodo vti conueniat, aptè indicemus. In primis itaque ſcriptum breuiter, quod ſententiam contineat ob oculos ponatur, mox Rotæ denticulus ſub A litera, vel qualibet conſtituatur, modo id abſenti innoteſcat, litera deinde neceſſaria per Rotæ ambitum requiratur, & inuenta, characterem, quo vti debeat, ſuppoſitum indicabit, tum illum ſcriptor in tabellam ſuam referat. Aliam deinde literarum quæſiturus, Rotam à loco amoueat, vt ſpatium tantum vnum pertranſeat, & pari ratione ſuppoſitum characterem in eius locum accipiat, eumq; in charta reponat, ſic & pro tertia litera tertio Rotam à loco in proximam aream conuertat, hic ſemper ordo ſeruetur, donec totum ſcriptum abſoluatur. Verum animaduertendum eſt, ne in Rotæ reuolutione ſpatium aliquod prætereatur, vt à primo ad tertium, vel mox ad quintum veniatur, ſic enim & qui ſcribit, & qui nuncium accepturus eſt, facile decipietur. Vt verò abſens ſcriptum poſſit interpretari, indice Rotæ A ſuppoſito, vel alteri literæ, vnde notarius initium ſumpſerit, & debitis inde tranſitis ſpatijs, pro quolibet litera e characteris inuenti regione epiſtolam aucupabitur. Nec prætereundum eſt, in læuum non minus, quàm in dextrum Rotam poſſe circumferri, modo de ordine abſens certior factus ſit: ſed ſi noſtræ elementorum figuræ in mobili Rota diſpoſitæ ſint, & ea in dextrum moueatur, idem erit ac ſi immobili eſſent, & illa retrograderetur. Sciendum tamen eſt, qui tali inſtrumento vſurus ſit, eum poſſe more ſuo bina pertranſire ſpatia, terna enim ſi libuerit, nunc ante, nunc retro circumferendo Rotam, modo idem ſemper ordo ſeruetur, vt trepidationis motum octauæ ſphæræ imitari videatur. Iſthæc & ſi videantur minimi, vtpote nullius eſſe momenti, tamen quia poſſunt diſcentis animum ambiguitate remorari, placuit exemplum tradere.

HOSTIVM COPIE DEFICIVNT, TV ENIM HILARIS ESTO, IAM ABDE TIMOREM, ET ARMATO MILITE IRRVITO.

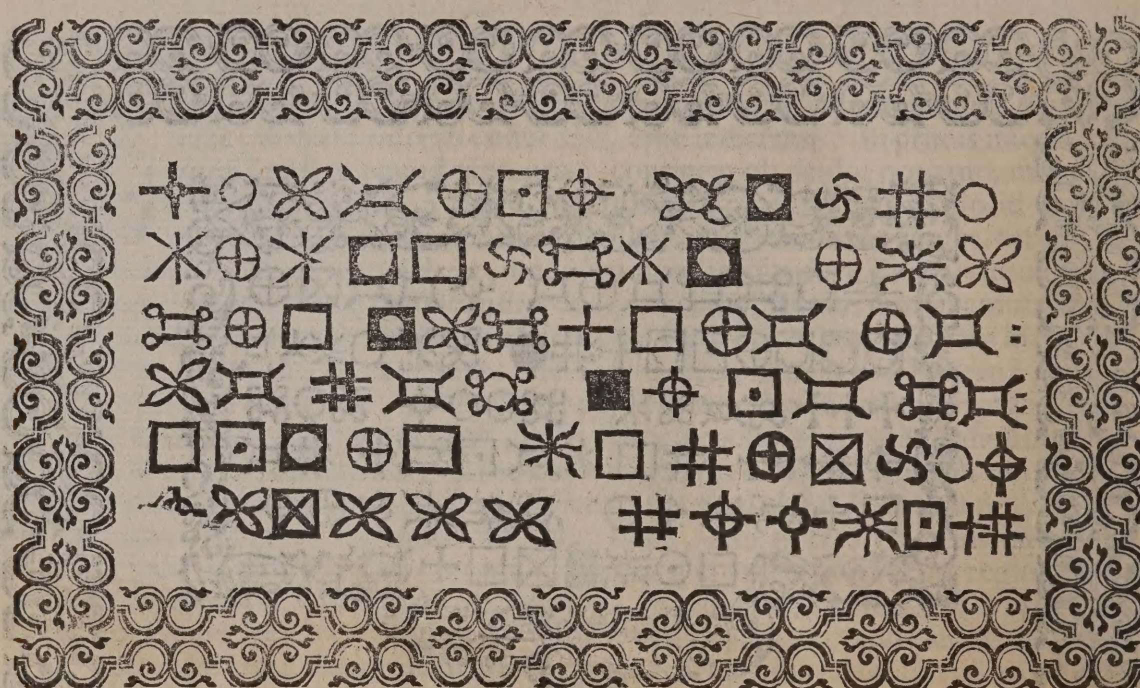
Quomodo eodem inſtrumento ſcriptum claue claudere poſſimus. Cap. III.

POTERIMVS etiam facillime cum Rota ſcribere, vt ſcriptum ſub claue claudatur, vt ignota claue, de ſcripto, & ſi Rota agnita ſit, deſperetur: hoc modo vtique fiet. Exponatur ſcriptum, ac ſub ſcripto clauis literæ ſeriatim diſponantur, vt altera alteri ſcripti ſuppoſita ſit, & ſi ſcriptum longius erit, clauem reiterare ne pigeat, ſiue clauis vna dictio, ſine plures, aut aliqui verſiculi fuerint. Mox ſuppoſito digito claui Rotæ, quære in Rotæ ambitu ſcripti literam, ac inferius annotabimus è regione characterem Rotæ deſcriptum, idem demum de altero, & de tertio faciendum, vſque donec iam ſcriptum abſoluatur. Superius adductum ſcriptum iterum adducemus, atque ſub eo clauis characteres annotabimus, eritq;. ORA PRO NOBIS SANCTA DEI GENITRIS: diximus GENITRIS, quia X Rota caret.

H O S T I V M C O P I E D E F I C I V N T, T V E-
o r a p r o n o b i s ſ a n c t a d e i g e n i-

N I M H I L A R I S E S T O, I A M A B D E T I-
t r i s o r a p r o n o b i s ſ a n c t a d e-

MOREM ET ARMATO MILITE IRRVITO
i g e n i t r i s o r a p r o n o b i s ſ a n c t a

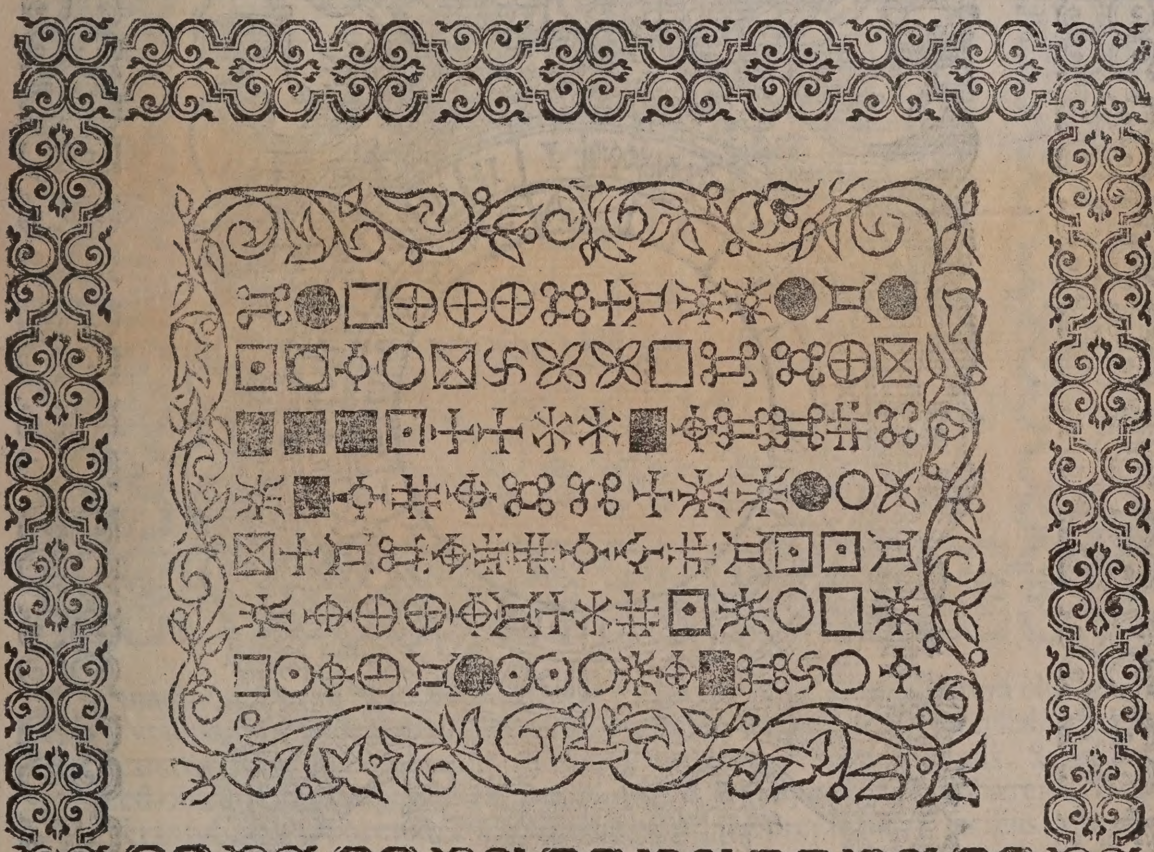
An liceat experiri vtrum ſcribendo ad Rotam peccatum ſit. Cap. IIII.

CAETERVM non parui momenti eſſe exiſtimo, nec cognitu indignum, rationem tradere, qua cognoſci poſſit, an in ſcribendo erratum ſit, poſſet enim euenire, vt Rotæ circulatione, vel ſpatium aliquod prætereatur, vel repetatur, vnde in errorem deueniri neceſſe eſt, vt non modo is, qui nuncium excipiat, ſed etiam qui ſcripſit, quid ſibi ſcriptum velit, non ſatis intelligat, quare vt ei rei obuietur, opportunum erit ſcire, quo pacto recte ſcripturo conſulendum ſit, dum in ambiguo eſt, rectè ne, an perperam ſcriptum fuerit exaratum. Res eadem apud Arithmeticos nouenario, & ſeptenario numero in multiplicando, & partiendo experitur, vt ſi error commiſſus ſit, eo modo palàm fiat. Ratio talis erit. Characteres omnes, qui vniuerſo in ſcripto erunt poſiti, computabuntur, tum à toto numero (ſi Rota viginti areas contineat) vicena toties ſubtrahentur, quoties in illo comprehenſa ſint, tum ſi minor numerus ſupererit, is in Rota quæratur, ad quem ſi index minoris Rotæ conuerſus ſit, nihil peccatum eſſe admonebimur: alioquin eius indicio facilè lapſus deprehendetur, niſi bis, aut pluries erratum ſit, & quantum de numero prius ſubtractum eſt, tantum poſtea ſuperaddetur, vt vnius numeri defectus, alterius ſuperfluitate penſetur. Res exemplo clarior fiet: ſi in toto ſcripto numerati characteres ad ternarium, & ſeptuagenarium numerum perueniunt, ex hoc numero vicenis ter ſubtractis, quoties continentur, treſdecim ſuperſunt, hic numerus in Rota requiratur, ſi ibi conſtiterit index, nihil peccatum eſſe eius indicio demonſtrabitur, quare videndum erit, ne interior Rota inde moueatur, vbi cum ſcriptum abſolueretur, conſtiterat.

De dolis & fallacijs, quibus eiuſmodi ſcriptum Rotæ indicio indiſſolubile fieri poſſit. Cap. V.

SED videamus nunc ecquid ſcriptum inuolucris, quemadmodum ſuperius de alio ſimplici occultè ſcribendi modo dictum eſt, occultari, inuoluiq; poſſit, & hoc primo in continuato ſcripto requiratur, nam ſi (quemadmodum in ſimplici ſcribendi modo dictum eſt) verborum nexus continuetur, ſenſus interpretem circa verborum fines, & initia remorabitur. Exemplum erit huiuſmodi.

QVAESTVS HOSTIS MAGNVS EST, ET QVAESTVS NOSTER NON MINOR EST, ISTI PLORANT, NOSTRI NON RIDENT, QVID FACIENDVM EST NVNCIATO.

Secundo in vacuis, adiectitijs, & ocioſis literis quæramus. Duplici ergo ratione hoc ſcribendi modo vti poſſumus. Poſſunt enim adiecticij, & ocioſi characteres, vel Rotæ limbo præter neceſſarium numerum noſtrarum literarum accommodari, vt ea reuoluta illi pro vtilibus admittantur, vel aliter extra Rotam annotari, vtriuſq; vſus ratio ad ſcribendum diuerſa eſt; quare primum poſt huius inſtrumenti diſcrimen, quo-

modo ijs in Rota diſpoſitis, poſtmodum qua ratione aliter vti conueniat, docebimus. Compoſita itaque inſtrumenti forma, qualem ſupra fore deſcripſimus, tot ſuperfluas in inferiori Rota ſtatuemus areas, quot præter neceſſarias ſcripto notas adiicere velimus, vt ſi octo futuræ ſint, cum noſtrarum literarum bis decem characteribus ſpacia ſint, erunt octo & viginti, tanto in ſuperiori Rota relicto interuallo, in quo nihil ſit, quantum inutilibus notarum ſpatijs, inferioris reſpondeat, in ea tum totidem deſignati characteres ſpatia implebunt. Poterit id ex aduerſo fieri, vt latini characteres inferius, & ignoti ſuperius deſignentur, ſeruato tamen ordine, qui dictus eſt.

Huius artificij tabula expressa est, & qui vsus fuerit interpretem rei minimè conscium præter characterum obscuritatem, superfluis notarum figuris ambiguum remorabitur, vt facilius sit credere, nullo pacto, quod scriptum sit intellecturum, quàm aliqua ratione id ipsum posse percipere, eius rei formam exemplo clarius indicabimus.

HOSTIVM COPIAE DEFICIVNT, TV ENIM HILARIS ESTO, IAM ABDE TIMOREM, ET ARMATO MILITE IRRVITO.

Quemadmodum vno modo hac ratione vti deceat indicauimus, altera eius vsus ratio est, vt superflui eiusdem characteres non aliter in scripto literis & syllabis passim interserantur, quàm in simplicissimo scribendi modo superius monuimus. Sciendum itaque est obscuritatem augeri, si tales notæ iisdem figuris, quæ aliter cohærere debuerant inserantur, ex earum enim cohærentia scripti interpretationem facilius nanciscimur, præterea si alibi disponantur, Rotæ reuolutione inhibebitur, quo minus, quod scriptum sit intelligatur, dum interpres ociosæ literæ potestatem frustra conatur aptare. Huc accedit, quod in eadem characteris figura permutata potestate, & è conuerso, neque consonantium, neque vocalium certa cognitio potest obseruari, ita vt si idem verbum repetendum sit, diuersis characteribus exprimatur, eaq; ratione multo laboriosius, quàm in simplici scribendi modo fiebat, ociosorum characterum cognitionem quisq; aucupetur. His de causis difficilius in hac ociosorum characterum positione interpreti scriptum efficietur, ociosæ literæ tales erunt. I S H R A V C.

QVAESTVS HOSTIS MAGNVS EST, ET QVAESTVS NOSTER NON MINOR EST, HI PLORANT, ET HI NON RIDENT, QVID FACIENDVM EST NVNCIATO.

Nec ab re erit in Rotæ reuolutione ſpatia inæqualia pertranſire, vt ſi modo in vno charactere ad ſecundum tranſitum ſit, in alio mox ad tertium, vel quartum, inde ex arbitrio tranſeatur, poterit etiam ſi libuerit, modo à ſiniſtro latere in dextrum, modo à dextro in ſiniſtrum tranſitus variari, eadem ratione in omnibus characteribus in Rota quærendis eſſe poterit, modo artificium abſenti amico palam fiat. Hæc vt ſuo loco videbimus, ſolerti interpretum cura facile inueſtigabuntur. Sed huiuſmodi ſcripti alia ratio, quæ Oedipo, vel Apolline potius, quàm homine interprete indigebit: nec indecorum erit, tam ingenioſum inuentum obſcuriori velamento obducere. Artificium tale erit. Noſtrum alphabetum in Rota diſponatur alio tamen, vt libuerit, ordine, quàm vt communis vſus induxit, vt ab alia quauis litera pro prima ordinis initium ſeruatur, & in aliam, quàm quæ in noſtro alphabeto extrema eſt alphabetum deſinat, & de cætero prorſus literarum diſpoſitio inuertatur, ordo erit huiuſmodi. D F S G B T C M H R L P N R Q O A I E V. Ordo enim literarum talis ſcripti interpretandi in hoc libro dicetur, ibi modum præſtabit, quo ſublato omnino neceſſe eſt ſenſus perplexitas indiſſolubilis fiat. Huius Rotæ forma tali ſchœmate proponetur.

Eodem Rotæ artificio, quomodo aliter literis per tabulam expanſis vti poſſimus. Cap. VI.

OMITTI poterat hoc planè, ſed ne quid præteritum videri poſſit, non reticebo. Poteſt igitur Rotæ artificio (ſi ſphærico inſtrumento vti non libuerit) in planam tabulam referri, quæ tabula præter obſcuritates, quas Rota ingerebat, multiplices & perplexiores nobis ſcribendi modos importabit. Siquidem viginti characteres, qui noſtris literis ſuppoſiti, volubilis ibi Rotæ limbum circumibant, hic omnes deorſum ducti, à latere noſtris literis adhærentes conſpicientur, quæ rurſus ibi literæ ſub numeris ſuo ordine procedebant, hic & in tabulæ fronte pariter ſuppoſitis numeris in læuum tranſuerſæ, & à latere characteribus adhærentes deorſum ductæ protenduntur, quo fit, vt tabula fiat, quæ noſtrarum literarum modo à prima, modo à ſecunda, modo à tertia ſumpto initio, & de reliquis eodem modo, numerum à fronte & à latere pro verſuum ordine oſtentet, & literarum ordo in ſuis ſpatijs ſeruetur. Tabulæ huius forma ſic erit.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z
b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a
c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b
d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c
e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d
f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	z
g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f
h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g
i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h
l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i
m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l
n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m
o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n
p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o
q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p
r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q
ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r
t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ
u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t
z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u

Huius

Huius ſchematis vſus talis erit initio prima litera ſcripti ſingularitatis numero ſubiecta perquiretur character, deinde, qui illi è regione erit adnotabitur, mox altera in ordine ſub duplicitatis numero coniuncta inquiretur, & pro ea pariter character è regione poſitus ſumetur, ſic & in tertia verborum litera, & in reliquis fiet, quæſito charactere oppoſito in tabula eiuſdem ordinis, ſic quartas pro quarta, donec pro vigeſima litera ſcripti pariter ad vigeſimum, & nouiſſimum ordinem ventum ſit, mox ad eundem ordinem numerorum redditus, & eoq; modo animi ſenſa non aliter, quàm ſi Rotæ artificio ſcriptum ſit, reponetur, tum amicus interpres eundem ordinem, quem diximus, in ſcribendo ſeruabit.

De Orbiculari ſimplici ſcripto, & rationes quibus deprehendi poſſit. Cap. VII.

EXPOSITIS rationibus, quibus Rota ſcribendum ſit, proximum eſt, vt ſeriem proſequamur in ſcripto quod orbiculariter dicitur, quia ad Rotam componitur præſtare, quapropter quemadmodum ſuperioris generis ſunt formæ primum de ſimplici, vnde & reliqua emanant, dicendum videtur. Sed ſcripti primum, quomodo deprehendantur rationes & coniecturæ, opportunum erit iudicare. Primam itaque coniecturam dabit plurium ſimilium characterum ſe inuicem ſequentium concurſus, tum principio, tum in fine, tum in medijs dictionibus, quod orthographia non patitur, nam neque à geminatus conſonantibus inchoari, nec in eaſdem geminatas cadere, nec plures duabus medias habere verbũ aliquod contingit, porrò trium vocalium initium in verbo tantum VVVLA reperitur. Cæterum inchoari, mediari, & finiri etiam à duabus tantum euenit, alioquin plurium concurſum ex Rotæ reuolutione, & exinde poteſtate permutata prouenire conſentaneum eſt exiſtimare. Huius rei pariter argumentum dabit plurima modo in vno verſu figurarum repetitio, modo earundem rariſſimus occurſus, vt vix interdum ad tertium, vel ad quartum verſum ſemel repetantur. Solet enim ad coniecturam accedere finalium characterum numerus ſi plures ſint, quàm ratio permittat, quæ omnia nuſquam in alio ſcripti genere ſolent euenire.

Quo modo

Quomodo hoc ſcripti genus interpretetur. Cap. VIII.

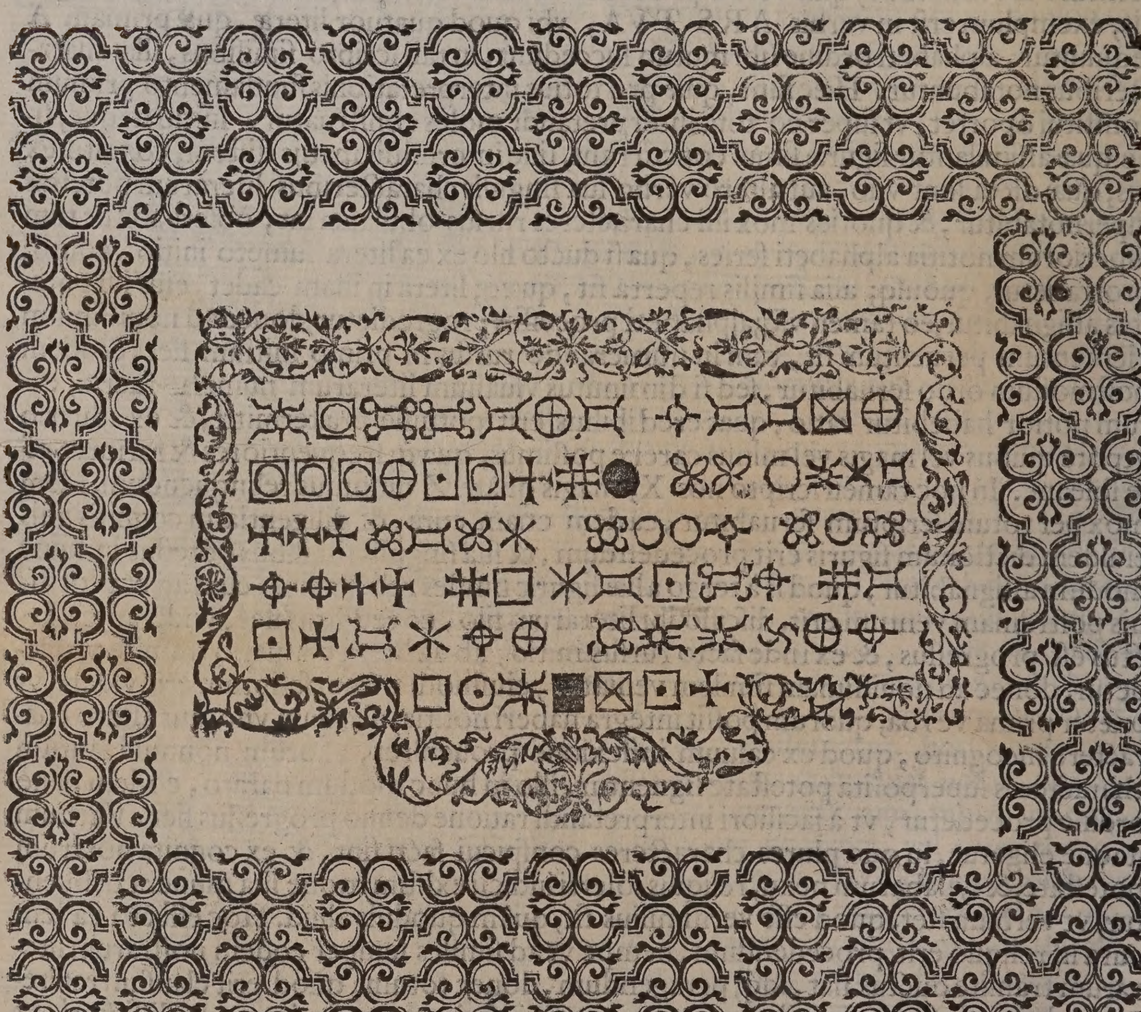
HVIVSMODI coniecturis ſcripti genus aſſecuti, ſequitur characterum poteſtatem aucupemur. Porrò hoc ſcribendi genus, quia multo difficilius, quàm ſuperius videtur, multo enim cautiorem, & ſagaciorem interpretem expoſcit, nihil enim hic, ex his, quæ ibi obſeruari expediebat poterit adiuuare: ſed longè aliæ quæruntur rationes, & multum diuerſa eſt via interpretandi. Non enim hic prius vocales & conſonantes ex repetitione proderit diſcernere, non ex conſonantium geminatione comitantium vocalium notitiam confirmare, vel liquidarum ſequelam deprehendere, non ex initijs, & finibus, & verborum interpoſitionibus conſonantes & vocales dignoſcere, non ex frequentia & raritate, non denique ex alio argumento, quod in ſuperiori ſcripti genere poterat adiuuare, ſingularem licebit hic characterum notitiam venari, ſed alias coniecturas, aliaq; argumenta ad id quæri conueniet: nam licet (quod non ſit) characterum poteſtatem ſemel hoc modo acquiri poſſet, nec dum tamen res ſatis eſſet adiumento in tam crebra muneris permutatione, vt vix vel in longa epiſtola eadem alia poteſtas reſtituatur. Primum ergo diuerſorum characterum, qui in epiſtola ſunt, haberi numerum oportet, vt inde quantitatis noſtrarum literarum notitia eruatur, nam licet hæc coniectura poſſet fruſtrari, quia tamen raró aliter prouenit, nullo modo eſt negligenda. Quemadmodum enim character vnus plures poteſtates repræſentat, ſit pariter, vt totidem characteres, non plures, quàm vnius literæ poteſtatem abſoluant, eoq; modo plurium functionum exceſſus, quæ modo uni, characteri tribuuntur, mox plurium characterum diuerſitate, vno tantum fungente munere penſatur, nec repugnat quod ſignificantes interdum notæ ſignificatarum literarum numerum excedant, vel ex aduerſo, vtpote ſi vna figura trium literarum, quæ initio ſunt poteſtatem habeat, quemadmodum fieret in DEFICIO, & mox earum quælibet D E F vnius, vel duorum tantum characterum figuris ſignaretur, & aliter vt ſi vnus character duas habeat poteſtates, vt eſſet in primis literis verbi DEBEO, quarum quælibet tribus characteribus notaretur, ſiquidem in alterutris numerus diminutus, alias in alijs characteribus adimpletur. Vnde eſt colligere, ſic ferè ſemper euenire, vt mutua penſatione noſtrarum literarum numerus characterum quantitati reſpondeat. Ad hoc itaque ſcripti genus, vnus primùm modus afferri poteſt, cuius tamen nixu, tota interpretandi ratio ſubſtentatur. Initio igitur partes quæri, & ſeligi oportet, quas peculiari aliqua re magis conueniat notari, vtpote ſi vel plures ibi characteres vna ſimiles tum initio, vel fine verborum, tum in ipſis medijs concurrant, vel terminent præcedentia, & inchoent proxima, vel certè tertio, vel quarto loco, aut aliter, modo non nimium diſtent, aut in alias dictiones tranſeant repetantur, nam ſic difficilior eſſet verbi coniectura, ſuper quo tota interpretandi moles innitetur, vnde ſi initio peccatur, in toto enim progreſſu errorem ſequi neceſſe eſt, vt vix vllo pacto ab eo inde liceat extricari, quare verbum ad hoc facilitate aptum quærendum eſt, in quo inueniendo tanto cautiorem, & ſagaciorem eſſe conuenit, quãto ſi in eo peccatur, maior inde labor poteſt prouenire. Eiuſmodi erit, ſi iuxta alphabeti ſeriem tot ſtatim proximæ literæ ſuccedant, ſimile ſeruabitur in ſpatijs, vt ſi ſimiles diſtabunt, mediarũ literarum numerus conſideretur, & verbum quæratur, in quo literæ ſint, quæ pari ordinis interuallo in alphabeto diſponãtur, ac ſimiles in ſcripto procedunt, & tot ibi mediæ numerentur, quot hic diſſimiles videbuntur, ea, quò pluribus conſtabunt literis, eo maiorem vtilitatem importabunt: nam prima fronte plurium inde ſimilium poterit haberi notitia. Verum eiuſmodi ſi plura fuerint, poterit ex conſequentibus indicari, quod ex illis potiſſimum ſcriptum ſit, hoc characterum ordo, & nume-

merus præstabunt. Sed vt res clarior fiat, de singulis subiiciam exempla. Primùm itaq; plurium similium initio occursus erit, vt fiet in tribus literis verborum DEFICIO, & STVDIVM, nam vtrobiq; literæ iuxta alphabeti ordinem se statim sequuntur, verùm ne inter vtrunq; ambiguitas sit, numerus & ordo similium controuersiam dirimet, intra ipsas verò dictiones, vt ONOPHRIVS, & FASTVS, in fine, vt DAMNO, & PASTV, distabunt verò similes, vt fieret in dictione LENO, & in verbo AVIDVS, ibi enim primum L tantum distat ab N, & rursus N ab O ordinis elementorum ratione, quantum similes inter se distarent, & hic tantum interest inter A & D, quantum inter similes in dictione LENO, vna E media collocatur, & rursus in dictione AVIDVS, duæ literæ V & I, inter easdem conspicientur. De similibus, quæ verba præcedentia terminent, & proxima inchoent figuris, exemplum erit in verbis ARS TVA, vbi quod quatuor literæ, quæ primam A sequuntur, alphabeti ordine sibi mutuo succedunt, in tali scripto similibus, illæ characteribus notabuntur. Hæc sunt, quæ pro totius interpretationis fundamento primum constitui oportet, vt super eo tota interpretandi moles construatur. Initio itaque, siue quæ assimilantur figuræ simul concurrant, siue intermissis spatijs distent, cognito ex his, quæ dicta sunt vno, aut altero verbo sua singulis characteribus literarum potestas supernotabitur, & quoties mox illi characteres rursus obuiauerint, obseruabitur tum superiorum notitia alphabeti series, qua si ducto filo ex ea litera sumpto initio, eousq; protrahetur, quousq; alia similis reperta sit, quæq; litera in illam cadet, eius illi potestas assignabitur, eo tamen vsq; alphabeti processus progredietur, donec ad nouissimum elementum peruentum sit, tum in numerando rursus in primo initium fiet, & idem postmodum ordo seruabitur, sed si diminutus vsualium literarum numerus fuerit, earum potior habebitur ratio, quas credibilius erit potuisse prætermitti, & ex aduerso vtpote quibus vel magis vel minus carere possimus, quæq; frequentiores & rariores esse soleant. In hoc tamen scripto nos X, magis quàm Z duximus relinquendum, idem mox per totum scriptum seruabitur, eadem etiam cura, & diligentia in cognitis alijs eiusdem dictionum figuris erit procedendum, & sua singulis similibus potestas in hunc modum assignabitur, quod si à tergo aliæ figuræ similes relictæ sint, cum ad eius ordinis postremam ventum erit, discisso ibi literarum filo, eo redditus fiet, vnde antea factus est progressus, & ex inde facto rursus initio, ab ea litera conuerso tramite procedetur, donec ad nouissimam similem veniatur, eiusmodi totum scriptum erit videre, vt præter prima verba, quorum possit integra haberi notitia, alioquin vno, aut altero charactere incognito, quod ex casuum inflexione proueniret, aliorum nonnulli tantum characteres superposita potestate signentur, illo in hunc modum parato, eodem penè ordine procedetur, vt à faciliori interpretandi ratione denuo progressus fiet. Verbum itaque eligetur, in quo plures characteres conspicui facti sint, & ex cognita notarum potestate, & syllabarum nexu, reliquis solerti iudicij existimatione sua munera tribuentur, vt verbum stet, quod esse verisimilius sit, quàm quoduis aliud. Hoc effecto eadem cura in reliquo erit procedendum, nempe vt ad similes semper eodem nostrarum literarum tramite ductus fiat, idq; peragendum, donec totum, quod erit clausum referetur. Ad hæc alia ratio accedit, quia raro euenit inscripto, præsertim paulo diffusiori, vt non idem verbum repetatur, obseruetur an aliquod huiusmodi cognitum sit, vel integrum, vel ex parte, hoc autem primum sciri poterit ex similium coniectura, vtpote si totidem in illa dictione similes, & idem interuallum, mox recto verborum nexu confirmari. Verum prætermissum nolo hæc, quæ dicta sunt, non ad aliam, quàm ad simplicem Rotæ compositionem pertinere. Circa hæc in tali genere scripti erit interpreti diligenter attendendum, eo non parum accuratè elaborandum, nam si aut initio, aut in progressu calculum deuiauerit, necesse est errorem sequi, perinde ac si labirinthum ingressus, fili ductum, quo regredi posset, vnde factus est aditus amiserit, ita vt quo vlterius procedet, eo perplexioribus vijs implicetur, vt desperare proprius sit, quam tot circum flexos aliquo modo posse nodos explicare.

O De

De ſimplici orbiculari ſcripto interpretando exemplum. Cap. IX.

SED vt clarius, quæ de hoc genere ſcripti dicta ſunt, agnoſcantur, ac ſimul vt ordinem hactenus ſeruatum proſequamur, exemplum ſubiiciam. Illud igitur tale ſit.

Primum itaque, vt quæ in obſeruationibus dicta ſunt, ſuo ordine experiamur, viginti diuerſos in epiſtola characteres agnoſcimus, vnde coniicimus è numero noſtrarum literarum, aut X aut Z fuiſſe ſublatum. Initio igitur quia tertium verbum cæteris inſignius occurrit, in quo tres primum ſimiles ſtatim ſequuntur figuræ, & mox quarta duobus interiectis ſpatijs illud videtur eligendum. Si per coniecturas verbum quærendum eſt, quod ad hos characteres, ſeruata trium literarum analogia, quæ ſeſe ſtatim initio ſequuntur, & mox alterius, quæ tertio ab vltima earum, loco ponitur, accommodati poſſit, non aliud illis notatum videbitur, quàm DEFICIVNT, DEFICIANT, vel DEFICIENT, & STVDEBVNT, vel STVDEBANT, literarum numero characteribus non repugnante, ex quibus alterutrum verum deprehenſuri, ex conſequentibus primum verbum ſcriptum agnoſcimus, in altero enim non ſequitur literarum nexus, quod vt palam fiat, non grauabor indicare: nam ſi à quarta illius litera D, retrogradus literarum ordo ad aliam ſimilem producatur, quæ eſt in fine verbi Z, vel X poteſtas in illam cadet, ſed ex prima clarius patet error, quàm vt demonſtrari opus ſit, ſiquidem nulla dictio eſt, quæ ea litera terminetur, de altera verò dici poteſt, etiamnum in calculis erratum eſſe, nam verba, quæ in eam literam cadant, rariſſima ſunt, & ea proinde parciſſimi vſus, vnde credibilius eſt alterum verbum eſſe, quàm illud, cuius indicio ducti in rem rariſſimam incidimus. Supereſt in eo verbo tertius character ab vltimo, V ne ſit, an A poteſtatem habeat videre, quod ex figura licet agnoſcere, ſiquidem ductus ad ſimiles proximas, quæ initio ſextæ dictionis ſunt, illegitimum literarum nexum, vt L, M, N, ſibi ſtatim ſuccedant, vt verbum ſequi non poſſet. Idem dicendum erit, ſi ea litera, de qua ambigitur E futura ſit, vt DEFICIENT verbum ſit. Siquidem PQR ſe ſtatim ſequuntur, quod ſyllabarum nexus non patitur: ex his ergo coniecturis licet citra controuerſiam concludere, non aliud ibi verbum notari, quàm DEFICIVNT. Cognitis in hunc modum pluribus characterum formis, reſtabit quaſi iactis fundamentis omnem interpretandi ædificationem ſuperſtruere, hic igitur modus ſeruabitur. Initio quia primis figuris huiuſmodi per totum ſcriptum aliæ duæ ſimiles occurrunt, quarum altera ſecunda primæ dictionis eſt, altera prima penultimæ, vnde diuerſo tramite ad eas procedendum eſt, ad vnam ipſius perduci primum, deinde ad alteram progredi oportet, vt ante ad dextram, mox ad ſiniſtram tam ſcripti, quàm literarum ordinem flectamus, ab ea itaque figura, quæ quarta eſt ab vltima cogniti verbi, literarum alphabeti ordo ad ſimilem ducatur, quæ eſt in penultima, ab ea litera ſumpto initio, quæ fuerit aſſignata, M poteſtas in eam cadet, quare illa ſupernotabitur, hoc cognito charactere eodem facto redditus, vnde ante digreſſio facta eſt, & iterum facto initio ab aſſignata literæ poteſtate (quia ad alteram conuerſus alphabeti ordo perductus, illam O habere poteſtatem indicat) ea ſupernotabitur. Succedit his proxime character, vti I poteſtas tradit eſt, ad primam ſibi ſimilem, quæ dictionem, quæ præcedit proximam terminat, ducto filo alphabeti ordine retrogrado, cuius E poteſtatem indicabit, & pari ratione ſeruata, mox alia huic ſimilis, quæ nouiſſimæ primæ dictionis adhæret, V ſibi poteſtatem vendicabit. Eundem ordinem ſequuti, quintum characterem dictionis, quæ decima collocatur, quod illi aſſimilatur, cui C poteſtas aſſignatur, R, & mox quartum penultimæ I eſſe deprehendimus. Eadem ratione tres figuras, quæ ſextæ dictionis initio ponuntur HIL, & quæ nono loco vltimæ ſunt DE, & quæ tertio ab vltimo totidem R & T, & quæ demum penultimi ordinis nouiſſima eſt, E fungi munere videbimus. Quæ figura, quia ſuperius, & multarum proinde literarum notitiam parit, eam fœcundam ex merito nuncupamus in eum medium per penultimam eius verbi figuram, ſimilium, quæ ſequuntur poterit officium agnoſci, vt primam quintæ dictionis à poſtrema T, mox aliam quartæ E vim habere cognoſcemus, vltima quia nullius nobis notitiam detegit, quod illi ſimilis nulla ſit, à nobis ſterilis appellatur. Explorata tum hunc modum multarum literarum poteſtate, aliarum dictionum cogniti

gniti aliquot characteres conſpicientur, aliorum verò non. Poſt hæc igitur priorem ordinem æmulabimur, vt eam dictionem eligamus, cui plures nobis figuræ conſpicuæ factæ ſint, vt inde faciliorem verbi coniecturam aſſequamur: eiuſmodi verbum erit, quod ſexto loco ponitur, cuius trium, qui initio ſunt characterum notitia habetur, ſi coniecturam ſequimur nullum aliud verbum ad eius literas, quàm vnum, cuius etymon ab hilaritate prouenit, ſeruato literarum numero accommodari poſſe conſpicientur. Verùm caſuum inflexio circa penultimam literam ambiguitatem faciet, quæ ex quinque vocalibus potiſſimum debet conferri, quod ex conſequentibus licebit deprehendi. Primo A non eſſe arguimus, quod in duas, quæ quartam ibi dictionem abſoluunt, L M poteſtas caderet, quod eſt abſurdum. Idem de E, & O dicitur, ſiquidem inde eaſdem P Q, vel B C eſſe ſequerentur. Ex his ſupereſſet tantum de V, & I dubitare, quia ſatis non videtur conſtare: ſiquidem quod vtrinque prouenièt, ſtare poteſt, vel verbum eſſe H I, vel T V, ſed hoc nihil obſtabit, quo minus ad reliqua tranſitus fiat, nam eius figuræ raritas, quæ ambiguitatem parit, minus in reliquum impediet. Initium ergo progreſſus à nona figura, quæ tergeminam ſequitur, & A retinet poteſtatem, fiet, ex ea primum colligo ſuperiori ratione ſeruata, illi ſimilem, quæ initio ſtatim ſequentis verbi collocatur, E vim habere, mox alias duas proximæ dictionis I & M, & deinde mediam vltimæ V. Idem præſtabit & alia figura, cui R munus aſſignatur, eius enim beneficio, primum decimi ordinis, quartam O, deinde vltimam proximæ T, poſtmodum conuerſo ordine præcedentis vltimam M, & ſecundæ dictionis tertiam & quartam O P, & vltimam primi verbi, & eam, quæ tertia eſt ab illa M & L cognoſcimus habere poteſtatem. Reſtat tantum vltima, nam quæ præcedimus in ambiguo relinquimus. Eius itaque indicio, tertiam dictionis, quæ quinta eſt ab vltima M, & vltimæ primam I, demum quintæ dictionis tertiam retrogrado ordine rurſus I eſſe deprehendimus. Hactenus duarum dictionum beneficio multorum characterum notitiam habemus, proximum eſt huic ad aliud verbum venire, quod vt integrum cognoſcatur, unius tantum literæ, quæ media eſt, poteſtas deſideratur, eam ex coniectura ſupplere licebit, non enim alia quàm A poteſt reſtitui, vt verbum integrum ſit I A M. Noua huius characteris notitia quatuor ſimilium munera detegimus, primum enim nouiſſimum O, mox duorum, quæ à tergo ſunt S & T, & quintæ dictionis primam E vim habere comprehendimus. Hinc digreſſis proximum nobis videtur ad dictionem, quæ tergo inhæret, deuenire, cuius ad integram notitiam vnius tantum literæ deſit poteſtas, quæ nouiſſima eſt, illi non aliam, quàm O poteſt ſuppleri, vt E S T O verbum ſit, huius figuræ beneficio C tantum literæ notitiam colligimus, quæ ſecundi verbi initio collocatur. Inſtant præterea duæ dictiones, in quarum vtraque vna tantum litera ſupereſt, vt cognoſcatur. Sed quoniam hæc, quæ dicta ſunt, ſatis eſſe videntur vt reliquum interpretetur, & imponendus finis eſſet, niſi ambiguitas trium characterum reſtaret, proinde ne quid deſit ijs, quæ dicta ſunt, proprius videtur verbum capere, cuius indicio illorum notitia haberi poſsit, illud erit, quod quinto loco ponitur, integro enim verbo cognito ex ſtructura, facile erit cognoſcere, vtrum eorum potius iudicandum ſit, hactenus enim vtrunque ſtare poſſet, vt H I, pronomen ad præcedens verbum referatur, & T V ad illud, quod eſt ab eo quarto loco poſitum, ea itaque litera, quæ verbo illo deſit, quia non aliam vim, quàm N habere videri poteſt, vt E N I M aduerbium ſit: tollitur ambiguitas ex eius literæ, quæ quintam ſequitur in ſexta dictione, & duarum, quæ dictionem abſoluunt, vt ibi H I L A R I S nomen ſit, hic verò pronomen T V. In hunc modum maiori ſcripti parte explicata, reſtat finem imponere, in reliquum enim idem modus ſeruabitur, res enim ſatis perſpicua eſt, vt vel à quouis poſsit intelligi.

Quomodo

Quomodo continuati ſcripti orbicularis partes diſcernantur. Cap. X.

SEQVITVR vt de huius generis continuato ſcripto quemadmodum partes ſecernantur nonnihil afferamus: nam coniecturas tradere, quibus illud cognoſcatur non eſt opus, ſatis enim ipſe oculorum ſenſus, vt ſuperius in ſimili forma ſcripti dictum eſt, poterit indubitatum argumentum dare. In hoc, ad ea, quæ ibi dicta ſunt, lectorem remittere ſatis commodum videri poſſet, niſi propria nonnulla, quæ ad hanc rem ſpectant prætermittere non videtur opportunum, hoc itaque primum admonebo, vt quemadmodum ibi factum eſt, pari ordine procedatur, nempe vt ſimiles inter ſe partes obſeruentur, habita tamen analogiæ ratione in permutatis characteribus, quibus idem videbitur ſignificari. Hoc etiam ſimilium figurarum, quæ ſeſe ſtatim ſequantur obſeruatio præſtabit, præſertim ſi plures duabus illæ ſint, ſiquidem diſcretio aut ante primam cadet, aut poſt illam, aut poſt alteram, aut poſt tertiam, parciſſimè aliter eueniet. Idem etiam, ſi non plures duabus illæ ſint dici poterit, vnde arguetur, aut inter eas partium eſſe diſcrimen, aut in prima verbi initium eſſe, aut illud in nouiſſimum cadere. Si verò plures tribus ſint, primum mediam verborum diſcretionem fieri neceſſario colligetur, mox præcedentem primam verbum terminare erit magis conſentaneum. Eiuſmodi coniecturas aliter tractari non licet, nam recte diffiniri nullo modo poſſunt, proderunt tamen, licet luminis omnino claritatem ſecum non afferant, illam certè poſtmodum eorum beneficio nanciſcemur. Siquidem cum ad experimentum ventum ſit, ſi error admiſſus erit, nexus literarum, cum ſtare non poſſit erit indicio. Verum nolo prætermiſſum, ſicubi in paucioribus dubitabitur, de quibus ſtatim diffiniri non poſſit, vt minori cum labore veritas eruatur, ad regulas ſemper, quæ magis catholicæ videbuntur, vt parcius fallant debere recurri.

De continuato orbiculari ſcripto interpretando exemplum. Cap. XI.

NVNC autem quomodo orbiculare continuatum ſcriptum interpretetur, exemplum tradere videtur opportunum, difficillimis enim in rebus nulli, aut labori, aut diligentiæ parcere ſemper conſentaneum exiſtimaui. Exemplum ſit tale.

Primo

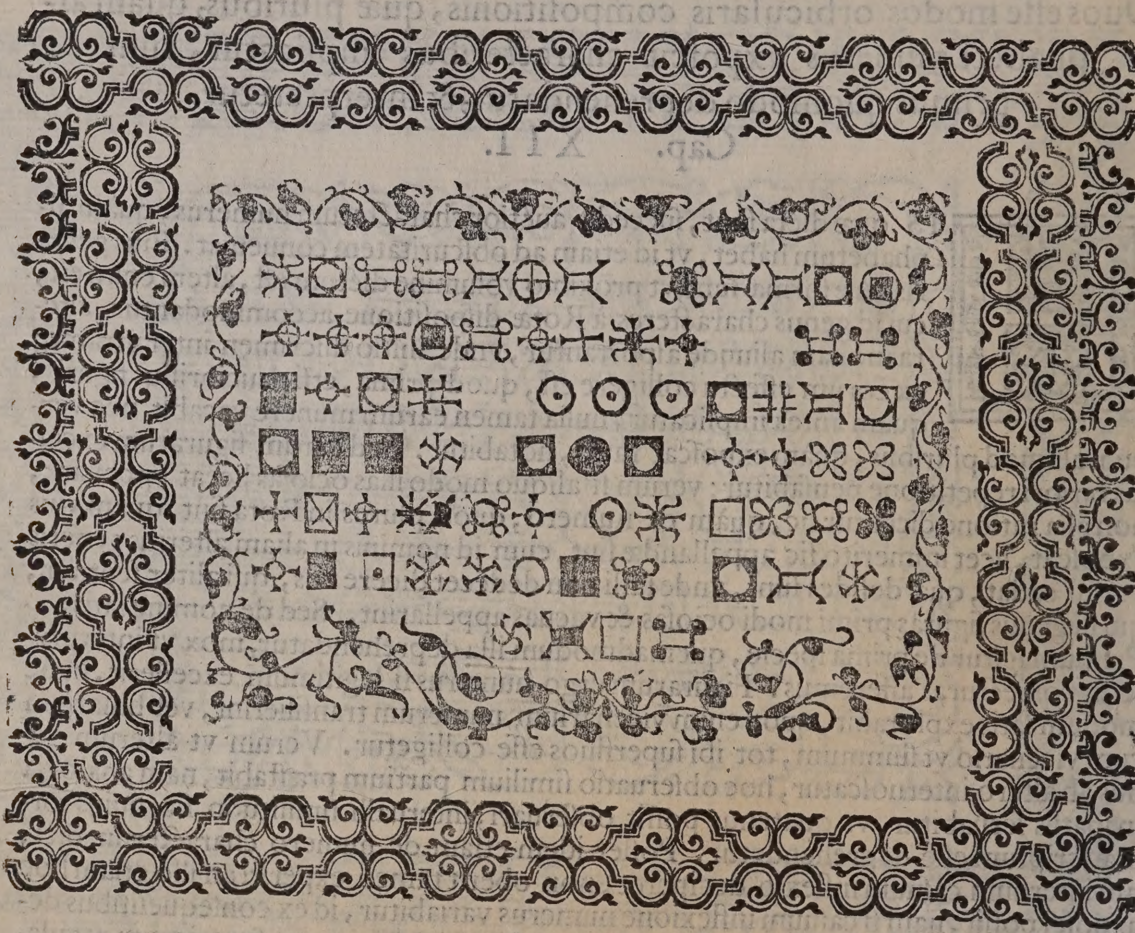
Primo tres ſibi ſimiles, qui videntur characteres etiam paulo poſt ſequentibus verbis implicari, coniecturam nobis replicatæ dictionis indubitatè præſtabit. Primæ ergo initium ex ſcripti initio, finis verò poſt characterem, qui ſimiles illas ſequitur erit, vt ſit penultimus ter replicatus, idq; ex ſequenti diuerſo characterum ordine coniicimus, erunt ſeptem literis dictiones, lineis ergo intercidimus, vt ab alijs ſeparemus.

Præterea, quæ ſecundam hanc ſequitur dictionem ex illius primo & ſecundo duplicato charactere, etiam paulo poſt ſequenti dictioni characterum analogiam congruere videtur, initium igitur ex inuentæ iam dictionis fine, finis verò ex ſecunda dictione, cum duæ ſimiles ſequantur, lineolis ab alijs ſex illas literas ſequeſtramus. Tandem duæ ſimiles, cum diſſimili præcedenti, & etiam ſequenti, ter quater ſcripto replicari videntur, coniecturis quas ſæpè diximus, ab alijs eligemus, ſic aliquibus iam cognitis, facile ſcriptum totum interpretabitur.

Duos esse modos orbicularis compositionis, quæ pluribus, quàm alphabeti numerus exposcit characteribus implicatur, tum primus quomodo deprehendatur, & interpretetur. Cap. XII.

HIS quæ dicta sunt, succedit auctior characterum numerus, quàm alphabetum habet, vt id etiam ad obscuritatem conueniat. Eius generis duæ formæ sunt, vt proximo volumine dictum est, altera enim est, cui id genus characteres à Rotæ dispositione accommodantur, altera inquam aliunde asportantur, vnde initio discrimen inter vtramq; ex eorum effectu colligere est, quod prima, etsi paucioribus figuris, quàm antea implicatur, nulla tamen earum munere vacabit, nec verbum aliquod pluribus, quàm exposcat ratio, notabitur. Sed earum figurarum excessus rariori repetitione pensabitur: verùm si aliquo modo illas ociosas liceat appellare, non alia ratione dicentur sic, quàm ex numero, quod plures in Rota sint, quàm vsus exposcat, licet immerito sic appellandæ sint, cum id nominis in aliam alterius generis potius cadat, quæ desides sunt, vnde falli non dedecet dicere eos, qui aliter sentiunt, qui id genus figuras primi modi ociosas & vacuas appellarint. Sed de nomine satis. Primum igitur de prima specie, quemadmodum illa deprehendatur, mox vt interpretetur coniecturas afferemus. Figurarum ergo numerus si legitimum excesserit, hunc modum satis explorabit, quot enim vicenarium numerum transilierint, vel binarium cum vicenario vt summum, tot ibi superfluos esse colligetur. Verum vt alterum genus ab altero internoscatur, hoc obseruatio similium partium præstabit, nam analogia in spatijs seruabitur, vt quatenus possit obseruari, interualli similitudo sit, huius formæ scriptum esse deprehendetur. Posset idem etiam de numero characterum dici, nisi interdum casuum inflexio deciperet, non oberit tamen experiri an illo etiam hoc agnosci possit, nam si casuum inflexione numerus variabitur, id ex consequentibus deprehendi poterit. Deprehensa scripti forma ad interpretationem superiorum regularum vsus accesserit, perinde etiam est triginta, vel quadraginta characteribus notari, ac si non pluribus quàm opportunis scriptum esset, sic eadem seruatur characterum analogia. Id tamen interutrunque modum erit discriminis, vt quod supra vigenarium numerum characteres excreuerint, tot retrogrado ordine distabit ab eo vera characteris potestas, in quo vti diximus debita ceciderit literæ potestas, idq; in dictionibus paulo distantibus, in proximis autem idem erit vsus, quem ante memorauimus. Sed hoc huius exempli experimento clarius liquebit.

Ex

Ex duodetriginta characteribus, qui dato ſcripto videntur, octo coniicimus eſſe deſides. Prima dictio, vti diximus HOSTIVM dicit. T character in tertia ab hac dictione M dabit poteſtatem, ſi hinc octo literas in noſtro alphabeto ante prȩterimus C dabit, quæ vera erit characteris poteſtas. Vltimus character primæ dictionis M, in ſecundo verbo ſine literarum prætermiſsione ex proximitate O & P dabit. Res quia per ſe clara eſt, longioribus indulſimus verbis. Poſſet tamen, ne fraus detegeretur numerus non excedere, vt eædem figuræ, quarum eſt vſus alias vacarent, ſed hoc in vtriſque ſcribentis & amici damnum verti poſſet, vt ne ille quidem, ſi nauus data opera non eſſet intelligeret, quod ſcriptum ſit, quare qui hoc ſcripti genere vtuntur, ne cõmittant, vt quod vtriuſq; plurimi intereſt, amicus non intelligat hunc actum prætermittant.

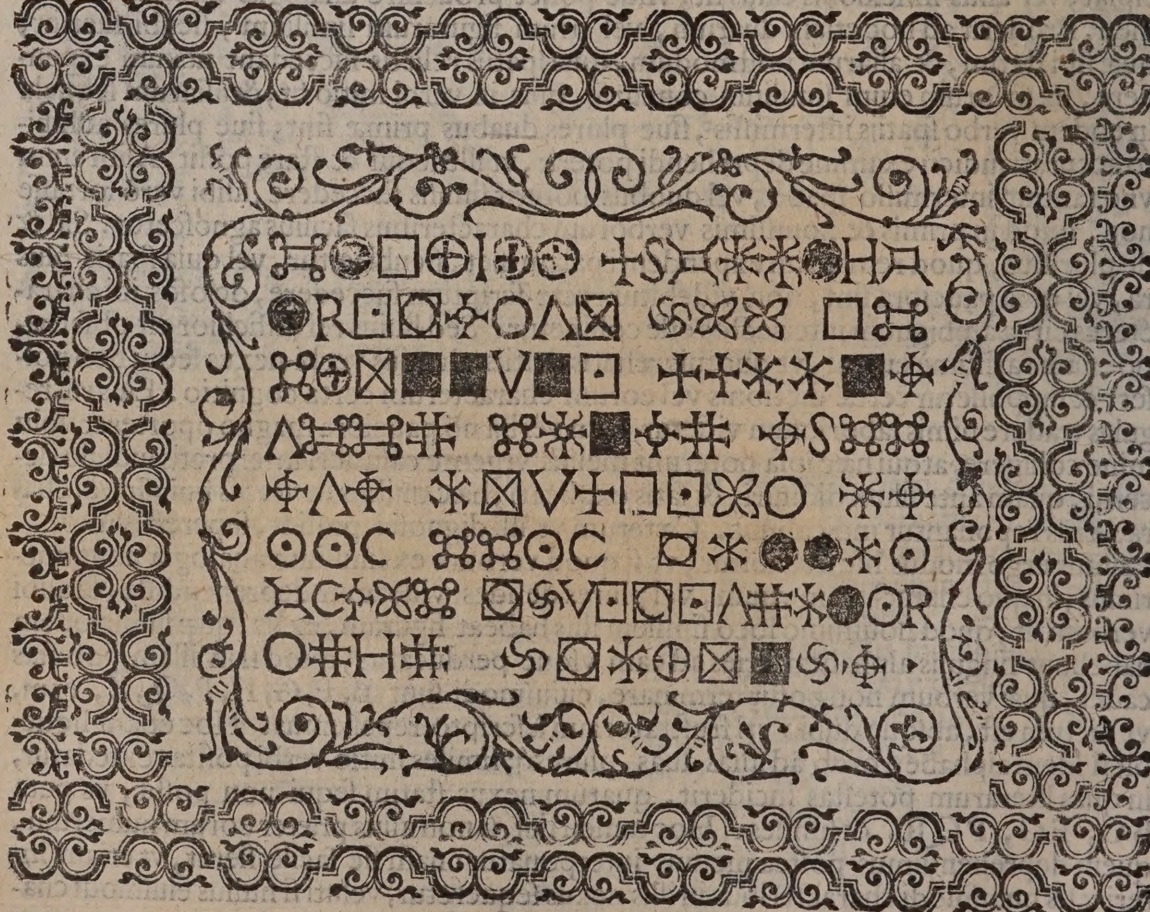
Quomodo aliter orbicularis compositionis modus ociosis characteribus inuolutus deprehendatur, & interpretetur. Cap. XIII.

RESTAT huic affinis alter modus, in quo superfluus literarum numerus ociosus est, quod nullo literarum munere fungitur, sed dictionibus interpositus, literarum & syllabarum nexum conturbat, quare de illo, quemadmodum eiusmodi figurarum numerus cognoscatur verba faciemus, mox qui nam illi sint, videbimus. Primum itaque eius rei characterum numerus coniecturam dabit, nam quot legitimo numero supercreuerint, tot ibi superfluos esse arguetur. Hactenus poterit genus tantum deprehendi: verùm superest videre quid sit, quod hanc à superiori specie discriminet. Hoc similium partium obseruatio indicabit, si aliqua illarum analogia in interuallis non seruauerit, præstabit tamen in ea accurata vti diligentia, ne aliud verbum in eius locum sumatur, & similitudo decipiat, vel alius inflexionis casus sit, vnde posset prouenire analogiæ similium discrimen. Proderit ad hoc etiam duarum, vel trium figurarum similium, sicubi fuerint, quæ sibi statim, & aliarum postmodum, quæ spatijs relictis succedant nexum expendere, ex priorum enim similium concursu, quæ in verbi initio fit, & aliarum sequela in eodem verbo spatijs intermissis, siue plures duabus primæ sint, siue plures adhibito accurati iudicij examine deprehendi poterit, vt ille sequi & stare possit. Alibi enim vno tantum intermisso spatio, vel duobus poterit similis succedere, alibi verò fortasse non, quod in primis & nouissimis verborum characteribus facilius agnoscetur. Sic & de pluribus, quod rem ipsam expendenti palam fiet, sicubi igitur, vel quia spatia plus ra, vel quia pauciora sint, non videbitur recte scriptum succedere, ociosos ibi characteres circa ambiguum interiectos esse colligetur. Sed huius rei difficilior est obseruatio: nam rarissimè euenit, vt quotuis relictis spatijs alicuius verbi nexus sequi non posset, & supponetur certæ dictionis vel eorum characterum certa cognitio. Eius rei regulas tradere nimis laboriosum videtur, nam verba nō pauciora magno oporteret volumine colligere, atqui hæc ipsa poterunt melius vrgente casu acri interpretis iudicio decerni, quàm ante illum diffiniri, & satis explicari, hæc quibus in verbis huiusmodi characteres reponantur indicabunt. Cæterum vt illi dignosci possint, superest videre. Primus ergo modus hic seruabitur, vt si quod verbum ex similium analogia cognouerimus, in quo characterem vnum, vel plures desides videamur deprehendisse, & alibi verbum sit, quod nouissimo loco similem illis habeat figuram, ex ijs, quæ suspicionem habebunt singulis alphabeti series ad eam vsque perducatur, quod si in illam potestas cadet, quæ verbum non possit terminare, cuiusmodi sunt B, F, G, H, P, Q, Z, eam, vt dictum est, absque dubio vti frustratoriam à scripto repellemus. Hoc etiam liquebit si idem alphabeti ordo ad alias duas, pluresq; similes initio verbi positas extedatur, in quas literarum potestas inciderit, quarum nexus statim sequi non possit, vt puta BC, FG, PQR, & similes. Hoc tamen fiet, si non alius præter eorum numerum, quem deprehendimus postea medius interponatur: nam sic facile fieret, vt etiam interiectis huiusmodi characteribus in illis nexus sequeretur, veluti si nullus eiusmodi character esset interpositus, licet hoc ex illis solum posset prouenire, hoc eorum numero reddente, inde colligi licebit, hunc etiā characterū numerū, qui intra illud spatium includuntur, habita tamen interualli ratione, intra maius enim spatium plures figuras interiectas esse proprius erit credere, vt si duarum similium figurarum occursus in proximo verbo ea ratione P & Q potestatem susciperet, quæ verbi initio stare nullo modo possint, quia duæ, quæ præcedunt, proxime H & O connectuntur, de illis primum sit iudicium. Quare ad interualli primum distantiam earum numerus existimabitur.

mabitur. Quod si etiamnum de earum numero dubitentur, aliarum similium sequela poterit ambiguitatem tollere, vnde partes ad hoc opportunas præstabit elegisse, in quibus propter similium analogiam non difficile sit verba interpretari.

Proximi scripti interpretandi exemplum. Cap. XIIII.

POTVISSEM exemplum prætermittere, vt hic modus ad superiorum formam deberet accommodari, ne toties illud inculcarem, quod minus videri potuisset necessarium, nisi illud rei difficultas quæsiuisset, illud tamen hoc erit.

Ex characterum itaque diuerforum numero, qui feptem & viginti recenfentur, feptem prima fronte folum huiufmodi interiectos effe fcriptum indicat. Deprehendi illas verò modus primus erit, quod ex fimilium, & aliorum analogia, quam cum prima dictione parem fexta retinet, idem verbum vtrobique pofitum coniicitur, fiquidem tres primæ figuræ, quæ præcedunt in vtraque parte diffimiles funt, & mox quæ fequuntur fimiles, vnum verò analogiæ difcrimen eft, quod figura, quæ inter eas eft, vtrobique inferitur, in primo verbo poft primam fimilem collocatur, quæ hæc eft I, in altera ante tertiam V, vnde illas confentaneum eft ociofas effe, & dictiones perturbare, & proinde ex toto fcripto repelli debere, & in marginali loco feruari, donec ex illis, quæ confequuntur, certo licebit agnofci defides illas fuiffe. Idem obferuatur in alijs tribus partibus, quartadecima, & vndeuigefima, vbi omnes ex tribus conftare literis videntur, & eandem analogiæ habere rationem, dolum tamen effe in duobus vltimis, quod in decima ante fimiles tali figura S ponitur, in vltima vero inter eas alia confpicitur H, vnde par eft credere in illis dolum latere, quominus idem verbum ter repetitum effe videatur quare opportunum erit, illas, vt antea factum eft excludere. Eadem ratione arguetur verbum octauo loco pofitum, cum eo, quod quintodecimo collocatur idem effe, quod non alia re vtrumque differre videatur, quàm horum characterum interpellatione A C, quare cum illis paria fieri conueniet, reftaret fi feptem fint huiufmodi characteres, vnum tantum agnofcere, cuius notitiam fi per analogiam venari non poffumus, tentari proximum erit, an illum interuallo cognitarum partium poffimus deprehendere. Si per coniecturas igitur verbum licebit eligere, quod analogia affentiente (de quibus facta eft mentio) primæ & fextæ pari poffit accommodari, QVESTVS vtrobique fcriptum effe par erit affirmare, vnde quod nouiffima prima verbi figura eadem eft cum prima fextæ dictionis, fi ductâ alphabeti ferie ad eam fimilem poteftas protrahetur R in illam, non Q poteftas incidet, quæ litera, quia præcedit proximè in alphabeto eam, quæ prima eft in verbo QVESTVS, colligi inde poterit eam. quæ fupereft vt cognofcatur, intra illud fpatium mediam collocari, eamq; pari ratione par erit exiftimare effe, quæ in tertia dictione primam figuram fequitur D R. Sublatis in hunc modum ociofis characteribus, qui fcripti interpretationem impediebant, cætera ad fuperiorum regularum per fcriptum diffoluentur.

Ratio & vſus tabularum orbicularis ſcripti. Cap. XV.

EXPOSCIT ratio, vt idem in orbiculari ſcripto, quod in ſimplici characterum permutatione exequamur, vt tabulas tradituri, in quibus ſimiles figuræ huius ſcripti modo plures, modo pauciores varijs modis diſponentur, earum nunc vſum indicemus, ne hoc ad ſolam mentis agitationem quis facturus facilius in errorem incidat, nam & difficile fuiſſet eas dictiones memoria complecti, & lubricum in experimento labi, in quibus tabulis legitimum ordinem ſequuti ſumus, vt primum duarum literarum verba, mox trium, & inde quatuor poneremus. Rurſus quemadmodum in illis variæ ſimiles collocentur, pleniſſimam rationem traderemus, vt rem expendenti clarius liquebit. His adiecimus plurium literarum verba, in quibus figuræ ternæ ſimiles initio, medio, & fine ſimul concurrunt. Adiunximus præterea binarum dictionum nexum, in quo figuræ, quæ priores dictiones terminant, quæq; mox ſequentes inchoant aſſimilantur, vel eædem ſunt, earum dictionum vſus in eo genere ſcripti adiumentum dabit ad ea ſolum verba inueniendum, in quibus, vt in ſuo loco proximo volumine dictum eſt, reliqua omnis interpretatio firmabitur, & innitetur. Earum igitur vſus occaſio quoties obuenerit, habebit interpres quo recurrat, vt facilior ſibi aditus pateat, ad interpretandum, vbi tabularum ſectiones interpreti, quo loco quæq; dictio quærenda ſit, præfixo titulo indicabunt.

TABVLA

TABVLA PRIMA.

Dictionum duarum ſimilium literarum.

ab, de, hi ,il tu.

TABVLA SECVNDA.

Dictionum trium literarum.

Prima tranſp. prima, & ſec. ſimilis.

abi	dei	,del	des	hic	his	tuæ	tuo
dea	deo	dem	det	hij	tua	tui	tum.

Tranſ. ſecun. ſecunda & tertia ſimilis.

ede ode ahi nil ,chi.

Tranſp. tert. prima, & vlt. ſimilis.

,che	iam	,mio	per	,pur
,gai	meo	par	pyr	ſeu.

Tranſp. quinta, non reperitur, aliæ vſui eſſe non poſſunt.

TABVLA TERTIA.

Quatuor literarum.

Tranſp. 1. 2. 3. 4. omittimus, quia inutiles.

Tranſp. quinta, prima e ſecun. ſimilis, reliquæ disſimiles.

abbas	abeo	dedi	demi	deos	deus	tuas	tuta	
abde	deam	deis	demo	,deue	hiat	tuba	tuum	
abdo	deas	dele	dena	,deui	tuam	tube	tuis	tuus.

Tranſp. ſexta, con. præc. ter. & quar. ſimilis, cæteræ disſimiles.

abde	,cade	fide	rode	,ſude	unde	fotu	nutu	
adde	cede	inde	rude	uade	actu	ictu	ortu	
arde	vide	rade	ſede	,uede	cœtu	motu	potu	
aude	fede	ride	,ſode	uide	fœtu	natu	ritu	
							ſitu.	

Tranſp. ſept. omittitur.

Tranſp. oct. prima disſimilis, reliquæ ſimiles.

aſtu eſtu.

Tranſp. nona, prima, & vlt. ſimiles, reliquæ disſimiles.

apud	bimæ	fimi	laxo	lugo	ſtyx	vita	vſta.
baſe	binæ	fixi	lego	lupo	vada	vlla	
bene	bonæ	foci	leuo	olor	vaga	vlta	
bere	bouæ	funi	libo	oſor	vana	vnca	
beue	fagi	furi	lido	pars	veda	vnda	
bibe	feci	,lago	limo	plus	vela	vola	
bile	fili	læto	lino	pons	vena	vrna	
		lauo	ludo	quot	vera	vrſa	
					viſa	vrta.	

Tranſp.de-

Transp. 10. 2. & 3. similes, reliquæ dissimiles.

dabo	fabæ	tabe	adeo	idem	bili	, file	filo	vili.
faba	fabi	tabo	idæa	ideo	fila	fili	nilo	vile.

Transp. 11. non reperitur. Transp. 13. pri. 3. & 4. similes.

ritu.

Transp. 14. c. p. omittitur.

Transp. 15. pri. 3. similis, reliquæ dissimiles.

arca	, crea	lana	lino	paro	pyra	rate	ruta	vias
arcæ	erga	lanæ	luna	,pera	pyre	rete	rute	vnam
arco	, erge	lena	meos	peræ	pyro	reti	sæua	vras
, bada	ergo	lene	nepa	peru	pura	rite	sæuæ	vrat
coes	hali	leni	,para	pori	puræ	,riti	sæui	vtar
coet	halo	leno	pari	poro	puri	rota	sæuo	vuam
					puro	rotæ	siue	vras.
						roto	viam	

Transp. 16. vltima, c. p.
2. & 4. similis, reliquæ dissimiles.

hanc	diem	aper	vrat	cuma	erat	musa
acie	fiam	epar	vret	cuna	oret	muta
acre	piam	aret	vrit	cura	luna	nuda
ecce	pium	erat	auia	dura	mula	fuga
agni	viam	erit	aula	, duca	mura	fuma
agri	,fura	gula	immo	iura	aura	pura
,ogni	fusa	ambo	iuba	iuua.	ausa	puta
						quia.

TABVLA QVARTA

diuersarum dictionum: trium similium in princ. dictionis.

stupa studium stupidum deficio hilaris. | maiusculis illis literis addere poteris fines ex libitu, & multæ consurgent dictiones.

Trium similium in fine dictionis.

pastu, gustu, fastu, damno, nieghi, prieghi, & similia.

Duæ similes in fine alteræ duæ similes in princ. sequentis dictionis.

ars tua. lux Zachariæ. est vxor. | Si dictionibus his diuersa princ.& fines ad des, aliæ quoq; consurgent dictiones.

Duæ similis in fine, altera principio alterius dictionis.

de fago. nil moror. vno paruo. pars talis. est vllæ. dux Zeno, tu Zeno.

Adde etiam & aliæ componuntur nouæ dictiones.

vna similis in fine, duæ principio alterius dictionis.

hic dedit. illud efficit. ah. illius. deum nouit, non oportet, amor statuæ
is tua. & vxor. lex Zabulonis. Egenus interpres princ.& dictionum fine vultus Addere literas poterit.

vna similis in fine, alterius principio dictionis tres.

hic deficit, cur studes. etiam si addes nouas habes.

Quomodo

Quomodo aliter claui vtendum ſit, ſine qua ſcriptum non poſſit aperiri. Cap. XVI.

DIXIMVS illos ſcribendi modos, in quibus ordo, figura, & poteſtas mutaretur, nunc ad eos in quibus ordo & figura, vel figura & poteſtas ſimul mutatur: hic ex multis vnum duximus reponendum, eſt enim adeo inuolutus, vt quamuis etiam furtiui ſcripti ſpecies non lateat, nequaquam ſit, qui proprius eius cognoſcendi modus intelligatur, fietq́; potius, vt quò magis eius perplexitatem quis explicare conetur, eò magis interpretando ambiguus feratur. Scribendi ratio talis eſt. Tabella primo in hanc formam parabitur. Vndecim per chartæ latitudinem ſectiones accommodentur, quarum omnes elementorum characteres in duas æquas partes diuiſos contineat, quorum ordo ex arbitrio diſponatur, modo nullum elementum præteritum ſit; modus tamen ſeruabitur, vt inferiores ſuperioribus mutuo reſpondeant, mox horum ex latere per vndecim ſectiones totius rurſus alphabeti clauis diſponatur, vt literæ duæ & viginti col locentur: poterunt tamen viginti eſſe modo numero pares ſint, vt minus neceſſariæ eximantur, ex quibus quoquomodo carere poſſimus careamus, vt quemadmodum ſuperius factum eſt, & hic fiat, quod ſi viginti erunt, tum ſectiones decem fient, poterunt & ſectiones ſeptem fieri, & literæ vna & viginti ſint, vt ternas ſingulæ recipiant, ſiue binæ, ſiue ternæ huius alphabeti literæ ſint, vel ſimul in eadem linea, ſiue ſuperiori, ſiue inferiori coniungentur, vel quoquomodo in vtraque linea diſponentur.

LITERAE

LITERAE SCRIPTI.

LITERAE CLARIS.

AB	a n	b o	c p	d q	e r	f ſ	g t	h u	i x	l y	m z
CD	a z	b n	c o	d p	e q	f r	g ſ	h t	i u	l x	m y
EF	a y	b z	c n	d o	e p	f q	g r	h ſ	i t	l u	m x
GH	a x	b y	c z	d n	e o	f p	g q	h r	i ſ	l t	m u
IL	a u	b x	c y	d z	e n	f o	g p	h q	i r	l ſ	m t
MN	a t	b u	c x	d y	e z	f n	g o	h p	i q	l r	m ſ
OP	a ſ	b t	c u	d x	e y	f z	g n	h o	i p	l q	m r
QR	a r	b ſ	c t	d u	e x	f y	g z	h n	i o	l p	m q
ST	a q	b	c ſ	d t	e u	f x	g y	h z	i n	l o	m p
VX	a p	b q	c r	d ſ	e t	f u	g x	h y	i z	l n	m o
YZ	a o	b p	c q	d r	e ſ	f t	g u	h x	i y	l z	m n

In hanc formam parata tabella, quæ amico cognita ſit, verba extrinſecus, quæ ſcriptum aperiant, vt in ſuperioribus factum eſt, vtrinque nota capiantur, hæc quo magis ab hominum cognitione remota fuerint, tutiorem ſcripto cautionem præſtabunt, quare ad hoc fugienda ſunt prouerbia, quæ in ore vulgi verſantur, ne ſi furtiui ſcripti ſpecies cognoſcatur, modus inde pariter aliquo modo cognoſci poſſit. Huius loci eſt referre ſuperioribus diebus in hunc modum miſſam epiſtolam à ſciolo quodam, qui Romæ agebat, cum eius admiratione eadem hora, qua literas accepi, me fuiſſe interpretatum, cuius rei cauſa fortaſſe eſſe poterit, quod dictum index ſcripti hoc erat, OMNIA VINCIT AMOR: quæ ſententia prouerbi vice nemini ferè non cognita eſt. Tabella itaque huius, & indicis vſus ſic ſe habet. Epiſtolæ verba in prima charta interpoſitis literarum ſpatijs per totum lineæ verſum componantur, ſic deinde, & alij verſus fiant, donec totum id, quod ſcribendum eſt perficiatur, relictis tamen (vt in proximo capite admonitum eſt) iuſtis interuerſus ſpatijs, quibus dictum eſt ad eandem rationem inſeri poſſit. In hunc modum arca ſimul & claue parata, ea tali ratione occludetur: Primum clauis prima litera in ſuo quæratur alphabeto, ea inuenta deinde ſcripti litera in illius ſectione requiratur, pro ea tum, ſi ſuperius poſita ſit, inferior, quæ mutuò occurrit ex aduerſo, ſi ſuperius inferior aſſumatur, ea ſic chartæ commiſſa, in alijs pari modo procedetur, donec tota epiſtolæ ſententia perfecta ſit. Res exemplo clarior liquebit. Epiſtolæ verba ſunt hæc.

BELLA FORTISSIME GESTA SVNT, ET BELLIS PARTIM COMPOSITIS, PARTIM ETIAM CONFECTIS PAX EST SEQVVTA, SED HANC FELICITATEM DVCIS MORS TVRBAVIT.

Poſt hæc dictum index ſtatuatur.

CASTVM FODERAT LVCRETIA PECTVS, ALGAZEL

Illud in hunc modum ſub ſcripti verbis diſponatur.

BELLA FORTISSIME GESTA SVNT, ET BELLIS
c a s t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u s a l g a z

PARTIM COMPOSITIS, PARTIM ETIAM CONFECTIS PAX
e l c a s t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u s a l g a z e l c a s

EST SEQVVTA, SED HANC FELICITATEM DVCIS MORS
t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u s a l g a z e l c a s t u m

TVRBAVIT.
f o d e r a t l.

NROOP NDMHTBFNTT SXHDV FCCH VE RRSTXE EVFGNP RGX ICHOGVL AZAINT RLAOOPT TE DVF VDA HYEL DGQ LTP HYIY SYNVSZDVMOZ RLYNF PLCM ICFZRHVM.

Modus hic quàm multiplicem ſcribendi varietatem ſuggerat, lector poterit intueri, vt nunquam ferè pro eadem litera eundem characterem poſitum agnoſcat, amicus in interpretando eundem modum (vt in multis dictum eſt) ſeruabit. Scribendi hæc ratio cum proxima hoc commune habet, quòd dicto aliunde aſſumpto, vtraque occluditur, in hoc verò differt, quod illa proprias ſcripti literas, hæc verò non literarum poſitione, ſed ſubſtitutione etiam obſcuratur.

Quomodo ſcriptum cum claui, ſine claui aperiri, & interpretari poſsit. Cap. XVII.

NVNC rem arduam & magnam molimur; hoc enim ſcripti genus non modo difficillimum interpretatu, ſed huc vſque impoſſibile ab omnibus notarijs habitum eſt, at ego ſemper exiſtimaui, omnia quæ ordine referantur, etiam ordine ipſo aperiri. Sed maxime hic animaduertendum plus poſſe interpretis iudicium, quàm regulas, quas adducimus, vt ſcopum conſequamur, optimæ enim coniecturæ in hoc plurimum valent. Nos vt exactius interpretandi canones agnoſcamus. velandi tabulam adducemus magis amplam, vt clarius combinationum literarum modos cognoſcamus, nam vbi prius in compendium contracta erat, nos in ampliorem formam explicabimus.

A	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a
B	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b
C	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c
D	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d
E	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e
F	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f
G	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g
H	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h
I	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i
L	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l
M	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m
N	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n
O	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o
P	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p
Q	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q
R	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r
S	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ
T	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t
V	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u
X	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	u
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	u

Iam tabula expoſita, vt ea in interpretando facilius vtamur, ipſam expandemus, vt in obſcuro ſcripto ſingularis litera, poſſibiles cunctas combinationes per binas literas oſtendat, altera ſcilicet ſcripti, altera clauis, qua etſi carere poſſimus, nam eaſdem combinationes in præterita tabula videre poterint, ſed difficilius & fortaſſe impoſſibilius, nos tamen facilitatis gratia expandimus: ex huc adduximus.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X
ax	aa	ab	ac	ad	ae	af	ag	ah	ai	al	am	an	ao	ap	aq	ar	aſ	at	au
bu	bx	ba	bb	bc	bd	be	bf	bg	bh	bi	bl	bm	bn	bo	bp	bq	br	bſ	bt
ct	cu	cx	ca	cb	ce	cd	ce	cf	cg	ch	ci	cl	cm	cn	co	cp	cq	cr	cſ
dſ	dt	du	dx	da	db	dc	dd	de	df	dg	dh	di	dl	dm	dn	do	dp	dq	dr
er	es	et	eu	ex	ea	eb	ec	ed	ee	ef	eg	eh	ei	el	em	en	eo	ep	eq
fq	fr	fſ	ft	fu	fx	fa	fb	fc	fd	fe	ff	fg	fh	fi	fl	fm	fn	fo	fp
gp	gq	gr	gſ	gt	gu	gx	ga	gb	gc	gd	ge	gf	gg	gh	gi	gl	gm	gn	go
ho	hp	hq	hr	hſ	ht	hu	hx	ha	hb	hc	hd	he	hf	hg	hh	hi	hl	hm	hn
in	io	ip	iq	ir	iſ	it	iu	ix	ia	ib	ic	id	ie	if	ig	ih	ii	il	im
lm	ln	lo	lp	lq	lr	lſ	lt	lu	lx	la	lb	lc	ld	le	lf	lg	lh	li	ll
ml	mm	mn	mo	mp	mq	mr	mſ	mt	mu	mx	ma	mb	mc	md	me	mf	mg	mh	mi
ni	nl	nm	nn	no	np	nq	nr	nſ	nt	nu	nx	na	nb	nc	nd	ne	nf	ng	nh
oh	oi	ol	om	on	oo	op	oq	or	oſ	ot	ou	ox	oa	ob	oc	od	oe	of	og
pg	ph	pi	pl	pm	pn	po	pp	pq	pr	pſ	pt	pu	px	pa	pb	pc	pd	pe	pf
qf	qg	qh	qi	ql	qm	qn	qo	qp	qq	qr	qſ	qt	qu	qx	qa	qb	qc	qd	ge
re	rf	rg	rh	ri	rl	rm	rn	ro	rp	rq	rr	rſ	rt	ru	rx	ra	rb	rc	rd
ſd	ſe	ſf	ſg	ſh	ſi	ſl	ſm	ſn	ſo	ſp	ſq	ſr	ſſ	ſt	ſu	ſx	ſa	ſb	ſc
tc	td	te	tf	tg	th	ti	tl	tm	tn	to	tp	tq	tr	tſ	tt	tu	tx	ta	tb
ub	uc	ud	ue	uf	ug	uh	ui	ul	um	un	uo	up	uq	ur	uſ	ut	uu	ux	ua
xa	xb	xc	xd	xe	xf	xg	xh	xi	xl	xm	xn	xo	xp	xq	xr	xſ	xt	xu	xx

Vt

Vt igitur regulas interpretandi tradamus, non modica diligenda incumbendum eſt, ſi in toto obſcuro ſcripto ſimiles duæ, tres, quatuor, & ad ſummum quinque ſe mutuò conſequantur, nam quinque nunquam aut rariſſime contingere poſſunt, mox conſideranda eſt literarum ſequela, ita recto, vt retrogrado ordine, recto vt ABCD, retrogrado vt DCBA, & ita ordine ſe ſequentes, vt ABCD, vt interpellatè, vt ACEG, & retrogradè GECA, ex his enim interpretandi regulæ eruuntur. Et vt minus confusè, ſed clariſſimè procedamus, aliquas regulas annotabimus.

In obſcuro interpretando ſcripto occurrunt vel ſimiles ſe ſequentes, vel ſe ſequentes ordinatè, aut retrogradè. Similes euenire poſſunt, vel cum eædem ſint literæ clauis & ſcripti, vt ex AAA, AAA, prouentū erit BBB, & ſi BBB euenerit, erit litera ſcripti præcedens, & clauis præcedens prouenti.

Erunt etiam ſimiles ſi literæ ſcripti & clauis erunt ordine ſe ſequentes, ſed ſcripti literæ ſecundum ordinem alphabeti: clauis verò contra, vt ABC ſcripti, ex clauis CBA, tunc prouentum erit DDD.

Vel erunt etiam ſimiles, ſi literæ ſcripti ordine ſe ſequentes, & clauis contra, ſed interpellatæ, ſingulis, binis, aut ternis intercalaris, vt ſcripti ACE, clauis ECA erit prouentum, FFF, vel binis intercalatis ſcripti literæ ADG, clauis GDA, erit prouentum HHH, & tunc prouenti litera erit ſequens primam clauis, eſt enim F, quæ ſequitur E, & H, quæ ſequitur G.

Vel erunt variæ, quando ſcripti, & clauis literæ ſe recto ſequuntur ambæ ordine, vt ſcripti ABC, clauis DEF, erit prouentum EGI, vel ſcriptum ABC, clauis EFG, prouentum FHI, & tunc prouentum erit litera vna intercalata, & ſequetur primam clauis, quæ eſt D, & prouentum erit FHI.

Idem eueniet ſi ambæ literæ ſcripti & clauis erunt retrogradè ſcriptæ, vt CBA ſcripti, & FED clauis erit prouenit IGE, nam & ipſæ retrogradæ erunt.

Idem erit ſi clauis recto ordine, ſcriptum contra, ac ſi ſcriptum recto, clauis contra ordinem progrediatur.

His igitur traditis regulis, vt occultum ſcriptum interpretari aggrediamur, proponamus ſcriptum interceptum.

MMM BTXCO PXB DFBV GST INRGTN GTC CCCTG AMHCM AHTO XTMOQ SLQPR MMM BTTH MHV, ACEOHG ELL LI NXIOG.

Quoniam in prima dictione tres ſimiles inuenio: MMM ad ſimilium regulam recurro, in qua offendo clauem recto ordine progredi, ſcriptum retrogrado, ſimiles dari. Igitur in tabula expanſa ſub elemento M in ſubiecta linea reſpicio, requirendo vbi tres ſcripti literas contra ordinem, clauis verò ſecundum ordinem alphabeti, vt vtræque dictionem aliquam ſignificatiuam conſtituant, & inuenio propè calcem lineæ STV recto ordine NOP contra literarum ordinem, has igitur pro dubijs & incertis ſub ſuis literis noto, donec alijs regulis certior reddar.

Dein video in fine ſextæ dictionis, ac ſeptimæ initio quatuor ſimiles CCCC, quæ maximum nobis præſidium afferre poſſunt: in eadem tabula ſub C, offendo HILM, quibus obuiam fiunt MNOP, & video vtraſque ſeparatim literas ſignificatiuas dictiones non poſſe conſtituere, quia N cum V ſequatur nullas conſtituit ſignificatiuas dctiones: in poſtemo lineæ offendo STVX, quibus contra ſunt CDEF, quas certas poſſum habere conſtituere poſſe ſignificatiuas dictiones.

Tertio in duodecima dictione video ter M multiplicatam hoc modo MMM, exiſtimo etiam dicere poſſe STV, PON, & quia bis replicatas offendo, exiſtimo etiam clauem eſſe poſſe.

In quintadecima dictione inuenio tres LLL, quartam verò initio ſextadecimæ, in tabula expanſa in fine lineæ, cui præiacet L, offendo RSTV, quæ obuiam habent has MNOP, & quia ſemper STV reperio, pro certo habeo initium eſſe clauis.

In fine

In fine demum tertiædecimæ dictionis, & initio quartædecimæ quatuor offendo literas ſe intercalate ſequentes, vna ſcilicet intercalata VACE, per tertiam regulam STV dicere poſſe. & quia pluries hæc dictio replicata eſt, clauis ſuſpecta eſt, & quia tres STV ſunt in principio dictionis, altera R erit in fine alterius præcedentis dictionis, & ita dicent RSTV.

Quæro igitur in prima tabula, vbi clauis R, erit productum V, & ſupra C inuenio, demum quia clauis S, productum A, offendo D, ſic tertia T, productum C, dat E, & quarta V, productum E, dat F, dicet igitur CDEF, Vnde C erit tertiædecimæ dictionis, & F quartædecimæ, & quia tertiadecima tum litera eſt, & C in fine: non niſi SIC, HIC, DIC, dicere poteſt, & DEF, DEFENDO, DEFECTVS, vel DEFICIT.

Et quoniam inter tres MMM ad quatuor LLLL decem & ſeptem literæ mediæ ſunt, & à inter tres primas MMM ad eaſdem tres etiam replicatas in duodecima dictione ſunt literæ SI. exiſtimo ter clauem replicatam, & verè iudico clauem XVII literarum eſſe.

Auguror clauem ita dicere poſſe, STVDENS SIC DEFICIO, & obſcuris literis his literis pro claui ſuppoſitis aliquas ſignificatiuas dictiones, aliquas non conſtituere, ſcribo STVDIVM SIC DEFICIO, dein aliquas lucror ſignificatiuas dictiones, aliquæ deficiunt, poſtremo ſcribendo, STVDIVM HIC DEFICIT, reperio totum ſcriptum obſcurum interpretatum hoc modo.

PONTIANE, EST VXOR TVA MORTVA, VIX VT SIT NOMEN SVVM, NIHIL MANET, PONTIVS CVR STVDET NON ME LATET.

Quomodo quinque, quatuorve, uel tribus tantum notis quodlibet ſcribi posſit. Cap. XVIII.

IAM, vt ad reliqua tranſeamus, ea nunc ſcribendi ratio ſe offert, qua ſolis quinque, quatuorve, vel tribus tantum literis quodcunque ſcribi poſſit, quæ ſua obſcuritate non carebit, vt interpres vniuerſo in ſcripto non niſi tres inſpiciendo characteres, omnem inueſtigandi ſpem irritam faciat. Duplici itaque hæc ſcribendi ratio fraude tegitur, notarum enim numerus, & in ſcribendo duplicatur, & ſoli iidem ſemper characteres cernentur. Sed quoniam locus hic ſubiectam tabellam videtur poſtulare, ideo primo illam concinnabimus. Quatuor itaque lineis, quæ ſuis finibus occurrant augulis rectis quadrangula exprimatur forma, quæ in latitudinem longius ducta quinque, in longitudinem breuius quatuor lineis interſecetur, vt intra tabellam viginti areæ continendis literarum notis aptè comprehendantur, vt ſua vnicuique literæ area reddatur, foris verò è regione quinque literæ communes, ſeu mauis alij characteres ſuperponantur, à latere verò quatuor, & parata erit tabella, vt inferius indicabit exemplar.

Eius

A	B	C	D	E	
a	e	i	o	ſ	A
b	f	l	p	t	B
c	g	m	q	u	C
d	h	n	r	x	D

Eius vſus talis erit ſcribere volenti. Scriptum ob oculos ponatur, litera deinde pri-
ma in area tabulæ, vbicunque ſit quæratur, mox è regione illius notæ ſupra, & è late
re poſitæ annotentur, eo tamen ordine, vt primum literæ, quæ ſuperius, poſtmodum
quæ à lateræ repertæ ſunt reponantur, aliter enim ſcriptum fruſtrabitur, vt ne qui ſcri-
pſerit intelligat, id fiet donec omnes ſcripti literæ fuerint conſumptæ, nec inutile erit,
vt ſi ſcripto dictiones nimis longæ euenient, ex arbitrio eius partes ſeiungantur. Angu-
lares verò quatuor literæ ſi vno charactere, ſiue à froſite, ſiue à latere poſito diſcrimi-
ne ſignabuntur, occultius ſcriptum erit, vt interceptor rei nouitate magis ambiguus
teneatur. Hoc igitur ſtatuemus exemplum.

PATRIA HOSTILI OBSIDIONE LABORAT, NEC PRIVS CI-
VES ARMA CAPERE VOLVNT, QVAM EXPVGNABITVR.

DBAAE BDDEAA ABDDAEAEBCACB CADAABEACAADCADAC DB ACBA AABDAD DAAEB, CDB AACD BDDCA ECEA ACCA, ECBA EAAA DDCCAA ACAADBBA DDBAECDACB ECCDEBDC ECAACCBA EDDBE CBCCD AAABCAEBECDD.

Huiuſmodi itaque ſcriptum ſi quis velit interpretari, duabus literis, vna de longitu-
dine, altera de latitudine tabulæ acceptis, in communi angulo quæſita litera vera de-
monſtrabitur, pari deinde modo ad cæterarum literarum inueſtigationem proceda-
tur. Vt verò quatuor characteribus ſcribi poſſit, in tabulæ longitudine ubi E fuerit,
duplex DD accommodabitur, vt ſcriptum obſcurius fiat. At ſi tribus tantum chara-
cteribus ſcribendum ſit, quadrangulus efficiatur, qui pro re ſeptena in latitudine, bre-
uiq; in longitudine terna contineat ſpatia, ſupra mox ſic duplicatæ literæ diſponantur
AA, BB, CC, AB, AC, BC, CB, à latere verò ſingulares A, B, C, vel aliter, vt placue-
rit. Sic characterum numerus in ſcribendo augebitur. Poteris etiam, ſi mauis & aliter
iiſdem tribus notis quicquid volueris ſcribere, ſed huius inſtrumenti primum exem-
plum, deinde vſum explicemus. Bractea plumbea, vel auricalcea, vel papyracea ca-
piatur, in ea quadrangulus pariter deſignetur, per cuius longitudinem ſeptenæ lineæ
pertranſeant, vt octona à fronte includantur ſpatia, quæ ſingula vnam literam capiant,
latitudo verò terna contineat, duabus lineis pari magnitudine interſecata. In hunc mo-
dum

dum paratis areis A B C à dextri lateris fronte diſponentur, hæc bractea ſupra A literam faſtigium habeat, quod vnius elementi capax ſit, tum ſingula ſpatia ſingulæ literæ complebunt, quæ vna & viginti erunt, hoc tamen ordine, vt quæ vſitatior fuerit, ad primas literas à latere poſitas proprius accedat, in hunc modum i e o a u s t r l c m n f d g p h b q x z. Sic parata erit bractea.

.							
A	i	a	t	c	f	p	q
P	e	u	r	m	d	h	x
C	o	f	l	a	g	b	z

Ea ſic vti poterimus. Primo punctus in charta præponatur, vnde ſcribendi initium ſumendum ſit, is deinde bracteæ faſtigio ſupponatur, mox ſuprema chartæ linea ad ſummam tabulæ oram adæquata, quæſita litera in tabulæ arca reperietur, in cuius locum vna ex tribus notis, quæ illi è regione poſita ſit, ſubſtituatur, eaq; ſuper ſpatium imminens illi ordini, in quo litera primum fuerat, annotabitur. Idq; firmata tabella, ne huc, illuc feratur, (hoc enim maximi refert) feliciter ſuccedet, tum vno notato charactere, tabula anteducta rurſus areola prominens illum occupabit, vt denuò alius pari ratione character in quæſitæ literæ eodem modo locum ſuccedat, donec totum id, quod voluerimus, chartæ commiſſum ſit, ne verò dolus deprehendatur, characterum intercapedines opportunum erit ocioſis characteribus impleri.

Vt verò ſchedulam amicus intelligat, idem modus ſeruabitur. Id etiam aliter ſic abſque tabella effici poterit. Circino tantum ſpatij tribus literis A B C aſſignabitur, quantum earum vnaquæque, vt maximum ſeptenas literas certas aſſignandas ſuo quoq; ordine contineat, vt omnes vna & viginti ſint, & quoties aliqua litera ſignificanda ſit, ea loco vni ex tribus illis literis aſſignato, denotabitur. Res quia aliquantulum obſcura eſt, exemplo illam putamus indigere.

Scribendi

PATRIA HOSTILI OBSIDIONE LABORAT, NEC PRIVS CIVES ARMA CAPERE VOLVNT QVAM EXPVGNABITVR.

b
a a a b a a
c c a a c a c c c a
b a c c b c a c c
b a a c b a a
b a b c a a b b c a b
b a a à a b b b b
c c b c a a b a
b b b a b
c c a c a a b b

His interſerere poterimus literas, quæ nec ABC ſint, vt dictiones conficiant significa-
tiuas, vel inanes, ſignificatiuæ erunt huiuſmodi.

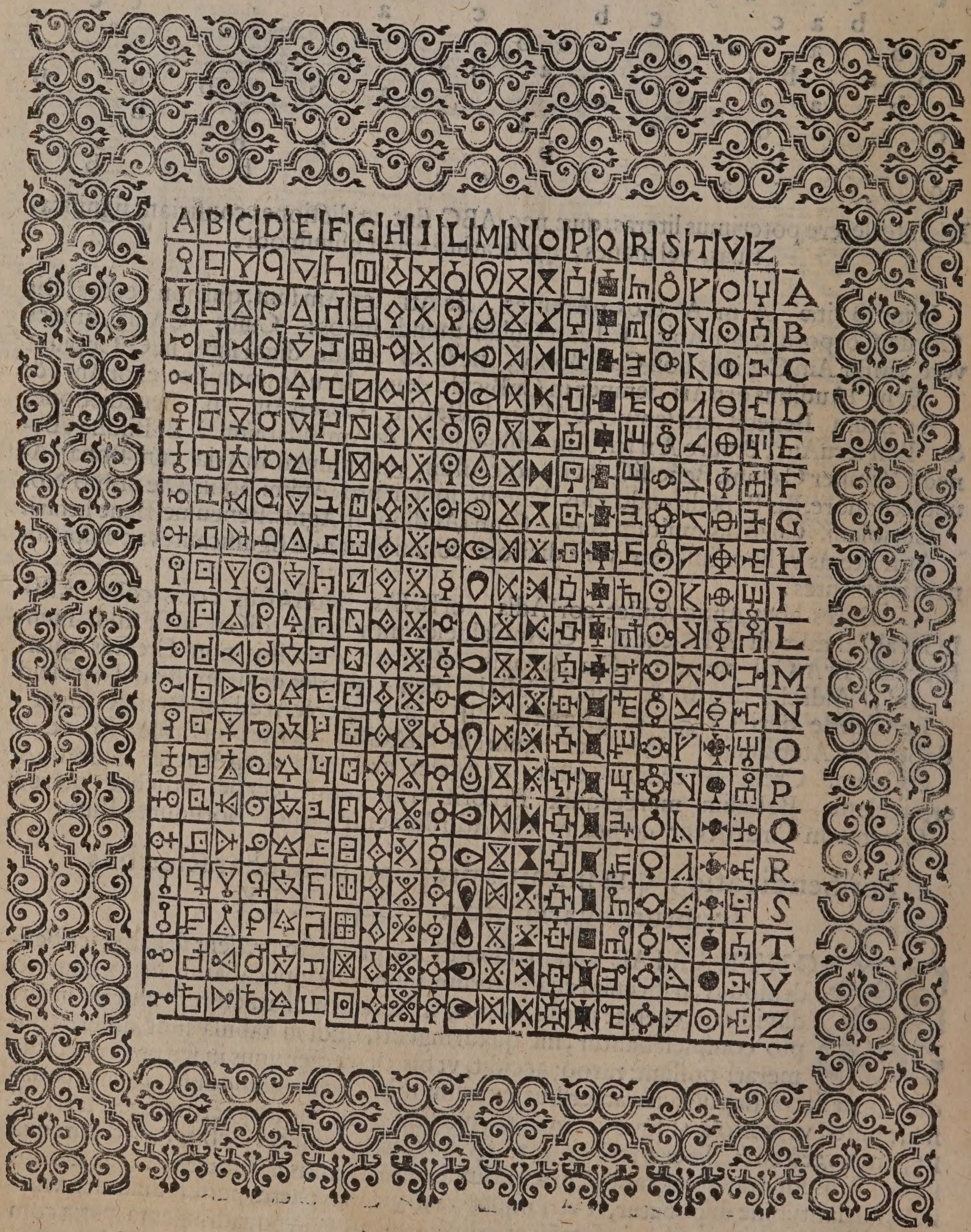
In initio vitæ A m A tuos pArentes, Be Ati etiAm ſunt, qui non pecceat Bis
Corde, Corporeq́; AmAbit C l A n Culum mundi ludos: Cuius CAuſa, omnes
verè vmB r Am Capiunt non CumBono, neC hi lAude digni ſunt, neC Cupiunt
Bene lAudibus ornAri, ſemper in CuBiculo deum lA u de munifice exorAnt, &
B e Atum BenediCunt ſemper & AliAm haBeBũt CoronAm in Benedictione,
& Ben ſeruAnt, & pure A n i m Am diligenter, & AmBulabunt à BaBilone, Be-
nediC ſemper Cælum, BenediC ita quoq; cAſtum verè numen mAriæ cum Bona lA-
ude, & honore, Bis Benedicendo eius Benedictionem pro Animi Bonis, Die primo No.
Curiolani. CurAbis multum viuere Cum lAudibus mAgnis. Beneuiue, Bene lætari.
At ſi literas vt libet inſerere velis dictione conſurgent non ſignificantes ac ſuſpicio-
nem ingerentes.

Deres libet Ando Anilet corlAdis orBeſAs leonArdis coris colet imBi-
liCut alCal dilit di A l A-cudel CrAnCaldelet mes leris diCal alCrAndi men-
brecaldi BrAiCol nembro. C u Beronis leCumer A noliſsis non CreCus quari
Bil, Aldi chil droAn & dendriCaBal den pArlet dridrum. ſtridel Alcaleld
BrAdeliBe deri Criga, & gAgAris BiB gilil Ccger & Ardililon Bremiel quer-
deBet rein Atermenin AterAdel quurelis clAdiBir ternet erBrille Brazie B
erCeruol Crem Bil erdemiCeller drAgelet ergelerin dregAmeter BinrebbA
ermigelem BeBalim mercerquix Brebriz erim yeloA cerBel ernebre mered
Ceretenim CirdAlecer cernecim C r Adlrilumenir Arnol Borudures Buru.

Scribendi ratio, qua infinitis propemodum characteribus ſcriptum euariabitur. Cap. XIX.

CONTRARIAE autem diſpoſitionis prædicto præſens ſe habet ſcribendi modus, ſi ibi enim characterum numerus duplicabatur, his ex aduerſo dimidiatus euenit: rurſus ibi tres, vel quatuor characteres vniuerſo in ſcripto conſpiciebantur, hic quadringenti, quot in tabula ſunt diuerſi, numerari poſſunt: raroq́; accidit, vt bis character vnus in ſcripto repetatur dum binæ literæ ſingulis characteribus exprimuntur, quare admodum arduum & difficile puto, vt epiſtola abſque exemplari, quo ſcripta ſit, aliquo pacto interpretari poſſit; ratio verò cũ facilis erit ſcribenti, tũ facilior interpretanti videbitur. Sed antequã ſcribendi modũ tradamus, tabellã primò, qua ſcripturi ſumus cõſtituemus. Quadratum itaq; tali latitudine diſponatur, vt vtriuſq; latera in vicenas partes poſſint diſſecari, vnde mutuò ex aduerſis partibus in ſe trãſuerſæ lineæ ducantur, vt quadringenta ſpatia comprehendat, quibus ſingulis, ſinguli characteres includantur, inde in fronte tabulæ noſtrũ vnum alphabetum, alterum verò à latere deſcendens diſponatur, & parata erit tabula, cuius forma eſt hæc.

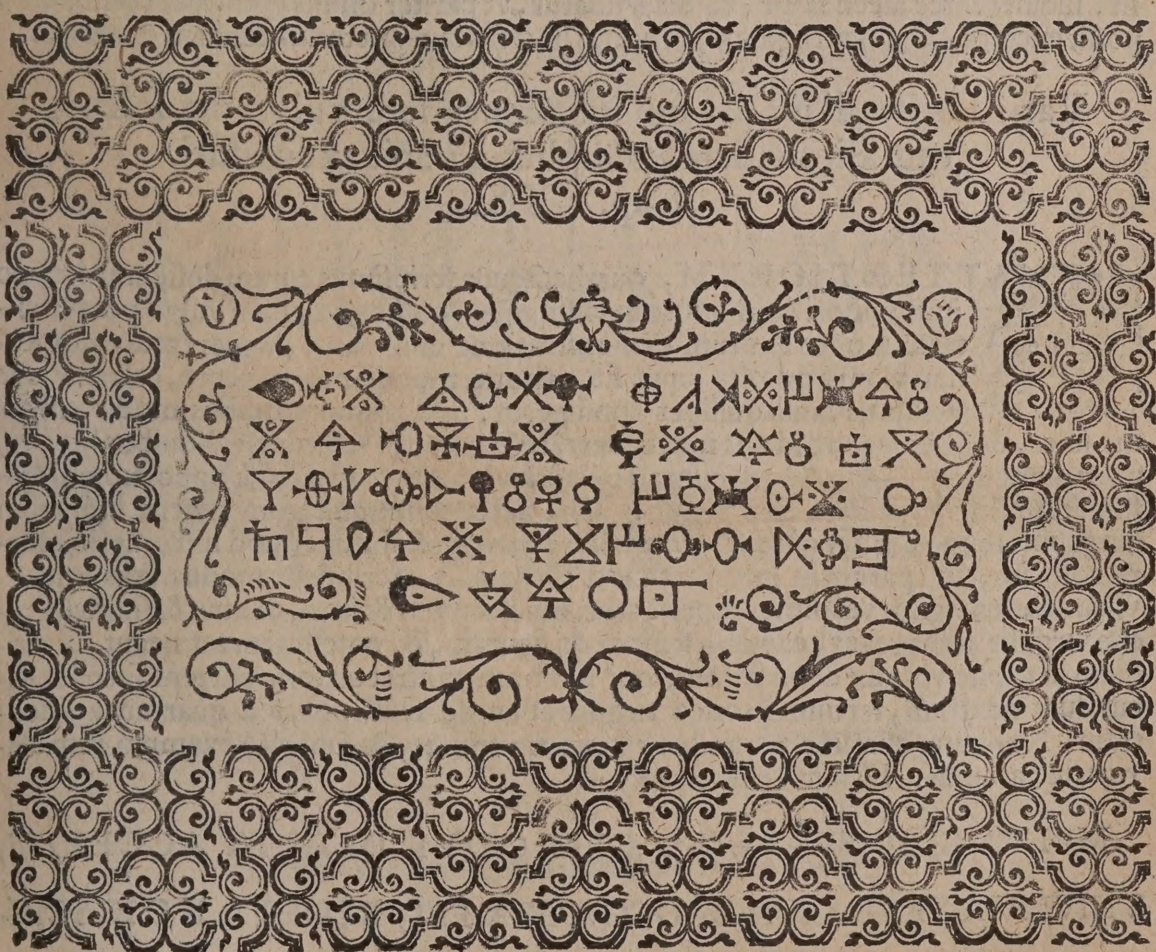
TABVLAE CVM OMNIBVS CHARACTERIBVS PLENA DESCRIPTIO.

Ea sic

Ea ſic deſignata, pro binis epiſtolæ literis character in arca tabulæ poſitus, qui priori literæ ſubiicitur, & alteri è latere occurrit accipiatur, vel ſi ita libuerit è conuerſo, vt alius character ſit, re tamen amico explorata, idq; fiet, donec tota ſententia perſcripta ſit. Vbi charta ſic fuerit exarata, tam erit ſcripti affectata obſcuritas, vt Delio inſigni natatore opus ſit, ne interpres in ſcripto, tanquam in mari mergatur, & ſuffocetur. Sed exemplo res clarior fiet.

MVLTIS CLADIBVS VLTRO CITROQVE DATIS, ET ACCEPTIS, VNIVERSA PENE CIVITAS OCCVPATA EST RELIQVA NON SCRIBAM, SED IN CONGRESSVM NOSTRVM RESERVABO.

Amicus interpres, quemadmodum & vbique alias dictum eſt, eandem rationem ſeruabit, quam in ſcribendo debere eſſe præcepimus. Sed vt id facilius eueniat, gnomonis angulus inuento characteri, cuius crura opportunas literas hinc inde ſpectent applicetur. Vt verò characteres, cum opus fuerit, facilius inueniantur, & moleſtæ inquiſitionis labor abſit, nos omnes, quæ ſimiles ſunt ferè, eodem ordine appoſuimus; quare eò interpres ſe conferat, quò notarum ſimilitudo traxerit. Neque verò, tam ſimiles notas effecimus, quin aliqua parte inter ſe diſſimiles clariſſimè videantur, vt non niſi cæcus diſcrimen eſſe non videat: quare admoto per totum ordinem indice, interpres faciIlimè characterem inueniet. Hinc paruo cum labore ingenioſis patere poteſt ecquid tota epiſtola, quamuis bene longa, vnico charactere comprehendi poſſit, quod fiet, ſi numerus toties dimidio diminutus fuerit, quoties opus ſit, vt ſit in pariter pari, & in tabulam toties characteres reducantur. Quod ecquidem perfeciſſem, in in immenſum opus creuiſſet. & faſtidium, præſertim in re minus ſuperſtitioſa legentibus fuiſſem allaturus: poterit tamen eas quiſque, cum libuerit componere. Huic ſimilis ſit tabula gradibus formata, vt in primo gradu, vbi A, vſque ad trigeſimum, vbi Z ſit, indifferenter aſcendatur, & deſcendatur, vt pariter omnis literarum combinatio poſſit euenire. Cuius rei figuram, vt minus neceſſariam prætermittendam duximus.

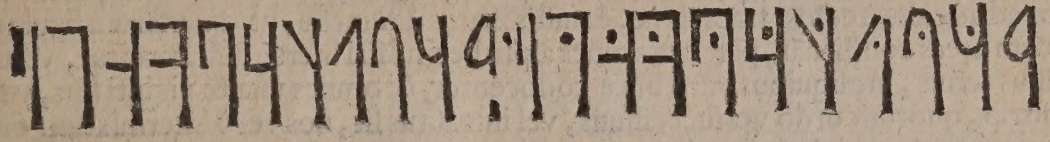
Varij ſcribendi modi, quibus omnes ferè vulgo uti ſolent, tum alij ad idem exemplum à nobis excogitati. Cap. XX.

ATTENTIOREM, quæ hactenus ſcripſimus curam deſiderant, nunc quæ minori cum labore in vſum recipi poſſint, vt etiam vulgo præter vſitatos modos aliorum demonſtratione conſulatur, ſuggeremus, ad quorum vſum, quoties opus ſit, negotio moram non patiente, celeritatis & facilitatis cauſa quilibet confugeret. Sed primum quibus modis vulgus uti ſolet, deinde quos ad id nos induximus, referemus. Traditur ab aliquibus hic breuiter numerandi modus, quem cum ad occultanda animi noſtri ſenſa opportunum exiſtimarem, hic annectere non piguit. Character vnus multarum poterit literarum fungi poteſtate, & alter diuerſus ſemper ab altero ſpectabitur, quod niſi quis doli fuerit conſcius, non parum in interpretando elaborabit. Scribendi modus talis erit. Characteres viginti vel plures reperiantur, qui ſi ſummo & imo, dextris & ſiniſtris erectæ virgulæ adhæreant, eandem ſemper & figuram, & poteſtatem retineant, & primum in capite virgulæ depingemus, qui ſiniſtram noſtri corporis partem ſpectet, ſecundum dextram, tertium in calce virgulæ etiam ad ſiniſtrum, ſed quartum ad dextram. Nos nunc quatuor perſcribere contenti erimus, & ſubiecto exemplo rem clarius declaramus. Hi ſunt characteres.

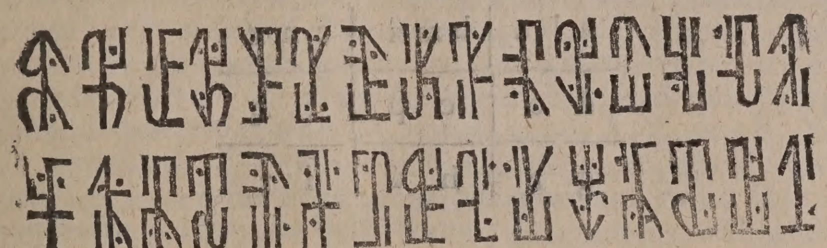
MVLTIS CLADIBVS VLTRO CITROQVE DATIS ET ACCEPTIS, VNIVERSA PENE CIVITAS OCCVPATA EST, RELIQVA NON SCRIBAM, SED IN CONGRESSVM NOSTRVM RESERVABO.

Scriptum

a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x y z

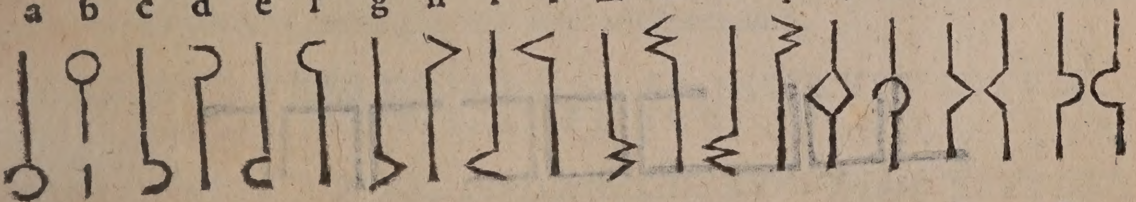

Scriptum iam ſuperiori exemplo literarum numerum in quartam partem deducemus hoc modo: erunt ergo triginta characteres.

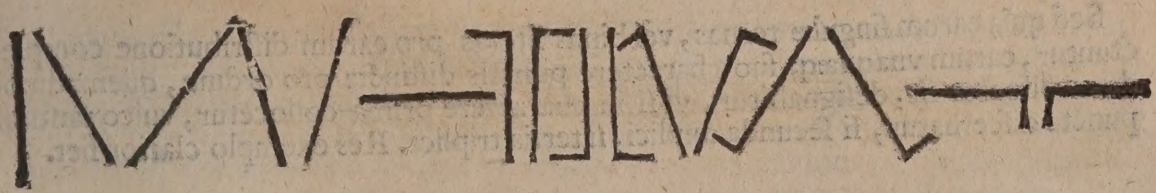

Addimus præterea etiam his poſſe ſingulis ſex literas præfigurari, vltra prædictis quatuor addere duo.

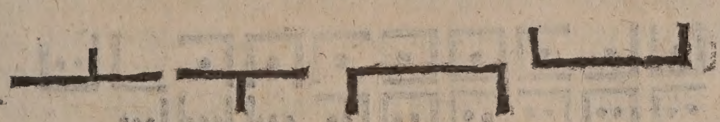
a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x

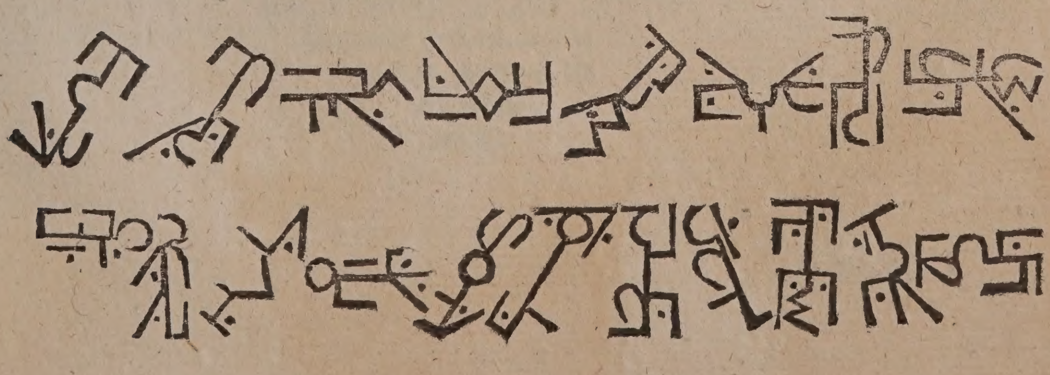
a b c d e f g h i l m n op q r

ſ t u x

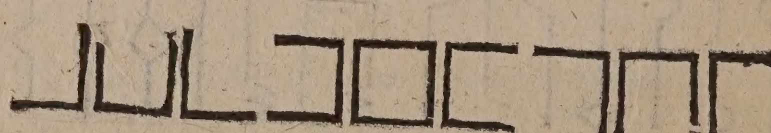
Primas has figurando, poſtea prædictas hoc modo.

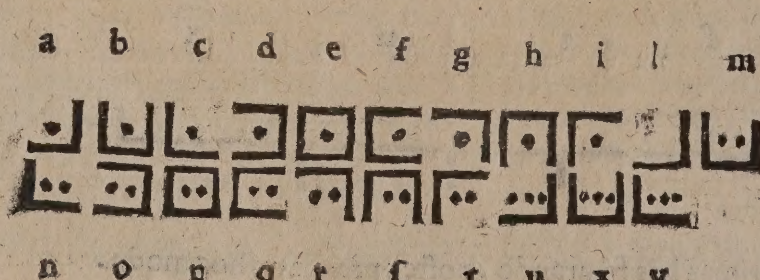
Alius etiam tritus eſt ſcribendi modus, quo ruſtici, mulierculæ, & pueri etiam vtuntur. Duæ per chartæ longitudinem rectæ lineæ deſignantur mox totidem per latitudinem ad angulos rectos tranſuerſæ, & iuſtis ſpatijs diſiunctæ, vt diuerſarum figurarum nouem areas conſtituãt, per has omnes alphabeti noſtri literæ diſtribuantur, vt in aliquibus ternæ, in aliquibus verò binæ collocentur, & omnes vna & viginti ſint, vel ex arbitrio, quorum ordo vel ſucceſſiuus, vel interſitus ſit, nos verò intermixtum diſpoſuimus. Figura erit huiuſmodi.

a l u	b m x	c n z
d o	e p	f q
g r	h ſ	i t

Tali propoſito ſchemate, eius areæ ſingulæ iuxta faciem, quam gerent depingentur, vt exemplum indicabit.

Sed quia earum ſingulæ ternas, vel binas literas pro earum diſtributione complectuntur, earum vnaquæq; ſuo charactere punctis diſtincta pro ordine, quemadmodum collocata ſit, deſignabitur, vt ſi in charactere prima collocetur, vnico tantum puncto diſcernatur, ſi ſecunda duplici, ſi tertia triplici. Res exemplo clarior fiet.

Hunc ſcribendi modum chabaliſtæ, & ſacrarum literarum ſcriptores induxerunt, nunc in omnibus ferè rebus vulgares homines vtuntur, vt per tabernas paſſim circumferatur, nedum inter prophana locum habeat. Eius vſus ab illis contractior magis obſcuratur, vt vni nomini vnicus character, ſed implicatus reſpondere videatur quod quia ad noſtram traditionem minimè videtur pertinere prætermiſimus. Verùm ne quid prætercam, pueris peculiarior & magis proprius ſcribendi modus talis eſt; vt obſcuritas ſolum in uocalibus non expreſſis, ſed in p litera tot lineis interſecta, quot occultæ vocalis ordinem demonſtrent deſignatis: vt ſi A ſignificanda ſit, quæ prima vocalis eſt p litera vnica linea in pede interſecta huiuſmodi p deſignetur. Si E, quæ ſecunda, eadem litera conſonans duabus lineis pari modo interſecentur. Aliter verò paſſim vulgus hoc ſcriptionis exemplo vtitur, dum præpoſtero alphabeti ordine literæ exprimuntur, vt quæ vltima ſit, primæ poteſtatem habeat, & quæ illam proxime præcedit, ſecundæ; & quæ tertia ab illa eſt, tertiæ, vt pro A, Z, pro B, X, pro C, V, & pro O, P, reponatur. His vulgus paſſim modis vtitur, nos alios in eundem modum adiicimus, quorum vſum ſi qui in epiſtolis admittant, tutius ſibi conſulant, vt illæ etiam interceptæ, potius vanæ exiſtimentur, quàm animi conſilium detegant. Tres itaque, quatuor vel plures ex noſtris literis, quibus in ſcribendo rarius vtimur (cuiuſmodi ſunt HKQXYZ) inter ſyllabarum, & literarum coagmenta, & dictionum intercapedines inſerantur, vt nulla prorſus dictio vel ſyllaba ſit, quæ ocioſis literis vacet: ſic enim dictionum, verborumq; ſenſus maxime perturbabitur, vt non ita facile qui rei conſcius non ſit, intelligat. Huius rei erit exemplum.

COGITVR VRBS OBSIDIONE ET NISI SVBVENTVM SIT, CAPIETVR.

HCZOGZITKVYR XQVRBXYS ZOBSZXIDXIZONQHEH XEYT NHI, XZSI HSHVBVZQENTHXZVM SXIZT XZCYAPZ IQET HKVKRK.

Huic affinis alius tutior modus eſt, vt aliquãdo ſcripti perplexitas ab amico ſine exemplo ſolui poſſit, quod non inutile erit, cum ſæpè accidat, vt quæ geſtentur, vel alicubi ſeruentur decidant, & amittantur, idq; non parum obeſſe poſſit ſi quando literis, quæ ad eam forma ſcriptæ ſunt intercipiantur. Tria igitur, vel quatuor, vel plura verba quærantur, quibus notandis omnes alphabeti literæ exigantur, quæ amicus abſens meminerit, vt inde diuerſam omnem obſcurorum characterum poteſtatem prima literarum elementa poſſint elicere, ea deinde deſignato in epiſtola loco, ſiue in fronte, ſiue in calce conſtitutis notis ſcripta committantur, tum tota epiſtola ad eam characterum rationem concinnetur. Poteſt & hoc aliter perfeci, vt totum alphabetum in epiſtola punctorum interpoſitione diſſimulatis dictionibus reponatur: Hic ſcribendi aſtus inter cæteros nullo modo videtur contemnendus, vt interdum nouis ſcribendi modis, etiam amico de iis non admonito vti poſſimus.

Quomodo

Quomodo etiam animi ſenſa aperire poterimus amicis. Cap. XXI.

POSTREMO nec indictum abibit, quomodo etiam amicis poterimus animi ſenſa referare cũ picturis in ornamentis aularum, cubiculorum, cyathorum, vaſorumq; aliorum vtenſilium, & ſi id pleriſq; modis aſſequi poterimus: placet tunc hoc exemplo docere. Sit vitis effigianda cum ſuis vuis, racemis florentibus, completis, capreolis, frondibus, ramis, aliiſque, quæ alphabeti literas demonſtret.

Circa cyathum vitem deſcribemus, illum coronantem, narrante amico, vt ab inimico caueat.

Poterimus eodem modo, si dum emblemata, insigniaq; depingemus vite, & alijs rebus, cum suis verbis etiam animi sensa declarare, vt latius in libris nostris de insignibus demonstrauimus. Quidam demostrare quærens ex nimijs impensis exaustum & depauperatum, vitem depinxit, quæ nisi putatione coerceatur, nimia perit vbertate sua. Sic sub vite verba addidit, EX COPIA INOPIA, quærens amico scribere: CAVE AB INIMICO. Verba per clauem ita permutauit.

NPIYCXV QEGGVS.

Has literas vite demonstrauit, ac animam addidit.

EX COPIA INOPIA.

FINIS LIBRI QVARTI.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER QVINTVS.

PROOEMIVM.

IAM ad vltimum deuentum eſt, poſtquam ſupra quomodo furtiua ſcripta componantur, & interpretentur ſatis ſuperq; à nobis eſt pertractatum, ſequitur vt eos ſcribendi modos deſcribamus, qui non ſolum omnium interpretum inquiſitionem, & diligentiam fruſtrantur, ſed ne quidem furtiuorum ſcriptorum tantillum ſuſpicionis relinquant, & prius eos proſequemur, qui quidem verborum velamento obducti, interpretem artificioſa interpretatione deludent, huiuſmodi ſunt quædam lepida nonnulla epigrammata, aliaq; Poetarum carmina, quæ lectorem dulci quodam artificio deludunt, ne quid prætermeam, quod ad rem facere poſſe videatur, nam & hæc ſuum dolum habent, & cum amicis liceat interdum ſic iocari, vt interpretem veluti verborum imagine ambiguum detinere: quod iucunda vrbanitate non carebit.

Occulta literarum transpositione aliter sine suspicione interpretem deludi posse. Cap. I.

ALIQVOS ab antiquis descriptos modos afferemus, cum nullæ certæ præceptiones afferri possint, vt si quis in hanc formam ludere velit, eos imitetur, vnde authorum exempla satis est afferre, potest enim sibi quisq; multiplicem sic iocandi rationem ex arbitrio confingere. In hunc modum amicus ad amicum scribendo iocatur.

En tibi mitto caput Veneris, ventremq; DiAnæ
Latronis caput, posteriora canE.

Quibus verbis salutationem mitti significatur per verbum VALE, cuius scribendi literæ primæ, mediæ & vltimæ in dictionibus Veneris, DiAnæ, Latronis & canE requiruntur.

Est & alius scribendi modus, vt cum perlegeris te laudari, vel ritè ominari, easdem deinde dictiones si præpostere leges, contrarium percipies sensum. Adsunt cuiusdam versus.

Sors mala, non mala mens, fatum non crimina vitæ,
Visere iusserunt te loca Thesiphones
Supplicio tibi sit facilis, nec verbere multo
Tundere compellat te Dea Thesiphone.

Si autem conuersis dictionibus leges, dicet.

Thesiphone Dea te compellat tundere multo
Verbere, nec facilis sit tibi supplicio.
Thesiphones loca te iusserunt visere vitæ
Crimina, non fatum, mens mala, non mala sors.

Extat & Francisci Petrarcæ quædam epistola non inartificiosa, quæ si ritè legatur, laudat, beneq; ominatur, si verò præpostere legatur, vituperat, maleq; ominatur, quæ quia iucunditate non caret, huc adducere non pigebit.

Iucunda ipsa fœlicitate, lætisq; iisdem successibus te prosperis potiturum, nunquam qualibet te passurum aduersa, probata re, vera fide & operibus, amice non ficte, vir intimis affectibus gestio: ac iugiter Deum oro. Prolongentur dies tui, nec tibi sit vita breuis. Diuitijs affluas: neque careas ergo cunctis optatis: debita quæpiam hæc tuæ virtuti non vitijs, conuersus ad commendationes tui: promere volui stylo sonante dispositus fidelitatis in tuas laudes, nō iurgia criminandum: si quid fuerit tegens de tui rubore, pandens tua tamen egregia, non infima opera prædicanda. Cognoui te moribus perfectum in cunctis quadruplici virtutum cardinalium radio: absq; vitiorum maculis aspersum sic iugiter extitisse. Virtutum ipsarum ordinem seruandum non iam præpostерandum ideo duxi: singula ordinata in te facere, quoniam semper noui. Probas te prouidum in futuris, caues semper pericula: neque prospera fortunæ nixu animi complecteris. Disposita in te præsentia: solerti, non segni studio certa in actibus tuis ostendis: compositum hic animum, nonq; rudem effectibus monstras. Amplectenda sunt vtique: non aspernendá operum tuorum gesta, probanda re ipsa exemplorum veterum illustrium memorem: non excordem: nanq; re fuisse prorsus & esse homines proclamant prompta, non disgregata memoria. Tribus itaque temporibus tuus animus manet dispensantibus in singulis: prudentia omni, ac peritia rerum absque cordis ignorantia, quorumcunque naturaliter insita tibi dilectam te iustitiam in iudicando foues: præmia bona non supplicia iustis: iniquis pœnarum discrimina, non coronas dudum tribuere didicisti. Veritati similis: abdicatis tibi flagitijs, reddis hominibus omnibus sua; non piger, aut iniquissimus censor: seruans dubio procul misericordiam in seueris:

& pietatẽ in rigoribus ſemper tuis cedens,ex animo clementi in adiectionibusq́; pœnarum. Donator liberalis, nemini parcus, largitor munificus, non auarus. Execraris vitia, non virtutes, mores honeſtiſſimos inſectaris. Honeſtum, nilq́; penitus eſt iniquum, quod operaris, & bonos ſequeris per omne tempus prius in conſilijs, iuſtus in operibus omnibus tuis. Conſtantem in animo te certe noti ferunt,fœlici ſtatu humiliari,non exaltari aduerſus euentibus fortem, non depreſſum te reddere. Fortitudinem ac virtutem omnibus temporibus inuincibilem ſic ſeruans agnoſceris. Declamaris animo probo,re vera, famaq́; publica longa nimis,non trepidus, feruidus, non remiſſus, ſtrenuus, non vecors. Diceris apparere ſancta modeſtia, pulſa gaſtrimargia fungeris. Caſtimonia,reiecta laſciuia delectaris. Temperatum in verbis, & actibus,cibis, & potibus. Te die ac nocte morum tuorum,ac vitæ experti manifeſtius atteſtantur. Deo atq; hominibus grata in omnibus opera tua patent. Meditaris non iugiter quodq́; nefas, & pereas anima mala nece.Fœlicem in gradibus ſingulis dicere malim reprobandum, te conſona veritate perſpicua cunctis nota regno digniſſimum, indigniſſimum rure. Cunctis notoria.

At ſi retrograde legatur,reuoluto ordine, ab vltimo ad primum, & aliter punctis interſtincta, iiſdem verbis contraria dicet, vt in ſequenti videre licet.

Iugiter Deum oro, ac geſtio affectibus, vir ficte, non amice, operibus & fide, vera re probare, aduerſa quælibet te paſſurum, nunquam te potiturum proſperis ſucceſſibus, iiſdemq́; lætis, fœlicitate ipſa iucunda. Tibi ſit vita breuis, nec tui dies prolongentur, careas ergo cunctis optatis, neque affluas diuitijs, vitijs,non virtuti tuæ præmia debita. Criminandum iurgia, non laudes tuæ infidelitatis, diſpoſitus ſonante ſtylo volui promere conuer ſus ad commendationẽ tui, prædicanda tua opera infima,non tantum egregia tua pandens, rubore tui detegens ſi quid fuerit. Cognoui te ſic iugiter extitiſſe aſperſum maculis vitiorum, abſq; quadruplici radio cardinalium virtutum, cunctis moribus imperfectum: quoniam ſemper noui te facere inordinata ſingula, ideo duxi præpoſterandum iam, non ſeruare ordinem ipſarum virtutum. Complectens animi nixu fortunæ proſpera, neque pericula ſemper caues, futuris te improuidum probas. Monſtras effectibus rudem, nonq́; compoſitum, oſtendis tuis actibus incerta, ſtudio ſegni, non ſolerti præſentia in te diſpoſita. Diſgregata memoria non prompta proclamant homines eſſe,& te nanque prorſus fuiſſe, excordem, non memorem illuſtrium veterum exemplorum, re ipſa probanda, geſta tuorum operum aſpernenda,non cuique ſunt amplectanda: dudum didiciſti tribuere coronas, non diſcrimina penarum iniquis, iuſtis ſupplicia,non bona præmia, foues in iudicando iniuſtitiam te dilectam, tibi inſita naturaliter quorumcunque ignorantia cordis, abſque rerum peritia, ac omni prudentia, tribus itaque temporibus tuus manet animus indiſpoſitus ſingulis. Pœnarum adiectionibus in clementi animo excedens, tuis ſemper rigoribus impietatem, & in ſeueris miſericordiam proculdubio ſeruans, cenſor iniquiſſimus, aut piger, non ſua omnibus hominibus reddis, flagitijs tibi abdicatis ſimilis veritati, Auarus,non munificus, largitor parcus, nemini liberalis donator. Sectaris inhoneſtiſſimos mores, virtutes non vitia execraris. Quod optaris,iniquum,nihilq́; penitus honeſtum. Omnibus tuis operibus iniuſtus, conſilijs impius, per omne tempus perſequeris bonos, & iuſtos. Inconſtantem animo te certe noti te ferunt, te reddere depreſſum, non fortem in aduerſis euentibus, exaltari non humiliari in fœlici ſtatu. Apparere diceris vecors, non fortis, remiſſus, non feruidus, trepidus, non longanimus, publica fama, re vera, animo probo declamaris. Fungeris gaſtrimargia, pulſa modeſtia ſancta, delecta laſciuia, reiecta canſtimonia. Manifeſtius atteſtantur experti vitæ, ac tuorum morum nocte ac die, cibis & potibus, à cibus & verbis intemperatum. Patent tua opera omnibus ingrata hominibus, atque Deo. Mala nece anima pereas, nam nefas quodq́; meditaris. Cunctis notoria te digniſſimum rure, indigniſſimum regno, nota cunctis perſpicua veritate conſona, reprobandum te malim dicere ſingulis

lis diebus infœlicem.

Athenæus introducit mulierem ventris crepitum obſcurè deſcribentem,hoc modo.

Grauida ſum equidem ò mulieres, ſed pudor placet,
Veſtris literis fœtus nomen oſtendam.
Recta, longaq; litera eſt, ex eius medio
Adſiſtit parua, vtrinque ſupina,
Deinde circulus, cui duo breues ſunt pedes.

Ait ſe fœtus grauidam, ideſt flatus diſtentam, futuri partus nomen Ψ Ω Α, ideſt putrem ventris graueolemiam. Dum enim dicit recta, longaq; linea eſt, & eius medio adſiſtit parua vtrinque ſupina Ψ depingit, deinde circulus, cui duo breues ſunt pedes Ω, ſed tertium elementum Α deficit in textu. Sic etiam Euripides in Theſeo abſq; literis rudem paſtorem introducit Theſei nomen deſcribentem, hoc modo.

Literarum inſcius ego natura ſum,
Figuras autem dicam, & manifeſta indicia.
Circulus quidem veluti fune dimenſus,
In cujus medio ſignum eſt euidens. Θ
In altero primum lineæ duæ,
Eas ſeparat interiecta vna alia. Η
Tertium, capilli cinnus, tanquam aduolatus. Σ
Quartum ſanè fuit vna in rectum ducta linea, Ε
Super qua tranſuerſæ tres obnituntur:
Quintum explicare haud expeditum eſt.
Lineæ aſtantes ab inuicem duæ
In vnum ambæ concurrunt pedem.
Vltimum eſt omnino tertio ſimile.

Idem Agathon Tragicus in Telepho, illiteratus quidam Theſei nomen ita deſcribebat.

Scripturæ primordium vmbilicatus in medio circulus:
Deinde rectæ regulæ duæ, coniunctæ ſimul:
Arcui ſcythico ſimile elementum tertium:
Poſt hoc tridens in obliquum iacens:
Exinde regulæ in vnam coeuntes duæ:
Quod tertium fuit, idem & vltimum.

Idem nomen deſcribentem Theodectes Phaſelites ruſticum deſcribentem introducit.

In ſcriptura primus fuit oculatus in medio circulus,
Deinde regulæ duæ menſura prorſus æquales,
Quas per medium connectit tranſuerſa regula:
Tertio capillo in cinnum retorto ſimile:
Quartum deinde, vt apparebat, obliquus tridens:
Quintum, æquales magnitudine virgæ duæ,
Quæ ambæ in vnum tendunt pedem:
Sextum, vt antea capilli cinnus.

Occultè ſcribentes literas in verſuum capitibus præfigurant. Cap. II.

EST & nonnullorum labor huiuſmodi verſuum capitibus literas præfigere, quæ ſententiam abſoluant. Talia ſunt Erythreæ Sybillæ, quæ græcè deuenturo Chriſto circumferuntur carmina, quorum ſententia latinè, iiſdem numeris, ea ratione ſeruata, vtcunque fieri potuit, ſic expreſſa eſt.

Iudicij ſignum tellus ſudore madeſcet,
E cælo rex aduenìet per ſæcla futurus,
Scilicet in carne præſens, vt iudicet orbem.
Vnde Deum cernent incredulus, atque fidelis,
Celſum cum ſanctis, æui iam termino in ipſo,
Sic animæ cum carne aderunt, quas iudicet ipſe.
Cum iacet incultus denſis in vepribus orbis.
Reiicient ſimulachra viri, cunctam quoque gazam,
Exuret terras ignis, pontumq; polumque,
Inquirens tetri portas effringet Auerni.
Sanctorum ſedes, cunctæ lux libera carni
Tradetur; fontes æterna flamma cremabit,
Occultos actus retegens, tum quiſque loquetur
Secreta, atque Deus reſerabit pectora luci.
Tunc erit & luctus, ſtridebunt dentibus omnes,
Eripitur ſolis iubar, & chorus interit aſtris:
Soluetur cœlum, lunaris ſplendor obibit,
Deiicient colles, valles extollet ab imo.
Non erit in rebus hominum ſublime, vel altum.
Iam æquantur campis montes, & cærula ponti,
Omnia ceſſabunt, tellus confracta peribit.
Sic pariter fontes torrentur, fluminaq; igni.
Et tuba tunc ſonitum triſtem demittet ab alto.
Orbe gemens facinus miſerum, varioſq; labores,
Tartareumq; Chaos monſtrabit terra dehiſcens.
Et coram hic domino Reges ſiſtentur ad vnum.
Recidet è cælo ignisq; & ſulphuris amnis.

Hos verſus Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei ſcriptos reliquit, quos à Flacciano clariſſimo viro græcè ſcriptos ſe accepiſſe tradit, in quorum capitibus ordinata ſingularum literarum ſerie hæc verba legebantur, ἰ Ησους Χριστὸς θεοῦ υἱὸς σωτηρ, quod latinè eſt, IESVS CHRISTVS DEI FILIVS SERVATOR. Verum in ijs latinè vtcunque redditis, hac de cauſa (vt Auguſtinus inquit) non potuit benè is ſenſus occurrere, quod in græco verſu υ initio dictionis poſita, in latino ſeruari nequiuit, nulla enim latina dictio, quæ à tali litera inciperet, & ſententiæ congrueret, pari modo de cætero ad hanc rem peccatum eſt. Horum quoque verborum græcæ primæ literæ coniunctæ ἰχθὸς efficiunt, ideſt PISCIS, quo nomine myſtice Chriſtus interpreratur, qui in huius mortalitatis abyſſo, velut in aquarum profunditate, cuius, hoc eſt expers peccati eſſe potuit, locatur. Pari modo Plautus in argumentorum verſibus, dum comœdiarum titulos in eam rationem ſic exprimit.

AMPHITRVO.

Amore captus Alcumenæ Iupiter.
Mutauit ſeſe in formam eius coniugis,

Pro patria Amphitruo dum certat cum hoſtibus,
Habitu Mercurius ei ſubſeruit Soſiæ,
Is aduenientis ſeruum, & dominum fruſtra habet,
Turbas vxor ciet Amphitruo, atque inuicem
Raptant pro mœchis, Blepharo captus arbitrer:
Vter ſit non quit Amphitruo decernere.
Omnem rem noſcunt, geminos Alcumena enititur.

Quomodo ſine ſuſpicione ſcribere poſsimus, literis in medio, et principio dictionum occultatis. Cap. III.

POSSVNT & literæ ſignificatiuæ in initio, ſecundo loco, medio, & varijs dictionum locis abſcondi, vt poſſint etiam interpretem artificioſa fallere deluſione: ſed difficile admodum eſt orationem ita contexere & dictiones, vt ſuſpicionem non ingerant, vt ad communem ſcribendi vſum accommodentur, eaq; contineant, quæ præſens tempus ferat, vt ſi ſit tempus belli, de bellicis rebus, ſi de annonæ caritate, de annona contineat, vt ſi amico nunciare velimus, & literas in principio dictionum occultemus.

MAGIS ATQVE MAGIS BELLVM INGRAVESCIT, CIVITAS DEDITIONEM MOLITVR, ARX INCOLVMIS ADHVC, QVID FACIENDVM, NVNCIATO.

Maximas ago gratias iuuenis ſcientiſſime, amantiſſimeq; tibi, qui veniens enunciaſti magnam alacritatem. Gauiſus ipſe ſum beneuolentia, & liberalitate Leonardi Veronenſis merè intimi noſtri germani. Re autem vera ero ſine calamitate in tanta cordis iucunditate. Vnde ipſum theſaurum amoris ſemper Deum exoro, diuinamq; indiuiduam Trinitatem, ipſamq; opiferam noſtram & matrem Mariam, opes, liberos, illuſtres titulos vobis tribuant. Antonius reuerenter XI. nonoq; Kalendas Octobris Louanijs, vt mihi ipſe ſcripſit, afferreq; dixit honeſtam virorum cateruam, qualem ipſe neq; duxiſſet facile à cognito initio eius natiuitatis. Deſideramus vtique multum num valeas: nos cognoſci ipſi à te oramus.

Sed vt magis ſcriptum occultemus, & facilius epiſtolam componamus, non omni dictionum initio ſignificatiuam literam committemus, ſed vna inani interpoſita, ſignificatiuas interpellabimus, hoc modo.

Miſericors, atque amabilis Deus, gaudium omnium in te ſperantium: miſerere animæ noſtræ. Tibi ſoli, qui omnia vales, potes, & viuis, maxima ſit authoritas, laus, gloria, honor in ſempiternum. Summa tui bonitas, amor, & miſericordia liberet nos laboribus inferni, vt qui mundum tua ingenti potentia nullo labore gubernas, & regis, ne aſpicias noſtra vitia, miſerias & peccata, ſed tua caritate & ingenti pietate tuere è cœlo, ne inſpicias oculis vltionis & indignationis tetra commiſſa, atq; errata, ſed nobis delicta parce, & pie demonſtra nobis iter, quo tuto ambulare ipſi poſſimus. Oramus matrem noſtram puriſſimam, & tuam matrem Virginem Mariam, vt omni aduerſitate liberet nos, inducat nos tuto ſecum vſque ad regnum tuum æternum, noſtra recipiat parua xeniola, orationem, ieiunia, eleemoſynas, noſtraſq; deuotiones, conuertat nos omnes ad lucem æternam, vt nunquam maneamus cæci in tenebris, ſuſcipiens miſeras animas tuorum deuotorum, & humilium miſerorum, vt omnes conatus, vt quid facere videatur, tibi ipſi faciamus, deinde in fine vitæ ad regna cœleſtia perueniamus in vitam æternam. Nunc reuerenter Deum oramus, vt perpetuo maneamus cum noſtro Creatore nunquam defecturo cœleſti, & in corpore animaq; te-

cum tempore in omni.

Poterimus, vt imperſcrutabilior ſit techna, literas in ſecunda dictionis ſede locare, & ſic magis interpretem deludet, ſed difficilius epiſtola componetur. Eadem quæ diximus, hoc modo celabimus: & ſi meliori forma componi poterat, quia hæc curſim ſcribimus, temporis breuitati indulſimus.

Ammianus Maranta ignorans hiſtoriam Aſdrubalis Carthaginenſis, atque aquilifeт ſui Senonis, imperauit magno agmini ſibi aſſignato, abſque leſione illius illu deret ſuum amicum. Tibi iudico Agrippa armis paratus pugnare ſemper eſto, ac dic Atilio acquieſcat, niſi publice virgas iterum patietur aſſiduas, adeo penis addictus, vindictæ, atque rixæ: non enim peto amplius amari eo, illiusq; filio. Cum irruunt iam vrbem axiacam, tibi annuncio, ac commoneo, vltra rupem amoueto viros aſtu: nam adſtricti cholera rumpent acriter aqueductum ſupra viam, vnde affluent ſatis accumulatè limphæ, ſed inde adducere nunquam imprudenter annues. Nunc indica accurate, ſit faciendum attente vobis.

Eodem modo abſcondi poſſunt in tertia dictionis ſede, quarta medio & fine, poſſumus & ab vltimis literis incipere, & retrogrado ordine progredi, poſſumus & ad rotam diſponere, vt diximus, & literas dictionibus interſerere. Sed hoc modo longiori epiſtola pauca verba complecteris, & his modis tota abſoluitur Abbatis Tritemij Steganographia, vt in ſua claui continetur, vt tota his vulgaribus modis abſoluatur, centum modis variando.

Quomodo ſyllabæ, in dictionibus abſcondantur. Cap. IIII.

DOCVIMVS hucuſq; quomodo literæ ſyllabis occultentur, nunc quomodo ſyllabæ in dictionibus, dicturi poſtea dictiones in oratione. Exemplum ſolum ſuffecturum iudicauimus. Repetatur ſuperior epiſtola cuius ſyllabæ in primis epiſtolæ dictionibus abſcondantur.

Magnificus Giſmundus Atellanus, quæſiuit magiſtro Giſneſio Bellonenſi Lumellino inſigni Grammatico veniam, ſcitq; ciuium vigorem Taſſinum debellari, diruiq; timoreomnium nemorum, moti libertatem turbare. Arx in Colonia lubenter miſcetur, admonens hucusq; quid faciant ciues enumerati, dum nunc cito areſcit tota.

Poſſumus eodem modo, vt prius præcepimus dictiones interponere inter eas, quæ in initio ſignificatiuas gerunt, cùm verò epiſtola interpretanda erit, illas intercalando, obſtruſum ſcriptum manifeſtum erit.

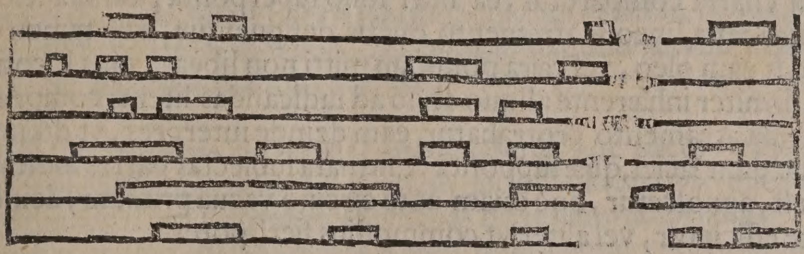
Magiſter meus Gisbertus Romanus attulit doctiſſimas quæſtiones philoſophicas Marij & Giſmundi noſtri Beliſarij Græci, luminum clariſſimorum internum patriæ, gra ui ſtylo venuſtas, quoniam ſcit omnibus Ciceronianas poſſe videri. Vnde Taſſoni tabellario demonſtrandas eſſe dixit, mitto tibi. Vos oro ut neminem intromittas moleſtum in libros Turboli, quia Arxileus mane incipere legere comœdias Plauti, lubet homini miſero excurſiones admittere, quia hucusq; ignorat quid ipſe faciat. Hodie Cicero eſt enatus Romæ, dummodo venias nunquam in ciuitatem noſtram. Auſculta pro me Tobiam.

Modus interferendi literas ſyllabas & dictiones ſine ordine per bracteas perforatas. Cap. V.

SIMILEM his alium docebimus ſcribendi modum cautiſſimum, cui nec cuiuis erit veſtigabilis, nec videntem quemquam occultæ fraudis conſcium reddet. In hoc à prædictis differt, quod in ſuperiori modo literæ, ſyllabæ, & dictiones inter alias dictiones raro ordine collocabantur, vnde diligens interpres facile eos coniicere poterat, ſed in hoc caſu, & ſine ordine ponuntur, ex alijs ſyllabis & dictionibus interſeruntur. Ratio talis erit. Duæ ex ferro vel ex ſtanno, vel plumbo, vel membrana bracteæ comparentur, quarum magnitudo pro ſcripti quantitate eſſe poterit, quare expediet eam ad latæ chartæ magnitudinem æquari, ne ſi prolixius ſcriptum futurum ſit, eadem lamina ſæpius applicetur, eademq; ſemper ſpatij menſura inter opportunas literas interſit, vtraque altera alteri ſuppoſita, & firmiter inhærente, ne error ſit, binis per latitudinem literis deſignabitur, inter quas iuxta corporis lineæ intercapedo ſit, quibus interuerſus ſpatijs. Hoc facto lamina ex arbitrio paſſim incidatur, vt tantum inſit vacuum, quantum ad continendas opportuni ſcripti partes eſſe velimus, hoc tamen inane ſpatium ſemper (vt ſignificatum eſt) variabitur, vt modo maius, modo minus, modo literam vnam, modo ſyllabam, modo dictionem, modo eas plures capere poſſit, idq; fiat quouſque ſic tota lamina hinc inde vacuetur. Ea in hunc modum formata typographi vtuntur dum nigris impreſſis literis alias rubri coloris inducunt, ne tota charta eo colore occupetur. Vtraque confecta lamina, altera retinebitur, altera penes amicum ſeruabitur. Scripto itaque, quo anguſtius eſſe poterit confecto (breuitas enim furtim ſcripturo maximè conuenit) bracteæ vſus talis erit. Ea papyro ſuperpoſita & firmata, per feneſtras & vacua literæ inſcribentur, dum totum id, quod ſcribendum ſit, illis poſitum ſpatijs abſoluatur, ſcriptum ſublata lamina tale erit, vt verba hinc inde diſperſa accipiantur, tum earum literarum, quæ caudatæ, vel criſtatæ fuerint, cuiuſmodi ſunt p, & d, lineamenta ſurſum & deorſum protrahentur. Hoc peracto chartæ inania ocioſis literis, ſyllabis & dictionibus complebuntur, ita tamen totius ſcripti neſcius fuerit, vt verba perfecta ſint, quæ, quo magis ſimulata erunt, eò vt aliud longe diuerſum dicere videantur, & eò meliora videbuntur, quo minus ſuſpicionis habebunt, quare tandiu ſcriptum delebitur, & accommodabitur, dum totum perficiatur, vt congrua & continuata orationis ſtructura eſſe videatur. Vt verò interpreti paginæ occultæ ſcriptum reddant, quatuor punctis, quæ ſignatæ bracteæ finibus firmiter inhæreant, deſignentur. Sed vt exemplo res melius indicetur, noſtri ſcripti verba ſubiiciamus.

MILITVM INFINITVS EST EXERCITVS, AC PROPE DIEM INIBVNT BELLVM, EXPLORATORES OMNES DEPREHENSI SVNT, ET CAPITE POENAS DEDERE.

Apertæ bracteæ forma hæc erit.

Commiſſo ſuper eam ſcripto, ſic epiſtolæ partes poſitis interuallis diſpergentur.

Mili tu m infin
i tus eſt exerc itus
ac prope diem ini
bunt be llum, ex plo rato
res omnes deprehen ſi ſu nt,
capite pœn as de dere.

Verum impletis ocioſarum literarum ſpatijs, in vtrunq; ſic prodibit oratio, duplicis orationis ex induſtria exemplum appoſuimus, vt commodius liqueret, quilibet ad omnia verba ſeruato etiam literarum nexu poſſe accomodari.

Gratæ Mili ſie tu æ fuere literæ, præſertim cum infin i ſcri ptus eſt ludus, quo ſe exerc et T itus noſter familiaris, ac prope modum in diem ini micus, propterea ama bunt be ne illum, ſi is ex em plo eorum, rato que modo res omnes deprehen det, at ſi ſu mu nt alij rem à ſummo capite, eum pœn itebit illas amplius de ridere. vale.

Idem aliter etiam ſic.

Honor Mili tiæ tu us fuit Carolus pater, nam cum infin ito v i c tus eſt, cum minima exerc itu inu itus parte hoſtis fugit, ac prope vltimum diem ini urius peribit, neca bunt Be re i llum, atque ex tem plo puer A rato peribit, res omnes deprehen ſæ bonæ ſi ſu nt, a nt e Syllam, & optimo capite non pœn itenti as amplius de ci dere ſperabit. vale.

Amicus verò interpres ſuperpoſita bractea per feneſtras occultam ſententiam conſpiciet, cuius exemplum, vt in poſterum ſeruetur, ea amota alio tranſcribet. Poterit & hoc aliter fieri, vt conſtituta cuiuſuis libri pagina magis opportuna, eæ tantum literæ, ſyllabæ, & dictiones, quæ primæ occurrunt, & ad id explicandum, quod voluerimus neceſſaria ſint eligantur, quouſq; tota epiſtolæ ſententia eliciatur, oleo, deinde vel cera pellucida charta comparetur, ea libri folio ſuperpoſita, omnia ſelectarum partium eminentia ſpatia, lineolis atramento ductis deſignentur, hæc tamen charta mitti poterit, quod ſi eam oleo, vel cæra pollutam mitti non libeat, eius loco alia capiatur, quæ, ſub eam firmiter inhærente aliquo ſtylo ad iudicandas literas comprimatur, & earum deinde ſigna atramento protrahatur, eam deinde interpres, vt diximus vel oleo, vel cæra pellucidam faciet, quæ ſuppoſita & firmata ſubiectas partes indicabit. Sic quod ſignificatum eſt, agnoſcetur, hoc etiam ante circino vacua primum, deinde plena ſpatia dimetiente efficietur, vel aliter vt commodius fieri poterit.

Occulte ſcribendi modus, quo ſyllabarum numerus literas ſine ſuſpicione demonſtret. Cap. VI.

EST & alius ſine ſuſpicione ſcribendi modus, in quo ſyllabarum numerus literas ſecretas oſtendit, id autem ita exequetur. Literas maxime vſuales ab inutilibus ſeparabimus. Sunt autem maxime vſuales ſexdecim, ſine quibus conceptus minime ſcripto mandari poteſt, a c d e f g i l m n o p r ſ t u, Reiicimus h, vt aſpirationis notam: ſic b, eius loco vti poterimus u ſic q: nam ſua vice c vti poterimus vt ſi quoniam ſcribendum ſit, cuoniam ſcribemus, pro x, vtemur cſ, vt pro Alexandro, Alecſandro notabimus, & pro Z cſ. Sed harum ſexdecim literarum octo vſitatiſſimæ ſunt a e i o u ſ t r, reliquæ minus: quas inferius accommodabimus, hoc modo.

a e i o u r ſ t
c d f g l m n p

Vt ſi vſus inciderit inferioribus vti, ſuperiores accipiemus ſemper earum vice, hoc modo, Vt ſi ſcribendum ſit.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Nos ſuperioribus literis pro ſubiectis vtemur hoc exemplo.

tuoſate viriuiter ſar veſiar vt aiuctater is viucrtater aſſerar.

Hæc omnia elementa in ſolas, AB, conuertemus per ſubiectam tabellam: nam inuenta litera in tabulæ corpore, ſiue in communi angulo, literas à latere, & à fronte ordinatim accipiemus, primum quæ à fronte, poſt quæ à latere ſunt, vt in ſubiecta tabella.

Has

aa	bb	ab	ba	
a	r	o	ſ	a
e	u	i	t	b

babbbbababaaaaababaab, bbb a bbbba, abbbbbabbbab aabbba, baa aaa bba bbb aa b baaabbaaabbabbbbabaaaabbbbbabbbabaaabababbba abbbaabbb a bbbbb aa bbb a babaaababaabbb aaaa baabaaaabbba aaabba.

Has literas in ſignificatiuas dictiones concinnabimus hoc pacto. Incipiendum eſt igitur à prima litera dictionis, quæ ſit B: nam initio illa locata eſt noſtri ſcripti, dein-de quot erunt ſimiles A, vel B totidem in ſyllabas dictionum abſorbemus, vt ſi quatuor ſunt B, dictionem quatuor ſyllabarum in ſcripto apponemus, vt Antonius, & ſi trium dominus, tali pacto, vt inter ſe continuam conficiant orationem & ordinatam, vt nil in ea doli ſuſpicemur. Sed quia hæc raptim, & curſim ſcribimus, nil curamus optimè concinnatam vobis proponere.

B. de Neapoli, non is, qui tulit meretrices, ſed qui ex Cypro conducebat in Florentiam merces orientales, ſed etiam qui ex vrbe Romana in hanc regiunculam bona hæc portauit. Vnde iure optimo dignum iudico dictis & honoribus præpore, & quod ex maximis in non minimas is iam venit labores, vnde maximè auxit honores, & nobilibus, quoque plebeis, vt ex hoc fit perclarum, & in his multum laborat, quandoquidem non facit ex infantia virtutem honoratam. Vale iam.

Modus, quo apertarum literarum numerus per tertiam partem deducemus. Cap. VII.

NOS ſequenti præceptione literarum numerum deſcribendarum per tertiam partem diminuere poterimus, hoc modo. Vbi enim occultum ſcriptum in octo vocales deduxerimus hoc modo.

TVOSATE VIRIVITER SAR VESIAR, VT AIVITATER IS VIVERTATER ASSERAR.

Per ſubiectam tabellam quatuor ſuperiores literæ ponuntur: vt ſunt inferiores cum E ponantur, vt à ſuperioribus dignoſcantur.

a	i	o	u
e	r	ſ	t	e

VEVOOEAAVEEE VIVIVIVEEEIE OEAIE VEEOEIAIE VVE AIVIVEA VEEEIE IOE VIVEE IEVEAVEEEIE AOE OE EE E OE AIE.

His vocalibus conſonantes literas interponemus, vt melius poterit, nos ita præpropere accommodabimus, tu diutius immorando diligentius concinnabis, vt congruentior ſibi conſtet oratio.

Verum

Verumnon poſſem nam vendere viuimus in Venere die,donec Datienus eſſe poterit, à die viuet animus, diuerſa ducet, & erit, dedit poſſe viuere, dicet vere, nam querere die ac nocte omne eſſe, nocte ac die.

Scribendi modus, quo literarum ſcripti numerus triplicato abſconditum demonſtret. Cap. VIII.

ALTERVM & facilem oſtendemus ſcribendi modum, & ſine ſuſpicione, in quo literarum apparentium numerus triplicato celatum abſcondet, is erit paululum à ſuperiori differens: nam vbi ſcriptum occultum in ſeptem frequentiſſimas literas reduximus, ac demum illas in duos characteres, illos duos dimidiatis alphabeti characteribus oſtendemus, ijsq; vtemur, quibus magis in promptu ſubueniunt, vt ex ijs completam orationem, & ordinatam componamus, & ſuperius ſcriptum in duas ſimiles ſcilicet, A,B, redactum, vt oſtendimus. Exemplum.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

In duas literas A B ita reduximus.

babbbb a b abaaaaaba ba ab, bbb a bbbb aa bbbbb a bbbbab aa bbb a, b aa aaa bb a bbb aa bb aaa bb aaabba bbbb ab aaaa bbbbbabbba b aaa ba b aa bbb aa bbb aa bbb a bbbbb aa bbb ab ab aaa ba baa bbb a aaa baa baa aa bbb a aaa bb a.

Hunc noſtrum alphabetum in duas partes diuidemus, & quando A ſcribendum fuerit vndecim ſuperioribus characteribus vti poterimus, vnum accipiendo ex ijs, qui magis ad propoſitum veniet, & cum B ſcribendum occurret, vndecim inferioribus vtemur, tandiu delendo, accommodando, ac in varias formas mutando, donec congrua, & conſona proueniet oratio, hoc modo.

A	a	e	o	f	r	m	h	d	p	x	y
B	i	u	q	b	ſ	t	n	c	z	l	g

Epiſtola occulta.

Iouis ſacri verè fuit donum, vidi vitæ ſublimitatem tui, & amores iucundus, caros, ideoque tibi aio, et omnibus pijs, & Deo bonorum, vt beatis adittat ſuis ad ciues Olympi, ad reqem ſemp. a. Viue fœlix.

Sunt & quædam regulæ & animaduerſiones, quæ interſcribendo vſuri ſumus, ne tam arduum fiat negotium in literas eligendo, vt cum M habere non poſſimus, titulo vtamur, atque puncto, ac breuiationibus, vt paſſim animaduertemus.

Occultandi

Occultandi modus, quo apertus abſtruſarum literarum numerus in ſeſquialtera ſuperet proportione. Cap. IX.

PRAEDICTO affinis eſt præſens modus, qui ſi facile ſcribi poſſet, & dictionum ſequela magis conſequenter ſequeretur, fortaſſe omnes ſuperaret, nam parciſſimis characteribus ſcriptum abſoluitur, nobis ſat erit eum indicaſſe, fortaſſe qui maiori fruuntur otio perfectius abſoluent, nobis enim, ſi conceſſum fuerit, abſoluetur: interim tali fruere. In proximo præterito modo in noſtra erat poteſtate dictiones abſoluere, hic enim terminare oportet, vbi erit opus, & dictiones nunc longiſſimæ, nunc breuiſſimæ conſurgent, ſed regulas addendo faciliores reddemus. Nos volumus amicum certiorem reddere de præterito ſcripto. Primo ad ſeptem vſitatas reddemus, mox ſubiecta tabella tribus characteribus reddemus, hoc modo.

a	b	c	
a c	e d	r m	a
i f	o g	t p	b
u l	i n		c

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

cbac bbbc aa cbba ac a b c aa b ac ab eb baca bcaaca acbabcabaaca accb aaab acab cbaacbba ca abbc acab acba cac b aac bbaca aabc bc baca aa ca.

In hoc differt à ſuperiori, quod non dimidiato alphabeto vtemur: quod vbi eueniet, c ibi erit terminus dictionis, quando duæ euenient, dictio ā c incipiet, & ſi ~ ā c, literæ omnes incipient ā c, literæ initium ſumemus. Exemplum hoc appoſuimus curtim ſcribentes, maiorī ocio, oratio magis congrua foret, cum sī ferū, ſed & Deum & ſum, & de ea do, non puer Cumbo & non ſum renæ à duo non iam, qua meos. qui ſe deo à.

Quomodo

Quomodo ſyllaba vna aperti, literam abſtruſi demonſtret. Cap. X.

PROXIMO eſt affinis præſens modus. In hoc etſi numerus literarum ſuperfluus erit, nam ſyllabam pro litera ponemus, tamen poſſunt ſermones ornatius accommodari, & concinniorem præbebit orationem. Vbi C eueniet, ibi dictio finienda, vocales in ſyllabas ponemus, ſic facilior, & congrua magis erit oratio. Superiorem prædictam epiſtolam, & prædictam tabellam in ABC verſam abſcondemus in dictionibus à C terminantis earum vocales, hoc modo.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

cbac bbbc aacbba acab caabacabcbbacá bcaaca acbabcabaaca accb aaabacabcbaa cbbaca abbc acabacbacacbaacbbaca aabc bc ba caaaca.

Cariſſime Iuli Sadeole, dilecte, & amice, Petrus Bonus Vrbinas dedit nato drachmas quindecim, & Marianæ Portæ cum Anaſtaſia dedit quindecim Iulios Beatricis & Delphinæ viro x ducatos, nuncia Nomentanis, quid iubes, laborent. A.

Occulte ſcribendi modus, quo dictionum ſyllabæ literarum occultarum numeros demonſtrent. Cap. XI.

MINORI etiam labore, nec minori pulchro inuento prædictorum modorum præſens ſe offert: nam dictionũ ſyllabæ literarum numerum demonſtrant, hoc modo. Si ſuperius ſcriptum nunciandum erit, illudq; in tres literas deducemus ABC per ſuperiorem tabellam, ita eueniet.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

aa	bb	ab	ba	
a	r	o	ſ	
c	m	g	n	à
e	u	i	t	b
d	l	f	p	

babbbbababaaaaabab aab bbbabbbbaabbbbbabbbabaabbba baaaaabbabbb aabbaaabbaaabbabbbbab aaaabbbbbabbbabaaababaabbbaa bbbaabbbabb bbbaabbbababaaababaabbba aaabaabaaaabbbaaaabba.

Similes in numeros ita diducemus appoſito indice B.

B. 1141111511124142513112311521322323214114513113111232323152311113 11123412143421.

Epiſtolam præpopere ita concinnauimus.

Ber. de Neapoli, & qui non à Ianuario, & qui à ſexto Februarii in Venetijs cepit declarare P. Virgilij librum duodecimum cum commento, & cum omni ſcholio, & in vndeuigintj dies,& quatuor horas legit eclogas omnes optime quoque, & ſolemniter, & in quadraginta hebdomadibus non legerat primum, vel ſecundum: ob id non eſſe hominem doctum, peritum, quoque diſertum,cum vndetriginta enim diebus, vt & à Io: Lutio, & cum eo ſæpe audiui recenſere ab ipſo cum Antonio: Conſcriptum Neapoli die primo.

Quod ſyllabarum numerus literarum numerum demonſtret. Cap. XII.

SIMILLIMVS eſt præſens prædicto modus, in hoc tantum differens, quod in ſuperiori exemplo ſcriptum totum in A, B, reſoluebatur, hic talis ordo abdicatur, ſed pro noſtris literis octo frequentiſsimis, nos octo numeris vtemur,deinde eos dictionum ſyllabis oſtendemus. Pro exemplo nunciandum ſcriptum erit.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Subſcripta tabella literas in numeros vertemus hoc modo.

a	e	i	o	u	r	ſ	t
m	n	d	c	p	f	g	l
1	2	3	4	5	6	7	8

5572182 5363838826 211 522311 58 435 3 81821 32 8352681821 1772611.

Nobiliſsime Apollodore Metropolitanenſis niſi ad Conſtantinopolitanum naues onerarias quatuor Conſtantinopolim,amicis quamdeſideratiſsimum, etiam quam ingenioſiſſimum noſtrum coniunctiſſimum,nobis vt & retromitteret duas naues vacuas, cum ſit neceſſarium valde importantiſſimum eaſdemmet onerare meritricibus peſſimis Conſtantinopolitanis, vt Conſtantinopolitanam vrbem nos purgemus illis. Hadrianopolitanus conciuis colendiſſimus noſter Mediolanenſes quam vituperoſiſsimos iam quam vituperoſiſſime illos ad nos remictendos curauit. ExHadrianopoli. Datum Conſtantinopoli 1. Lu.

Sed quia dictiones longiſſimæ ſolent occurrere octo ſyllabarum: hac via breuiori compendio vera abſoluemus. Noſtrum ſcriptum octo literis viitatis conſcribemus inferiori tabella,ſed inferiores quatuor ſuperius impoſito puncto notabimus. hoc modo. Tuorate uiriuiter ſar ueſiar ut aiuitater is iiiertater aſſerar.

1	2	3	4
a	e	i	o
c	d	f	g
u	r	ſ	t
l	m	a	p

4142142 132313422 123212 14 131341422 33 1312241422 1332212.

Sed dictiones punctuati numeri à vocalibus incipiemus, absq; punctis à consonantibus.

Antonius iam nunciauit auo, quod ægrotaret Nolæ: & rescripsit Viro Romano iam conualens: accepimus cartam vestram, & dedi amico tuo, si aues iam ignoscere. Si pænitet, & recusas iniuriam cum verberibus dare vestro, hostiq; offendens vos, lacessens vos, fecit vobis iniuriam, hic verisima proles Iouis, hic æternæ veritatis verus seruus hic erit.

Modus, quo literarum apparentium numerus celatarum numerum demonstret. Cap. XIII.

ALTERVM ostendemus modum, quo literarum Epistolæ numerus celatæ epistolæ numerum ostēdet, quod quia inter se similes sunt, ideo verbis indulgemus. Nos tabellam ex 20. literis confirmatam hoc modo ostendemus.

a	e	i	o	u	r	s	t	m	n
b	c	d	f	g	h	l	p	q	x
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Vnde si superiorem epistolam hac tabula conscribemus, eueniet.
85510182 536373826 1019 5210319 58 235381829 310 731268 1829 1772619.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Honorate Petre chare, amantisime à mancipio Io: habui vnā literā, quā misisti tuo honorato, & optato Iustiniano p°. Nouembris, pcepi iā volūtatem suā. A Francisco filio Hadriani eā lrā habui suā trāsmisi à Beneuento Consentiā per Berardinum dilectū tuū 1. & 2. mensis Octobris, q oretenus, & imperauit, q fuerint improbi. Io: Petrus à Beneuento. Tituli, & puncta non leguntur, nam vt facilius litera conscribi posit, imponuntur, neq; multū referre existimo orthographiā occulte scribentibus.

Quomodo numerus inter duas notas vocales positus literas occulti scripti demonstret. Cap. XIIII.

NON omictemus, & alteram regulam, occulte & sine suspicione scribendi, admodum ingeniosam facilem, & variam, vt ex his omnibus ingeniosus artifex ex se alias possit inuenire. Vbi enim literæ in numeros reductæ sint, multæ possunt excogitari viæ, quibus in significatiuis dictionibus explicari possint. hoc modo sint supradicta verba in eosdem numeros redacta.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM; VT CIVITATEM IN LIBERAREM ASSERAM.

85510132 536373826 1019 5210319 58 235381829 310 7352681829 1772619.

Nos

Nos duas vſitatiſſimas vocales eligemus, E, I, & ideo eas elegimus, quia ex his multas poterimus dictiones conflare cum facilitate. Hos literarum numeros inter has duas ſolas accommodabimus,hoc modo. Si ſcribendus ſit numerus octo literarum, dicemus honorande:nam ab E vltima,octo ſunt intermediæ literæ, & ſic ab I eueniet, hoc modo.

Honorande Donate Porta, ex tua narratione factorum ex ſe actorum imaginaueram ipsũ ĩſanum, ac mente çaptum fuiſſe, malumq; antropoſagũ, & excõputando errores nefandos qñ, facinoř, & dura, ex formidoloſa, aut ærumnae doloroſa excelluit: quãq̃ in tres bonum, nã iuuenum cognitum eſt, quapropter cogor te fateř nõ adeſſe mundo virũ doctum,& innocuum, neque humanum magis. Ex Barolo. 1. Octobris, reſponsũ ideo opto valde.

Vocales aperti ſcripti occultas celati ſcripti literas oſtendant.

Cap. XV.

NON facili modo, occultaq; methodo cuiusq; oculti ſcripti fraus obtegitur, hoc modo. Tabellam eo modo exponemus concinnatam, vt omnem literarum numerum in vocales binas tranſmutabimus, iiſq; interpoſitis conſonantibus, nouas dictiones confingemus ordinatas, quas curioſi intercipientes, nec fraudem ſubolebunt, cuius exemplum erit. En ſubiecta tabella.

a	e	i	o	u	
a	b	c	d	e	a
f	g	h	i	l	e
m	n	o	p	q	i
r	ſ	t	u	x	o

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

oiooeeiaaioua oooeaooeuooeiouaao eiaaai oouaeioe aaai ooio iaoeoooe ioaaiouaai oeei ueoeeauaaoioaaiouaai aaeoeouaaoaaai.

Domino nr̃o Semelec.

Ipſam Antinouam, non Doroteam, non honeſtus, ſed omne Deorus datam non eis amatam, dico Iouannem in ipſos amauit Iouannam, Dianam Deo renouabat, oã ſanari.

Nos omnibus vocalibus conſonantes interpoſuimus vt placuit, vt aliquid continere videatur, & quia tempus non dabatur, diutius immorari, ſat nobis erit, modum indicaſſe, longiori tempore concinnior epiſtola concinnabitur.

Musicis notulis quomodo sine suspicione vti possimus. Cap. VXI.

NON omittemus modum, quo musicis notulis appositis cum sua cantilena, putabit interceptor amatoria carmina, vel visitatas ecclesiasticorum antiphonas, & sic elusus abibit. Modus erit facilis & ingeniosus. Volumus obsessis significare, ne salute desperentur.

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

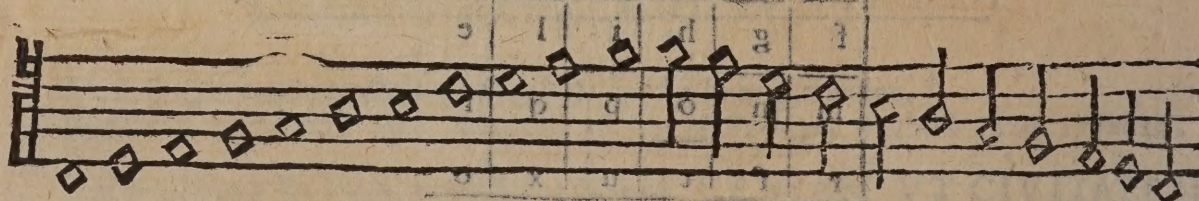
Apparentia erunt quæuis, videlicet,

ORA PRO NOBIS SANCTE IOANNES BAPTISTA, VT DIGNI EFFICIAMVR NOMINE TVO. AMEN.

Nos superiori libro modum ostendimus quomodo cum claui scribendũ esset: qua sublata omnino de eius interpretatione desperandum esset, & ita eueniet.

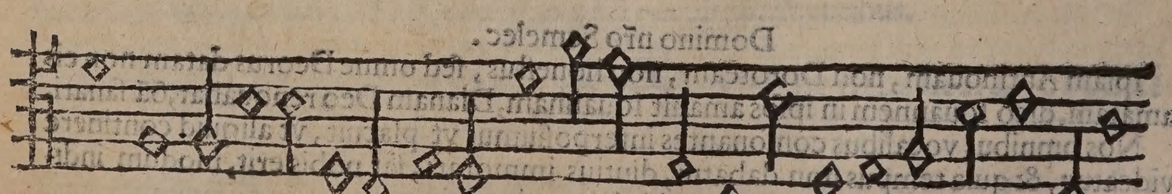
idtgrbz cxinoxaqb cur hzftqz hb frengpdqt sf ftzpihugzo rmazitx.

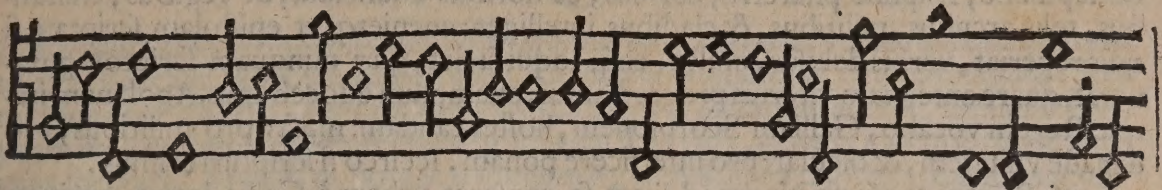
Deinde musicas notulas exponemus ab imo ad summum in breues, & in semibreues, ab imo ad imum, vt è regione nostrum alphabetum opponamus, hoc modo.

a b c d e f g h i l m n o d q r s t u x y z

Nostras igitur obscuras notas iam exaratas in notulas apponemus, subscribemusq; clauem, scilicet ORA PRO NOBIS &c. & vt ne indecentes saltus videantur, nos minimas & semiminimas accommodabimus pro vacuis.

Quomodo etiam interpretem cum aperta ſcripti demonſtratione deludere poſſimus. Cap. XVII.

POSSVMVS etiam non inartificioſe interpretem deludere, cum falſa ſcripti demonſtratione, nam quæ putabit intelligere, minus intelliget, & quæ conabitur interpretari ante oculos habet. Idq; tali eueniet pacto. Finge aliquid expoſcere ab amico, & ſit poſtulatio ſcripti clauis, quæ literis cifris abſconduntur, appoſita claui clarius euadet. Exemplum ſi ſcribere voluero.

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Mittas mihi vnciam. hayindz asizyuyrl
Inſeruiet mihi pro morbo. vtp lxlrypbmzr cob tbxzp
Et vnciam dimidiatam. cozoqig thns vglrhus.

Modus, quo dictio vna alteram ſignificet. Cap. XVIII.

SVPEREST nouiſſimum ſcribendi genus, quo ſcriptum præter difficultatem, qua ſe ſatis tueri poſſit, ſuſpicione etiam carebit, quod quarto loco polliciti ſumus indicare. Hoc abſoluto nil amplius erit, quò minus huius libri expectationi pro viribus ſatisfeciſſe videamur. Quæ pars quoniam inter cæteras maximè cautionem præſtat, non immerito ea nobis in hunc locum reſeruata, vt recto ordine proceſſum eſſe videatur: quare in arduis, maximiſq; rerum negotijs eius vſus præcipue ſibi locum vindicabit, vbi ſcriptum ſua ſe obſcuritate & ſimulatione tuebitur. Id genus ſcripti, quemadmodum, & aliæ res, plures ſunt ſpecies, ex quibus nos aliquot, quæ præcipuè videbuntur apponemus. Earum prima occurrit, quæ varijs, fabuloſiſq; verbis inuoluitur, quippe cum vocabula quædam amici ſibi confinxerint, tutò inuicem loquuntur, quod & ſi literæ intercipiantur, quoquot ingenia fuerint, non ſolum tot applicabunt ſenſus, ſed vnum tantum infinita quadrare faciet, & quanto ſubtilius inueſtigabit, eo à re longius abibit. Nam

de

de Apolline, Daphne pharetris, corollis, & floribus enunciata, de regibus, ciuitatibus, telis, arcubus, militibus, & cladibus intelliget: euenietq; vt epiſtolam ſcriptam ſi quis reperiat, verbis deluſus, multa, eaq; loqui faciet, quæ nunquam ſcriptor putauerat, quare antequam vlterius progrediamur, exemplum edocebimus. Apollinem itaque Regem vocabo, Galliam Scorpionem, hoſtes caudam: muſas pro militibus, pro decade vnitatem, & oſculari pro interficere ponam. Iccirco ſi ſcripturi erimus.

Scito Regem conſueto itinere ad ſuam ſe conferre vrbem è Gallia longe, veritum hoſtium inſidias, ne prodatur, noſcit enim eos ſibi fore infeſtos, ſceptrum nanq; perdere, ciuitatem depopulari, & omnes in ſui exitum conſpirare. Nonaginta milites, qui caſtri portam cuſtodiunt, necabuntur, eaq; primo capta facile traducto exercitu, ac ſtrato ponte arx capietur. Claſſis enim ſecundo vento concitata, magnaq; vi remigantum ſubibit portum, capientur mulieres & homines, & ciuitas funditus eruetur, vt nunquam erigatur. Ipſe nanque meo nomine tabellarium mactato.

In talem formam conuertemus.

Scito Apollinem ſignorum ordine Leonem ſubire, longe à Scorpione, ſuæ vim caudæ noſcens, ſenſit enim alium ſua lauro tempora præcingere, & monte potiri, oſculabuntur tacitè nouem Muſæ, quæ pendicibus præſunt, & facile ad fontem deuenient. Vnde montem totum perambulabunt, veniet, enim rapacium auium turba ſecunda aura, ſic flores, herbaſq; deſtruet, fons ita exareſcet, vt verear an alius vſquam poeta labra profluat. Tu verò pro me tabellionem oſculator.

Quod ſi forte non familiarium, & neceſſariarum rerum, videlicet Apollinis, fontis, Muſarum, vel ſimilium meminiſſe intuentes faciat omnes de rei ſuſpicióne ſollicitos, poterit idem ad familiares res traduci, vt minus dolum, vel fucum redoleant. Huiuſmodi aliter exemplum.

Scito Marcelle dulciſſime Fabritium Neapolim venturum longè à nemoribus, graſſatores & fures timentem, cum bona ſua hic audiet ſubrepta, ancillulas amari, ſic ad ſorores, & coniugem deuenturos, multi enim ſuperueniunt, cum facilem rapinam audient, ſic domus, coniux, & ſorores diſpergentur, vt nunquam amplius ſimul ſint, tu meo nomine tabellarium amato. Quotus autem erit quiſque, qui ſi Caſtalij fontis, muſarum, ſororum, & coniugum mentionem factam audiet, putet præliorum, ciuitatum, & arcium expugnationes ibi recenſeri? Quis enim humanorum cordium latebras aperiat, & ea perſpiciat, quæ ſunt duo inuicem ſecreto collocuti, verbis non exprimentibus? Scio equidem qui literas intercipient, ſibi videre videri, dum talia perlegent, ibi ſomnia recenſeri. Poterit ſi quis velit dictiones literarum elemento, vel ſigno deſcribere, dummodo abſens exemplum habeat: hoc ſcribendi modo omnes ferè huius ætatis homines vtuntur.

Etiam alio vti poterimus occultandi modo adhuc vſitatiſſimo, cuius regula talis eſt.

Eiuſdem typi duo parentur libri, cuius alteram amicus apud ſe, alterum nos domi contineamus, in hoc charta aliqua ex vniuerſo erit eligenda, in qua ſcribere volumus, eiuſq; numeri prius conſcium amicum reddamus, vel dierum menſis, & anni, vel alterius rei numero, qua habita vbi noſtram ſententiam breuiter proſtrinxerimus, in ſtatutis illis paginæ locis, ea vel ſimilia verba reperiemus; & tandiu paginas, vel lineas permutabimus, donec totum ſcripto tali commutemus, quod vbi fecerimus, denuo à ſummo capite rem aggrediemur, & verbum eadem linea præcedens, vel ſubſequens, vel numero diſtans aliquo accipiamus, ac denuo ſcribemus, alia conſurget epiſtola, ſed diuerſæ ſententiæ. At cum ſine ordine, & ſine vera aliqua ſignificatione veniet, ſic eam accommodabimus. Multa inſeremus verba, vt ordine aliqua ſignificent, & vt ſuperuacua noſcatur ab amico, linea notabimus, vel aliquo ſigno in calce, vel inter duas parentheſes, accentu, maiuſcola in primis litera, vel aliquo ſigno: reliqua verò verba permutare poſſumus, tempora, numerum, caſus, perſonas & genera peruertendo, & accommodando, vt congrua magis conſurgat oratio. Idq; tandiu faciemus,

ciemus,dum totam confarciamus. Libri,quibus vti poterimus, verborum omnium generibus fcateant, vti Cicerone, Plinio, Rhodigino, Ouidio, & cæteris fimilibus. Res exemplo fiet clarior. Africam abfterreri clementia infantium audiui, fæminam indignam mulceri pæna,generofiffimum iracundia flagellari, generofitatem folam in periculis fpectari. Augufti 16. hora 8. fi Plinium legimus 8. libro capite 16. Bafileæ ex officina Frobeniana impreffum,id reperiemus: fequentibus verbis peruertendo.

Vrbs eadem in fupplices non (iratos) multorum profugit,ea alloquitur verum cuiq; eorum vi maxima,& tuetur fe, coacta poteft capi.

Quomodo verbum verbo reddemus & fine fufpicione. Cap. XIX.

ET fi fingulis verbis in præcedentibus fingulis literas indicauimus, nunc fingulis verbis fingula verba demonftrabimus. Modus hic erit, oportet prius cum amico conuenire de qua re futurus erit fermo,de vna,vel de pluribus,& de his præuidere verfus, nomina perfonarum, loca, & ciuitates, ac rerum tractandarum, & quæ facile incidere poterint, & nominibus, & periodis numeros affigere,ac charta notare, eas binas oportet facies, vna penes te,altera penes peregrè euntem.

1 Caftrum
2 Milites
3 100
4 200
5 hora
6 menfis
7 dies
8 primum
9 fecundum
10 decimum
11 Laurentius
12 Ruffinus
13 Cornelius
14 Claudius
15 Duces
16 aperies nobis hoftium
17 Depopulare,& deftruere
18 aperto
19 clanculum
20 Veniam
21 difcedam
22 intromittere
23 trucidare
24 cum alijs
25 Nox
26 cuftodes

Seri-

a	e	i	o	u	
1	2	3	4	5	c
6	7	8	9	10	d
11	12	13	14	15	f
16	17	18	19	20	m
21	22	23	24	26 25	n

Scribenda epiſtola erit.

POST SECVNDAM NOCTIS HORAM VENIEMVS CVM RVFFINO, CORNELIO, ET ALIIS DVCIBVS, ET CVM CENTVM MILITIBVS; TV NOBIS CLANCVLO OSTIVM APERIES, ET INTROMISSI MILITES, CVSTODES PRIMVM TRVCIDABVNT, MOX CASTRVM DEPOPVLABIMVS, ET DESTRVEMVS.

Si in numeros redemus in ſchadula notatos, veniet.

9. 25. 5. 20. 12. 13. 24. 25, 3. 2. 19. 16. 22. 2. 26. 23. 1. 17.

Hos numeros per tabellam in literas deducemus.

Odun ucumeſiiſon uſic ecomamenee uniuacem.

Has literas ex præteritis iam modis, edoctis in orationem ſine ſuſpicione conuertes.

Abditiſſimus per ſynonima, vel paria verba ſcribendi modus. Cap. XX.

INTER cæteras ſcribendi technas, quæ in vſum eſſe ſolent, nequaquàm contemnendæ ſubtilitatis cuiuſdam Abbatis Tritemij aſtus eſt, in quo abſoluendo ingens ferè totum volumen ſimul abſoluit, cuius rationem, ne quid inſtituto operi deſit, à me prius cognitam, quàm alibi tractatam ſcirem, nolui prætermittere, tũ quia res negligi minime digna viſa eſt, quod ad euitandam ſuſpicionem valeret, tum etiam quia id ipſum aliter nos, & commodius, quàm ille, ſumus proſequuti: nam quemadmodum is rem in religioſæ orationis formam redegit, nos in epiſtolæ modum magis opportunum, quod minus præterea ſuſpicionis habebit, concinnauimus. Linearum præterea, punctorum, & aliorum ſignorum; quæ in epiſtolis fieri ſolent, alphabeta adiecimus, vt ſcriptum anguſtius eſſe poſsit, ne ſemper pro litera verbum poneretur. Verum in hoc nobis tanto breuiores eſſe licuit, quanto parciores ille id genus ſcribendi modos excogitauit. Vt ad rem itaq; accedamus: Propoſito feriæ epiſtolæ themate, cuius verba concinna tot numero ſint, quot à noſtro iudicio adiectis lineis, punctis, alijsq; id genus ſignis, quæ in epiſtolis fieri ſolent, ſeriè totius epiſtolæ literarum numero plus minus videbuntur reſpondere. Noſtræ ſententiæ nos dictiones paulo plures quinquaginta induximus, quod eum numerum ſatis eſſe exiſtimauimus, qui cum lineis, punctis, & alijs ſignis ſexagenarium proficerent, tum cuiuſq; verbi vicena tantum, vel vicena ſingula, vel bina, & vicena ſynonima, vel paria verba, quod literarum numerus in alphabeto ſatis eſſe videbitur, componantur, neq; enim,

vt alias

vt aliàs dictum eſt, multum in furtiuis ſcriptis circa orthographiæ modum laboramus, dum in hoc interdum peccandi nobis licentiam permittimus, modò maius rerum diſcrimen euitemus, quam etiam merito excuſationem in ſynonimis expoſcimus, ſi proprietas, & ratio latini ſermonis ſeruata non fuit, quod ea res parum nobis debuit faceſſere, tum quia id ipſum non facile fuerat, tum etiam quærimus potius quomodo quid vtcumq; ſignificare poſſimus, quàm vt per propria verba rectè explicemus: ea itaq; ſynonima, vel paria verba in ordinem pro epiſtolæ concinnitate diſpoſita in tabulas, rite præpoſitis à latere literarum alphabeti characteribus, vt ſingulæ verbis paribus ſingulis adhæreant referentur, donec id in omnibus dictionibus abſoluatur, & tota epiſtola ſuis partibus perfecta ſit. Hoc facto, prius religionis noſtræ ſignum, vnde mos eſt ſcribendi initium ſumi, mox principij notam, puncta, & alia non inopportuna id genus ſigna ſuis locis in epiſtola collocanda in vicenas pariter formas præpoſitis literis eadem ſimulatione variabimus, vt ne illa quidem ocioſa ſint, ſed literarum poteſtatem furtim mutuentur. Tabulæ itaq; eo ordine procedant, vt primum religionis noſtræ ſigna, mox principiorum notæ, tum ſimulatæ epiſtolæ verba, & inter hæc puncta, aliaq; id genus diſponantur, earum exemplum abſoluto capite proſequentur. Sic confectis, & ordine compoſitis tabulis ſcriptori in hunc modum vt conueniet, prima ſeriæ epiſtolæ, ſeu ſchædulæ litera in primo indice, vbi crucis ſignum variabitur, quæſita, quæ in eius locū figura erit poſita, pro ea, ſimulato crucis ſigno primum epiſtolæ fronte ſuo loco collocabitur, mox in ſuccedentis locum eadem poteſtas in ſequenti tabula iuuenta, cum appoſito initij indice commutabitur, ſic tertia in tertio tabularum ordine litera, & quarta in quarto requiratur, & ſcripto collocabitur, donec in hunc modum tota epiſtola perſcripta ſit. Verùm vidēdum eſt, ne duæ literæ in eadem columna requirantur, nève aliqua tabella omittatur, quod vt commodius euitari poſſit, proderit ſingulis primum ſeriæ epiſtolæ literis, mox etiam tabulis ſigillatim numerorum notam apponere; quod ſi ſerij ſcripti literæ tabulis numerorum erunt æquales, tabellarum numero reperito, epiſtolæ literas æquari debere. Quod ſi tabulæ ſemel poſitæ non erunt ſatis, & repeti erit neceſſe, alia epiſtola in alia charta reponatur, ne ſuſpicio ſit in verbis paribus in eadem charta poſitis. Res vt liquidior fiat, exemplo comprobabitur. Quare noſtri propoſiti verba ſunt hæc.

HOSTIS ITINERE OBVIAM FACTVS EST, CVMQ. DIV PVGNATVM ESSET TERGA DEDIT.

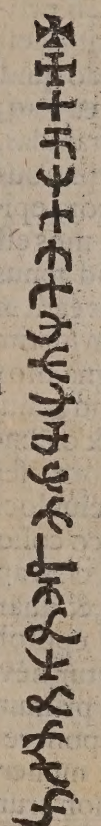
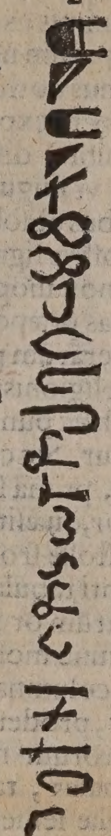
Epiſtola, quæ verba occultabit, hæc erit.

✠ Accepi literas tuas dilecte, & chariſſime Pompei Seuerine idibus Feb. per Tiburtium tabellarium tuum, illico percepi voluntatem tuam, equidem gratulabundus prudenter parui, præbui ea ratione tuo nomine Lelio creditori tuo mille, & quinq; aureos ex emptione, ſi quid piam vacat, expoſito, & obtemperabo, permotus ſuaui, iucundaq; beneuolentia amicorum tuorum.

Iube ſim certior de tuis rebus, vt ſimul congratuler, vel dolorem ſentiam. Vale Datum Neapoli 5 Februarij 1560.

tuus fidelis Baptiſta Porta Neapolitanus.

Variatæ tabellæ per numerum literarum.

1		2	
a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x y z		a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x y z	

	3		4		5
a	Recepi	a	literam	a	dulcis
b	Aſpexi	b	epiſtolas	b	honorate
c	Percepi	c	ſyngraphas	c	amate
d	Habui	d	paginam	d	ſuauis
e	Nactus ſum	e	paginas	e	lepide
f	Cognoui	f	literulas	f	humane
g	Concepi	g	ſchædulam	g	probe
h	Perſpexi	h	ſchædulas	h	ſpectate
i	Intellexi	i	epiſtoliũ	i	dilecte
l	Sumpſi	l	tabellam	l	magnanime
m	Aſſumpſi	m	ſcripturã	m	iucunde
n	Percurri	n	ſcriptum	n	magnifice
o	Suſcepi	o	chirpgra phum	o	ornate
p	Reſumpſi	p	chartas	p	honeſte
q	Proſpexi	q	chartulam	q	exculte
r	Vidi	r	chartam	r	docte
ſ	Accepi	ſ	epiſtolam	ſ	prudens
t	Perlegi	t	literas	t	prouide
u	Legi	u	tabellulas	u	ſincere
x	Reſpexi	x	chartulas	x	manſuete
y	Conſpexi	y	tabellas	y	ingenioſe
z	Noui	z	ſyngrapham	z	optime

TVAM TVAS TVVM

	6		7		8		9		10
a	et	a	Illuſtriſſime	a	Fabrici	a	Porta	a	pridie calẽd.
b	atq; etiam	b	familiariſsime	b	Vincenti	b	Penna	b	calendis
c	perinde ac	c	chariſſime	c	Baptiſta	c	Caracciole	c	octauo idus
d	et	d	ampliſſime	d	Federice	d	Seuere	d	ſexto idus
e	idemque	e	feliciſsime	e	Iacobe	e	Leone	e	quinto idus
f	ac etiam	f	ſplẽdidiſſime	f	Petre	f	Car.fa	f	quarto idus
g	ac	g	excellẽtiſſime	g	Alfonſe	g	Valla	g	tertio idus
h	atque	h	celeberrime	h	Franciſce	h	Belle	h	pridie nonas
i	æque ac	i	clariſſime (me	i	Antoni	i	Seuerine	i	quarto calẽdas
l	atq:	l	munificẽtiſsi-	l	Cæſar	l	Vrſe	l	ſexto calẽdas
m	que	m	acutiſſime	m	Hieronyme	m	Benigne	m	ſept. calendas
n	q;	n	grauiſſime	n	Pompeie	n	Capua	n	nono calẽdas
o	que	o	integerrime	o	Dominice	o	Profecto	o	octau. calẽd.
p	q;	p	benigniſsime	p	Scipio	p	Marate	p	dec. calendas
q	q.	q	clemẽtiſſime	q	Nicolae	q	Miline	q	vndec. calẽd.
r	q:	r	modeſtiſſime	r	Carole	r	Venuſine	r	duodec. calẽ.
ſ	&	ſ	eruditiſsime	ſ	Nute	ſ	Vicine	ſ	decimo 5. cal.
t	atq;	t	ſolertiſsime (me	t	Alberte	t	Venete	t	idibus
u	et ſimul	u	morigeratiſsi	u	Ioannes	u	Poeta	u	tertio nonas
x	ſimul ac	x	præſtãtiſsime	x	Alexander	x	Senenſis	x	quarto nonas
y	ac ſimul	y	gratiſsime	y	Auguſtine	y	Taruiſie	y	decimo 3. cal.
z	ſimulet	z	amiciſsime	z	Ptolemæe	z	Mazzella	z	quinto calẽd.

Ianua-

11	12	13	14	15
a Ianuarij	a Semproniū	a tabellionem	a .	a ſubito
b Februarij	b Tiberium,	b libertinum	b :	b cito
c Martij	c Tullium	c ſeruum	c ·	c extemplo
d Aprilis	d Lucium	d ſecretum	d ·.	d ſtatim
e Maij	e Liciſcam	e tabellarium	e :.	e illico
f Iunij	f Palemonem	f clientem	f ..	f continuo
g Iulij	g Simeonem	g hoſpitem	g .:	g confeſtim
h Auguſti	h Ludouicum	h libertum	h ::	h mox
i Februarii	i Trebatium	i manumiſſum	i ·.	i eueſtigio
l Octobris	l Petreum	l amicum	l ?	l ocyſſimè
m Nouēbris	m Tyronem	m vernam	m ,	m mature
n Decēbris	n Tiburtium	n cōturberna-	n :	n prepropere
o Quintilis	o Theſeum	o aſſiduū (lē	o ?	o raptim
p Sextilis	p Artemidorū	p delatorem	p ;	p citius
q Septembris	q Haly	q nuncium	q :.	q citiſſime
r Iul.	r Petronium	r fidelem	r ,	r velociter
ſ Ianuar.	ſ Quirinum	ſ domeſticum	ſ ..	ſ feſtine
t Aug.	t Sextum	t mancipium	t .:	t repente
u Mart.	u Ioſephum	u miſſum	u .	u celeriter
x April.	x Valerium	x intimum	x .·	x preſto
y Mai.	y Franconium	y conſcium	y ·.	y inopinate
z Iun.	z Pontanum	z beneuolum	z ::	z ex improuiſo

PER

a maiuſcolis hinc incipiēdū

16	17	18	19	20
a vidi	a rogatum	a certè	a cupidus	a prudenter
b inſpexi	b voluntatem	b indubitanter	b auidus	b vigilanter
c Intellexi	c conceptum	c nempe	c optans	c ſedulo
d agnoui	d deſiderium	d nimirum	d appetens	d prouide
e conſpexi	e mentem	e mediusfidius	e exoptans	e perfecte
f perſpexi	f intentionem	f ædepol	f gliſcens	f deliberate
g accepi	g dictum	g ſanè	g concupiſcēs	g ſingulariter
h hauſi	h præceptionē	h porrò	h geſtiens	h alacriter
i excepi	i rogatum	i planè	i gratulabund'	i hilariter
l prouidi	l optatum	l profecto	l anhelans	l audacter
m animaduerti	m cogitationē	m enimuero	m ardens	m integre
n noui	n affectionem	n quidem	n exardens	n amice
o percepi	o propoſitum	o dubio procul	o inflammatus	o amanter
p penetraui	p intentum	p quippe	p incenſus	p facile
q perpendi	q poſtulatum	q verùm	q exardeſcens	q gratioſe
r concepi	r animum	r indubitate	r præcupiens	r attente
ſ inueni	ſ deliberatio-	ſ pol	ſ attendens	ſ fideliter
t cognoui	t iuſſum (nem	t me hercle	t gaudens	t excellenter
u conſideraui	u conſilium	u equidem]	u lætus	u optime
x didici	x petitionem	x cæterum	x cupidus	x gaudenter
y expendi	y præceptum	y perpol	y deſiderans	y principaliter
z habui	z mandatum	z clarè	z lætabundus	z præcipue

TVVM TVAM

	21	22	23	24	25
a	obediui	dedi	ea ratione	te iubente	Philippo
b	obtemperaui	adhibui	ea cauſa	tua cauſa	Vincentio
c	executioni mandaui	ſubſtitui	eam ob rem	tuo nomine	Antonio
d	ancillatus sũ,	largitus ſum	proinde	tua gratia	Ioanni
e	morigeratus	permiſi	ſic	iuſſu tuo	Fabio
f	rẽ peregi(sũ,	præbui	quapropter	mandatu tuo	Flaminio
g	rem geſſi,	obtuli	ideo	nutu tuo	Petro
h	egi rem ,	prætuli	itaq;	tuo obſequio	Frãciſco
i	obſecutus sũ,	attuli	igitur	tuis verbis	Iacobo
l	obediui,	abſolui	quamobrem	tuo iuſſu	Marcello
m	parui,	ſolui	ea propter	tua gratia	Mario
n	executus sũ,	retribui	ea de cauſa	tuo conſilio	Octauio
o	perfecirem,	conſignaui	ob eam rem	tuo mandatu	Decio
p	obediens fui,	obſignaui	iccirco	tua volũtate	Ferdinando
q	puidi mãdato	expoſui	propterea	tuo libitu	Alfonſo
r	ſeruiui,	contribui	eã ob cauſam	te monente	Mutio
ſ	inſeruiui,	elargitus ſum	quas ob res	te volente	Simeoni
t	obſequẽs fui,	donaui	quo circa	tuo cõmodo	Lelio
u	obſeq̃ntiſsim'	porrexi	quare	te mandante	Valerio
x	morẽgeſsi(fui	conceſsi	ex hoc	tuis literis	Aurelio
y	parẽs fui,(ti,	miſi	hanc ob rem	tui amore	Metello
z	obſequm pſti	tribui	inde	te præcipiẽte	Seleuco

	26	27	28	29	30
a	fideli	centum	decem	denariolos	ſupellectili
b	amico	duobus cẽtum	duodeuigĩti	coronatos	domo
c	ſodali	ſepties mille	quadraginta	argẽteos de- narios	venditione
d	familiari	quatercentum	quatuor	vncias (mos	familia
e	conſorti	tercentum	quinque	argẽteos nũ-	cenſu
f	collegæ	bis centum	nouem	aureos num-	patrimonio
g	ſocio	octies mille	ſeptem	obolos (mos	prouentu
h	contubernali	bis mille	ſex	trientes	redditu
i	amabili	ter mille	duo	nummos	hæreditate
l	beneuolo	quater mille	vnum	ſextertia	penſione(bus
m	protectori	qnquies mille	vndecim	talenta	fraternis opi
n	cuſtodi	qnqes centum	duodecim	nummulos	redditibus
o	cõſeruatori	duo millia	quatuordecĩ	aſſes	re priuata
p	domeſtico	ſex millia	quindecim	ſextertios	re paterna
q	participi	ſeptẽ millia	duodetrigĩta	denarios	re tua (tu
r	commenſali	ſexies cẽtum	vndeuiginti	aureos dena-	publico puẽ-
ſ	coniuncto	mille	viginti	aureos (rios	dotali pecu-
t	conſocio	nouies mille	octo	carolenos	emptiõe (nia
u	creditori	decies mille	triginta	minas	legata pecu-
x	tutori	vndecies mille	quinquagĩta	libras	erario (nia
y	amiciſsimo	duodciesmille	ſeptuaginta	florenos(teos	bonis tuis
z	intimo	tredeciesmille	octuaginta	numos argẽ-	trapezita

31	32	33	34	35
a :⁝	a aliud	a remanens eſt	a iubeto	a obſequar
b .	b nouũ negotiũ	b remanet	b dicito	b parebo
c ,	c qcquã nouũ	c reliquum eſt	c impera	c inſeruiam
d ;	d aliqua res	d reliquitur	d præcipito	d obtemperabo
e :.	e aliquid	e reſtat	e quærito	e morem geram
f ..	f quæpiam	f reſidet	f imperato	f amicũ præſtabo
g .:	g quicquam	g reſiduum eſt	g iube	g obſequiũ ꝑſtabo
h :	h aliud negotiũ	h reſidens eſt	h dic	h rem faciam
i ˙.	i alia res	i ſupereſt	i quære	i rem exequar
l ?	l nonnihil	l eſt præterea	l pete	l perficiam
m)	m noua res	m vacat	m petito	m ſatisfaciam
n ::	n quæ res	n eſt inſuper	n oſtendito	n iuſſum exequar
o ,	o aliquid noui	o adiungitur	o flagitato	o vſui ero (bor
p ;	p quid	p ſuperat	p expoſce	p ſatisfacere cona-
q .	q quicquid	q adhuc extat	q expoſcito	q obedire conabor
r :.	r aliquid nouũ	r neceſſariũ eſt	r poſtulato	r inſeruire cõabor
ſ .:	ſ quidpiã noui	ſ deſit ꝑterea	ſ cerciorẽ fac	ſ obtẽpare cõabor
t :	t agendũ aliud	t deeſt etiam	t fac vt intelli-	t obſequi conabor
u ˙.	u quidpiam	u ſuper extat	u rogato (gã	u parere conabor
x ?	x negotiũ aliqđ	x etiãnũ deeſt	x ſcribe	x prouidebo
y ..	y aliqđ negotiũ	y excedit	y roga	y amicum geram
z)	z aliud officiũ	z ſuperadditur	z cõe facito	z ꝓuidere cõabor

SI a maiuſcolis incipiendum

36	37	37	39
a laqueatus	a vnica	a et	a opostuna
b inductus	b ſingulari	b &	b amabili
c coactus	c rara	c ⁊	c ſolida
d deuinctus	d inſigni	d &	d benigna
e commotus	e magnifica	e nec minus	e nobili
f ductus	f præſtanti	f æque ac	f perſpicua
g adductus	g præcellenti	g perinde ac	g dilucida
h conſtrictus	h proba	h atque	h æqua
i permotus	i excellenti	i atq;	i recta
l illaqueatus	l ſincera	l atq.	l dulci
m irretitus	m recta	m nec non	m clara
n vinctus	n integra	n eademq;	n generoſa
o aſtrictus	o præſigni	o perinde atq;	o inſigni
p deuinctus	p mirifica	p que	p conſpicua
q conſtrictus	q pura	q ac	q manifeſta
r captus	r facili	r atque	r eleganti
ſ motus	ſ pia	ſ veluti	ſ præſtanti
t commotus	t modeſta	t ſimul &	t indubia
u ſubmiſſus	u ſuaui	u ſimul ac	u iucunda
x nodatus	x dulci	x & ſimul	x beneuola
y deſtrictus	y fida	y ac etiam	y dulciſſima
z coarctatus	z ornata	z ſicut	z familiari

40

a humanitate
b probitate
c bonitate
d virtute
e ſinceritate
f vrbanitate
g beneuolentia
h comitate
i gratia
l caritate
m pietate
n integritate
o liberalitate
p ſocietate
q largitate
r magnanimitate
ſ æquitate
t lenitate
u beneficentia
x æquabilitate
y modeſtia
z facilitate

41

a tua,
b animi tui,
c morũ tuorũ,
d maiorũ tuorũ
e parẽtũ tuorũ
f germãorũ tuo
g generis tui (rũ
h familiæ tuæ,
i ꝓpĩquorũ tuo
l ĩdolis tuæ (rũ
m patruũ tuorũ
n amicorũ tuorũ
o cognatorum tuorum
p filiorũ tuorũ,
q filij tui,
r matris tuæ,
ſ affiniũ tuorũ,
t patris tui,
u ꝓnepotũ tuo
x ſororis tuæ (rũ
y natorũ tuorũ
z heredũ tuorũ

42

a iube
b facito
c iubeto
d placeat
e iubeat
f animo ſit
g voluntas ſit
h cordi ſit
i cõmodum ſit
l animo ſedeat
m efficito
n perficito
o patiatur ani--
p conficito (m⁹
q videatur
r ferat animus
ſ finito
t fac
u ferat mens
x tibi placeat
y ferat cor
z ferat deſideriũ

SIM

43

a conſcius
b clarior
c apertior
d dilucidior
e admonitus
f cõmonefact⁹
g exploratus
h ſcientior
i clarus
l perſpicuus
m præclarus
n nõ obſcurus
o certus
p non nouus
q certior factus
r edoctus
ſ imbutus
t certior
u ſcientiſsimus
x clariſsimus
y certiſsimus
z notior

DE TVIS

44

a pertinẽtibus
b filijs
c negotijs
d conſilijs
e arcanis
f ſecretis
g domeſticis
h neceſſariis
i agnatis
l fratribus
m amicis
n familiaribus
o parentibus
p genitoribus
q natis
r germanis
ſ ſororibus
t proximis
u rebus
x liberis
y cogitationib.
z conſocijs

VT

45

a coniunctim
b vnà
c tecum
d et ipſe
e iunctim
f amice
g nobiſcum
h ego etiam
i ipſe etiam
l merito
m ſimul
n familiariter
o optimo inre
p iure
q inuicem
r ſimul
ſ ſimul vna
t ego quoque
u ipſe quoque
x affatim
y legitime
z multum

46

a gaudeam
b gaudio affi--
c læter (ciar
d exulter
e congratuler
f iucunder
g lætitia afficiar
h voluptate fruar
i voluptate affi
l gratuler (ciar
m voluptate p--
n ſolatio fruar
o ſolatio pfruar
p lætificer (fruar
q cõgaudeã vel
r ſolatio afficiar
s lætitia fruar
t lætitia pfruar
u iubilem
x gaudio fruar
y iucũditate afficiar
z gaudio pfruar

47

a doleam (ciar
b dolore affi--
c mœream
d triſtitia affi--
e triſter (ciar
f ſim in dolore
g ſim in triſtitia
h contriſter
i ſim in mœrore (tiam
l mœrorẽ ſen-
m mœrorem patiar
n triſtitiã ſẽtiã
o affligar
p conturber
q afflicter
r condoleam
s dolorẽ ſẽtiã,
t perturbet
u angar (ciar
x dolorib⁹ affi-
y mœrore affi-
z ſteam (ciar

48

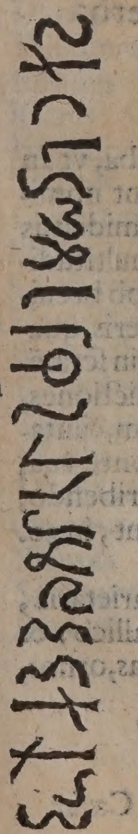
a ::
b .
c :
d ,
e ;
f ..
g :.
h .:
i ·.
l)
m ?
n ::
o :.
p :
q ;
r .:
ſ .
t :.
u ,
x ·.
y ?
z)

a maiuſcolis incipiendum

49

a viue fœlix.
b valeas.
c bene valeas.
d ſoſpes ſis.
e vale. (nẽ.
f cura valetudi--
g diu vale.
h valetudinẽ cu-
i fœlix viue. (ra.
l valetudini cõſule.
m Dij te ſoſpirẽt.
n inſerui valetudini (ſerui
o valetudini in-
p valeto.tudini
q indulge vale-
r diu valeas.
ſ incolumis ſis.
t diu valeto.
u bene vale.
x bene valeto.
y incolumis viue
z multum valeas

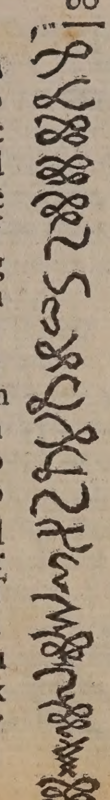
	50		51		52		53		54
a	Exaratum	a	Venetijs	a	1	a	Ianuarij	a	1559
b	Conſcripta	b	Catanæ	b	2	b	Februar.	b	1540
c	Confectum	c	Romæ	c	3	c	Martij	c	1541
d	Deſcriptum	d	Mantuæ	d	4	d	Aprilis	d	1542
e	Cõſcriptum	e	Corcyre	e	5	e	Iunij	e	1543
f	Datum	f	Patauij	f	6	f	Maij	f	1544
g	Perſcriptum	g	Maſſanæ	g	7	g	Iulij	g	1560
h	Obſignatum	h	Panhormi	h	8	h	Auguſti	h	1546
i	Perſcriptæ	i	Mediolani	i	9	i	Septẽbr.	i	1547
l	Scrip.	l	Placentiæ	l	10	l	Octobr.	l	1568
m	Deſcrip.	m	Papiæ	m	11	m	Nouẽb.	m	1549
n	Exar.	n	Vercellis	n	12	n	Decẽb.	n	1550
o	Perſcrip.	o	Alexandriæ	o	13	o	Sextilis	o	1551
p	Datæ	p	Syracuſis	p	14	p	Quintilis	p	1552
q	Obſignatæ	q	Leontij	q	15	q	Ianuar.	q	1553
r	Scriptæ	r	Caietæ	r	16	r	Februar.	r	1554
ſ	Exaratæ	ſ	Senis	ſ	17	ſ	Mart.	ſ	1555
t	Datum	t	Neapoli,	t	18	t	April.	t	1556
u	deſcriptæ	u	Salerni	u	19	u	Mai.	u	1557
x	Obſign.	x	Capuæ	x	20	x	Iun.	x	1558
y	Conciſtæ	y	Patauij	y	21	y	Iul.	y	1559
z	Inſcriptæ	z	Agoleiæ	z	22	z	Aug.	z	1545

55		56		57		58		59
a	a	ſocius	a	Fabricius	a	Carafa	a	Pãhormitan.
b	b	ſeruus	b	Pantheus	b	Seuerinus	b	Venetus
c	c	amicus	c	Ioachimus	c	Galeotus	c	Germanus
d	d	fedelis	d	Paulus	d	Porta	d	Romanus
e	e	conſcius	e	Baptiſta	e	Hercules	e	Patauinus
f	f	dilectus	f	Scipio	f	Danielis	f	Veronenſis
g	g	familiaris	g	Bernardus	g	Sforza	g	Cremonẽſis
h	h	famulus	h	Cæſar	h	Fracaſtorius	h	Mantuanus
i	i	verna	i	Philippus	i	Delphinus	i	Neapolitan.
l	l	amatus	l	Ambroſius	l	Balena	l	Genuenſis
m	m	adamatus	m	Nicolaus	m	Aniſus	m	Sueſſanus
n	n	comes	n	Pompeius	n	Triuignus	n	Surrentinus
o	o	intimuus	o	Albertus	o	Galeopſis	o	Peruſinus
p	p	miniſter	p	Petrus	p	Silenus	p	Senenſis
q	q	conſors	q	Hieronym.	q	Sineſius	q	Bergona
r	r	collega	r	Dominicus	r	Valla	r	Mediolanẽſis
ſ	ſ	cõtubenalis	ſ	Andreas	ſ	Beroſius	ſ	Vicentinus
t	t	cõſãguineus	t	Antonius	t	Teruſius	t	Placentinus
u	u	frater	u	Claudius	u	Dilectus	u	Cordubẽſis
x	x	aſſecla	x	Auguſtinus	x	Pyronta	x	Hiſpanus
y	y	nepos	y	Dionyſius	y	Valerius	y	Calaber
z	z	procurator	z	Franciſcus	z	Burghetta	z	Appulus

60

a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x y z

Abditiſſimus per ſynonima ſcribendi modus per quem verba dimidio minora. Cap. XXI.

SIMILIS prædicto modus eſt præſens per ſynonima verba, vt in hoc diſsimilis,in primo enim ſingulis literis ſingula aſcribant nomina, nunc ſingulis literis viginti, vt numerus dictionum dimidiatus eueniat. Erat enim primus modus ferè omittendus per multitudinem dictionum, & multiplicata verba, hic enim dignior ob breuitatem, ſed difficilius tabulæ conſcriptæ ſunt, nam binis literis quadringenta ferà binonima reperienda fuerant,& labor,qui in ſcribẽdo minuitur,in cõficiendis tabulis maior fuit. Nos in eas dictiones, tabulas concinnauimus, quæ frequentius occurrunt, vt propriorum nominum,ciuitatum,herbarum ægritudinum narratione. Literæ binæ accipiũtur in tabulæ fronte vna, ſed altera in latere,& ſic ordinatim ſine tabularum intermiſsione dictiones ſcribendo, ita ornata, & congrua eueniat. Vt ſi eadem verba 60. literis ſcribenda eſſent, in 30. coarctabimus.

Attilius Vrſinus Romanus liberatus eſt tertiana & fluxu 70. diebus cum parietaria, conſolida,& filipendula. Lucretia Brancatia Surrentina 20. diebus morbo Gallico, & hemorrhoidibus,cum iridis,cardamomi, & nardi,cum verbis,ſtructos,ſtaphias,ornos, tribaros.Datum Neapoli 12.Auguſti 1577. Baptiſta Porta Neapolitanus.

Cæſar

	b	c	d	e
a Cæſar	a Cōſtātinus	a Brutus	a Corradus	a Gilbertus
b Antonius	b Aeneas	b Corradinus	b Iulius	b Ignatius
c Donatus	c Fabius	c Dominicus	c Caſinus	c Marinus
d Empedocles	d Alexander	d Georgius	d Innocentius	d Plato
e Dionyſius	e Ioſeph	e Ioachimus	e Bonifacius	e Alexius
f Conſtantinus	f Hercules	f Auguſtinus	f Matthæus	f Olympiodors
g Anſelmus	g Ieſues	g Philippus	g Iuuenalis	g Beliſarius
h Dioſcorides	h Chriſoſtom'	h Cato	h Caliſtus	h Agamenon
i Bernardus	i Barnabas	i Baſilius	i Filibertus	i Plutarchus
l Aeſopus	l Epicurus	l Epaminonda	l Solimanus	l Flamminius
m Cicero	m Albertus	m Heſiodus	m Egeſippus	m Iordanus
n Andreas	n Guglielmus	n Cornelius	n Creſcentius	n Marius
o Diodorus	o Marius	o Achilles	o Meleager	o Aiax
p Carolus	p Cirillus	p Melampo	p Selim	p Domitianus
q Glorianus	q Herodes	q Eraſmus	q Euclides	q Octauius
r Aſcanius	r Ferdinandus	r Ariſtoteles	r Cyprianus	r Plotinus
ſ Iacobus	ſ Michael	ſ Neoptolem'	ſ Zenodatus	ſ Albinus
t Lorianus	t Ladislaus	t Cōſtantianus	t Beda	t Stephanus
u Titus	u Neſtor	u Ventilaus	u Gentilis	u Bellorofon
x Claudius	x Petrus	x Onophrius	x Onotrius	x Philocrates

f	g	h	i	l
a Blaſius	a Danieles	a Benignus	a Bartolinus	a Phileſius
b Darius	b Giſmundus	b Danthes	b Gabriel	b Agatius
c Philomater	c Verniundus	c Federicus	c M. Antonius	c Galenus
d Iuſtinus	d Iugurta	d Gaſpar	d Dion	d Iſatius
e Iſacius	e Leodamas	e Daineta	e Felix	e Didymus
f Baptiſta	f Parthenius	f Innicus	f Iaſon	f Macrinus
g Mutius	g Solomon	g Mitridates	g Bartholome'	g Tapetus
h Oppianus	h Vittruuius	h Bartholus	h Iacinthus	h Manilius
i Paulus	i Boetius	i Orpheus	i Marcellus	i Filoſtratus
l Septimius	l Barnabas	l Pompeius	l Fidentius	l Plinius
m Vincentius	m Oliuerius	m Seleucus	m Oſiri	m Pandulfus
n Benedictus	n Syiueſter	n Vitus	n Pyrrhus	n Vgo
o Virginius	o Bernardinus	o Attilius	o Troianus	o Picus
p Thadæus	p Pomponius	p Victorinus	p Baccius	p Libanius
q Mathias	q Ambroſius	q Damianus	q Orolandus	q Fernandus
r Metellus	r Hieronymus	r Serafinus	r Sinon	r Valerius
ſ Orionus	ſ Vitellius	ſ Baldus	ſ Vegetius	ſ Emilius
t Plautus	t Albertus	t Oggigi	t Lanfrancus	t Melampus
u Sanazarus	u Odoardus	u Eugenius	u Seuerus	u Orontius
x Beroſius	x Silla	x Pamphilo	x Maurus	x Velleius

	m	n	o	p	q
a	Dedalus	Lutius	Euagrius	Egi dius	Fuchſius
b	Helia	Dinus	Gherardus	Ludouicus	Lucianus
c	Falconius	Vernaleo	Hieron	Pompilius	Nicolaus
d	Guicciadus	Facius	Lucas	Galeacius	Nardus
e	Idaſpes	Lucanus	Mercurius	Marinus	Palladius
f	Maximus	Edoardus	Rubertus	Pantaleo	Rogerius,
g	Rinaldus	Martialis	Demoſthenes	Fabritius	Eurialus
h	Gregorius	Pauſanias	Pilatus	Raphael	Theodoſius
i	Demetrius	Mellius	Fauſtus	Ennius	Valentinus
l	Publius	Faeton	Vermundus	Theophilus	Guido
m	Romulus	Iulianus	Adamantius	Vulpinus	Vbaldus
n	Terentius	Decius	Euſebius	Paganinus	Thebaldus
o	Xiſtus	Raimundus	Parthenius	Fuluius	Remigio
p	Elianus	Tibullus	Suidas	Lotterius	Fulgentius
q	Vrbanus	Titianus	Valerianus	Narciſſus	Adolfus
r	Tullius	Vlixes	Vſsũ caſſanus	Eraſmus	Reſchius
ſ	Xenocrates	Reſus	Zenodotus	Torquatus	Palinurus
t	Cyrus	Vbaldus	Rentius	Xantippus	Veſpaſianus
u	Vitales	Zenodorus	Oribaſiius	Rufinus	Angeius
x	Didaçus	Ridolphus	Guiſcardus	Gilius	Nicomedes.

	r	ſ	t	u	x
a	Heliodorus	Laurentius	Leonardus	Lelius	Lazarus
b	Leon	Hector.	Aſtorgius	Ninus	Nicolinus
c	Blaſius	Numa	Hippolitus	Seruius	Saluſtius
d	Ninus	Sancius	Nicephorus	Milon	Tacitus
e	Renatus	Bertholdus	Thomas	Hollerius	Tro ilus
f	Scipio	Heliſeus	Simon	Tolemæus	Annibal
g	Aſdrubal	Frenitius	Theocrites	Arnoldus	Valens
h	Torquatus	Titan	Sulpitius	Lucullus	Xerſes
i	Adamus	Beltramus	Hermes	Damianus	Durandus
l	Hadrianus	Nicander	Gaſpar	Daniel	Licurgus
m	Antiocus	Beniamin	Lactantius	Horatius	Hermannus
n	Abrahamus	Seneca	Sebaſtianus	Deſiderius	Numitor
o	Trifon	Theodoſius	Caſsianus	Eraſtus	Hortenſius
p	Arnaldus	Hermogenes	Caron	Nicander	Heraclius
q	Henricus	Caluinus	Hilarius	Herneſtus	Xenophon
r	Anonimus	Lentulus	Dauid	Caſſander	Hermippus
ſ	Balthaſar	Chriſtoforus	Arturus	Guffredus	Hyeremias
t	Brunus	Caſſiodorus	Bonaſius	Leonida	Hugo
u	Celſus	Geriou	Bonatus	Valleſius	Natalis
x	Aloyſius	Vaſſeus	Slaſius	Guidus	Comitius

a	b	c	d	e
a Berlingerius	a Baglionus	a Columna	a Bonus	a Capicius
b Carrafa	b Apicella	b Caietanus	b Gambacorta	b Iacobacius
c Ieſoaldus	c Cariſeus	c Beringatius	c Riuera	c Niger
d Caieta	d Grimaldus	d Larintus	d Azzia	d Ruffus
e Apranus	e Iacinthus	e Noiella	e Mele	e Regina
f Iandonus	f Latinus	f Acciaiolus	f Nicaſtrus	f Arimini
g Loffredus	g Maſtroiudex	g Pellegrinus	g Rouere	g Saracinus
h Filingerius	h Naziarenus	h Gaetanus	h Ciminus	h Gactula
i Mariconna	i Pignatellus	i Piſcicellus	i Protonobiliſſimus	i Marulla
l Serraglia	l Lopes	l Manſcabrunꝰ	l Griſonus	l Sylueſter
m Garganus	m Pappacoda	m Criuellus	m Sicardus	m Beltramus
n Podericus	n Ianuarij	n Rubeus	n Tuttauilla	n Sadoletus
o Palauicinus	o Bonauentura	o Munitius	o Miroballus	o Macchiauellus
p Iemonus	p Veſcentius	p Rota	p Tomacellus	p Cauaniglia
q Pannonius	q Pinelli	q Pedemōtius	q Nigrinus	q Paleologus
r Aierbus	r Nizolius	r Sarnanus	r Marramaldꝰ	r Tufus
ſ Gaieta	ſ Rabricanus	ſ Pignonus	ſ Montaltus	ſ Galluccius
t Manutius	t Mancinus	t Suardinus	t Merula	t Seuerinus
u Natalis	u Leno	u Salatus	u Storax	u Paganus
x Lagni.	x Marſiglia.	x Macedonius	x Molengiana	x Reginaldus

f	g	h	i	l
a Corduba	a Cambius	a Carmignanus	a Bonitus	a Cantelmus
b Altomari	b Adornus	b Canoſa	b Coſtantius	b Iudex
c Galeottus	c Aſpellus	c Saxum	c Bos	c Sauarianus
d Turbolus	d Tigrinus	d Baialardus	d Nouellus	d Sellarolus
e Brancia	f Bancius	e Anſalonus	e Cauallerius	e Argentius
f Gislerius	g Spinola	f Gonzaga	f Santomāgus	f Bozzutus
g Caputus	h Capoblancus	g Bentiuoglia	g Tarantula	g Cātrouerius
h Merula	i Vipera	h Strozza	h Turris	h Guinnaccius
i Petius	l Concubletta	i Valois	i Scalaleo	i Sindicus
l Remira	m Zanchi	l Tornellus	l Vitelli	l Piſcis
m Strambonus	n Ruffilus	m Bracciolus	m Capaccius	m Spiritus
n Ruſſus	o Sangrus	n Coruinus	n Anaſtaſius	n Graffigna
o Valla	p Palentius	o Torellus	o Vergilius	o Condeſtabili
p Corteſius	q Spinellus	p Sanſeuerinus	p Albertinus	p Zurlus
q Toletus	r Corallius	q Xenodochiꝰ	q Panellius	q Auitabilis
r Vulcanus	ſ Maietta	r Mainardus	r Vitellozzus	r Siſcar
ſ Annecchinus	t Venatus	ſ Montanus	ſ Pacchi	ſ Petreus
t Veſpaſianus	u Altamurus	t Paſtor	t Spina	t Capocefalu
u Toraldus	x Reſcus	u Stendardus	u Sorauus	u Roſsinus
x Sconditus		x Saxonus	x Teleſius	x Statius

m	n	o	p	q
a Dardanus	a Salonus	a Baialardus	a Zabbanellus	a Ereſius
b Acconciaiocus	b Graſſus	b Fauentinus	b Lodegarius	b Farnelius
c Dura	c Lomellinus	c Pontanus	c Bonettus	c Abſtemius,
d Burghetta	d Borgius	d Gandiuus	d Celinus	d Franchinus
e Air	e Spinola	e Duarenus	e Gaudius	e Bucia
f Quattromanus	f Catanius	f Cordus	f Accorciamurus	f Cruciger
g Maurus	g Oria	g De cordua	g Furius	g Rheticus
h Capilupus	h Caldorus	h Cerda	h Guicciardus	h Arioſſus
i Albinus	i Piccamiglius	i Mendozza	i Nonius	i Notarius
l Marzullus	l Anaſtaſius	l Donnurſus	l Galaſſus	l Sabinus
m Cupeta	m Durazzus	m Candidus	m Donnulus	m Rotula
n Marſitanus	n Fliſcus	n Martinus	n Bruſcus	n Eleſius
o Marzella	o Maioranus	o Ciuitella	o Palomba	o Sagarellus
p Garzonus	p Laſius	p Abentius	p Gelaſius	p Petra
q Dentix	q Tranſi	q Sozzinus	q Albertinus	q Penna
r Tiepoli	r Corradus	r Tomitauus	r Celeſtinus	r Aurifex
ſ Contarenus	ſ Vlmerius	ſ Rondeletius	ſ Rodulfus	ſ Sapellus
t Sorantinus	t Scotinerius	t Saluianus	t Curionus	t Columba
u Canalis	u Louizius	u Puccius	u Curio	u Turtura
x Zanni.	x Abenaboli	x Mercurialis	x Curianus	x Maluitius.

r	ſ	t	u	x
a Figliomarin	a Frangipanis	a Filenius	a Brancacius	a Ebenus
b Santinus	b Egidius	b Anfora	b Flore	b Grineus
c Auſtria	c Faccipecor*	c Meliſander	c Decanus	c Flauus
d Codonius	d Sincerius	d Oliuerius	d Campanus	d Brancaleo
e Florius	e Turnerius	e Buccananus	e Cauterius	e Bouius
f Eburneus	f Arcamonus	f Baſcanus	f Draco	f Culmerius
g Falcus	g Budeus	g Pacificus	g Dracontius	g Falangula
h Xilander	h Vermilius	h Petreus	h Ferrarius	h Caſtellanus
i Caballus	i Micillus	i Fundi	i Cocta	i Criſpinus
l Bodinus	l Fregoſa	l Figulus	l Policatius	l Cromerus
m Niclorius	m Otherus	m Tremellius	m Purpura	m Farina
n Molineus	n Milichius	n Galterius	n Roccaſana	n Gallus
o Grattarolus	o Sances	o Tranquillus	o Sapidus	o Coſmius
p Luuius	p Cornarius	p Ferreus	p Bonifacius	p Fortebracius
q Bellingerius	q Camerarius	q Primus	q Lepidus	q Carrerius
r Luſcinius	r Merlinus	r Secundus	r Splendianus	r Maulius
ſ Pantaleonus	ſ Agricola	ſ Tertius	ſ Caramanic*	ſ Palmerinus
t Scotus	t Vrſinus	t Gliſci	t Iodocus	t Pappus
u Luſcus	u Baliſterius	u Quartus	u Acontius	u Rainaldus
x Luſcinia	x Vergerius	x Quintus	x Broccardus	x Boccapianula

Cala-

a

a Calaber
b Ariminensis
c Foroliuiensis
d Mediolanen
e Galeatis (sis
f Illiricus
g Beneuētanus
h Sabaudianus
i Vrbinas
l Venetus
m Florentinus
n Scotus
o Pedemōtan⁹
p Mauritanus
q Brandebur-gensis
r Vratislauia-nens.
s Linconiensis
t Sulmonensis
u Mantuanus
x Metinus

b

a Samnitis
b Capuanus
c Hetrusius
d Thebanus
e Boetius
f Theutonicus
g Rauennas
h Bononiensis
i Ferrarensis
l Macedonius
m Valachus
n carolo Stadi⁹
o Nazarenus
p Lusitanus
q Marsus
r Silesius
s Belga
t Barcinonēsis
u Parmensis
x Argentinēsis

c

a Cilix
b Acropolita
c Austriacus
d Andegauēsis
e Tenax
f Tartarus
g Bauarus
h Castellanus
i Senensis
l Neapolitan⁹
m Cremonēsis
n Francus
o Viterbiensis
p Bambergēsis
q Normannus
r Pomeranns
s Bernensis
t Clarauallēsis
u Numida
x Mirandensis

d

a Campanus
b Consentinus
c Valentinus
d Basiliensis
e Agnatus
f Lugdunensis
g Cōstantino-politanus
h Bergoma
i Tariensis
l Colossensis
m Nauarrus
n Frisius
o Troianus
p Condensis
q Bodissinus
r Norimber-gensis
s Burgensis
t Hessus
u Taurinensis
x Tigurinus

e

a Britannus
b cyprius
c Passautensis
d Bergensis
e castillionēsis
f Aegyptius
g Murcicus
h Aragonensis
i Hierosolimi-tanus
l Pisaniensis
m Parisiensis
n Austugensis
o Flandricus
p Marpurgēsis
q Pisanus
r Anglicanus
s Polonus
t Antuerpiēsis
u Genuensis
x Vrgius

f

a Caramanicu-
b Anglicus (sa
c Brabantius
d Gaetanus
e Prusius
f Portugallēsis
g Piccardus
h Iaunensis
i Stabiensis
l Hispanus
m Sorrentinus
n Sueticus
o De ciuitella
p Lambergius
q Bassanensis
r Paflagonius
s Galatus
t Natolus
u Paduanus
x Vicentinus

g

a Barbarus
b Germanus
c Palestinus
d Persianus
e Cireneus
f Partus
g Tridentinus
h Asiatiacus
i Sarmaticus
l Roterodam⁹
m Saracenus
n Coloniensis
o Brescianus
p Veronensis
q Adriaticus
r Tirrenus
s Cisalpinensis
t Longobard⁹
u Rhiacus
x Rethonus

h

a Pamphilicus
b Nōtibergēsis
c Africanus
d Abiccenses
e Caldeus
f Leuiathar
g Saxonus
h Empserus
i Sclauonus
l Babilonicus
m Cercitensis
n Anchonitan⁹
o Sardus
p Siculus
q Messanensis
r Panhormius
s Picenus
t Regghinus
u Ligno
x Romaniolib⁹.

k

a Dalmatinus
b Appulus
c Brutius
d Riminensis
e Armenus
f Surentinus
g Corsus
h Bithinus
i Taurinus
l Gallogræcus
m Rhodius
n Angustanus
o Salasius
p Vercellensis
q Pompeianus
r Stabiensis
s Romanus
t Pontinus
u Tremisamis
x Prochitanus

l

a Græcus
b Tribularius
c coracensis
d Getulus
e carosius
f comositanus
g Arabs
h Solcitanus
i ceruesius
l Damascenus
m Idumesius
n Vnacesius
o cellsimuus
p corpicesius
q Solicitanus
r cataneus
s Segestanus
t Syracusanus
u Erithreus
x Numantinus

Italus

	m	n	o	p	q
a	Italus	Gallicus	Gordiæus	Helleſpõticꝰ	Salaſſus
b	Iudæus	Iapignis	Grabeus	Pænus	Lepontinus
c	Mamertinus	Daunius	Arpanus	Seraſſis	Vagiennus
d	Leontinus	Sipontinus	Alentinus	Suberinus	Cannigis
e	Antiochenſis	Frentanus	Syrus	Hidruntinus	Montanus
f	Megarenſis	Alexãdrinus	Cannenſis	Peapolitanꝰ	Triumpolin•
g	Inidus	Lucanus	Deculanus	Neronenſis	Vennouetus
h	Athenienſis	Athinas	Gambreniꝰ	Megatenſis	Ibernicus
i	Theutonicus	Venuſinus	Forentanus	Graius	Cannigus
l	Cefaloniẽſis	Dardanus	Genuſinus	Noticus	Iſarcus
m	Tyrius	Luſitanus	Hytinus	Allobrogus	Brixianus
n	Drepanenſis	Lucerinus	Vrbianus	Rhetus	Edenatus
o	Gambrita	Libicus	Atgentinus	Vindelicus	Alborenſis
p	Halicienſis	Turpinus	Bituntinus	Cumanus	Cardiates
q	Halidenſis	Latinus	Rabatenſis	Lepontinus	Ceraunus
r	Auſonius	Campſanus	Sturninus	Hiperboreꝰ	Melcomanus
ſ	Eſsirus	Candinus	Frentanus	Veragrus	Parthenus
t	De Soleto	Corellianus	Etholus	Sedinus	Epidaurus
u	Brunduſinus	Bebianus	Salentinus	Salaſius	Colchius
x	Dyrrachus	Veſcellanus	Pelignus.	Heluetius	Taulantius

	r	ſ	t	u	x
a	Corſitenſis	Veſtinus	Hebræus	Europeus	Euboicus
b	Sulmonenſis	Angulanus	Ciſmontanus	Velinus	Aſſaternus
c	Anxaminus	Trinnentis	Arnatis	Dyrrachus	Acroceraui-- nus
d	Albenſis	Auſinatis	Fulginatis	Apolloniatis	Theſpotus
e	Cliteruinus	Anximatis	Foro flami-- nienſis	Corinthius	Epirotis
f	Carſeolanus	Berẽgranus	corimbriẽſis	Belgrius	Caſſiopeus
g	Antidenatis	Cingulanus	Foro bremi-- tianus	Corneates	Moloſſus
h	Eſerninus	Cuprenſis	Foro ſempro nienſis	Cretenſis	Dodoneus
i	Ficolenſis	Falarienſis	Menonienſis	Gnoſius	Maſicus
l	Treuertina--	Pauſulanus	Noricus	Capuanus	Mundus
m	Sabinus (tis	Puteolanus	Dalmata	Theſſalus	Butrotus
n	Amiterninus	Pleninenſis	Pontinus	Acarnanus	Heraclius
o	Curenſis	Ricinenſis	Pontianus	Achæus	Naſamotus
p	Fidenatus	Triacenſis	Tribullus	Meſſenius	Mirobrigẽſis
q	Mutinus	Tiburnus	Trimachus	Lacon	Siſus
r	Numentanus	Palmenſis	Mæſus	Argolicus	Mytolanus
ſ	Teatinus	Vmbrus	Trax	Beotius	Aethiops
t	Gorcinus	Senogallus	Scytha	Atticus	Mænobardꝰ
u	Trebulanus	Thuſcus	Gnidius	Magneſius	Monteſanus
x	Triburtes	Auerinus	Melitæus	Alexandrinꝰ	Vicanus.

a	b	c	d	e
a Catarro	a Fluxionibus	a Caligine	a Boliſmo	a Luxationib'
b Colica	b Auguria	b Coriza	b Pollutionib'	b Veneno
c Emicrania	c Hebetudine	c Iecore	c Profluuio	c Veneficio
d Veterno	d Albugine	d Cacheſia	d Vlceribus	d Toxico
e Apoplexia	e Carnoſitate	e Aſma	e Cancro	e Aconito
f Comitiali	f Parotidibus	f Hydropiſi	f Pudendis	f Opio
g Apoplexia	g polypo	g Diſenteria	g Tumoribus	g Napello
h Phreenſi	h Puſtulis	h Torminibus	h Pruritu	h Hyoſciamo
i Ebrietate	i Scabritie	i Diarrhea	i Malachia	i Cicuta
l Conuulſione	l Hemogia	l Inteſtinorum	l Eroſionibus	l Ixia
m Stupore	m Diſtillatione	tineis	m Coxendicis	m Conſolida
n Tremore	n Cruẽto ſputo	m Lyenteria	n Tophis	n Coriandro
o Iuberculis	o Balbutie	n Iliaca	o Stomacho	o Sardonio
p Vngulis	p Aſthma (te	o Codiomate	p Pernionibus	p Mandragora
q Aegylopa	q Empiteuma-	p Oculis	q Reduuijs	q Fungis
r Procidẽtibus	r Cardiaca	q Renũ dolor.	r Paronichijs	r Gypſo
ſ Inflãmatione	ſ Deliqo animi	r Tenaſmo	ſ Clauis	ſ Ceruſta
t Lippitudine	t Vomitione	ſ Thiaris	t Verrucis	t Pleuritide
u Suffuſione	u Nauſea	t Calculo	u Varicibus	u Anacardia
x Caligine	x Singulto.	u Arenula	x Enterocelis	x Scylla
		x Combuſtiõe		

f	g	h	i	l
a Gonhorrea	a Flammula	a Iliaca	a Diuturna ſex	a Sincope
b Articulari	b Fiſtula	b Icterita	ta	b Rigore
c Hemitriteo	c Gonagra	c Lepra	b cõtinua ſepti.	c Sudore
d Febre	d Podagra	d Elephãtiade	c Quotidiana	d Ophiaſi
e Peſte	e Chyragra	e Hernia	d Hepiela	e Caluitio
f Bubone	f Hydropiſi	f Epatica	e Cauſo	f Panis
g Ephimera	g Hemorrhoi-	g Verrucis	f Cronica	g Lethargo
h Sarcocelis	dibus	h Achrocordo	g Hectica	h Catoco
i Cheradibus	h Ficubus	nis	h Contagione	i Comate
l Scrophulis	i Furfure	i Myrmetijs	i Peſtilentia	l Incubone
m Scyrrho	l intertigine	l Aquaintercu	l Exhanthema	m Lycaone
n Atheromate	m Ionthis	m Grandine(te	tibus	n Amore
o Steomate	n Varis	n Aphthis	m Morbillis	o Tetano
p Meliceride	o Lentiginibus	o Intertigine	n Tertiana	p Auticularib'
q Sugillatis	p Vitiliginibus	p Syriaſi	o Carbunculis	q Ocularibus
r Phagedænis	q Lichene	q Laſsitudine	p Quartana	r Orthopnea
ſ Fiſtulis	r Impetigine	r Liuoribus	q Furuuculis	ſ Raucedine
t Sinubus	s Papulis	s Repletionib'	r Gangrænis	t Purulentis
u Phthiriaſi	t Ficci	t Priapiſmo	ſ Sphacælis	u Tabe
x Fauis	u Verruca	u Gladibus	t Herpete	x Nouenaria
	x Myrmecia	x Periocha	u Epintichide	
			x Strumis	

m	n	o	p	q
a Morbo galli-	a Ophtalmia	a Peripleumo- nia	a Tenaſmo	a Bronchele
b Epatica (co	b Pruritu	b Pthiſi	b Vomitu	b Ganglio
c Liene	c Paraliſi (ne	c Inflãmatione	c Vigilia	c Sinoca
d Melancholia	d Acrochordo	d Aegritudine	d Vertigine	d Tchymis
e Mania	e Reduuijs	e Vngula	e Hydrocepha	e Chateriſmo
f Pituita	f Aegylope	f Echimoma-	f Ectropio (lo	f Hydrocele
g Flegmate	g Leuce	g Ruptis (te	g Anabrochiſ-	g Tophaceo
h Alopecia	h Stygmatibus	h Conuulſis	h Sincopi (mo	h Varicoſis
i Cepha'ea	i Exhanthema te	i Analiſi	i Hydatide	i Bubonocele
l Cholera	l Epimichide	l Strumis	l Chalazia	l Prerigio
m Cæliaca	m Phlyctene	m Panericio	m Verrucis	m Myrmeciis
n Ileo	n Formica	n Adiaptoro	n Tuſsi	n Opiſtocranio
o Colico	o Abdomine	o carcinomate	o Enchantide	o Purulentis
p Iocinore	p Verruca	p Lumbricis	p Staphyloma- te	p Hebetudine
q Ramicibus	q Gonglio	q Dracũculis	q Eptolidibus	q Atropia
r Catus faſi	r Phymate	r Vermibus	r Partulidibus	r Epiphoris
ſ Exulceratiõe	ſ Phygeelo	ſ Hidrophobia	ſ Tonſillis	ſ Phitſiivera
t Procidẽtibus	t Forunculo	t Scabie	t Vua	t Oedemiade
u Ph'mo (tis.	u Terebrintho	u Surditate	u Abſeſcu	u Phymis
x Condyloma-	x Aedemate	x Auribus	x Ancuriſmate	x Morbo regio

r	ſ	t	u	x
a Præcordiis	a Raucedine	a canis morſu	a Murenæ	a Siti
b Auricularis	b Spaſimo	b Veſpæ	b Draconis	b Achores
c Pernionibus	c Schyrantia	c Apium	c Teſtudinis	c Ambuſtis
d Alph:s	d Scatomia	d Phalangii	d Crocodili	d Dothiene
e Alpho	e Antilope	e Tarantulæ	e Bupreſti	e Carcinodes
f Clauiculis	f Emphiſema	f Scorpionis	f Salamandræ	f Echomonia
g Cefalgia	g Pforophtal- mia (mia	g Stellionis	g Erucæ	g Telephia
h Cephaliacis	h Scherophtal-	h Felis	h Rubetæ	h Chironia
i Cercoſis	i Xirophtalmia	i Muris	i Hirundinum	i Ancyloſi
l Ceriope	l Hypoſphage	l Viperæ	l Chamelæõtis	l Lumbricis
m Rachoma	m Chemoſi(ma	m Amphisbenæ	m Pediculorum	m Stranguria
n Tyloſi	n Apſichia	n Scythalæ	n Cato	n Aſcaridibus
o Ephialte	o Lipothomia	o Drini	o Inſania	o Lagophtal- mia
p Præfocatiõe	p Areis	p Hemorrhoi	p Miſantropia	p Eſtrophio
q Lycaone	q Pthiriaſis	q Natricis	q Anadia	q Lydatide
r Amoribus	r Porrigine	r Cencri	r Antheris	r Hypopio
ſ Hemeplagia	ſ Pſydraciis	ſ Ceraſtæ	ſ Rhagade	ſ Epulodibus
t Diſtentione	t Hulcuſculis,	t Aſpidis	t Eumolo	t Parulibus
u Cancro	u Hulcere	u Baſiliſci	u Phlectene	u Vita
x Paraliſia	x Vulneribus	x Paſtinacæ	x Apoſyrmate	x Virga

a

Cerebri.

- a Inflãmatione
- b Alienatione

Dentiũ.

- c Anfractu
- d Pruritu
- e Titillatione
- f Dolore
- g Stupore
- h Perforatione
- i Commotiõe
- l Fractura
- m Stridore
- n Alteratione
- o Citrinitate
- p Cõfricatiõe
- q Apoſtemati-bus
- r Corroſione
- ſ Vermibus
- t Stridore
- u Cõgelatione
- x Hebetudine

b

Capitis.

- a Colore
- b Vlceribus
- c Vlcuſculis
- d Ficis
- e Pediculis
- f Infrigidatiõe
- g Ictu

Ani.

- h Paſſionibus
- i Dolore
- l Corruptione
- m Tumoribus
- n Egreſſione
- o Mollificãtio ne
- p Apoſtemate
- q Aegritudine
- r Callo
- ſ Hemorrhoi-
- t Fiſtulis (dibꝰ
- u Pruritu
- x Vlceribus

c

- a Cæcitate
- b Surditate
- c Fluoribus
- d Excremẽtis

Naſi.

- e Purulentis
- g Exuctionibꝰ
- h Apertione
- i Sanguine
- l Vermiculis
- m Putore
- n Fluore
- o Coriza
- p Carharro
- q Muco

Eructione.

- r Fumoſa
- ſ Aceroſa
- t Fætida
- u Cænoſa
- x Olida

d

Ventris.

- a Fluxu
- b Sanguinis
- c Vlceribus
- d Torminibus
- e Doloribus
- f Tormine
- g Dolore
- h Vlcere

Gingiuarum.

- i Apoſtemati-bus
- l Sanguine
- m Fixuris
- n Vlceribus
- o Corroſione
- p Fiſtulis
- q Fætore
- r Mollificatiõe
- ſ Doloribus
- t Fluxu
- u Vlcere
- x Dolore

e

Cupius.

- a Eriſipela (fri.
- b Apoſtemate
- c Phlegmone
- d Apoſtemate cal. (phleg.
- e Apoſtemate
- f Cancro
- g Dubellati
- h Oppilatione
- i Vulneribus
- l Doloribus
- m Dolore

Ileos.

- n Venenoſo
- o Phlegmatibꝰ
- p Ventoſo
- q Cõplexiõali
- r Apoſtemoſi
- ſ Torſione
- t Cholerico
- u Ruptura
- x Ex fece.

f

Sanguinis.

- a Diſtillatione
- b Profluuio
- c Putrefactiõe
- d Putredine
- e Fluxu
- f Cõgelatione
- g Motu
- h Sputu
- i Exuberanti
- l Impedimẽto
- m Inſpiſſatione
- n Euacuatione
- o Hæmorrho-
- p Veſtigijs (id.
- q Mictu
- r Fluido
- ſ Exitu
- t Profluuijs
- u Impedimẽtis
- x Putredinibꝰ

g

- a Safari
- b Acrai
- c Arſatu
- d Alabene
- e Alchamar
- f Alchola
- g Aldemul
- h Alintiſar
- i Almeſemar
- l Alſahafari
- m Altharfaria
- n Suben
- o Bozhor
- p Arſatu
- q Aſchachilo
- r Carabito
- ſ Algues gnes
- t Alfara
- u Cureri
- x Tarfari

h

- a Baras
- b Alguada
- c Alhadiret
- d Alhoſos
- e Aneuriſma
- f Aſchiris
- g Pytia
- h Sahatari
- i Sucho
- l Sebel
- m Alſubchara
- n Amithe
- o Chalutite
- p Soſſari
- q Caſacan
- r Zair
- ſ Aldach
- t Sere
- u Albochar
- x AlKil

i

- a Rebegui
- b Almiſſire
- c Euripiala
- d Liparia
- e Aldach
- f Almeſſere
- g Alfacan
- h Alcuzer
- i Aldubelari
- l Benat
- m Birſen
- n Aſchailo
- o Pugillis
- p Iliſchi
- q Ilyſci
- r Alaſah
- ſ Sahafari
- t Fluxu
- u Iſchutia
- x Lactea

l

- a Peſtilentia
- b Syncope
- c Sudoribus
- d Syncopes
- e Rigoribus
- f Deliquio
- g Apoſtemate
- h Albura
- i Morphæa
- l Rhagadijs
- m Aſcaridibus
- n Soda
- o Obliuione
- p Oris tortura
- q Veſtigatione
- r Eructatione
- ſ Diabete
- t Gibboſitate
- u Variolis
- x Rhagadia

m

a Colirica
b Titillatione
c Fracturis
d Diarrhea
e Essere
f Empyimate
g Esthiomeno
h Formica
i Glandulosis
l Præfocatiõe
m Glandulis
n Grandine
o Hemitriteo
p Ruptura
q Herpete
r Iectigatione
s Igneperfico
t Prunis
u Inflatione
x Infomniatione

n

a Rubedine
b Calore
c Extenuatiõe
d Impinguatione
e Lapidositate
f Glandulis
g Lissitudine
h Libidine
i Luxatione
l Nebula
m Nigella
n Ordeolo
o Alchola
p Ouo
q Panaricio
r Paratide
s Paroxismo
t Phlegmone
u Phygerhlo
x Phymace

o

a Ledinibus
b Leuca
c Phymo
d Pleurisi
e Pilore
f Aegritudine
g Casia
h Inuersione
i Additione

Pulmonis.

l Apostemate
m Distillatione
n Aegritudine
o Excretione
p Apostematibus
q Vlceribus
r Doloribus
s Humiditate
t Asperitate
u Labe
x Vlcere

p

Melancholia.

a Innaturali
b Phlegmatica
c Lupina
d Cholerica
e Canina
f Timore
g Inflatiua
h Insania
i Adusta
l Pontica
m Putrida
n Sanguinea
o Mania

Neruorum.

p Agritudinibꝰ
q Incisione
r Stupore
s Spasimo
t Paralysi
u Iettigatione
x Contactione

q

Oculorum.

a Areolis
b Aegritudine
c Ophtalmia
d Lippitudine
e Vesicis
f Vlceribus
g Procidētibꝰ
h Bothor
i Cancri
l Apostematibus
m Fistulis
n Albugine
o Nebula
p Sebel
q Vngula
r Sanguine
s Lachrimis
t Aggressione
u Profuditate
x Eminentia

r

Febri,

a Interpollata
b Latica
c Quotidiana
d Lipomia
e Cucubut
f Nouena
g Tremore
h Paramnastica
i Pestilentiali
l Quartana
m Phlegmatica
n Ephimera
o Echtica
p Humorali
q Intermictēti
r Putrida
s Pestilentiali
t Paroxismis
u Fphiala
x Clauso.

s

Intestinum.

a Doloribus
b Excoriatiõe
c Lubricitate
d Fluxu
e Vlceribus
f Vlceratione
g Pūctionibus
h Rugitu
i Inflatione
l Tensione
m Apostematibus
n Ventositate
o Abrasione
p Rasura
q Morbis
r Ingrossatiõe
s Aegritudīibꝰ
t Comotione
u Inflammationibus
x Vulceratiõibus

t

Lingue.

a Aegritudine
b Doloribus
c Grauitate
d Mollificatione
e Spasimo
f Magnitudīe
g Breuitate
h Apostematibꝰ
i Ranula
l Impedimēto
m Adustione
n Inflāmatione
o Vlceribus
p Retensione
q Asperitate
r Nigredine
s Humectatione
t Scabritia
u Siccitate
x Duritia

u

Palpebræ.

a Clausione
b Immiscuitione
c Grossitie
d Grossitudine
e Inflatione
f Conglutinatione
g Grauitate
h Grandine
i Ardeolis
l Inuersione
m Alsernac
n Moro
o Lapidositate
p Vlceribus
q Scabie
r Pruritu
s Asperitate
t Grauedine
u Tumoribus
x Vlcere.

x

Oculum.

a Glaucedine
b Paucitate
c Negritia
d Tenebrositate
e Doloribus
f Morbis
g Albedine
h Rubedine
i Aquis
l Fluxibus
m Scabrositate
n Conturbatione
o Panno
p Scabie
q Dilatatione
r Corrosione
s Phthisi
t Suffusione
u Strabositate
x Cæcutione

a	b	c	d	e
a 2	a 22	a 42	a 103	a 83
b 3	b 23	b 43	b 104	b 84
c 4	c 24	c 44	c 105	c 85
d 5	d 25	d 45	d 106	d 86
e 6	e 26	e 46	e 107	e 87
f 7	f 27	f 47	f 108	f 88
g 8	g 28	g 48	g 109	g 89
h 9	h 29	h 49	h 110	h 90
i 10	i 30	i 50	i 111	i 91
l 11	l 31	l 51	l 112	l 92
m 12	m 32	m 52	m 113	m 93
n 13	n 33	n 53	n 114	n 94
o 14	o 34	o 54	o 115	o 95
p 15	p 35	p 55	p 116	p 96
q 16	q 36	q 56	q 117	q 97
r 17	r 37	r 57	r 118	r 98
ſ 18	ſ 38	ſ 58	ſ 119	ſ 99
t 19	t 39	t 59	t 120	t 100
u 20	u 40	u 60	u 121	u 101
x 21	x 41	x 61	x 122	x 102

f	g	h	i	l
a 123	a 143	a 163	a 63	a 183
b 124	b 144	b 164	b 64	b 184
c 125	c 145	c 165	c 65	c 185
d 126	d 146	d 166	d 66	d 186
e 127	e 147	e 167	e 67	e 187
f 128	f 148	f 168	f 68	f 188
g 129	g 149	g 189	g 69	g 189
h 130	h 150	h 170	h 70	h 190
i 131	i 151	i 171	i 71	i 191
l 132	l 152	l 172	l 72	l 192
m 133	m 153	m 173	m 73	m 193
n 134	n 154	n 174	n 74	n 194
o 135	o 155	o 175	o 75	o 195
p 136	p 156	p 176	p 76	p 196
q 137	q 157	q 177	q 77	q 197
r 138	r 158	r 178	r 78	r 198
ſ 139	s 159	ſ 179	s 79	ſ 199
t 140	t 160	t 180	t 80	t 100
u 141	u 161	u 181	u 81	u 101
x 142	x 162	x 182	x 83	x 102

	m	n	o	p	q
a	163	283	223	344	304
b	164	284	224	345	305
c	165	285	225	346	306
d	166	286	226	347	307
e	167	287	227	348	308
f	168	288	228	349	309
g	169	289	229	350	310
h	170	290	230	351	311
i	171	291	231	352	312
l	172	292	232	353	313
m	173	293	233	354	314
n	174	294	234	355	315
o	175	295	235	356	316
p	176	296	236	357	317
q	177	297	237	358	318
r	178	298	238	359	319
ſ	179	299	239	360	320
t	180	300	240	361	321
u	181	301	241	362	322
x	182	302	242	363	323

	r	ſ	t	u	x
a	203	364	324	284	243
b	204	365	325	285	244
c	205	366	326	286	245
d	206	367	327	287	246
e	207	368	328	288	247
f	208	369	329	289	248
g	209	370	330	290	249
h	210	371	331	291	250
i	211	372	332	292	251
l	212	373	333	293	252
m	213	374	334	294	253
n	214	375	335	295	254
o	215	376	336	296	255
p	216	377	337	297	256
q	217	378	338	298	257
r	218	379	339	299	258
ſ	219	380	340	300	259
t	220	381	341	301	260
u	221	382	342	302	261
x	222	383	343	303	262

a Baaras
b Abſinthio
c Seriphio
d Bacchari
e Cacalia
f Cachride
g Acana
h Daphnoide
i Balano
l Cacto
m Acanthio
n Balauſtio
o Dauco
p Delphinio
q Acanto
r Calamo
ſ Ballote
t Dendroide
u Calaminta
x Acarne

b

a Calciſraga
b Abiete
c Balſamina
d Calta
e Dẽte Leonis
Cancamo
g Abrotono
h Dentaria
i Balſamo
l Aceto
m Diapentia
n Myagro
o Achiade
p Barbahirci
q Diphtamno
r Muria
ſ Cannabo
t Dictamo
u Dipſaco
x Aconito.

c

a Pardaliãche
b Caphura
c Dorella
d Bdellio
e Doronico
f Capto
g Acoro
h Dorycno
i Cappari
l Behen
m Draba
n Dracone
o Acutaſpina
p Diancintho
q Cardamono
r Battiſecula
ſ Ebeno
t Adarce
u Cannella
x Cinnamomo

d

a Belloide
b Adianto
c Dryopteri
d Carduo
e Abutilon
f Carlia
g Belzoino
h Carpaſo
i Acacalide
l Ebulo
m Berberi
n Ebore
o Aegilope
p Carpobalſa-mo
q Beta
r Edino
ſ Aethiopide
t Carpino
u Echio
x Betonica

e

a Betula
b Carthamo
c Aethite
d Elaphoboſcc
e Faba
f Agalloco
g Biſlingua
h Caryophillis
i Elaphoboſco
l Agarico
m Biſtorta
n Elaterio
o Agerato
p Eleatine
q Eleaterijs
r Parietaria
ſ Eleagno
t Blito
u Cacte
x Agrifolio

f

a Borragine
b Alamo
c Electro
d Botris
e Caſtaneis
f Aliſma
g Caſtoreo
h Braſſica
i Allio
l Catanance
m Brittanica
n Aluo
o Eleoſino
p Bromio
q Lathyri
r Alce
ſ Catapucia
t Elichriſo
u Alphaſat
x Ephemero

g

a Bion
b Alſine
c Alterco
d Farne
e Bryonia
f Altea
g Elleborine
h Elleboro
i Bugloſſo
l Empetro
m Alumine
n Epimedia
o Bulbis
p Epipacti
q Alipo
r Epithimo
ſ Bunio
t Eqſeto
u Bubptalmo
x Buniis

h

a Caulibus
b Centaurio
c Alyſſo
d Nardo
e Caucalide
f Amaraco
g Cedrelate
h Erica
i Amarantho
l Equiſeto
m Cedria
n Ambara
o Erino
p Cæpa
q Eruca
r Ambroſia
ſ Eruilia
t Eryſimone
u Amello
x Erythroda-no

i

a Cedro
b Agrimonia
c Cedromela
d Ambiuga
e Burſapaſto-ris
f Aiuga
g Eruo
h Ceraſis
i Aizoo
l Eruila
m Buxo
n Cerretta
o Altea
p Acrifolio
q Eringio
r Filicula
ſ Alibiadon
t Philipendula
u Filice
x Aizois

l

a Ephtaphyllo
b Ceſtron
c Armoracea
d Calcantho
e Ammoniaco
f Eupatorio
g Euphorbio
h Colchico
i Amomo
l Euphragia
m Ceruſſa
n Fuligine
o Fago
p Ampelite
q Farfara
r Farfugio
ſ Farſal
t Ampelopra-ſo
u Ferula
x Ficu

Ca-

	m	n	o	p	q
a	Chamæacte	Chamælea	Chelidonio	Chrysocome	Ceci
b	Androsemo	Anito	Calla	Geranio	Argentaria
c	Flammula	Fumaria	Antora	Aquilea	Gith
d	Chamæcisso	Chamæfice	Gallitrico	Chrysogono	Arisaro
e	Fœniculo	Fraxino	Apafine	Arabea	Glasto
f	Aneimone	Galanga	Cherua	Iuiuba	Aristolochia
g	Fano	Anonide	Clematide	Cicere	Cicuta
h	chamædaphne	Anthemide	Aphaca	Arabide	Armoracia
i	Anetho	Fungo	Chondrilla	Gingidion	Cinnamomo
l	Fragula	Caratia	[illegible]ttaria	Araco	Glaucio
m	Chamæleone	Galbano	Apiastro	Cicorio	Arnobo
n	Angelica	Halica	Genista	Andachoca	Circea
o	Fraxinella	Antillide	Apio	Arbuto	Aro
p	Chamæmelo	Chamædrio	Chrysanthemo	Gittagine	Glycirrhizza
q	Gagate	Gallio	Gentiana	Gladiolo	Hedera
r	Argyro	Antipatre	Apocyno	Archio	Artemisia
s	Galactide	Chamæpytis	Glande	Grano	Gnaphalea
t	Armola	Galiopsi	Apollinari	Argemone	Hedisaro
u	Haftula	Halimo	Chrysocola	Gramine	Gnidio
x	Anguria	Anthirrino	Stellaria	Curcumi	Cirsio

		ſ	t	u	x
a	Cysto	Cnico	Consolida	Cori	Crateogono
b	Amygdala	Asphodelo	Conira	Coridali	Arundine
c	Gratiola	Hemerocalli	Atriplice	Hippophae	Hippociftide
d	Citrio	Cocco	Hippomurathro	Hipposelino	Asaro
e	Guaiaco	Aspleno	Hircino	Hippophaesto	Crespino
f	Anagallide	Colchico	Auellana	Azadarach	Hissopo
g	Helenio	Hemioniti	Corianno	Corneola	Asclepiade
h	Clematide	Aftere	Hirculo	Ibisco	crocomagna
i	Anagyri	Trinitate	Hiericonta	Cornu	Asiro
l	Hedisaro	Ephemero	Aurelia	Hippopotamo	Iacea
m	Clinopodio	Hermodactylo	Hirundine	Coronopo	Grithmo
n	Helichryso	Astragalo	Amicula	Azarolo	Ibe ride
o	Anchusa	Hyeracio	Holostio	Hidropipere	Groco
p	Chymeno	Colocyntide	Ordeo	Corragine	Aspalatho
q	Heliotropio	Hippocapo	Cotyledone	Hyoschiamo	Ilice
r	Andocaca	Altea	Hormino	Corruda	Gythiso
s	Elleborine	Hippoglosso	Cithino	Hipecoo	Asparago
t	Helxine	Hippolapato	Hyacintho	Costo	Imperatoria
u	Androsace	Anactilide	Gotoneis	Hiperio	Gruciata
z / x	Cneoro	Colophonia	Hydromeli	Cosacia	Iuranico

cubebæ

a	b	c	d	e
a Cubebe	a Mādragora	a Cyano	a Lampſana	a Laſſulare
b Irione	b Cucumere	b Arabe	b Lente	b Leucāthemo
c Cheiri	c Armeniaco	c Lactuca	c Malo	c Lathiri
d Iride	d Cunila	d Martagon	d Lentiſco	d Melica
e Cuciofera	e Medica	e Cyclamino	e Canaria	e Napo
f Acrochi	f Ixia	f Kerua	f Cythino	f Lauandula
g Iſaride	g Cupreſſu	g Laudano	g Leōtopetalo	g Meliloto
h Iſopyro	h Intybo	h Cynogloſſo	h Lapato	h Laſere
i Cuſcutha	i Lacerta	i Lagopo	i Punico	i Melimela
l Malabatro	l Curmi	l Marto	l Perſeco	l Melino
m Iunco	m Iunipero	m Cynocrābe	m Colchico	m Narcaphto
n Lambruſca	n Epirotico	n Matricaria	n Larice	n Lauro
o Cucurbita	o Myrrha	o Kali	o Meconio	o Conſolida
p Liburno	p Margarita	p Cynoſorchi	p Medio	p Meliſſophyllo
q Iuglande	q Maſtiche	q Lachrimo	q Leontopalo	q Ledone
r Curcumi	r Citino	r Cyaero	r Laſere	r Millepede
ſ Lacte	ſ Maro	ſ Matriſilua	ſ Melle	ſ Narciſſo
t Malicorio	t Maiorana	t Cypero	t Lepidio	t Melomeli
u Radice	u Cymbalaria	u Lamio	u Melanthio	u Lemnia
x Malua	x Marrhubio.	x Lamiis	x Laſerpitio	x Melangena.

f	g	h	i	l
a Leucacantha	a Nerio	a Moſcho	a Conchite	a Lithoſpmate
b Mitio	b Liguſtico	b Nuxmyriſtica	b Nuce	b Oloſcheno
c Nardo	c Nigella	c Linozoſti	c Lolio	c Myrrhide
d Miraſole	d Molibdena	d Metella	d Iuglande	d Oluſatro
e Leucade	e Liguſtico	e Pinea	e Ricino	e Lycio
f Naſturtio	f Nitro	f Lino	f Loto	f Olyra
g Cimino	g Nucleis	g Myagro	g Myle	g Myrtidano
h Leucoio	h Lilac	h Ophiogloſſo	h Seſamo	h Pederota
i Natrice	i Nymphea	i Ochra	i Lucciola	i Lycopſi
l Myſi	l Momordica	l Lithargyro	l Mirica	l Pæonia
m Naxo	m Lilio	m Ocymaſtro	m Sicyonio	m Amphacio
n Moly	n Morandula	n Maſtiche	n Sinapi	n Myrtillo
o Libiſtico	o Pinea	o Ocymo	o Lupino	o Paguro
p Nepeta	p Limonio	p Lithocolla	p Styrace	p Onagra
q Libanotide	q Morſus gallinæ	q Gnidio	q Myriophyllo	q Lagopo
r Vomica	r Oename	r Moro	r Tritico	r Palyuro
ſ Molimago	ſ Rumolaria	ſ Cnico	ſ Terebintho	ſ Myrto
t Lichene	t Oeſipo	t Ocimoide	t Lychnide	t Pala
u Nomicis	u Linaria	u Myrrha	u Tamarindis	u Onobrichi
x Leucoijs	x Olea	x Linaria	x Myrobolanis	x Neronide

Lyuc-

m	n	o	p	q
a Lycurio	a Meſpilo	a Opio	a Opobalſamo	a Oſtracite
b Menta	b Papauere	b Rhicino	b Pepone	b Perſea
c Onoſma	c Piperella	c Rheo	c Rhabarbaro	c Ruſco
d Lyſimachia	d Quercu	d Panthenio	d Opuntia	d Rumice
e Malopepone	e Radicibus	e Reſina	e Periclimeno	e Ruta
f Ophiogloſſo	f Mezereo	f Paſſo	f Oreoſelino	f Salinari
g Naphta	g Quinq̃folio	g Rha	g Peplo	g Oſiride
h Mentaſtro	h Papyro	h Ophioſcorodon	h Roſa	h Saliunca
i Elate	i Ranunculo	i Ophite	i Origano	i Othonnia
l Lanaria	l Sabina	l Paſtinaca	l Roſmarino	l Teſticulis
m Panace	m Rhamno	m Rapunculo	m Rubia	m Piperitide
n Anemone	n Millio	n Orobanche	n Periploca	n Oxiacantha
o Napello	o Rhafano	o Rhododendro	o Rubeta	o Salice
p Chironia	p Rapontico	p Sale	p Ornitogalo	p Teucrio
q Pancratio	q Parietaria	q Pediculari	q Salamandra	q Saluia
r Mahaleb	r Sagapeno	r Salnitro	r Rubo	r Oxali
ſ Panico	ſ Millefolio	ſ Pelecino	ſ Saliua	ſ Talictro
t Mercuriali	t Rapo	t Rhoe	t Periſtereon	t Samonico
u Spatha	u Parronichia	u Ribe	u Oriza	u Thapſia
x Meone	x Millemorbia	x Opolo	x Rubijs	x Pipere

r	ſ	t	u	x
a Mixis	a Oximelle	a Phalangio	a Phillirea	a Secale
b Echio	b Saliunca	b Sapphiro	b Phænice	b Secacul
c Palma	c Scorpioide	c Phalaride	c Saxifragia	c Sicea
d Sampſuco	d Petaſine	d Salicornia	d Thymo	d Thſaſpe
e Stinco	e Sanicula	e Tragio	e Scabioſa	e Piloſella
f Perſico	f Oxi	f Sarcocella	f Phu	f Echio
g Sandaraca	g Petroleo	g Scorzonera	g Sebeſtenis	g Securidiea
h Oxalma	h Scorpiuro	h Pharico	h Thimbra	h Thimelea
i Sandice	i Taxo	i Tragio	i Scammonio	i Sedo
l Perſicaria	l Petroſelino	l Scrophularia	l Phyllire	l Pimpinella
m Scolopendra	m Santali	m Tragopogōo	m Tragacãtha	m Selagine
n Oxicedro	n Tartaro	n Phaſiolo	n Scandice	n Tilia
o Stolymo	o Pettimborſa	o Trago	o Tubere	o Pinea
p Sanguinaria	p Telephio	p Sarcophago	p Serpentina	p Selenitide
q Perfoliata	q Sapa	q Tribulis	q Phylli	q Thitimalo
r Scordo	r Terebintho	r Trichomane	r Scariola	r Pinu
ſ Oxilapatho	ſ Tamarice	ſ Phellodris	ſ Tritico	ſ Scordio
t Scorodropaſo	t Sanguiſorbia	t Sardonea	t Scylla	t Selinuſa
u Sanguine	u Scorpione	u Trifolio	u Turbit	u Tormentilla
z Per Foliata	x Scorpio	x Triſſagine	x Phyteumōe	x Piperite

	a	b	c	d	e
a	Piſſaſpalato	Serpyllo	Plumbo	Siliqua	Portulaca
b	Sena	Pityuſa	Seſeli	Polypodio	Sicon
c	Turpeto	Verbenaca	Vinca puinca	Siluro	Sanſaparilla
d	Veratro	Serpentina	Polemonia	Vnedone	Poramoge-tone
e	Theriaca	Veronica	Vincetoſſico	Xiphia	Corymbis
f	Piſſæleos	Pice	Sferracauallo	Silobo	Siſymbrio
g	Senecione	Serracula	Sicionio	Vnione	Sphondilo
h	Tuſſilagine	Plantagine	Polio	Xilon	Potentilla
i	Typha	Verruca	Virga aurea	Pompolige	Rhodiano
l	Valeriana	Serratula	Polycnemo	Xilobalſamo	Smilace
m	Piſtaceis	Platano	Virgapaſto-	Similagine	Galanga
n	Serica	Veſicaria	Sideride (ris	Xiride	Smirnio
o	Tygname	Seſamo	Polygala	Sinapi	Poterio
p	Narcaphto	Vicia	Irio	Populo	Zibeto
q	Piſtolochia	Plumbagine	Sigillo	Vrtica	Solano
r	Pectine	Viſnago	Vitice	Sione	Ambara
ſ	Vmbilico	Vitalba	Poligonato	Vlmo	Maſtiche
t	Seride	Seſamoide	Vite	Vua	Propoli
u	Piſo	Filipendula	Arbuto	Porro	Roſaceo
x	Verbaſco	Picea.	Siligine.	Xanthro	Solbaſtrella

	f	g	h	i	l
a	Pſeudoacon	Pſarmica	Pyrola	Halimus	Purpura
b	Sparthio	Spina	Stachi	Stæbe	Struthio
c	Gramine	Meo	Pinus Sylue.	Aquifolio	Plantagine
d	Spatula	Pulegio	Piretro	Acutifolio	Styrace
e	Bitumine	Nardo ind.	Cembro	Mahaleb.	Plantago
f	Epſeudocoi-	Nardo Ita.	Sabina bac.	Stechade	Subere
g	Naphta (to	Spodio	Staphis agria	Tilea ma.	Coniza ma.
h	Spacælo	Nardo cel.	Phænicea	Tilea. fem.	Coniza mi.
i	Gattaria	Pulmonaria	Lycia	Ciſto maſ.	Succino
l	Fragis	Nardo mon.	Tina	Euonimo	Lauandula
m	Lactuæ Sil.	Phu maiori	Staphiloden	Galla	Leucoio
n	pſeudodicta-mo	Phu minori	Lybica (dro	Stramonio	Erithomo
o	Sphondilio	Phu paruo	Arundo	Viburno	Sclarea
p	Thitres	Gelſomino	Erica	Rubo	Hediſaro
q	Pirytes:	Pulſatilla	Rhamno 2	Aurantio	Conizis
r	Geomede	Iaſmino	Rhamno 3	Sorbo ſyl.	Plantagine aqua.
ſ	Pſillio	Iaſme	Rhamno 4	Sorbo ſor.	Hediſare
t	Spinacia	Cneoro	Stellata	Stratioce	Sclareis
u	Iunco odora	Pyro	Erica bac.	Gallis	Leucoijs
x	Spinacijs (to	Pinu p.	Erica.	Rubis	Meo.

	m	n	o	p	q
a	Prunis	Bachala	Didar	Siſibriũ. her.	Iohen
b	Soldanella	Camum	Alberas	Syſibrio. ſyl.	Vetri
c	Nenufar	Remenia	Fuſter	Syſibri. oq.	Merel
d	Nilófar	Candes	Garicum	Crithmi 1	Iecum
e	Solidagine	Dadi	Aniſo	Cinh. 2	Leum
f	Drudebe	Baladar	Halben	Cirrh. 3	Bengi
g	Sonco	Camech	Hachille	Cruh. 4	Harbe
h	Pſeudacoro	Kali	Aſphodegi	Xilon	Kathor
i	Taraxacon	Lenibraſſica	Batheca	Butiro	Liſen
l	Caudarel	Braſſica cri.	Keiri	Frumento ind.	Dumdebe
m	Sorbo	Braſſicarapi.	Kanabel	Frumen.Sar.	Gaur
n	Artinon	Braſſi.maria.	Oſtaraticon	Goſſipium	Haſach
o	Pſeudoapio	Beta alba,	Kitran	Sibro	Lisbon
p	Cardes	Ber. rub.	Kambra	Muſtela	Machaleo
q	Sorgo	Ber. nig.	Kadi	Buſone	Koſtos
r	Carnia	Culuel	Botom	Siluro	Mentire
ſ	Cataf	Brefil	Leben	Gobbio	Kerua
t	Pſeudobunio	Coton	Hadacocha	Smaride	Mezereon
u	Cherbas	Delonigi	Ter	Tellina	Nabach
x	Sparganio	Bad	Tebis	Tollinis	Kaudo.

	r	ſ	t	u	x
a	Sulphure	Sicomoro	Cataf	Haſrael	Orſach
b	Thunno	Abano	Albaſari	Nadid	Dimag
c	Millepede	Mogao	Labora	Chaleb	Iezar
d	Pulmonaria	Vegil	Hael	Hagual	Haur
e	Lichene	Olba	Rarin	El	Thel
f	Galerita	Puſtech	Saro	Elisfaco	Dis
g	Elephante	Pane	Abel	Suſeri	Sincal
h	Acranea	Molochita	Schea	Fu.	Vſnen
i	Lacerta	Sabet	Zacchar	Zabanged	Molocal
l	Symphiro	Norph	Sere	Vaeg	Bezaar
m	Sepe	Mia	Tauſel	Xamem	Lobin
n	Stinco	Sabon	Zacor	Raxos	Hohas
o	Crocodilo	Muri	Vſnea	Sult	Tuſſa
p	Sciuro	Sclien	Falfel	Zaror	Luben
q	Teſticulo 1	Raſas	Bumbel	Sus	Mugali
r	Teſt. 2	Serax	Secacul	Turbith	Ricagen
ſ	Teſt. 3	Sim	Zaibar	Machi	Raſre
t	Teſt. 4	Sumach	Reg	Verzenius	Hatar
u	Teſt. 5	Sicomoris	Zire	Cinbauge	Dehu
x	Teſt. 6	Molochitis	Chimolſa	Zibib	Mermex

a	b	c	d	e
a Laudomia	a Brigida	a Camilla	a Daphne	a Flos deſpina
b Angelica	b Cornelia	b Felix	b Fauſtina	b Octauia
c Diana	c Domitilla	c Agrippina	c Agata	c Prudentia
d Eluira	d Artimiſia	d Eliſabetha	d Filenia	d Scolaſtica
e Camilla	e Dorothea	e Balbina	e Caſſandra	e Lacena
f Barbara	f Iudith	f Conſtantia	f Apollonia	f Syluia
g Cintia	g Fenicia	g Ioanna	g Dianira	g Onfale
h Dianora	h Beatrix	h Doralix	h Albia	h Phylli
i Febronia	i Galatea	i Erſilia	i Hippodamia	i Pulixena
l Clarice	l Glicerium	l Hecuba	l Berſabea	l Stella
m Iuſtina	m Helena	m Mariana	m Lauinia	m Leucippe
n Iulia	n Anna	n Flauia	n Moſtedia	n Zenobia
o Helianora	o Cecilia	o Hortenſia	o Nicoſtrata	o Pellegrina
p Dido	p Delia	p Bartomina	p Briſeide	p Hormina
q Flosdeliſi	q Feliciana	q bartolemea	q Niobe	q Veronica
r Catherina	r Cotinna	r Laura	r Cleopatra	r Melitea
ſ Herminia	ſ Hera	ſ Medea	ſ Aluina	ſ Vrmia
t Iſabella	t Agneſa	t Aurelia	t Olimpia	t Placida
u Dorinna	u Iſigenia	u Aurilla	u Hortenſia	u Melanto
x Iacea	x Iaccea	x Medina	x Latona	x Melania

f	g	h	i	l
a Dirce	a Driope	a Cine	a Lucretia	a Zontiri
b Clara	b Martia	b Penelope	b Lantia	b Sabba
c Marfiſa	c Pompilia	c Romulida	c Eufragia	c Siriſia
d Martia	d Antonia	d Clina	d Calidonia	d Sabina
e Pelagia	e Theodora	e Candida	e Geltruda	e Penia
f Lucrina	f Damoſila	f Mirtha	f Lucia	f Egle
g Marta	g Berenix	g Falconia	g Cleofa	g Filomela
h Saffo	h Margarita	h Doride	h Dictinna	h Antigone
i Pomponia	i Calfurnia	i Licoris	i Luna	i Melpemone
l Sibilla	l Praſſeda	l Coriſca	l Hiene	l Aceſia
m Cæleſtina	m Teleſia	m Cydenia	m Stilla	m Pallas
n Semirami	n Dictinna	n Clementia	n Agapa	n Semeles
o Sulpitia	o Pantaſilea	o Syluia	o Theodoſia	o Nardina
p Vrſula	p Tisbe	p Chriſtina	p Iſidora	p Sarda
q Deiopea	q Caliſto	q Minerua	q Maura	q Narda
r Tullia	r Sophonisba	r Filicula	r Opportuna	r Murtia
ſ Chryſanta	ſ Meduſa	ſ Minutia	ſ Robena	ſ Proſerpina
t Virginia	t Victoria	t Dante	t Siringa	t Aniceta
u Tulliola	u Serena	u Viola	u Amaſia	u Mergellina
x Magdalena	x Venus	x Ariola	x Marcella	x Andagaſia

	m	n	o	p	q
a	Lucilla	Minta	Canuſia	Berardina	Leonetta
b	Albina	Eliſabeta	Anna	Santolina	Euſtachia
c	Andromache	Sofronia	Hieronyma	Bertina	Laurentia
d	Roſmunda	Celia	Altea	Bertulina	Sancia
e	Ioanna	Lesbia	Roſana	Aretuſa	Hippolita
f	Eufroſina	Pontia	Cunilda	Sofroniſca	Eufemia
g	Rhodope	Potentiana	Altilia	Franciſca	Magnes
h	Arianna	Potentilla	Iocaſtra	Chriſoſtoma	Omphale
i	Laodicea	Licenia	Melicerta	Oſtania	Liuia
l	Lais	Claudia	Alcmena	Albinia	Panthea
m	Flora	Atalanta	Canace	Troiana	Rhodope
n	Leontium	Leonina	Iuturna	Aloyſia	Spurina
o	Aquilina	Licenia	Amata	Franciſchina	Theti
p	Eutropia	Leonica	Prognes	Frãciſchella	Eulalia
q	Aſpaſia	Amalatunta	Andromeda	Annuccia	Suanilda
r	Corinna	Genoueſſa	Deuteria	Marianna	Violantes
ſ	Lyciſca	Oppia	Alteria	Sabetta	Violantilla
t	Manilia	Sariſſa	Medullina	Iſabetta	Egina
u	Roſimunda	Alceſia	Giuſanna	Bertuccia	Eufemia
x	Laodamia	Menippa	Pariſina	Liſetta	Euſtochia

	r	ſ	t	u	x
a	Euricome	Serafia	Egina	Eufroſina	Eurilia
b	Luciana	Eleſia	Agariſta	Genoeſa	Anatolia
c	Felinia	Serafina	Briſeida	Mariana	Ruffina
d	Gratia	Menodora	Clitenneſtra	Endixa	Eufemia
e	Euridix	Minodora	Berſabea	Anaſtaſia	Rainalda
f	Semeles	Nicola	Caliſto	Bleſilla	Egeria
g	Metia	Nicolla	Celeno	Euterpe	Paula
h	Arachnes	Europa	Caliſo	Euſebia	Paulina
i	Capronia	Marietta	Calippe	Melana	Eugenia
l	Aurelia	Meſpila	Elettia	Silena	Macrina
m	Macedonia	Lucia	Cantilla	Fauſta	Leodicea
n	Euphemia	Pelagia	Deiopeia	Meleria	Marina
o	Cinara	Eulalia	Deiphila	Marciana	Afra
p	Creuſa	Cleria	Euridice	Meliſſa	Suſanna
q	Tarpeia	Caia	Eudota	Egli	Atanaſia
r	Bendicea	Amarilli	Glicera	Melitea	Euagria
ſ	Polycrates	Antiopa	Ermione	Iuliana	Natalia
t	Pheon	Argia	Hippodamia	Licaſte	Lilioſa
u	Septimia	Argilla	Hipſiphile	Leda	Partiola
x	Nouia.	Mergina	Lauinia	Lesbia	Fulgentia

a

a Carrafa
b Ieſoalda
c Brancia
d Berlingeria
e Caieta
f Aprana
g Iandona
h Loffredo
i Silingeria
l Mariconna
m Serraglia
n Gargana
o Puderica
p Aierba
q Gaieta
r Manutia
ſ Palauicina
t Iemmona
u Paduana
x Natalis

b

a Baglioneta
b Apicella
c Caritea
d Grimalda
e Iacinta
f Larina
g Maſtroiudex
h Lagni
i Pignatella
l Pappacoda
m Lopes
n De Luna
o Bonauẽtura
p Creſcentia
q Pinella
r Nizzolia
ſ Rabicana
t Mancina
u Lena
x Rangona

c

a Columna
b Caietana
c Beringuria
d Giacinta
e Noiella
f Acciaiola
g Pellegrina
h Caietana
i Piſcicella
l Maſcãbruna
m Criuella
n Rubea
o Mercurialis
p Rota
q Pedemontia
r Sarrana
ſ Pignona
t Suardina
u Salara
x Macedonia

d

a Bruna
b Gãbacorta
c Rinera
d Aria
e Mele
f Nicaſtro
g Rouerſa
h Cimina
i Protonobi-liſſima
l Griſona
m Ricarda
n Tuttauilla
o Miroballo
p Tomacella
q Nigrona
r Marramaldi
ſ Merula
t Stirax
u Tianea
x Molengiana

e

a Capicia
b Iacobina
c Nigra
d Ruffa
e Regina
f Arimini
g Saracina
h Gattula
i Marulla
l Syluestris
m Beltrana
n Sadoleta
o Macchianel-la
p Cauaniglia
q Paleologa
r Tufa
ſ Galluccia
t Seuerina
u Pagana
x Serra

f

a Corduba
b Altomari
c Galecia
d Turbula
e Arnulfa
f Gisleria
g Caputa
h Merula
i Petia
l Remira
m Strambona
n Ruſſa
o Valla
p Corteſia
q Volera
r Vulcana
ſ Annecchina
t Veſpaſiana
u Toraldea
x Sconnita

g

a Cambia
b Aſprella
c Adorni
d Tigrina
e Sancia
f Spinola
g Mazza
h Vipera
i Conclubetta
l Zanchi
m Ruſticella
n Sangria
o Palearia
p Spinella
q Corallia
r Maietta
ſ Venata
t Altamura
u Ruſca
x Gonſaga

h

a Carmignana
b Carlona
c Saxona
d Confalona
e Spatafora
f Carlona
g Struzza
h Valois
i Tornella
l Brucciola
m Cornita
n Sanſeuerina
o Zenodochia
p Mainarda
q Montana
r Paſtora
ſ Stendarda
t Baialarda
u Bentiuolia
x Torella

a Bonita
b Coſtantia
c Bona
d Nouella
e Caualeria
f Santomanga
g Tarantula
h Turri
i Scalalea
l Vitella
m Capraria
n Anaſtaſia
o Vergilia
p Albertina
q Penellia
r Vitellozza
ſ Pacchi
t Spina
u Foiana
x Teleſia

l

a Cantelmi
b Iudix
c Sauariana
d Sellarola
e Argentina
f Bozzuta
g Controueria
h Guinnaccia
i Sindica
l piſcis
m Spiritus
n Graffigna
o Condeſtabili
p Zurla
q Auitabilis
r Siſcar
ſ petrea
t Capo cefala
u Ferrara
x Guerra

Iordana

	m	n	o	p	q
a	Iordanā	Salona	Maſtina	Zabarella	Ereſia
b	Accōciaioca	Graſſa	Fauentina	Lodegaria	Aurelia
c	Dura	Lomellina	Bouinna	Bonetta	Mercurialis
d	Burghetta	Borgia	Gaudia	Celia	Abſtentia
e	Air	Spinola	Duarena	Gaudina	Franchina
f	Brancatia	Catania	Corda	Accōciamu-ro	Neſtorea
g	Quattroma-no	Auria	De cordua	Suria	Cincigena
h	Maura	Caldora	Cedra	Guicciardia	Rhetica
i	Capilupa	Piccamilia	Donnurſa	Curiona	Aioſſa
l	Alboina	Anaſtaſia	Candida	Monia	Rotaria
m	Cupeta	Durazza	Ciuitella	Galaſſa	Sabina
n	Marzulla	Fliſia	Martina	Donnula	Eliſa
o	Tomitana	Maiorana	Abenantia	Bruſca	Sagarella
p	Manſella	Iaſia	Sortina	Palomba	Petra
q	Dentix	Tranſi	Vibella	Gelaſia	Penna
r	Tiepoli	Corruda	Rondeletia	Rubertina	Aurifex
ſ	Contarena	Vlmeria	Paccia	Rodulfa	Faſella
t	Sorantia	Sconneria	Saluiana	Celeſtina	Columba
u	Canalis	Louicia	Mendocia	Diana	Rotula
x	Zanni	Abenabula	Tridotia	Petronilla	Dieta

	r	ſ	t	u	x
a	Figliomarina	Frangipanis	Filingeria	Floria	Ebena
b	Santora	Egidia	Anfora	Decanora	Grinea
c	Auſtria	Aniſia	Meliſarda	Antinora	Flaccia
d	Cardona	Sertona	Oliueria	Campana	Brancaleo
e	Floria	Turnera	Buccauana	Cannetia	Bona
f	Eburnea	Arcamona	Baſſana	Draco	Ericreria
g	Falca	Merauilia	Pacifica	Ferraria	Falangula
h	Xilandra	Aricilla	Petrea	Coſta	Caſtellana
i	Caballa	Fregoſia	Fundi	Blanditia	Criſpina
l	Bodina	Othera	Frigula	Pulicaria	Crumera
m	Vittoria	Eſtenſis	Tremellia	Purpura	Farina
n	Molinea	Sances	Galatea	Sapida	Galla
o	Gattula	Carnara	Tranquilla	Bonifacia	Coſutia
p	Liuia	Cameraria	Ferrea	Splandiana	Fortebrac-cia
q	Bellingeria	Merliana	Prima	Caramanina	Carnetia
r	Bufala	Agricola	Taranda	Iodica	Manlia
ſ	Stipula	Vrſina	Tertia	Acontia	Patina
t	Scrota	Baleſterie	Quarta	Broccarda	Pappa
u	Tuſca	Vergeria	Quinta	Dracontina	Reinalda
x	Toſcanella	Taſſona	Sexta	Feliciana	Boccaſpino-la

Cala-

a

a Calabra
b Arianenſis
c Surrentina
d Forliuienſis
e Mediolanen ſis
f Balearis
g Beneuētana
h Subaudiana
i Veneta
l Florentina
m Scota
n Pedemōtana
o Bandebur- genſis
p Mantuana
q Vratislaudē-
r Linconienſis
ſ Mantuana
t Sulmonenſis
u Aretina
x Megarita

b

a Samnitis
b Capuana
c Venuſina
d Thebana
e Boema
f Theutonica
g Papienſis
h Bononienſis
i Macedonica
l Valaſca
m Caroloſtadia
n Luſitana
o Nazarea
p Marſa
q Sleſia
r Berga
ſ Barchinonē- ſes
t Parmenſis
u Argentinēſis
x Hetruſca

c

a Cilix
b Acropolita
c Auſtriaca
d Angauenſis
e Trax
f Tartara
g Bauara
h Caſtellana
i Senenſis
l Neapolitana
m Cremonēſis
n Franca
o Viterbienſis
p Brandebur- genſis
q Normanna
r Pomerana
ſ Bernenſis
t Clarauallēſis
u Numida
x Mirandenſis

d

a Campana
b Conſentina
c Valentina
d Baſilienſis
e Aquitana
f Lugdunenſis
g Conſtantino politana
h Bergoma
i Senenſis
l Coloſſenſis
m Nauarra
n Friſia
o Troiana
p Condenſis
q Budiſſina
r Noribergēſis
ſ Burgenſis
t Heſtia
u Taurienſis
x Tugurina

e

a Britannia
b Cypria
c Paſſauienſis
d Bargenſis
e caſtellionēſis
f Egyptia
g Turca
h Aragonenſis
i Hieroſolimi- tana
l Piſaurenſis
m Augenſis
n Flandria
o Marpurgēſis
p Angliana
q Polona
r Antuerpiēſis
ſ Ianuenſis
t Frigia
u Murcica
x Tarenſis

f

a Cantabrica
b Anglica
c Brabantina
d Gaetana
e Piſana
f Portugallēſis
g Piccarda
h Ianuenſis
i Stabienſis
l Hiſpana
m Equenſis
n Croaca
o Ciuitella
p Lābergienſis
q Paflagona
r Galatu
ſ Natola
t Padouana
u Patauina
x Vicentina

g

a Barbara
b Germana
c Paleſtina
d Perſiana
e Cyrenea
f Perſa
g Tridentina
h Aſiatica
i Sarmatica
l Roterodama
m Saracenica
n Colonienſis
o Beſſiana
p Veronenſis
q Adriatica
r Tirrena
ſ Ciſalpinenſis
t Longobarda
u Anazarba
x Italica

h

a Pamphilica
b Noribergēſis
c Africana
d Abrigenſis
e Caldea
f Leuiatan
g Saxona
h Emſena
i Sclauona
l Babilonica
m Corcirenſis
n Anchonitāa
o Sarda
p Sicula
q Meſſanenſis
r Panhormita
ſ Picena
t Rhegma
u Ligura
x Romaniola

i

a Dalmata
b Appula
c Brutia
d Riminenſis
e Armena
f Tarentina
g Corſa
h Bithiua
i Taurina
l Gallogræca
m Rhodia
n Auguſtana
o Seluſia
p Vercellenſis
q Pompeiana
r Romana
ſ Triuiſana
t Pontiana
u Procytana
x Partenopea

l

a Græca
b Tiburtina
c Gerula
d Coracenſis
e Cannuſia
f Cumiſitana
g Arabs
h Toletana
i Carneſia
l Damaſcena
m Vdinenſis
n Ruaceſia
o Celſitana
p Solicitana
q Catanenſis
r Segeſtana
ſ Numantina
t Syracuſana
u Canuſina
x Caunenſis.

	m	n	o	p	q
a	Itala	Gallica	Gordea	Hellespõtica	Salaſſa
b	Iudæa	lapix	Giabenſis	Pœna	Lepontina
c	Mamertina	Daunia	Arpana	Senenſis	Vagiena
d	Leontia	Sipontina	Deculana	Sienenſis	Caturigis
e	Antiochenſis	Frentana	Alemia	Surrentina	Montana
f	Megarenſis	Alexandrina	Syra	Neapolitana	Tripolina
g	Inda	Lucani	Carmenſis	Veronenſes	Mennoreta
h	Cathenienſa	Arpinas	Gambenſis	Megnenſis	Ibernia
i	Tauronenſis	Venuſina	Ferentana	Graia	Caturiga
l	Cefaloniẽſis	Dardana	Genuſina	Notica	Icaria
m	Syra	Lucerina	Lirina	Allobroga	Trixiana
n	Drepanenſis	Luſitana	Rubinata	Retha	Edenata
o	Gumbrita	Lybica	Argentina	Vindelica	Albonenſis
p	Valicenſis	Hirpina	Bitunnina	Cumana	Cardiate
q	Hudinenſis	Latina	Rabanenſis	Lepontia	Ceraunea
r	Auſonia	Campſana	Sturnina	Hiperborea	Arelcoman-
ſ	Pyrotica	Cardina	Frentana	Veragra	Parthenia (ra
t	Deſoleto	Bebiana	Ethola	Sedina	Epidaurica
u	Brinduſina	Neſcelluna	Salentina	Sularia	Colchita
x	Dyrraca	Belbiana	Peligna	Heluetia	Taulantia

	r	ſ	t	u	x
a	Corcirenſis	Veſtina	Hebræa	Velini	Europea
b	Sulmonenſis	Angulana	Arriana	Dimaca	Alfaterna
c	Anxantina	Prianenſis	Fulignas	Apolloniata	Acroceraũa
d	Albenſis	Cauſinatis	Ciſurontana	Carintia	Euboica
e	Cliternina	Auximania	Foroflaminia	Belga	Threſpota
f	Caſtelana	Serengrana	Conẽbriẽſis	Ceruenta	Epyra
g	Anſiderata	Migulana	Foro bremi-ſiana	Cretenſis	Caſſiopea
h	Poſemina	Cuſnenſis	Foro sẽpro-nienſis	Gnoſia	Moloſſa
i	Peolentis	Falacienſis	Menonien-ſis	Capuana	Dodonea
l	Nemertinẽ-	Pauſolana	Norica	Theſſala	Mæſia
m	Sabinta (ſis	Puteolana	Pomiſa	Acarnana	Meda
n	Amiternina	Pleninenſis	Dardana	Achea	Bunhiota
o	Virenſis	Ricinenſis	Nibulla	Meſſenia	Heraclia
p	Fidenata	Hiacenſis	Nimacha	Meſſenenſis	Naſamina
q	Maitana	Liburtina	Meſa	Lacona	Mirobrigen-
r	Nearina	Palmenſis	Thrax	Argolica	Syſa (ſis
ſ	Corcina	Vmbra	Scytha	Boetica	Meſulana
t	Nebulana	Senogallica	Surentina	Attica	Ethiops
u	Triburta	Tuſca	Melitea	Magneſia	Monteſana
x	Soluta	Amerita	Vercienſis	Nelotica	Ethiopiſſa

a	b	c	d	e
a 2	a 23	a 43	a 63	a 83
b 3	b 24	b 44	b 64	b 84
c 4	c 25	c 45	c 65	c 85
d 5	d 26	d 46	d 66	d 86
e 6	e 27	e 47	e 67	e 87
f 7	f 28	f 48	f 68	f 88
g 8	g 29	g 49	g 69	g 89
h 9	h 30	h 50	h 70	h 90
i 10	i 31	i 51	i 71	i 91
l 11	l 32	l 52	l 72	l 92
m 12	m 33	m 53	m 73	m 93
n 13	n 34	n 54	n 74	n 94
o 14	o 35	o 55	o 75	o 95
p 15	p 36	p 56	p 76	p 96
q 16	q 37	q 57	q 77	q 97
r 17	r 38	r 58	r 78	r 98
ſ 18	ſ 39	ſ 59	s 79	ſ 99
t 19	t 40	t 60	t 80	t 100
u 20	u 41	u 61	u 81	u 101
x 21	x 42	x 62	x 82	x 102

f	g	h	i	l
a 103	a 123	a 143	a 163	a 183
b 104	b 124	b 144	b 164	b 184
c 105	c 125	c 145	c 165	c 185
d 106	d 126	d 146	d 166	d 186
e 107	e 127	e 147	e 167	e 187
f 108	f 128	f 148	f 168	f 188
g 109	g 129	g 149	g 169	g 189
h 110	h 130	h 150	h 170	h 190
i 111	i 131	i 151	i 171	i 191
l 112	l 132	l 152	l 172	l 192
m 113	m 133	m 153	m 173	m 193
n 114	n 134	n 154	n 174	n 194
o 115	o 135	o 155	o 175	o 195
p 116	p 136	p 156	p 176	p 196
q 117	q 137	q 157	q 177	q 197
r 118	r 138	r 158	r 178	r 198
ſ 119	ſ 139	ſ 159	ſ 179	s 199
t 120	t 140	t 160	t 180	t 200
u 121	u 141	u 161	u 181	u 201
x 122	x 142	x 162	x 182	x 222

m	n	o	p	q
a 203	a 223	a 243	a 263	a 283
b 204	b 224	b 244	b 264	b 284
c 205	c 225	c 245	c 265	c 285
d 206	d 226	d 246	d 266	d 286
e 207	e 227	e 247	e 267	e 287
f 208	f 228	f 248	f 268	f 288
g 209	g 229	g 249	g 269	g 289
h 210	h 230	h 250	h 270	h 290
i 211	i 231	i 251	i 271	i 291
l 212	l 232	l 252	l 272	l 292
m 213	m 233	m 253	m 273	m 293
n 214	n 234	n 254	n 274	n 294
o 215	o 235	o 255	o 275	o 295
p 216	p 236	p 256	p 276	p 296
q 217	q 237	q 257	q 277	q 297
r 218	r 238	r 258	r 278	r 298
ſ 219	ſ 239	ſ 259	ſ 279	s 299
t 220	t 240	t 260	t 280	t 300
u 221	u 241	u 261	u 281	u 301
x 222	x 242	x 262	x 282	x 302

r	ſ	t	u	x
a 303	a 323	a 343	a 363	a 383
b 304	b 324	b 344	b 364	b 384
c 305	c 325	c 345	c 365	c 385
d 306	d 326	d 346	d 366	d 386
e 307	e 327	e 347	e 367	e 387
f 308	f 328	f 348	f 368	f 388
g 309	g 329	g 349	g 369	g 389
h 310	h 330	h 350	h 370	h 390
i 311	i 331	i 351	i 371	i 391
l 312	l 332	l 352	l 372	l 392
m 313	m 333	m 353	m 373	m 393
n 314	n 334	n 354	n 374	n 394
o 315	o 335	o 355	o 375	o 395
p 316	p 336	p 356	p 376	p 396
q 317	q 337	q 357	q 377	q 397
r 318	r 338	r 358	r 378	r 398
ſ 319	ſ 339	ſ 359	s 379	ſ 399
t 320	t 340	t 360	t 380	t 400
u 321	u 341	u 361	u 381	u 401
x 322	x 342	x 362	x 382	x 402

a

a Diſſenteria
b Cerco
c Albugine
d Elephantia
e Cancro
f Gangillo
g Hiduo
h Ictero
i Buboncelí
l Genturſa
m Hydrocæ-phalea
n Ileo
o Taro
p Hydrope
q Ecſtaſi
r Glaucomate
ſ Amphopia
t Brancha
u Impetigine
x Carbunculo

b

a Carcinomate
b Alopetia
c Dypſnea
d Gomorrhaea
e Hydraulo
f Eptalo
g Herculaao
h Batraco
i Cephalea
l Gangraena
m Lithiaſi
n Aphte
o Nauſea
p Hecterocra-nia
q Narce
r Cachexia
ſ Epiphora
t Lyenteria
u Azena
x Cōdylomate

c

a Condapſo
b Hypisphaſ-ma
c Lippitudine
d Angina
e Etalgia
f Hyptaſmo
g Pernione
h Diſrota
i Petigine
l Rechiuio
m Logophtal-mia
n Anchuſma
o Ramice
p Syriaſi
r Epynecti
ſ Harpe
t Regio
u Phrenetide
x Comitiali

d

a Leucomate
b Coriago
c Lycantropa
d Amphimeri-
e Phthiriaſi(na
f Stranguria
g Diacontio
h Sacro
i Ectropia
l Sclerophtal-mia
m Letargo
n Anotexia
o Pituita
p Therioma
q Coriza
r Bulimo
ſ Torminibus
t Sotropho
u Pleuritide
x Emphiſmate

e

a Epicauma
b Leontiaſi
c Podagra
d Mentagra
e Apoplēxia
f cynanche
g Empiema
h Melathea
i Epulo
l Porrigine
m Sycoſi
n cynanche
o Tuſsi
p Tonſillis
q Nephirti
r Alopeciaſi
ſ Atrophia
t Alepocade
u Synanche
x Priapiſmo

f

a chyragra
b Diabete
c Emerocaele
d Intertigine
e Puſtula
f Argema
g Pterigio
h chemoſi
i Synchiſi
l Ignifacro
m Tympyſi
n Paraſinanche
o Quotidiana
p Apoplexia(ſi
q Eupneumate
r Spaſimo
ſ Hemiplagia
t Lencome
u Albugine
x Lepra

g

a Lychene
b creche
c Ptiloſi
d Emphytima
e Sintaxia
f Diabioſi
g Pſirophtal-mia
h Aurigine
i Diſtocheaſi
l Phtiſi
m chalaxia
n Iliaca
o Scotoma
p Grauedine
q Polypo
r cathocle
ſ Grandine
t cionica
u Hordeolo
x Reumate

h

a Erote
b Paralis
c Arquato
d Sphacaelo
e Pariſthmia
f cophoſi
g Satyriaſi
h Parotide
i condilomate
l Ephialte
m catalepſi
n Pneumonia
o Strauta
p caduco
q cione
r Herculeo
ſ Vrminibus
t Tormine
u Elephantiaſi
x Phreneſi

i

a Febri
b Verrucis
c Alpho
d Apoſtemate
e Plymoſi
f catharro
g calculo
h Scirro
i Fauo
l Anthritide
m Inguine
n Anthrace
o Sicci
p carbone
q Pſora
r Hemicranica
ſ Tuberculis
t Acrocōdone
u Rhagania
x cardiaco

a

a Tonſis
b caeliaco
c Elephantiaſi
d Apophthoſi
e Logophtal-mia
f Sympiſi
g Paraliſi
h Ephemerina
i Tertiana
l Quartana
m Furunculo
n Hydero
o Hydropiſi
p Arquato
q porrigine
r Amameſi
ſ porrigine
t Circocele
u Pſora
x Pirſocelis

m

a Tympanite
b Vomica
c Herculano
d Clauditate
e Cæcitate
f Balbutie
g Furia
h Stultitia
i Hebetudine
l Stupiditate
m Stupore
n Delirio
o Ancilogloſſo
p Trago
q Tubere
r Gibbo
ſ Monogram-
t Myopia (mo
u Noctylopia
x Orbitate

n

a Prolapſi
b Diuerſione
c Ventoſitate
d Apoſtemate
e Diuritica
f Vlceribus
g Humiditate
h Vulneribus
i Doloribus
l Putrefactiõe
m Corroſione
n Ragadia
o Pinctu
p Fiſtula
q Debilitare
r Mundifica-tione
ſ Clauſura
t Phymo
u Coarctatiõe
x Cõdonatiõe

o

a Abortu
b Menſtruis
c Sephico

Lactis.

d Abundantia
e Aggregatiõe
f Aggeſtione
g Retentione
h Contentione
i Putrefactiõe
l Congelatiõe
m Corruptione
n Coagulo
o Seroſitate
p Duritie
q Acetoſitate
r Putore
ſ Inſipiditate
t Fluiditate
u Renitentia
x Fetore.

p

Matricis.

a Exitu
b Eminentijs
c Declinatione
d Apoſtemate
e Scyrrho
f Præfocatione
g Bothor
h Moro
i Clauo
l Hemorrhoi-dibus
m Nympha
n Fluxu
o Virga
p Oppilatione
q Inflatione
r Siccitate
ſ Purgatione
t Extenuatiõe
u Aegritudine
x Morbis

q

Menſtruorum.

a Retentione
b Nocumentis
c Superfluitate
d Curſu
e Fluxu
f Corruptiõe

Partus.

g Difficultate
h Faſtidio

Mammillarum.

i Contuſione
l Apoſtemate
m Dolore
n Duritie
o Glandulis
p Mydis
q Vlceribus
r Corroſionib⁹
ſ Abtenſione
t Carnoſitate
u Mollificatiõe
x Cancro.

r

a Raucedine
b Spaſimo
c Schirantia
d Scotomia
e Anchilope
f Emphiſena
g Ecropio
h Apſichra
i Lypotomia
l Pytiriaſi
m Porrigine
n Vlcuſculis
o Iliaca
p Icteritia
q Lepra
r Elephantide
ſ Hernia
t Epatica
u Verrucis
x Myrmecijs

ſ

a Veterno
b Obliuione
c Mentigine
d Anorexia
e Morbogalli-co
f Impetigine
g Inſania
h Phlegmate
i Pleuriſi
l Gonagra
m Rediuia
n Hernijs
o Subſtillio
p Mariſcis (no
q Hemoproſto
r Epiſthono
ſ Vertigine
t Grauedine
u Surditate
x Glandulis

t

a Rheumate
b Myrmetijs
c Pruritu
d Coſsis
e Stupore
f Aphthis
g Syriaſi
h Laſſitudine
i Liuoribus
l Glandibus
m Carbunculis
n Morbillis
o Sphacælo
p Herpete
q Epinicride
r Strumis
ſ Pauo
t Tabe
u Comate
x Carbone

u

a Tenaſmo
b Vomitu
c Vigilia
d Venſigine
e Hydrocepha
f Ectopio (lo
g Sincopi
h Chalazio
i Tuſſi
l Verucis
m Tonſillis
n Ruta
o Abſceſſu
p Ancuriſmate
q Bronchele
r Ganglio
ſ Phyamo
t Sinoca
u Thymis
x Hydrocele

x

a Bramocele
b Pterigio
c Myrmecijs
d Atrophia
e Hebetudine
f Epiphora
g Oedemate
h Siti
i Achore
l Chironia
m Telephia
n Lumbricis
o Stranguria
p Ectigrio
q Pediculis
r Phthiriaſi
ſ Comogro
t Peſtilentia
u Anthemate
x Antẽmorib⁹

Vermi-

a	b	c	d	e
a Vermibus	a Hebetudine	a Contuſione	a Hectica	a Herpete
b Aſcaridibus	b Angina	b Parotidibus	b Contagio	b Epinicride
c Veterno,	c Albugine	c Polypo	c Peſtilentia	c Strumis
d Catano	d Cruēti ſputo	d Puſtulis	d Morbillis	d Panis
e Colica	e Balbutie	e Scabritie	e Carbunculis	e Syncope
f Hemicrania	f Aſthma	f Hemogia	f Farunculis	f Vigore
g Apoplexia	g Empiteuma-	g Diſtillatione	g Herpete	g Ophiaſi
h Epilepſia	h Cardiaca (te	h Diarrhea	h Caluites	h Sudoribus
i Comitiali	i Deliquio	i Lienteria	i Sphacelis	i Vua
l Phreneſi	l Vomitione	l Tineis	l Eſtropiis	l Abſceſſu
m conuulſione	m Nauſea	m Iliaca	m Ana brochiſ-	m Ancuriſmate
n Tremore	n Singultu	n Codilomate	n Syncope(mo	n Bronchele
o Stupore	o Siti	o Tenaſmo	o Idatide	o Ganglio
p Tuberculis	p Caligine	p Oculis	p Chalazio	p Phymo
q Vngulis	q Coriza	q Calculo	q Verrucis	q Sinoca
r Procidētibus	r Iecore	r Tymis	r Encharitide	r Thymis
ſ Aegilope	ſ Charchinia	ſ Arenula	ſ Eptolidibus	ſ Chateriſmo
t Lippitudine	t Hydrope	t Oſtructione	t Staphiloma-	t Hydrocele
u Suffuſione	u Hydropiſia	u Liuoribus	n parulibus (te	u Tophaceo
x Caligine	x Diſſenteria	x Mariſcis	x Tonſillis	x Varuoſis.

f	g	h	i	l
a Pſora	a Verrucis	a Contuſione	a Carcinomate	a Tenaſmo
b Alphis	b Acrocordo- nis	b Vngula	b Adiaptoto	b Vomitu
c Elephantiaſi	c Myrmecijs	c Ecchemima- (te	c Lumbricis	c Vigilia
d Iliaca	d Grandine	d Ruptis	d Vermibus	d Verungine
e Icteritia	e Aphtis	e Auulſis	e Dracunculis	e Hydrocepha
f Lepra	f Intertigine	f Strumis	f Hydrophobia	f Purulētis (lo
g Elephantide	g Syriaſi	g Paneritio	g Scabie	g Raucedinē
h Epatica	h Laſsitudine	h Chemoſi	h Surditate	h Fluxu
i Hernia	i Liuoribus	i Hypoſphagno	i Dethieme	i Congēlatiōe
l Cercoſis	l Repletionibꝰ	l Aſpſichia	l Carcinode	i Cetica
m Cerione	m Glandibus	m Linothomia	m Echotonia	m Titillatione
n Chalazo	n Spaſimo	n Areis	n Telepnia	n Fracturis
o Trachima	o Schirantia	o Phthiriaſi	o Chyronia	o Diarrhea
p Nyloſi	p Scotomia	p Hulcuſculis	p Ancyliſi	p Eſſere
q Ephialte	q Anthilope	q Porrigine	q Lambricis	q Empyimate
r Præfocatiōe	r Emphiſenia	r Ptydraciis	r Stranguria	r Aſtiomeno
ſ Lycaone	ſ Pſorophtal-- mia	ſ Achore	ſ Aſcaridibus	ſ Formica
t Hemiplagia	t Sclerophtal- mia (mia	t Siti	t Hydarade	t Glanduloſis
u Diſtentia	u Xirophtal--	u Ambuſtis	u Aſcypopiro	u Præfocatiōe
x Raucedine	x Eutropo	x Contuſioni- bus	x Epulodibus	x Glandulis

Abſten-

	m	n	o	p	q
a	Obftenctiõe	Sarcocelis	Sinubus	Caluitio	Ortopnnea
b	Pollutionibꝰ	Taxacionibꝰ	Fiftulis	Hemicrania	Peripneumonia
c	Polifmis	Veneno	Phrenefi	Lethargo	Purulentis
d	Profluuio	Veneficio	Fauis	Catocho	Tabe
e	Vlceribus	Toxico	Dyffenteria	Inuibone	Liene
f	Caneto	Gonhorrea	Gonagra	Comare	Epatica
g	Tumoribus	Articulari	Fiftula	Lycaone	Melancholia
h	Pruritu	Febre	Podagra	Eroto	Mania
i	Malacia	Hemitriteo	Chyragra	Amore	Pituita
l	Erofionibus	Pefte	Hydropifi	Tetano	Plegmone
m	Coxendicis	Bubone	Sinibus	Raucedine	Alopecia
n	Cophis	Phrenefi	Intertigine	Broncocele	Cephalea
o	Stomaco	Cheradibus	Furfure	Pterigeo	Cholera
p	Reduuiis	Scrophulis	Ionthis	Myrmecijs	Auriculari
q	Pernionibus	Scyrro	Varis	Purulentis	Pernionibus
r	Parronichiis	Afteromate	Lentiginibus	Opiftrocaniõ	Callis
f	Clauis	Steotemate	Vitiliginibus	Hebetudine	Alpho
t	Verrucis	Meliceride	Lichene	Atrophia	Clauiculis
u	Enterocelis	Sugillatis	Impetigine	Epiphoris	Cephalgia
x	Varicibus	Phagedemo	Papulis	Praecordijs	Cephalicis.

	r	f	t	u	x
a	Cedemate	Celiacis	Cõdilomate	Verruca	Exãthemans
b	Phthifi	Colico	Ophtalmia	Phlyftenis	Epinicride
c	Inflãmatione	Intercute	Pruritu	Formica	Phymate
d	Intortis	Iecinore	Paralifi	Abdomine	Phygerlo
e	Aegritudine	Naricibus	Acrocordõe	Ganglio	Terebintho
f	Grauedine	Exulceratiõe	Reduuiis	Diabete	Reumate
g	Ruptura	Procidẽtibus	Aegilope	Pufturla	Fuunculo
h	Iectigatione	Phaemo	Leuce	Argema	Perlis
i	Herpete	Archilo pe	Stygmatibus	Syachrifi	Arquato
l	Prunis	Emphifena	Strumis	Simphifi	Cophyfi
m	Inflatione	Icteritia	Pauo	Paronychide	Cõdilomate
n	Infomnietate	Epatica	Tabe	Creche	Ephialte
o	Lendinibus	Chereprofta to	Vigilia	Emphyfma	Camlepfi
p	Leuca	Steumate	Vua	Diabrofi	Caduco
q	Pleurifi	Coftis	Achore	Aurigine	Struma
r	Aegritudine	Aphtis	Telophia	Diftochiafi	Crome
f	Obliuione	Lafsitudine	Pediculis	Chalaxia	Herculeo
t	Mentigine	Hemorrhoidibus	Stranguria	Iliaco	Calculi
u	Infania	Morbillis	Abortu	Hordeolo	Amore
x	Reduuia	Herpete	Aegylopis	Cionide	Amoribus

Hic-

a	b	c	d	e
a Hi eride	a cardamomo	a Valeriana	a Oze	a Inula
b Vrania	b Cardo	b Potentilla	b Mottode	b Helenio
c Tragloditico	c Aliunca	c Nar	c Daphniti	c Perſica
d Acoro	d Saliunca	d Operuire	d Daphnoide	d Medica
e Venerea	e Lauendula	e Valentia]	e neſocynãmo	e Oreſtione
f Nautica	f Thylaciti	f Amantilla	f Amomo	f Nectario
g Aſpletione	g Nyri	g Benedicta	g Hiericonte	g Cleonia
h Thelpide	h Pyriti	h Melobathro	h Amontide	h Lene
i Peperatio	i Thaumaſto	i Tembul	i Coſto	i Terminaleo
l Piperapio	l Catherone	l Caſia	l Coſtario	l Enula
m Argentiana	m Naronica	m Achis	m Schæno	m Myrrha
n Vnguētiana	n Aſaro	n Adi	n Squinanto	n Smyrna
o Aſpletione	o Theſa	o Lada	o Croco	o Bdellio
p Meo	p Cereera	p Gigir	p Caſtore	p Maldacon
q Athamãtico	q Peritreſa	q Blaſtus	q Cynomor-pho	q Blochon
r Cypero	r Perpenſa	r Moſilynco	r Taharaſan	r Brochon
ſ Eryſiſceptro	ſ Prouincula	ſ Aphyſimone	ſ Coryceta	ſ Bdolach
t Cypiro	t Vulgago	t Citto	t Cyrenaico	t Thure
u Cyperi	u Perpenſa	u Itide	u Centuipino	u Libano
x Cordumeno	x Phu.	x Pſeudocaſia	x Styrace	x Manna

f	g	h	i	k
a Pipere	a Mneſateo	a Harundine	a Britannica	a Cynoſbato
b Pithi	b Acanthera	b Naſto	b Regia	b Cynahroda
c Lentiſco	c Sabina	c Thilia	c Virgella	c Cypro
d Maſtice	d Bathi	d Syringa	d Sapſi	d Canopia
e Terebintho	e Banatheo	e Potantia	e Oſyride (no	e Aſcalona
f Rheſinis	f Barotone	f Phragmiti	f Helioſtepha-	f Liguſtro
g Therminto	g Baron	g Tamarice	g Sacrocuule	g Alchanna
h Pice	h Cedro	h Myrica	h Anthenero	h Tilia
i Zopiſſa	i Landro	i Tamariſco	i Aſontij	i Philyrea
l Bitumine	l Daphe	l Tamarico	l Aſphe	l Ciſto
m Naphta	m Platano	m Erice	m Aſerluti	m Citharo
n Cupreſſo	n Fraxino	n Acacalide	n Aſcruphi	n Cyslaro
o Cypariſſo	o Melia	o Acallide	o Albucio	o Cyſtharo
p Cypreſſo	p Egiro	p Thamno	p Ampeleucia	p Hippociſtide
q Iunipero	q Pepulo	q Perſephonia	q Aureo	q Robitro
r Arcenti	r Macere	r Atadina	r Paliuro	r Cytino
ſ Mneſiteo	ſ Vlmo	ſ Ceruali	ſ Connaro	ſ Ladano
t Acatali	t Ptelea	t Halimo	t Oxyacanta	t Ledone
u Libio	u Papyro	u Damaſonio	u Pyſine	u Lada
x Iupicelluſo	x Papyris	x Ecymo	x Pytianthe	x Cuſo.

	m		n		o		p		q
a	Ebeno	a	Salice	a	Sphate	a	Cotoneo	a	Commaro
b	Rota	b	Itea	b	Thoe	b	Strathio	b	Arbuto
c	Rhodo	c	Olea	c	Panico	c	Melimela	c	Memecylo
d	Lytio	d	Cotynos	d	Sidi	d	Glycimela	d	Vnedone
e	Pyxacantha	e	Oleaſter	e	Granato	e	Epirotica	e	Sitanio
f	Pixacantho	f	Agriætea	f	Corino	f	Perſica	f	Epimelide
g	Buxea	g	Colymbade	g	Balauſtijs	g	Rodacinis	g	Amygdalo
h	Acacia	h	Quercu	h	Florepunici	h	Radacineis	h	Piſtaceis
i	Amurca	i	Dri	i	Myrto	i	Medico	i	Nuce
l	Vitice	l	Rhu	l	Myrſino	l	Heranizio	l	Iuglande
m	Agno	m	Sumach	m	Myrrhino	m	Pyro	m	Nuceregia
n	Lygo	n	Byrſodepſica	n	Ceraſo	n	Apio	n	Cario
o	Agono	o	Phynix	o	Ceraſijs	o	Meſpilis	o	Baſilica
p	Amictomiæ non	p	Phinicobala- no	p	Siliqua	p	Aronia	p	Diosbalano
q	Iride	q	Palma	q	Ceraſijs	q	Tricocco	q	Iouisglande
r	Iridactilum	r	Myrobalãis	r	Ceratonia	r	Trigranio	r	Vneperſica
ſ	Sum	ſ	Dactylobo	ſ	Xilocerata	ſ	Loro	ſ	Auellana
t	Semno	t	Palmali	t	Milea	t	Celio	t	Pontica
u	Amerina	u	Tamarindis	u	Malo	u	Corno	u	Heracleoti- ca
x	Eleagno	x	Elate	x	Cydoneo	x	Crania	x	Abellina

	r		ſ		t		u		x
a	Sabo	a	Hippacãpo	a	Trigono	a	Hirundine	a	Medulla
b	Ouo	b	Echino	b	Sepia	b	Alauda	b	Adipe
c	Pruno	c	Purpura	c	Mullo	c	Ebore	c	Felle
d	Coccimelea	d	Buccina	d	Fibro	d	Cornu	d	Sanguinibus
e	Damaſcenis	e	Mytulis	e	Muſtela	e	Erucis	e	Fimo
f	Meris	f	Tellinis	f	Rana	f	Chãtaridibꝰ	f	Vrinis
g	Sycamineis	g	Chamis	g	Siluro	g	Bupreſta	g	Cruore
h	Sycomoro	h	Onyche	h	Smanide	h	Pytiocampis	h	Cera
i	Moroſyco	i	Concula	i	Mena	i	Salamandra	i	Propoli
l	Ficu egyptia	l	Coclea	l	Gobio	l	Araneis	l	Tritico
m	Ficu	m	Carotis	m	Thynno	m	Lacertis	m	Hordeo
n	Syci	n	Scorpiene	n	Garo	n	Scinco	n	Zitho
o	Caprifico	o	Dracoe	o	Cimicibus	o	Crocodilo	o	Zea
p	Perſea	p	Scolopendra	p	Multipedibꝰ	p	Araner	p	Crimno
q	Iberide	q	Torpedine	q	Blatto	q	Muribus	q	Alica
r	cardamãtica	r	Vipera	r	Pulmone mar.	r	Lacte	r	Athera
ſ	Lepidio	ſ	Senecta	ſ	Ouis	ſ	Caſeo	ſ	Trago
t	Naſturcio ſylu.	t	Lepate	t	Cicada	t	Butyro	t	Auena
u	Sicamino	u	Paſtinaaa	u	Locuſtis	u	Lana	u	Oryza
x	Sitanijs	x	Oſsifrago	x	Oſſifrago	x	Coagulo	x	Chondro.

Milto

a	b	c	d	e
a Milio	a Lupino	a Tipha	a Meone	a Sclapiro
b Panico	b Oriuo	b Bles	b Aſparago	b Ortygia
c Seſamo	c Rapis	c Malua	c Myacantha	c Colurnica
d Lolio	d Gongilis	d Anthema	d Munio	d Sympetra
e Aniſo	e Napis	e Diadeſina	e Ormino	e Sione
f Fæno	f Buniade	f Cochorte	f Corruda	f Anagallide
g Lino	g Raphano	g Althea	g Plantagine	g Darne
h Cicere	h Polyide	h Atriplice	h Ornogloſſo	h Ium
i Terebinto	i Siſere	i Atraphaxi	i Ptarmice	i Lauer
l Faba	l Siſaro	l Chryſolacha	l Agnina	l Siſymbrion
m Ciano	m Lapatho	m Braſſica (no	m Ouilla	m Corona ven.
n Lente	n Rumice	n Crambi	n Eutapleurō	n Auſterali
o Phaco	o Oxilapatho	o Beta	o Septinerui	o Cardamine
p Phaſela	p Oxali	p Teutlon	p Polyneuron	p Bati
q Phaſiolo	q Anaxiri	q Seutlon	q Multineruia	q Crimno
r Eruo	r Hippolapato	r Portulaca	r Erechneu-mono	r Critmo
ſ Lupino	ſ Lapſana	ſ Andurchuti	ſ Aſurch	ſ Critamo
t Orobo	t Bunio	t Pimpinella	t Aturion	t Olerechado
u Stermo	u Blito	u Bache	u Taybilo da-tho	u Baricula
x Brocho	x Echlotoripa	x Hancha	x Theſarica	x Cretamo

f	g	h	i	l
a Coronopo	a Endiuia	a Tirictu	a Senapogone	a Elaphoboſco
b Ammomo	b Chondrilla	b Biſacuto	b Hircibarbu-	b Ophioſcoro-dor
c Aſtiro	c Colocinthi	c Scitarogi	c Orſtigulo (la	c Scorodropa gon
d Atirſite	d Cucurbita	d Harſab	d Lactegallina ceo	d Sinapi
e Canatrice	e Sicia	e Piperite	e Tuberibus	e Naſturtio
f Sanguinaria	f Sompho	f Scandice	f Terræ tube-	f Cardamo
g Pede ceruino	g Tetrangura	g Caucalide	g Smilace (re	g Cinocardāo
h Pede galli	h Cucumere	h Dauco ſtyl.	h Medica	h Iberi
i Cicerbira	i Sycio	i Myite	i Milace	i Semech
l Soncho	l Melone	l Pedegallina-ceo	l Lobia	l Cardamine
m Cicorio	m Pepone	m Pedegalli	m Aphace	m Thlaſpi
n Gatironino	n Melo pepōe	n Seſeli æg.	n Porro	n Thlaſpidio
o Taraxaco	o cucumere	o Eruca	o Ampelopra-	o Myoprero
p Intybo	p Elaterio	p Etiromo	p Cæpa (ſo	p Dasmopha
q Intubo	q Lactuca	q Ocymo	q Crommi	q Bino
r Seri	r Nidace	r Orobanche	r Polyioo	r Saritempſa
ſ Agone	ſ Embioſi	ſ Eruangina	ſ Calaboſe	ſ Scandulaceo
t Seriola	t Gingidio	t Cinomorion	t Allio	t Capſello
u Cheſtron	u Dorilaſtru	u Thirrini	u Giorodo	u Alliaria
x Pancration	x Adorin	x Tragopogo	x Gibſeo	x Allearijs

	m	n	o	p	q
a	Diaba	Caturſo (lo	Baccharma--tia	Eri	Petrea
b	Acabide	Strutocami--	Corchanimi	Ariſaro	Holophyrõe
c	Itiſimo	Camerrhito	Dracriculo	Ari	Ionire
d	Itione	Calirrhito	Draconia	Aſphodelo	Oligochloro
e	Chamepliõe	Oeneo	Aro	Turherio	Hippomane
f	Erethmu	Saponaria	Iſaro	Alburo	Potera
g	Pipere	Cyclamino	Iaro	Haſtularegia	Peuteron
h	Zizimbere	Cyſsãthemo	Biaro	Aſſodillo	Aſſoſurodo
i	Hydropipe-	Chelonio	Hiemno	Bulbo	Vituri
l	Muſcatia (re	Ichthioteto	Harmagrio	Vomitorio	Barrachio
m	Perſicaria	Chiline	Sigigialo	Squilla	Ramiculo
n	Mariana	Triumphaliti	Sauriaria	Stilla	Strumnen
o	Sanguinaria	Ofthane	Colubra	Cepanurie	Polyamemo
p	Diptarmice	Aſpho	Serpentaria	Cappari	Scelerata
q	cardamomo	Miaſpho	Numularia	Pancratio	Botrotio
r	Pulicaria	Teſche	Cẽtimorbia	Cynosbato	Chora
ſ	Radicula	Arcar	Arone	Capnia	Glotophio
t	Sternutato--	Rapiterræ	Lupha	Carnimalo	Nileo
u	Lanaria (ria	Orbiculari	Alimo	Phylloſtro-phion	Stalrice
x	Strutheo	Vmbilico ter ræ	Coloraſione	Thallia	Cycopio

	r	ſ	t	u	x
a	Heleno	Chupti	Sauriti	Ithitherie	Myotoſple-non
b	Carcadana	Orciſunica	Macia	Perſi	Piloſella
c	Sineccho	Fremio	Maſoripo	cemo	Iſatide
d	Cauſtica	Phænrio	Sapana	Subiri	Angione
e	Cloronphin	Pheni	Nerceſaphõ	Sylinoter	Egne
f	Rhofolnion	Argemone	Cerchoron	chelidonio	Aruſione
g	Pleorion	Aenone	Haliacacabo	crazza	Lutea
h	Necmecon	Anthemide	Retiauro	Anbro	Vilecha
i	Chereatalim	Homoræa	Nicteriti	Glancio	Vilegi
l	Nella	Concodiali	Miciei	Pardio	Neſine
m	Anemone	Pergalia	Meciato	Philomedeo	Glucta
n	Nigra	Corna	Aſurriſi	Othonio	Talaſſa
o	Phænice	Liburnica	Cyſto	Phabio	Dili!
p	Ventanea	Artemone	Hædera	Thona	Tus
q	Papuretina	Arſela	citharo	Morhoce	Diſeri
r	Harcina	Sarcocolla	ciſſaro	cruſtare	Vitro
ſ	Geſpartine	Argemonia	chriſocarpo	Orhonna	Telephio
t	Barbyle	Anagallide	corymbreto	Mioſota	Pinlagne
u	Berilyon	Caeriti	ciſſimo	Auricula mu ris	Agarico
x	Ormos	Aegiri	Dionyſio	Myotocon	Rha.

Gen-

	a	b	c	d	e
a	Gentiana	Centaurio	Ixia	Spinula	Ononide
b	Narce	Limneſio	Cynomaro	Arabica	Anonide
c	Aloiri	Marone	Ocymaſtro	Scolymo	Onone
d	Chyronio	Plectoria	Cnidio	Pheruc	Acutella
e	Cicendia	Limneſto	Cynoxilon	Pyracantha	Reſta boui
f	Criminali	Phieri	Vernilago	Strobylo	Remora
g	Ariſtolochia	Vnefera	Sobel	Cuo	Onogyro
h	Dactylide	Febrifugia	Crocodilo	Poterio	Polygonato
i	Tenxino	Chironia	Diſſaco	Nardo	Tragacantha
l	Glycirrhizza	Elleborite	Crocodilio	Neura	Spina hircina
m	Pontica	Amaranto	Chanauiſcen	Acidoto	Eryngio
n	Glycertito	Tulbela	Labronen	Acanthio	Eringe
o	Leontito	Chamæleone	Seſeneore	Melãphyllũ	Ermeti
p	Glycõphytõ	Ixia	Chio	Acanteſpina	Carione
q	Scythion	Epher	Melene	Topiaria	Gorginione
r	Adipſda	ephtheſechiu	Virgapaſtoris	Mamolaria	Hernione
ſ	Libyeſtaſo	Car lina	Schythe	Crepula	Miracantha
t	Homeronea	Car dica	Spinalba	Pederote	Moly
u	Penthaomeo	Teliphono	Acantaleuce	Leucacantha	Crobyſu
x	Sylithra.	Vlophono	Leucacanta	Spinaalba	Siſerto

	f	g	h	i	l
a	Cattera	Thelyphobio	Conila	Belotoco	Iride
b	Sicupurex	Abſinthiemeno	Cunila	Dorcidio	Pexo
c	Centũ capita	Procampylo	Oneti	Helbuuio	Macetho
d	Cherdan	tremopalma	Tragoſigano	Vſtilagine	Calamentho
e	Mõtanacloe	Cinnachite	Pulegio	Iaculipera	Nepeta
f	Chida	Thelytamno	Glecoro	Telipera	Thymo
g	Aloe	Hyſſopo	Blechia	Pſeudictãno	Epichymo
h	Amphibio	Lauere	Arſenacãtho	Elelisphaco	Thyrſio
i	Hermino	Caſsiala	Ablolo	Elephoboſco	Stephane
l	Tragocero	Stichade	Galiopſi	Sphagno	Mozula
m	Abſinthio	Syncliopa	Poleio	Cioſmi	Thymbra
n	Bariphypiar	Alcoboade	Pulegio	Phagno	Cumila
o	Somo	Pancratio	Dictamno	Apuſi	Saturnia
p	Galatico	Styphonia	Betio	Coſalone	Clinopodio.
q	Pontico	Suphlo	Embaciro	Saluia	Satureia
r	Seriphio	Pythonis os	Beloaco	Betio	Ziria
ſ	Abrotano	Stiolibina	Artemedeo	Tuſtilagine	Serpyllo
t	Sarnonico	Origano	Cretico	Menta	Polio
u	Abrotano	Heraclia	Ephemero	Idioſmo	Menopyo
x	Cholopæo	Heraclio	Eldia	Mintha	Siluia

	m	n	o	p	q
a	Cerelatico	Moli	Bacchare	Bancia	Cymino
b	Erpillo	Harmolan	Ruta	Alguigibel	Aniſo
c	Samphſuco	Beſanone	Pegano	Lezar	Anie
d	Agathide	Serybeſan	Epimbra	Chanoſa	Aneſo
e	Anetione	Panace	Harmala	Seſeli	Caro
f	Thrambe	Liguſtico	Beſana	Sphagno	Careo
g	Sopho	Aſclepio	Charnia	Seli	Carin
h	Myuro	Chironio	Corion	Sili	Nauoca
i	Onoſichreo	Parthenio	Ederali	Placipmind	Aneto
l	Amaraco	Heraclea	Senturiali	Siſileo	Cynocephalo
m	Sertula campana	Sudet	Churma	Silere	Aniceto
n	Meliloto	Phlegyeo	Temmadec	Tondylio	Arachu
o	Serta campanica	Peanico	Staphylino	Tordylo	Sicciria
p	Maio	Liguſtico	Cera	Tordyle	Xebeth
q	Yſobrion	Leuiſtico	Come	Siſone	Polpo
r	Acino	Keiſmi	Babyliro	Sileone	Veber
ſ	Acinoc	Thalapſion	Braſoca	Gordylo	Aomui
t	Acinea	Scandilatio	Sicham	Sinno	Scenar
u	Ocymaſtro	Thlaſpi	Halgazar	Sinone	Amurio
x	Acapno	Lybiſtico.	Vdonarſion	Senone	Vanocharh.

	r	ſ	t	u	x
a	Corianno	Petroſelino	Thimirnoliõ	Pyrethio	Viſya
b	Anazne	Grandapio	Caino	Dorichnio	Aſterio
c	Anthenion	Oluſatro	Mixo	Pyſtrino	Sphondyli
d	Corion	Hippoſelino	Inſtrameore	Pyroto	Chorodano
e	Coroanon	Grielon	Zaienegi	Pirotro	Apſaphere
f	Ochior	Smirnio	Halcaſmeg	Arnopyrite	Oſyri
g	colandron	Elaphoboſco	Bataline	Pyrite	Ferula
h	Goed	Elaphico	Dauco	Saliuari	Narthece
i	Hieracio	Nephrione	Daucio	Libanoide	Peucedano
l	Sanchite	Ophigenio	Delphinio	Roſmarino	Agryophyllo
m	Sichilea	Ophioctono	Diachiſi	Rea	Bonogenio
n	Tridacio	Herpire	Diachiſo	campſanema	Pinaſtella
o	Selino	Lytre	Paralyſi	Cachryo	Agatodæmo
p	Apio	Chemin	Macaro	Phtino	Stataria (ne
q	Meliſophyllo	Aſcancan	Hyacintho	Coronaria	Myropolia
r	Sanguiſori	Fæniculo	Delphinio	Sphondilio	Melanchio
ſ	Varphi	Marathro	Nereiadione	Verticillo	Git
t	Paludapio	Hippomarathro	Cronine	Verticillari	Nigella
u	Montapio	Mararhis	Soſandro	Araneo	Xamin
x	Sarcapio	Sampſo	Buccino	Phalangio	Scannice

a	b	c	d	e
a Sarim	a Mahas	a Bardan	a Cubas	a Curnas
b Sarem	b Mahes	b Barden	b Cubes	b curnes
c Saiim	c Mahil	c Bardin	c Cubis	c curnis
d Sadom	d Mahol	d Bardon	d Cubos	d curnos
e Sacum	e Mahul	e Bardun	e Cubus	e curnus
f Laras	f Marab	f Cala	f Cabal	f curnab
g Lares	g Mareb	g Cale	g Cabel	g curneb
h Laris	h Marib	h Cali	h Cabil	h curnib
i Laros	i Marob	i Calo	i Cabol	i curnob
l Larus	l Marub	l Calu	l Cabul	l curnub
m Satar	m Badas	m Calab	m Caram	m carnas
n Sater	n Bades	n Caleb	n Carem	n catnes
o Satir	o Badis	o Calib	o Carim	o carnis
p Sator	p Bados	p Calob	p Carom	p carnos
q Satur	q Badus	q Calub	q Carum	q carnus
r Macab	r Barhas	r Canas	r Carab	r curuar
ſ Macheb	ſ Barhes	ſ Canes	ſ Careb	ſ curuer
t Machib	t Barhis	t Canis	t Carib	t curuir
u Macob	u Barhos	u Canos	u Carob	u curuor
x Macub	x Barhus	x Canus	x Carub	x curuur

f	g	h	i	l
a Saial	a Salab	a canab	a Quara	a Gram
b Saiel	b Saleb	b caneb	b Quare	b Grem
c Sail	c Salib	c canib	c Quari	c Grim
d Saol	d Salob	d canob	d Quaro	d Grom
e Saul	e Palub	e canub	e Quaru	e Grum
f Sarab	f Palas	f Panal	f Quaras	f Dar
g Sareb	g Pales	g Panel	g Quares	g Der
h Sarib	h Palis	h Panil	h Quaris	h Dir
i Sarob	i Palos	i Panol	i Quaros	i Dor
l Sarub	l Palus	l Panul	l Quarus	l Dur
m Sarnas	m Paulas	m Panax	m Qua	m Dan
n Sarnes	n Paules	n Panex	n Que	n Den
o Sarnis	o Paulis	o Panil	o Qui	o Din
p Sarnos	p Paulos	p Panox	p Quo	p Don
q Sarnus	q Paulus	q Panux	q Quu	q Dun
r Sarnar	r Paulab	r Pamar	r Gramar	r Das
ſ Sarner	ſ Pauleb	ſ Pamer	ſ Gramer	ſ Des
t Sarnir	t Paulib	t pamir	t Gramir	t Dis
u Sarnor	u Paulob	u pamor	u Cramor	u Dos
x Sarnur	x Paulub	x pamur	x Gramur	x Dus

Las

	m	n	o	p	q
a	Las	Stirax	Eram	Fab	Had
b	Les	Stirex	Eres	Feb	Hed
c	Lis	Stirix	Eris	Fib	Hid
d	Los	Stirox	Eros	Fob	Hod
e	Lus	Stirux	Erus	Fub	Hud
f	Lalas	Arlas	Erem	Fabas	Hadas
g	Lales	Arles	Erim	Fabes	Hades
h	Lalis	Arlis	Erom	Fabis	Hadis
i	Lalos	Arlos	Erus	Fabos	Hados
l	Lalus	Arlus	Erum	Fabus	Hadus
m	Ianar	Arnar	Erat	Faras	Adam
n	Ianer	Arner	Eret	Feres	Adem
o	Ianir	Arnir	Erit	Feris	Adim
p	Ianor	Arnor	Erot	Feros	Adom
q	Ianur	Arnur	Erut	Ferus	Adum
r	Lernas	Arnas	Erab	Ferad	Hadar
ſ	Lernes	Arnes	Ereb	Fered	Hader
t	Lernis	Arnis	Erib	Ferid	Hadir
u	Lernos	Arnos	Erob	Ferod	Hador
x	Lernus	Arnus	Erub	Ferud	Hadur

	r	ſ	t	u	x
a	Farab	Gar	Man	Staras	Nam
b	Fareb	Ger	Men	Stares	Nem
c	Farib	Gir	Min	Staris	Nim
d	Farob	Gor	Mon	Staros	Nom
e	Farub	Gur	Mun	Starus	Num
f	Farad	Gara	Mana	Starab	Tam
g	Fared	Gare	Mane	Stareb	Tem
h	Farid	Gari	Mani	Starib	Tim
i	Farod	Garo	Mano	Starob	Tom
l	Farud	Garu	Manu	Starub	Tum
m	Faras	Garas	Manas	Structas	Nama
n	Fares	Gares	Manes	Structes	Name
o	Faris	Garis	Manis	Structis	Nami
p	Faros	Garos	Manos	Structos	Namo
q	Farus	Garus	Manus	Structus	Namu
r	Far	Garab	Manab	Staram	Namas
ſ	Fer	Gareb	Maneb	Starem	Names
t	Fir	Garib	Manib	Starim	Namis
u	For	Garob	Manob	Starom	Namos
x	Fur	Garub	Manub	Starum	Namus

Rab

	a	b	c	d	e
a	Rab	Ada	Ala	Apa	Ata
b	Reb	Ade	Ale	Ape	Ate
c	Rib	Adi	Ali	Api	Ati
d	Rob	Ado	Alo	Apo	Ato
e	Rub	Adu	Alu	Apu	Atu
f	Bab	Afa	Aia	Aqua	Axa
g	Beb	Afe	Aie	Aque	Axe
h	Bib	Afi	Aij	Aqui	Axi
i	Bob	Afo	Aio	Aquo	Axo
l	Bub	Afu	Aiu	Aquu	Axu
m	Aba	Aga	Ama	Ara	Aya
n	Abe	Age	Ame	Are	Aye
o	Abi	Agi	Ami	Ari	Ayi
p	Abo	Ago	Amo	Aro	Ayo
q	Abu	Agu	Amu	Aru	Ayu
r	Aca	Aha	Aua	Aſa	Bab
ſ	Ace	Ahe	Aue	Aſe	Beb
t	Aci	Ahi	Aui	Aſi	Bib
u	Aco	Aho	Auo	Aſo	Bob
x	Acu	Ahu	Auu	Aſu	Bub

	f	g	h	i	l
a	Bac	Bag	Bar	Bay	Cac
b	Bec	Beg	Ber	Bey	Cec
c	Bic	Big	Bir	Biy	Ciç
d	Boc	Bog	Bor	Boy	Coc
e	Buc	Bug	Bur	Buy	Cuc
f	Bad	Bah	Bas	Caa	Cad
g	Bed	Beh	Bes	Cae	Ced
h	Bid	Bih	Bis	Cai	Cid
i	Bod	Boh	Bos	Cao	Cod
l	Bud	Buh	Bus	Cau	Cud
m	Baa	Bai	Bat	Cab	Caf
n	Bae	Bei	Bet	Ceb	cef
o	Bai	Bij	Bit	Cib	cif
p	Bao	Boi	Bot	Cob	cof
q	Bau	Bui	But	Cub	cuf
r	Baf	Bal	Bax	Cad	cag
ſ	Bef	Bel	Bex	Ced	ceg
t	Bif	Bil	Bix	Cid	cig
u	Bof	Bol	Box	Cod	cog
x	Buf	Bul	Bux	Cud	cug

Dab

	m	n	o	p	q
a	Dab	Dag	Dam	Das	Fac
b	Deb	Deg	Dem	Des	Fec
c	Dib	Dig	Dim	Dis	Fic
d	Dob	Dog	Dom	Dos	Foc
e	Dub	Dug	Dum	Dus	Fuc
f	Dac	Dah	Dan	Dat	Fad
g	Dec	Deh	Den	Det	Fed
h	Dic	Dih	Din	Dit	Fid
i	Doc	Doh	Don	Dot	Fod
l	Duc	Duh	Dun	Dut	Fud
m	Dad	Dai	Dap	Day	Fag
n	Ded	Dei	Dep	Dey	Feg
o	Did	Dij	Dip	Diy	Fig
p	Dod	Doi	Dop	Doy	Fog
q	Dud	Dui	Dup	Doy	Fug
r	Daf	Dal	Dar	Fab	Fah
ſ	Def	Del	Der	Feb	Feh
t	Dif	Dil	Dir	Fib	Fih
u	Dof	Dol	Dor	Fob	Foh
x	Duf	Dul	Dur	Fub	Fuh

	r	ſ	t	u	x
a	Fal	Ear	Gab	Ornas	Gag
b	Fel	Fer	Geb	Ornes	Geg
c	Fil	Fir	Gib	Orniss	Gig
d	Fol	For	Gob	Ornos	Gog
e	Ful	Fur	Gub	Ornus	Gug
f	Fam	Fas	Gac	Stramas	Gah
g	Fem	Fes	Gec	Staphias	Geh
h	Fim	Fis	Gig	Staphies	Gih
i	Fom	Fos	Gog	Staphijs	Goh
l	Fum	Fus	Guc	Staphios	Guh
m	Fan	Fat	Gad	Staphius	Gal
n	Fen	Fet	Ged	Strames	Gel
o	Fin	Fit	Gid	Stramis	Gil
p	Fon	Fot	God	Stramos	Gol
q	Fun	Fut	Gud	Stramus	Gul
r	Fap	Fax	Gaf	Stracal	Gam
ſ	Fep	Fex	Gef	Stracel	Gem
t	Fip	Fix	Gif	Stracil	Gim
u	Fop	Fox	Gof	Stracol	Gom
x	Fup	Fux	Guf	Stracul	Gum

Baraa

a	b	c	d	e
a Baraa	a Faba	a Lab	a Lag	a Lap
b Barae	b Fabe	b Leb	b Leg	b Lep
c Barai	c Fabi	c Lib	c Lig	c Lip
d Barao	d Fabo	d Lob	d Log	d Lop
e Barau	e Fabu	e Lub	e Lug	e Lup
f Bana	f Affan	f Lac	f Lal	f Lar
g Bane	g Affen	g Lec	g Lel	g Ler
h Bani	h Affin	h Lic	h Lil	h Lir
i Bano	i Affon	i Loc	i Lol	i Lor
l Banu	l Affun	l Luc	l Lul	l Lur
m Cana	m Agar	m Lad	m Lam	m Las
n Cane	n Ager	n Led	n Lem	n Les
o Cani	o Agir	o Lid	o Lim	o Lis
p Cano	p Agor	p Lod	p Lom	p Los
q Canu	q Agur	q Lud	q Lum	q Lus
r Dana	r Acab	r Laf	r Lan	r Lat
ſ Dane	ſ Aceb	ſ Lef	ſ Len	ſ Let
t Dani	t Acib	t Lif	t Lin	t Lit
u Dano	u Acob	u Lof	u Lon	u Lot
x Danu	x Acub	x Luf	x Lun	x Lut

f	g	h	i	l
a Lax	a Mad	a Mal	a Mar	a Nab
b Lex	b Med	b Mel	b Mer	b Neb
c Lix	c Mid	c Mil	c Mir	c Nib
d Lox	d Mod	d Mol	d Mor	d Nob
e Lux	e Mud	e Mul	e Mur	e Nub
f Lay	f Maf	f Mam	f Mas	f Nac
g Ley	g Mef	g Mem	g Mes	g Nec
h Liy	h Mif	h Mim	h Mis	h Nic
i Loy	i Mof	i Mom	i Mos	i Noc
l Luy	l Muf	l Mum	l Mus	l Nuc
m Mab	m Mag	m Man	m Mat	m Nad
n Meb	n Meg	n Men	n Met	n Ned
o Mib	o Mig	o Min	o Mit	o Nid
p Mob	p Mog	p Mon	p Mot	p Nod
q Mub	q Mug	q Mun	q Mut	q Nud
r Mac	r Mah	r Map	r Max	r Naf
ſ Mec	ſ Meh	ſ Mep	ſ Mex	ſ Nef
t Mic	t Mih	t Mip	t Mix	t Nif
u Moc	u Moh	u Mop	u Mox	u Nof
x Muc	x Muh	x Mup	x Mux	x Nuf

m	n	o	p	q
a Nag	a Ornos	a Ortas	a Orcas	a Orlas
b Neg	b Ornas	b Ortes	b Orces	b Orles
c Nig	c Ornes	c Ortis	c Orcis	c Orlis
d Nog	d Ornis	d Ortos	d Orcos	d Orlos
e Nug	e Ornus	e Ortus	e Orcus	e Orlus
f Nal	f Ormas	f Oxas	f Ordas	f Cabas
g Nel	g Ormes	g Oxes	g Ordes	g Cabes
h Nil	h Ormis	h Oxis	h Ordis	h Cabis
i Nol	i Ormos	i Oxos	i Ordos	i Cabos
l Nul	l Ormus	l Oxus	l Ordus	l Cabus
m Nam	m Orlas	m Oyas	m Orfas	m Cadas
n Nem	n Orles	n Oyes	n Orfes	n Cades
o Nim	o Orlis	o Oyis	o Orfis	o Cadis
p Nom	p Orlos	p Oyos	p Orfos	p Cados
q Num	q Orlus	q Oyus	q Orfus	q Cadus
r Nan	r Orpas	r Orbas	r Orgas	r Cafas
ſ Nen	ſ Orpes	ſ Orbes	ſ Orges	ſ Cafes
t Nin	t Orpis	t Orbis	t Orgis	t Cafis
u Non	u Orpos	u Orbos	u Orgos	u Cafos
x Nun	x Orpus	x Orbus	x Orgus	x Cafus

r	ſ	t	u	x
a Nap	a Nax	a Pad	a Pal	a Pas
b Nep	b Nex	b Ped	b Pel	b Pes
c Nip	c Nix	c Pid	c Pil	c Pis
d Nop	d Nox	d Pod	d Pol	d Pos
e Nup	e Nux	e Pud	e Pul	e Pus
f Nar	f Par	f Paf	f Pam	f Pat
g Ner	g Per	g Pef	g Pem	g Pet
h Nir	h Pir	h Pif	h Pim	h Pit
i Nor	i Por	i Pof	i Pom	i Pot
l Nur	l Pur	l Puf	l Pum	l Put
m Nas	m Pac	m Pag	m Pan	m Pax
n Nes	n Pec	n Peg	n Pen	n Pex
o Nis	o Pic	o Pig	o Pin	o Pix
p Nos	p Po	p Pog	p Pon	p Pox
q Nus	q Pu	q Pug	q Pun	q Pux
r Nat	r Pa	r Pai	r Par	r Pay
ſ Net	ſ Pe	ſ Pei	ſ Per	ſ Pey
t Nit	t Pib	t Pij	t Pir	t Piy
u Not	u Pob	u Poi	u Por	u Poy
x Nut	x Pub	x Pui	x Pur	x Puy

Qua

	a	b	c	d	e
a	Qua	Quax	Rad	Rai	Rap
b	Quae	Quex	Red	Rei	Rep
c	Qui	Quix	Rid	Roi	Rip
d	Quo	Quox	Rod	Rui	Rop
e	Quu	Quux	Rud	Rij	Rup
f	Quas	Quay	Raf	Ral	Rar
g	Ques	Quey	Ref	Rel	Rer
h	Quis	Quiy	Rif	Ril	Rir
i	Quos	Quoy	Rof	Rol	Ror
l	Quus	Quuy	Ruf	Rul	Rur
m	Quar	Rab	Rag	Ram	Ras
n	Quer	Reb	Reg	Rem	Res
o	Quir	Rib	Rig	Rim	Ris
p	Quor	Rob	Rog	Rom	Ros
q	Quur	Rub	Rug	Rum	Rus
r	Quat	Rac	Rah	Ran	Rax
ſ	Quet	Rec	Reh	Ren	Rex
t	Quit	Ric	Rih	Rin	Rix
u	Quot	Roc	Roh	Ron	Rox
x	Quut	Ruc	Ruh	Run	Rux

	f	g	h	i	l
a	Sab	Sag	Sam	Sas	Say
b	Seb	Seg	Sem	Ses	Sey
c	Sib	Sig	Sim	Sis	Siy
d	Sob	Sog	Som	Sos	Soy
e	Sub	Sug	Sum	Sus	Suy
f	Sac	Sah	San	Sat	Tab
g	Sec	Seh	Sen	Set	Teb
h	Sic	Sih	Sin	Sit	Tib
i	Soc	Soh	Son	Sot	Tob
l	Suc	Suh	Sun	Sut	Tub
m	Sad	Sai	Sap	San	Tac
n	Sed	Sei	Sep	Sen	Tec
o	Sid	Sij	Sip	Sin	Tic
p	Sod	Soi	Sop	Son	Toc
q	Sud	Sui	Sup	Sun	Tuc
r	Saf	Sal	Sar	Sax	Tad
ſ	Sef	Sel	Ser	Sex	Ted
t	Sif	Sil	Sir	Six	Tid
u	Sof	Sol	Sor	Sox	Tod
x	Suf	Sul	Sur	Sux	Tud

m	n	o	p	q
a Bada	a Bala	a Bara	a Daba	a Daga
b Bade	b Bale	b Bare	b Dabe	b Dage
c Badi	c Bali	c Bari	c Dabi	c Dagi
d Bado	d Balo	d Baro	d Dabo	d Dago
e Badu	e Balu	e Baru	e Dabu	e Dagu
f Baca	f Bama	f Baſa	f Daca	f Dala
g Bace	g Bame	g Baſe	g Dace	g Dale
h Baci	h Bami	h Baſi	h Daci	h Dali
i Baco	i Bamo	i Baſo	i Daco	i Dalo
l Bacu	l Bamu	l Baſu	l Dacu	l Dalu
m Baſa	m Baua	m Bata	m Dada	m Dama
n Baſe	n Baue	n Bate	n Dade	n Dame
o Baſi	o Baui	o Bati	o Dadi	o Dami
p Baſo	p Bauo	p Bato	p Dado	p Damo
q Baſu	q Bauu	q Batu	q Dadu	q Damu
r Baga	r Bapa	r Baxa	r Daſa	r Dana
ſ Bage	ſ Bape	ſ Baxe	ſ Daſe	ſ Dane
t Bagi	t Bapi	t Baxi	t Daſi	t Dani
u Bago	u Bapo	u Baxo	u Daſo	u Dano
x Bagu	x Bapu	x Baxu	x Daſu	x Danu

r	ſ	t	u	x
a Dapa	a Daxa	a Tribalas	a Strabas	a Strafas
b Dape	b Daxe	b Tribales	b Strabes	b Strafes
c Dapi	c Daxi	c Tribalis	c Strabis	c Strafis
d Dapo	d Daxo	d Tribalos	d Strabos	d Strafos
e Dapu	e Daxu	e Tribalus	e Strabus	e Strafus
f Dara	f Traba	f Tribaras	f Stranas	f Stragas
g Dare	g Trabe	g Tribares	g Stranes	g Strages
h Dari	h Trabi	h Tribaris	h Stranis	h Stragis
i Daro	i Trabo	i Tribaros	i Stranos	i Stragos
l Daru	l Trabu	l Tribarus	l Stranus	l Stragus
m Daſa	m Trabas	m Tribamas	m Stracas	m Stralas
n Daſe	n Trabes	n Tribames	n Straces	n Strales
o Daſi	o Trabis	o Tribamis	o Stracis	o Stralis
p Daſo	p Trabos	p Tribamos	p Stracos	p Stralos
q Daſu	q Trabus	q Tribamus	q Stracus	q Stralus
r Data	r Trinas	r Tribanas	r Stradas	r Stramas
ſ Date	ſ Trines	ſ Tribanes	ſ Strades	ſ Strames
t Dati	t Trinis	t Tribanis	t Stradis	t Stramis
u Dato	u Trinos	u Tribanos	u Strados	u Stramos
x Datu	x Trinus	x Tribanus	x Stradus	x Stramus

	a	b	c	d	e
a	Baſileæ	Caſcale	Buda	Maſpurgo	Mediolano
b	Canoro	Gotico	Caſſula	Vorimberga	Pictauio
c	Adeua	Brugis	Argilano	Portugallo	Roma
d	Calecuthi	Antuerpia	Ceſala	Auguſta	Roſtochio
e	Gades	Gota	Anſa	Machinia	Sala
f	Gadano	Heidelbergo	Granata	Liſbona	Monaſterio
g	Bethelem	Solima	Heneburgo	Barchinone	Saliburgo
h	Rena	Iuſa	Burdegala	Ormu	Soloturo
i	Auſterledão	Bruxellis	Lutetis	Mocubaza	Notēburgo
l	Genoua	Bethel	Magdeburgo	Panhormo	Stranbiga
m	Brema	Argentorato	Ancona	Buſuiduci	Tingis
n	Herbipoli	Lebu	Colonia	Parthenopo-	Mōtiſpeſtu--
o	Hieroſolima	Helia	Gruuinga	Quiloa (li	Siuilia (lano
p	Cayno	Brunſuigo	Malaga	Azammo	Toleto
q	Hiſpali	Lindota	Mexico	Praga	Rotomago
r	Aquiſgrano	Lipſio	Olyſipo	Pincia	Traiecto
ſ	Hamiſpurgo	Atrebato	Arzilla	Ratiſpona	Triuico
t	Leodio	Lubeca	Moguntia	Rhodia	Seduno
u	Bruuerſania	Luceria	Malta	Monaco	Tugio
x	Goa	Londino	Luſitania	Burgo	Senis

	f	g	h	i	l
a	Bauijs	Calabria	Canuſia	Felſina	Caſerta
b	Abellino	Acerris	Fedentia	Alerio	Ioui
c	Brignano	Brutijs	Seruia	Bononia	Gliſa
d	Ebuli	Felſenia	Forliuio	Iuſtinopoli	Lombardia
e	Beneuento	Foliano	Carinula	Beluederio	Luca
f	Corthona	Caietæ	Caleno	Iulianoua	Caſrano
g	Acheromia	Francauilla	Belcaſtro	Capua	Lucania
h	Baſſano	Acropoli	Francia	Alexandria	Altauilla
i	Brixia	Gallipoli	Fuligno	Foro corne--	Magentia
l	Caiano	Calatia	Airola	Macerata(liæ	Caslano
m	Hetruria	Genua	Hydrunto	carmognolo	Leſina
n	Cergonio	Heraclia	Capacia	Limata	Maleto
o	Fabiano	Adria	Iſtia	Letterano	Caſtro nouo
p	Fauentia	Gocitia	Italiæ	Alexano	Mantua
q	Eugubio	Nocitia	Alba	Linterno	Luceria
r	Ferentia	Noreia	Iudea	Luciano	Marano
ſ	Hunduſio	Caleno	Latio	Carraria	Caulonia
t	Ferraria	Iulio carnico	Eurella	Luniana	Marchia
u	Florentiæ	Graſignana	Capiſtrano	Lutetijs	Marciano
x	Geſano	Berſeghella	Pompeiano	Briatico	Celano

Coſtan-

	m	n	o	p	q
a	Conſtantinopoli	Diu	Erdordia	Famaguſta	Florentia
b	Siluania	Meſſana	Francofurto	Ideſtardia	Calandia
c	Tiguro	Vrſeha	Brixena	Norſtradia	Solimis
d	Valiſoleto	Vormathia	Caballono	Fureo	Luca
e	Neapoli	Teutonica	Coronoburgo	Riſdia	Malmogia
f	Pincia	Cantuaria	Niburgo	Simbra	Sarauallis
g	Venetijs	Drepano	Buſcoduro	Taſſinga	Scauria
h	Aloſto	Vrſina	Ameto	Nemauſo	Lundia
i	Berga	Veimaria	Verdilinga	Mæna	Sulmone
l	Vienna	Anſpergo	Iorſardia	Docco	Sornaco
m	Confluentia	Dreſa	Friſinga	Oſel	Subuiga
n	Vueſalia	Balzuadra	Rimnia	Gotlandia	Ameria
o	Betania	Bononiæ	Coronia	Nidigia	Ceciliano
p	Amorfortia	Andromaro	Monnoe	Gonda	Ferentio
q	Vlma	Chiſomo	Fauoe	Hafnia	Ardea
r	Camaraco	Bruſen	Vempa	Harlinga	Lauinio
ſ	Cuſco	Ecia	Mimindi	Heſdino	Licaonia
t	Anſeatico	Chio	Aria	Capitolia	Centumcellis
u	Vitembergo	Bopardia	Eriſia	Ceronia	Liguria
x	Ericio	Egra	Dania	Lippia	Cereto.

	r	ſ	t	u	x
a	Ceſano	Ciuitaregali	Cruſtumio	Nola	Conſentiæ
b	Liuorno	Aprutio	Monferrato	Oenoltia	Ferenteno
c	Manzolino	Mariano	Arimino	Auguſta	Oſtia
d	Amalphi	Mereliano	Monteſano	Orbitello	Peruſia
e	Arguzano	Apuliæ	Cumis	Paciano	Coriliano
f	Celino	Meſſapia	Montorio	Peſto	Piſcaria
g	Anagrita	Matuleone	Ariano	Aulonia	Phaliſco
h	Marliano	Ciuate pēnæ	Vicæa	Paula	Papia
i	Maſaſra	Aquileia	Molula	Paleno	Piceno
l	Anguillara	Metaponto	Aſculo	Pelignis	Corneto
m	Maſſa	Varnia	Nouaria	Auſonia	Parma
n	Maſſonia	Minturnis	Miſano	Plumbino	Piſtoia
o	Ceruaria	Ciuitella	Nuceria	Paliano	Parthenope
p	Melfi	Moguntijs	Muuiano	Orcio	Rauenna
q	Anuerſa	Aretio	Atella	Paterno	Pittauio
r	Mergellina	Nola	Miſeno	Sabinus	Corthona
ſ	Circæo	Monopoli	Crotone	Piſis	Petilio
t	Meſtantia	Mirabella	Nurſia	Oruieto	Regio
u	Apono	Molpha	Anfidena	Piſauro	Romæ
x	Vtica	Acitia	Marſico	Ortona	Cremonæ

a	b	c	d	e
a 1	a 21	a Quintodecimo	a 5.o	a 25.o
b 2	b 22	b Decimotertio	b 6.o	b 26.o
3	c 27	c Decimoſeptĩo	c 7.o	c 27.o
cd	d 28	d Decimooctauo	d 8.o	d 28.o
e 5	e 19	e Decimonono	e 9.o	e 29.o
f 6	f 30	f Vigeſimo	f 10.o	f 30.o
g 7	g primo	g Vigeſimoprimo	g 11.o	g I
h 8	h Secundo	h Vigeſimoſecũdo	h 12.o	h II
i 9	i Tertio	i Vigeſimotertio	i 13.o	i III
l 10	l Quarto	l Vigeſimoquarto	l 14.o	l IIII
m 11	m Quinto	m Vigeſimoquin-to	m 15.o	m IV
n 12	n Sexto	n Vigeſimoſexto	n 16.o	n V
o 13	o Septimo	o Vigeſimoſepti-mo	o 17.o	o VI
p 14	p Octauo	p Vigeſimo octa-(uo	p 18.o	p VII
q 15	q Nono	q Vigeſimonono	q 19.o	q VIII
r 16	r Decimo	r Trigeſimo	r 20.o	r IX
ſ 17	ſ Vndecimo	ſ p.o	ſ 21.o	ſ VIIII
t 18	t Duodecimo	t 2.o	t 22.o	t X
u 19	u Tertiodecĩo	u 3.o	u 23.o	u XI
x 20	x Quartodeci-mo	x 4.o	x 24.o	x XII

f	g	h	i	l
a XIII	a XXX	a 10.ſecundo	a x quinto	a x.o ſeptimo
b XIIII	b decimo p.o	b 10.tertio	b x ſexto	b x.o octauo
c XV	c decimo 2.o	c 10.quarto	c x ſeptimo	c x.o nono
d XVI	d decimo 3.o	d 10.quinto	d x octauo	d xx.o primo
e XVII	e decimo 4.o	e 10.ſexto	e x nono	e xx.o ſecundo
f XVIII	f decimo 5.o	f 10.ſeptimo	f xx primo	f xx.o tertio
g XVIII	g decimo 6.o	g 10.nono	g xx ſecundo	g xx.o quarto
h XIX	h decimo 7.o	h 20.primo	h xx tertio	h xx.o quinto
i XX	i decimo 8.o	i 20.ſecundo	i xx quarto	i xx.o ſexto
l XXI	l decimo 9.o	l 20.tertio	l xx quinto	l xx.o ſeptimo
m XXII	m vigeſimo p.o	m 20.quarto	m xx ſexto	m xx.o octauo
n XXIII	n vigeſimo 2.o	n 20.quinto	n xx ſeptimo	n xx.o nono
o XXIIII	o vigeſimo 3.o	o 20.ſexto	o xx octauo	o 1.o
p XXIV	p vigeſimo 4.o	p 20.ſeptimo	p xx nono	p 2.o
q XXV	q vigeſimo 5.o	q 20.octauo	q x.o primo	q 3.o
r XXVI	r vigeſimo 6.o	r 20.nono	r x.o ſecundo	r 4.o
ſ XXVII	ſ vigeſimo 7.o	ſ x primo	ſ x.o tertio	ſ 5.o
t XXVIII	t vigeſimo 8.o	t x ſecundo	t x.o quarto	t 6.o
u XXIIII	u vigeſimo 9.o	u x tertio	u x.o quinto	u 7.o
x XXIX	x 10.primo	x x quarto	x x.o ſexto	x 8.o

	m	n	o	p	q
	o				
a	9.o	vig.9	dec.nono	xx.prim.	vig. I
b	10.o	vig.	vig.	xx.ſec.	vig. II
c	p. o	pri.	vig. primo	xx.ter.	vig.III
d	dec.I.o	ſec.	vig. ſecundo	xx. quar.	vig.IIII
e	dec.2.o	ter.	vig.tertio	xx.quin.	vig.Iv
f	dec.3.o	quar.	vig. quarto	xx.ſex.	vig.v
g	dec.4.o	quin.	vig.quinto	xx.ſep.	vig.vI.
h	dec.5.o	ſex.	vig. ſexto	xx.octa.	vig.vII
i	dec.6.o	ſep.	vig. ſeptimo	xx.non.	vig.vIII
l	dec.7.o	octa.	vig.octauo	dec.I	vig.vIIII
m	dec.8.o	non.	vig. nono	dec.II	vig.Ix
n	dec.9.o	dec.	vig.prim.	dec.III.	IIo
o	vig. p.o	dec.primo	x.o ſec.	dec.IIII	IIIo
p	vig. 2.o	dec. ſecundo	x.o tert.	dec.v	III.o
q	vig. 3.o	dec. tertio	x.o quar.	dec.vI	IIII.o
r	vig. 4.o	dec.quarto	x.o quin.	dec.vII	Iv.o
ſ	vig. 5.o	dec.quiuto	x.o ſex.	dec. vIII	v.o
t	vig. 6.o	dec.ſexto	x.o ſept.	dec.vIIII	vI.o
u	vig. 7.o	dec. ſeptimo	x.o octau.	dec.Ix	vII. o
x	vig. 8.o	dec. octauo	x.o non.	vig.	vIII. o

	r	ſ	t	u	x
a	Ix.o	xxv.o	1.	29.	decimonono
b	vIIII.o	xxvI.o	2.	30.	vigeſimo.
c	x.o	xxvII.o	3.	primo.	vigeſimoprio
d	xI.o	xxvIII.o	4.	ſecundo.	vigeſimo ſecundo
e	xII.o	xxIx.o	5.	tertio.	vigeſio tertio
f	xIII.o	xxvIIII.o	6.	quarto.	vigeſimoquarto
g	xIIII.o	xxx.o	7.	quinto.	vigeſio qnto
h	xIv.o	21.	8.	ſexto.	vigeſio ſexto
i	xv.o	22.	9.	ſeptimo.	vigeſimo ſeptimo
l	xvI.o	23.	10.	octauo.	vigeſio octauo
m	xvII.o	24.	11.	nono.	vigeſio nono
n	xvIII.o	25.	12.	decimo.	trigeſimo
o	xIx.o	26.	13.	vndecimo.	decimo 1.
p	xx.o	27.	14.	duodecimo.	decimo 2
q	xx.o	28.	15.	tertiodecio	decimo 3
r	xxI.o	21.	16.	quartodecio.	decimo 4
ſ	xxII.o	22	17.	qntodecimo.	decimo 5
t	xxIII.o	23	18.	decimoſexto	decimo 6
u	xxIIII.o	24	19.	decimo ſeptimo.	decimo 7
x	xxIv.o	25	20.	decimo octauo.	decimo 8

I A-

a	b	c	d	e
a IANVARII.	a APRILIS	a IV.	a OCTOBR.	a DECE.
b IANVARI	b APRELIS	b AVGVSTI.	b OCTOB.	b DEC.
c IANVAR.	c APRILI.	c AVGVST.	c OCTO.	c DE
d IANVA.	d APRIL.	d AVGVS.	d OCT.	d D.
e IANV.	e APRI.	e AVGV.	e OC.	e Ianuarij
f IAN.	f APR.	f AVG.	f O.	f Ianuari.
g IA.	g AP.	g AV.	g NOVEMBRIS	g Ianuar.
h FEBRVARII	h MADII.	h A.	h NOVEMBRI.	h Ianua.
i FEBRVARI	i MADI.	i SEPTEMBRIS	i NOVEMBR.	i Ianu.
l FEBRVAR.	l MAD.	l SEPTEMBRI.	l NOVEMB.	l Ian.
m FEBRVA.	m MAII	m SEPTEMBR.	m NOVEM.	m Ia.
n FEBr.	n MAI.	n SEPTEMB.	n NOVE.	n Februarij
o FEBR.	o MA.	o SEPTEM.	o NOV.	o Februari.
p FEB.	p M.	p SEPTE.	p NO.	p Februar.
q FE.	q IVNII	q SEPT.	q N.	q Februa.
r F.	r IVNI	r SEP.	r DECEMBRIS	r Febru.
ſ MARTII	ſ IVN.	ſ SE.	ſ DECEMBRI	ſ Febr.
t MARTI.	t IVLII.	t S.	t DECEMBR.	t Auguſti
u MART.	u IVLI	u OCTOBRIS	u DECEMB.	u Feb.
x MAR	x IVL.	x OCTOBRI.	x DECEM.	x Fe.

f	g	h	i	l
a F.	a Maij.	a Septem.	a Nou.	a Februar.
b Martij.	b Mai.	b Septe.	b No.	b Februa.
c Marti.	c m.	c Sept.	c N.	c Febru.
d Mart.	d Iunij	d Sep.	d Decembris	d Febr.
e Mar.	e Iun.	e Se.	e Decembri.	e Feb.
f Ma.	f Iu.	f S.	f Decembr.	f Fe.
g Aprilis	g Iulij.	g Octobris.	g Decemb.	g Martij.
h Aprelis	h Iuli.	h Octobri.	h Decem.	h Marti.
i Apreli.	i Iul.	i Octobr.	i Dece.	i Mart.
l Aprel.	l I.	l Octob.	l Dec.	l Mar.
m Aprel.	m Auguſt.	m Octo.	m De.	m Ma.
n Apre.	n Auguſ.	n Oct.	n D.	n Aprilis.
o Aprili.	o Augu.	o Oc.	o Ianuarij.	o Aprili.
p April.	p Aug.	p O.	p Ianuari.	p April.
q Apri.	q Au.	q Nouembris.	q Ianuar.	q Apri.
r Apr.	r A.	r Nouembri.	r Ianua.	r Apr.
ſ Ap.	ſ Septembris.	ſ Nouembr.	ſ Ianu.	ſ Aprelis.
t Madij.	t Septembri.	t Nouemb.	t Ia.	t Apreli.
u Madi.	u Septembr.	u Nouem.	u Februarij.	u Aprel.
x Mad.	x Septemb.	x Noue.	x Februari.	x Apre.

	m	n	o	p	q
a	Maij.	Septembr.	Nou.	Sex.	Quin.
b	Mai.	Septemb.	No.	SEXTILIS.	Qui.
c	Ma.	Septem.	Decembris	SEXTILI.	QVINTILIS
d	M.	Septe.	Decembri.	SEXTIL.	QVINTILI.
e	Iunij	Sept.	Decembr.	SEXTI.	QVINTIL.
f	Iuni.	Sep.	Decem.	SEXT.	QVINTI.
g	Iun.	Se.	Dece.	SEX.	QVINT.
h	Iu.	Octobris.	Dec.	Quintilis.	QVIN.
i	Iulij.	Octobri.	De.	Quintili.	QVI.
l	Iuli.	Octobr.	Sextilis.	Quintil.	QV.
m	Iul.	Octob.	Sextili.	Quinti.	Ianuarij
n	Auguſti.	Octo.	Sextil.	Quint.	Ianuari.
o	Auguſt.	Oct.	Sexti.	Quin.	Ianuar.
p	Auguſ.	Oc.	Sext.	Qui.	Ianua.
q	Augu.	Nouembris.	Sex.	Qu.	Ianu.
r	Aug.	Nouembri.	Septilis	Quintilis	Ian.
ſ	Au.	Nouembr.	Septili.	Quintili.	Februarij
t	A.	Nouemb.	Septil.	Quintil.	Februari.
u	Septembris.	Nouem.	Septi.	Quinti.	Februar.
x	Septembri.	Noue.	Sept.	Quint.	Februa.

	r	ſ	t	u	x
a	Febru.	Ma.	Septemb.	Nou.	Sexti.
b	Febr.	Madij.	Septem.	No.	Sext.
c	Feb.	Madi.	Septe.	Decembris	Sex.
d	Martij.	Mad.	Sept.	Decembri	Quintilis
e	Marti.	Iunij.	Sep.	Decembr.	Quintili.
f	Mart.	Iuni.	Se.	Decemb.	Quintil.
g	Mar.	Iun.	Octobris.	Decem.	Quinti.
h	Ma.	Iu.	Octobri.	Dece.	Quint.
i	Aprilis	Iulij.	Octobr.	Dec.	Quin.
l	Aprili.	Iuli.	Octob.	De.	Qui.
m	April.	Iul.	Octo.	Quintilis	Qu.
n	Apri.	Auguſti	Oct.	Quintili.	Sextilis
o	Apr.	Auuguſt.	Oc.	Quintil.	Sextili.
p	Ap.	Auguſ.	Nouembris.	Quinti.	Sextil.
q	Aprelis	Augu.	Nouembri.	Quint.	Sexti.
r	Apreli.	Aug.	Nouembr.	Quin.	Sext.
ſ	Aprel.	Au.	Nouemb.	Qui.	Sex.
t	Apre.	Septembris.	Nouem.	Sextilis	Nouem.
u	Maij.	Septembri.	Noue.	Sextili.	Septem.
x	Mai.	Septembr.		Sextil.	Septem.

a	b	c	d	e
a 1253	a 1273	a 1293	a 1313	a 1333
b 1254	b 1274	b 1294	b 1414	b 1334
c 1255	c 1275	c 1295	c 1315	c 1335
d 1256	d 1276	d 1296	d 1316	d 1336
e 1257	e 1277	e 1297	e 1317	e 1337
f 1258	f 1278	f 1298	f 1318	f 1338
g 1259	g 1279	g 1299	g 1319	g 1339
h 1260	h 1280	h 1300	h 1320	h 1340
i 1261	i 1281	i 1301	i 1321	i 1341
l 1262	l 1282	l 1302	l 1322	l 1342
m 1263	m 1283	m 1303	m 1323	m 1343
n 1264	n 1284	n 1304	n 1324	n 1344
o 1265	o 1285	o 1305	o 1325	o 1345
p 1266	p 1286	p 1306	p 1326	p 1346
q 1267	q 1287	q 1307	q 1327	q 1347
r 1268	r 1288	r 1308	r 1328	r 1348
ſ 1269	ſ 1289	ſ 1309	ſ 1329	ſ 1349
t 1270	t 1290	t 1310	t 1330	t 1350
u 1271	u 1291	u 1311	u 1331	u 1351
x 1272	x 1292	x 1312	x 1332	x 1352

f	g	h	i	l
a 1358	a 1378	a 1398	a 1418	a 1438
b 1359	b 1379	b 1399	b 1419	b 1439
c 1360	c 1380	c 1400	c 1420	c 1440
d 1361	d 1381	d 1401	d 1421	d 1441
e 1362	e 1382	e 1402	e 1422	e 1442
f 1363	f 1383	f 1403	f 1423	f 1443
g 1364	g 1384	g 1404	g 1424	g 1444
h 1365	h 1385	h 1405	h 1425	h 1445
i 1366	i 1386	i 1405	i 1426	i 1446
l 1367	l 1387	l 1406	l 1427	l 1447
m 1368	m 1388	m 1407	m 1428	m 1448
n 1369	n 1389	n 1408	n 1429	n 1449
o 1370	o 1390	o 1409	o 1430	o 1450
p 1371	p 1391	p 1410	p 1431	p 1451
q 1372	q 1392	q 1411	q 1432	q 1452
r 1373	r 1393	r 1412	r 1433	r 1453
ſ 1374	ſ 1394	ſ 1413	ſ 1434	ſ 1454
t 1375	t 1395	t 1414	t 1435	t 1455
u 1376	u 1396	u 1415	u 1436	u 1456
x 1377	x 1397	x 1416	x 1537	x 1457

m	n	o	p	q
a 1458	a 1478	a 1498	a 1518	a 1538
b 1459	b 1479	b 1499	b 1519	b 1539
c 1460	c 1480	c 1500	c 1520	c 1540
d 1461	d 1481	d 1501	d 1521	d 1541
e 1462	e 1482	e 1502	e 1522	e 1542
f 1463	f 1483	f 1503	f 1523	f 1543
g 1464	g 1484	g 1504	g 1524	g 1544
h 1465	h 1485	h 1505	h 1525	h 1545
i 1466	i 1486	i 1506	i 1526	i 1546
l 1467	l 1487	l 1507	l 1527	l 1547
m 1468	m 1488	m 1508	m 1528	m 1548
n 1469	n 1489	n 1509	n 1529	n 1549
o 1470	o 1490	o 1510	o 1530	o 1550
p 1471	p 1491	p 1511	p 1531	p 1551
q 1472	q 1492	q 1512	q 1532	q 1552
r 1473	r 1493	r 1513	r 1533	r 1553
ſ 1474	ſ 1494	ſ 1514	ſ 1534	ſ 1554
t 1475	t 1495	t 1515	t 1535	t 1555
u 1476	u 1496	u 1516	u 1536	u 1556
x 1477	x 1497	x 1517	x 1537	x 1557

r	ſ	t	u	x
a 1558	a 1578	a 1593	a 1617	a 1637
b 1559	b 1501	b 1594	b 1618	b 1638
c 1560	c 1502	c 1595	c 1619	c 1639
d 1561	d 1503	d 1596	d 1620	d 1640
e 1562	e 1504	e 1597	e 1621	e 1641
f 1563	f 1578	f 1598	f 1622	f 1642
g 1564	g 1579	g 1599	1623	g 1643
h 1565	h 1580	h 1600	h 1624	h 1644
i 1566	i 1581	i 1605	i 1625	i 1645
l 1567	l 1582	l 1606	l 1626	l 1646
m 1568	m 1583	m 1607	m 1627	m 1647
n 1569	n 1584	n 1608	n 1628	n 1648
o 1570	o 1585	o 1609	o 1629	o 1649
p 1571	p 1586	p 1610	p 1630	p 1650
q 1572	q 1587	q 1611	q 1631	q 1651
r 1573	r 1588	r 1612	r 1632	r 1652
ſ 1574	ſ 1589	ſ 1613	ſ 1633	ſ 1653
t 1575	t 1590	t 1614	t 1634	t r654
u 1576	u 1591	u 1615	u 1635	u 1655
x 1577	x 1592	x 1616	x 1636	x 1656

	a	b	c	d	e
a	Cæſar	Maurius	Corradus	Iuuenalis	Flaminius
b	Antonius	Aeneas	Corradinus	Ientius	Iordanus
c	Donatus	Fabius	Dominicus	Caliſtus	Flauius
d	Conſtātinus	Alexander	Gregorius	Filibertus	Martinus
e	Dionyſius	Ioſeph	Anguſtinus	Solimanus	Aiax
f	Anſelmus	Hercules	Philippus	Samſon	Domitianus
g	Berardus	Ioſue	Cato	Creſcentius	Octauius
h	Eſopus	Chriſoſtomꝰ	Baſilius	Sclino	Plotinus
i	Cicero	Barnabas	Heſiodus	Euclides	Albinius
l	Andreas	Epicurus	Cornelius	Cyprianus	Stephanus
m	Diodorus	Albertus	Achilles	Gilibertus	Pius
n	Carolus	Guglielmus	Ariſtoteles	Ignatius	Bellorophon
o	Franciſcus	Marius	Commodus	Martinus	Seuerus
p	Iouinianus	Paulillus	Iulius	Plato	Blaſius
q	Aſcanius	Herodes	Coſmus	Alexius	Darius
r	Ioachinus	Ferdinandus	Iulius Cæſar	Olimpiodorꝰ	Gentilis
ſ	Iacobus	Michael	Innocentius	Olympius	Iuſtinus
t	Claudius	Lodulfus	Bonifacius	Beliſarius	Iſacius
u	Eraſmus	Petrus	Matthæus	Agamenon	Cirius
x	Diomedes	Reginaldus	Matthias	Plutarchus	Mutius

	f	g	h	i	l
a	Epifanius	Sylueſter	Victorius	Simon	Ferdinandius
b	Oppianus	Lucianus	Damianus	Rinaldus	Valerius
c	Paulus	Berardinus	Seraphinus	Vegetius	Emilius
d	Settimius	Pomponius	Baldus	Tiburtius	Melampus
e	Vincentius	Hieronymus	Bartholus	Maurus	Orontius
f	Benedictus	Ambroſius	Eugenius	Agatius	Dedalus
g	Iginius	Vitellio	Pamphilo	Sileſius	Emilius
h	Thadeus	Obertus	Bartolinus	Galenus	Helena
i	Rodoſius	Odoardus	Gabriel	Didymus	Falconius
l	Ocion	Silla	M. Antonius	Icarius	Iaſon
m	Plautus	Benignus	Dion	Macrinus	Maximinus
n	Sanazarius	Gaſpar	Felix	Manilius	Maſſimus
o	Beroſus	Innicus	Bartholemeꝰ	Filoſtratus	Gregorius
p	Damocles	Bartholus	Iacintus	Plinius	Demetrius
q	Giſmundus	Arſeus	Marcellus	Pandolfus	Publius
r	Parthenius	Pompeius	Lidentius	Diodorus	Terentius
ſ	Solomon	Vitus	Oſiri	Vgo	Romulus
t	Vitruuius	Selencus	Troianus	Conſaluus	Xiſtus
u	Boetius	Attilius	Baccius	Picus	Elianus
x	Oliuerius	Vittorinus	Baſilius	Fernandus	Vrbanus

Tul-

m	n	o	p	q
a Tullius	a Xenodotus	a Egidius	a Lucius	a Nicomedes
b Xenocrates	b Ridolphus	b Lodouicus	b Nicolaus	b Orontes
c Cilius	c Euagrius	c Pamphilo	c Lucianus	c Amatus
d Vitalis	d Gherardus	d Galeatius	d Nardus	d Heliodorus
e Diuus	e Hieron	e Marinus	e Pulladius	e Iaſius
f Aldus	f Lucas	f Pantaleo	f Rogerius	f Leo
g Lutius	g Mercurius	g Fabritius	g Eurialus	g Niſus
h Iacobus	h Robertus	h Raphael	h Theodoſius	h Renatus
i Lucanus	i Demoſthēes	i Gabriel	i Valentinus	i Scipio
l Odoardus	l Pilatus	l Ennius	l Guido	l Adamus
m Mellius	m Fauſtus	m Theophraſtꝰ	m Theobaldus	m Hadrianus
n Manilius	n Verardus	n Vlpianus	n Fulgentius	n Antiochus
o Guglielmus	o Adamantius	o Paganinus	o Remigius	o Abrahamus
p Detius	p Euſebius	p Fuluius	p Theopompꝰ	p Ioſeph
q Raimundus	q Suidas	q Camillus	q Adolphus	q Triphon
r Tibullus	r Valerianus	r Narciſſus	r Aeſchilus	r Arnaldus
ſ Lotianus	ſ Zenodotus	ſ Torquatus	ſ Palinurus	ſ Henricus
t Vlixes	t Rentius	t Xantippus	t Veſpeſianus	t Cornelius
u Creſus	u Oribaſius	u Onophrius	u Otho	u Balthaſar
x Vbaldus	x Oribaſis	x Ruffinus	x Angelus	x Brunus

r	ſ	t	u	x
a Colius	a Leonardus	a Milon	a Xerſes	a Camillus
b Aloyſius	b Aſtorgus	b Ptolemæus	b Durandus	b Alexius
c Laurentius	c Hippolitus	c Arnoldus	c Licurgus	c Georgius
d Hector	d Nicephorus	d Lucullus	d Hermannus	d Guido
e Sancius	e Theodoſius	e Daniel	e Terentius	e Iulianus
f Bertoldus	f Thomas	f Horatius	f Tarquinius	f Ladislaus
g Baptiſta	g Simon	g Deſiderius	g Auguſtinus	g Alexius
h Titus	h Theocritus	h Eraſtus	h Heraclius	h Lionettus
i Heliſeus	i Sulpitius	i Herneſtus	i Xenophon	i Machometꝰ
l Beltramus	l Hermes	l Caſſander	l Helias	l Manfredus
m Nicander	m Lactantius	m Goffredus	m Vgo	m Americus
n Beniamin	n Gaſpar	n Gaudentius	n Acrius	n Marinus
o Seneca	o Sebaſtianus	o Leonida	o Albericus	o Proſper
p Theodoſius	p Caſsianus	p Didacus	p Celeſtinus	p Oto
q hermogenes	q Caron	q Lazarus	q Philippus	q Luchinus
r Caluinus	r Hilarius	r Nicolinus	r Aſcanius	r Saladinus
ſ Lentulus	ſ Dauid	ſ Saluſtius	ſ Ciccus	ſ Triſtanus
t Chriſoſtomꝰ	t Celius	t Troilus	t Franchinus	t Scipio
u Caſsiodorus	u Ninus	u Hannibal	u Garzias	u Vbertus
x Cytinus	x Seruius	x Valcus	x Galeottus	x Sarra.

Ber-

	a	b	c	d	e
a	Berlingerius	Aglionus	Rabicanus	Solarus	Stirax
b	Carrafa	Apprella	Marcinus	Macedonius	Molengiana
c	Geſoaldus	Grimaldus	Beringarius	Bonus	Iacobatius
d	Porta	Cardicus	Columna	Gãbacorta	Capretus
e	Caſeta	Cacauſta	Caietanus	Riuera	Niger
f	Caſcata	Caniſmus	Voiella	Azzia	Rufus
g	Apranus	Carinus	Acciaioli	Mele	Ruffus
h	Alierſius	Maſtioiudex	Pellegrinus	Nicaſtrus	Regina
i	Loffredus	Gignarellus	Mãſcãbrunꝰ	Nubilis	Ariminus
l	Filingerius	Blancus	Piſcicellus	Rouere	Saracinus
m	Serraglia	Lopes	Cicinellus	Ciminus	Gattula
n	Mariconna	Pappacoda	Robertus	Protonobilis	Merulla
o	Garganus	Ianuarius	Mormilis	Griſonus	Sylueſter
p	Vierbus	Bonauẽtura	Moccia	Corradinus	Beltramus
q	Palauicinus	Creſcentius	Rôſa	Tottauilla	Barezzus
r	Podericus	Pinelli	Pedemõtanꝰ	Miroballus	Sadoletus
ſ	Pannouus	Portius	Piguonus	Tomacellus	Machiauellꝰ
t	Manutius	Plutonius	Saracenus	Montaltus	Cauaniglia
u	Natalis	Virolius	Gentilis	Sigrinus	Paleologus
x	Lagut.	Virolus	Sicardus	Merula	Rufus

	f	g	h	i	l
a	Seuerinus	Cambios	Reſina	Bonilus	Tauris
b	Paganus	Adorni	Carmignanꝰ	Coſtantes	Scalabo
c	Rocchus	Aſprellus	Saxus	Bôs	Vitelli
d	Corduba	Cigrinus	Canoſa	Bonellus	Capacius
e	Altomari	Nauſi	Confalonus	Cauallerius	Anaſtaſius
f	Galeonis	Bancius	Spatafora	Cauallarius	Virgilius
g	Virbolus	Spinola	Bentiuoglia	Santouiagus	Albertinus
h	Spirellus	Iacobus	Guglielmus	Speſantula	Panelius
i	Brancia	Caldorus	Strozza	Vitellozzus	Cõtrouerius
l	Gislerius	Vipera	Valſis	Pazzi	Guinuaccius
m	Cadutus	Concubleta	Tornellus	Spira	Sindicus
n	Petius	Ruſſillus	Bruuiolus	Soranus	Gamboia
o	Treuires	Sangrus	Coruinus	Teleſius	Piſcis
p	Strambonus	Gallucius	Torellus	Cantelmus	Spiritus
q	Valla	Corallius	Sanſeuerinus	Iudex	Graffigna
r	Valſeua	Maietta	Reuodochiꝰ	Sauarianus	Cõdeſtabilis
ſ	Tlenis	Venatus	Mainardus	Sorgentinus	Trorlus
t	Anechinus	Altomurus	Montanus	Sellarulus	Auitabilis
u	Toraldus	Gonſaga	Paſtor	Argenterius	Siſcar
x	Siocodilus	Serrella	Stennardus	Bozzutus	Pemere

Roſſius

m	n	o	p	q
a Roſsius	a Tiepoli	a Sconnerius	a Rondelecius	a Florius
b Roſſus	b Contarenus	b Louirius	b Saluianus	b Eburneus
c Staſius	c Sorantius	c Abenaboli	c Puetius	c Falcus
d Cardonius	d Canalis	d Blanditius	d Viuultius	d Xilander
e Accõciaiocꝰ	e Zanni	e Boniti	e Azolinus	e Caballus
f Dura	f Salonus	f Baiardus	f Scotus	f Bodinus
g Burghetta	g Lomellinus	g Fauentinus	g Balbianus	g Molineus
h Air	h Graſſus	h Pontanus	h Medices	h Victorinus
i Maus	i Borgius	i Duarenus	i Aragonius	i Grattaro lus
l Quattromanus	l Cataneus	l Gaudius	l Daualus	l Iunius
m Capilupus	m Oria	m Cordis	m Griti	m Bellingerius
n Albinus	n Piccamiglio	n Cerda	n Lena	n Lupulus
o Villanus	o Anaſtaſius	o Afflictus	o Sfortia	o Pantaleon
p Aittillus	p Durazzus	p Donnurſus	p Longimanus	p Scotus
q Copeta	q Fliſcus	q Candidus	q Vicecomes	q Luſcus
r Tonninus	r Gattula	r Vanis	r Baldinus	r Frangipanis
ſ Manſelia	ſ Maioranus	ſ Murrinus	ſ Comes	ſ Egidius
t Garzonus	t Corradi	t Ciuitella	t Comarus	t Faccipecorꝰ
u Ramnuſius	u Tranſi	u Abenantius	u Beccaficus	u Sarcerius
x Dentix	x Vlmerius	x Sozzinus	x Ficedola	x Arcamonius

r	ſ	t	u	x
a Tabanellus	a Franchinus	a Bardeus	a Sigulus	a Splendianus
b Lodegarius	b Maionus	b Vermiglius	b Tremelius	b Caramanicꝰ
c Gaudinus	c Bucca	c Micillus	c Galterius	c Iodocus
d Celius	d Cruciger	d Fregoſa	d Tranquillus	d Acontius
e Ficus	e Rheticus	e Oſerus	e Ferreus	e Broccardus
f Guicciardinꝰ	f Aioſſus	f Melichius	f Fliſcus	f Palmerius
g Curionus	g Roſadius	g Camerarius	g Brancatius	g Fortebracciꝰ
h Dura	h Sabinus	h Merlinus	h Flore	h Coſatius
i Nonius	i Troſula	i Agricola	i Decanus	i Gallus
l Galaſſus	l Eliſus	l Vrſinus	l Campanus	l Farina
m Donnulus	m Sagarellus	m Baliſterius	m Carnerius	m Ormerus
n Bruſcus	n Petra	n Vergerius	n Draco	n Criſpanus
o Palombus	o Penna	o Filingerius	o Dragonetta	o Caſtellanus
p Gelaſius	p Aurifex	p Anfora	p Ferrarius	p Falangula
q Vnertinus	q Faſellus	q Beliſander	q Policarius	q Cultretius
r Rodulfus	r Columba	r Oliuerius	r Purpura	r Brancaleo
ſ Celeſtinus	ſ Figliomarinꝰ	ſ Baſſanus	ſ Roccaſana	ſ Flaccus
t Ereſius	t Santorus	t Pacificus	t Sapidus	t Grineus
u Farnelius	u Auſtriacus	u Fundi	u Lepidus	u Maioranus
x Mercurialis	x Codonius	x Sances	x Lepidius	x Braccaleo

Cala-

	a	b	c	d	e
a	Calaber	Hetruſcus	Cilix	Frigius	Campanus
b	Ariminenſis	Aſculanus	Acropolita	Argetinnēſis	Conſentinus
c	Forliuienſis	Samnitis	Auſtriacus	Antuerpiēſis	Valentinus
d	Mediolanēſis	Thebanus	Andegauēſis	Anglicus	Neapolitanꝰ
e	Illiricus	Boemus	Irax	Brabantinus	Baſilienſis
f	Beneuētanꝰ	Theutonicus	Tartarus	Gaetanus	Aquitanus
g	Vrbinas	Rauennas	Bauarus	Peruſius	Lugdunenſis
h	Venetus	Bononienſis	Caſtellanus	Portugalēſis	Conſtantinopolitanus
i	Florentinus	Ferrarienſis	Senenſis	Piccardus	Bergoma
l	Scotus	Macedonicꝰ	Nemorenſis	Iamenus	Longobardꝰ
m	Pedemōtanꝰ	Valachus	Franius	Stabienſis	Tarſenſis
n	Marciranus	Caroloſtadiꝰ	Viſcaltoreſis	Hiſpanus	Coloſſenſis
o	Brudeburgeſis	Nazareus	Brābergēſis	Surrentinus	Nauarrus
p	Brixianus	Luſitanus	Normarnus	Suenicus	Friſius
q	Nicouienſis	Marſus	Pomeranus	Deciuitella	Troianus
r	Sulmonēſis	Sileſius	Bernenſis	Lambergius	Condenſis
ſ	Mantua nus	Bulgarus	Clarauallēſis	Baſſanenſis	Budiſſinus
t	Aretinus	Barchinonēſis	Numida	Paflagonius	Norimbergenſis
u	Sauonenſis	Parmenſis	Mirandenſis	Parthenopeꝰ	Turgenſis
x	Capuanus	Argētinēſis	Mirādulanꝰ	Calenus	Heſſus

	f	g	h	i	l
a	Taurinenſis	Galatus	Tirrhenus	Romādiolus	Prochitanus
b	Ligurinus	Natolus	Ciſalpinus	Dalmatinus	Græcus
c	Britannus	Paduanus	Auſtriacus	Appulus	Tyburtinus
d	Cyprius	Vicentinus	Pamphilicus	Brutius	Coracenſis
e	Paſſauienſis	Barbarus	Norimbergēſis	Riminenſis	Getulus
f	Bergenſis	Germanus	Africanus	Armenus	Canoſius
g	Caſtilionēſis	Paleſtinus	Caldeus	Tarentinus	Cumiſtanus
h	Aegyptius	Perſianus	Leuiathan	Corſus	Arabs
i	Tauricus	Perſa	Saxonus	Biſlinus	Solcitanus
l	Aragonenſis	Cirenenſis	Empſerus	Taurinus	Corneſius
m	Hieroſolimitanus	Partus	Scalionus	Gallogrecus	Damaſcenus
n	Piſaurenſis	Tridentinus	Babilonicus	Rhodius	Idumeſius
o	Pariſienſis	Aſiaticus	Corcirenſis	Auguſtanus	Ruaceſius
p	Auguſtenſis	Sarmaricus	Anchonitanꝰ	Selaſius	Celeſitanus
q	Flandricus	Roterodanꝰ	Sardus	Vercellenſis	Capiceſius
r	Marpurgēſis	Saracenus	Siculus	Pompeianus	Solicitanus
ſ	Piſanus	Colonienſis	Meſſauenſis	Romanus	Cataneus
t	Anglicanus	Brixianus	Picenus	Treuiſanus	Segeſtanus
u	Polonus	Adriaticus	Rhegginus	Triuiſanus	Syracuſanus
x	Caſtilioneus	Veronenſis	Ligur	Saunonus	Numantinus

m	n	o	p	q
a Italus	a Gallicus	a Gordieus	a Pelegnus	a Helueticus
b Iudæus	b Iapix	b Grabeus	b Helleſpōtiac⁹	b Salaſſus
c Mamertinus	c Daunus	c Arpanoſis	c Pænus	c Lepontinus
d Beotius	d Sipontinus	d Deculanus	d Secuſsis	d Vagierinus
e Antiochēſis	e Sientanus	e Aleuinus	e Suberinus	e Ca ſurgis
f Megarenſis	f Alexādrinus	f Syrus	f Hidruntinus	f Montanus
g Indus	g Lucanus	g Caunenſis	g Neapolitan⁹	g Triūpolinus
h Athenienſis	h Atinuas	h Gambienus	h Veronenſis	h Vennonetus
i Turnomeni⁹	i Venuſinus	i Ferentanus	i Megarenſis	i Hibernicus
l Cefalonenſis	l Dardanus	l Gemertinus	l Graius	l Caturgus
m Liſyus	m Lucerinus	m Lyrinus	m Noricus	m Iſarcus
n Drepanenſis	n Lybicus	n Vrbinates	n Allobrogus	n Bridianus
o Gumbrita	o Turpinus	o Argentinus	o Rhetus	o Edenatus
p Halicenſis	p Carinus	p Bituntinus	p Vindelicus	p Albonenſis
q Halidenſis	q Campſanus	q Norbanenſis	q Cumanus	q Caudiates
r Auſonius	r Candinus	r Sturninus	r Lepomius	r Ceraunus
ſ Epyrus	ſ Corellianus	ſ Ferentanus	ſ Hiperboreus	ſ vercomarin⁹
t De Toleto	t Bebianus	t Etholus	t Veragrus	t Parthenus
u Brunduſinus	u Gondeus	u Salentinus	u Sedinus	u Epidaurus
x Dirrhacus	x Veſcellanus	x Etholius	x Selaſius	x Colchicus

r	ſ	t	u	x
a Taulamius	a Velinus	a Croconenſis	a Meliteus	a Magneſius
b Corfinenſis	b Augulanus	b Hebreus	b Europeus	b Alfaternus
c Sulmonenſis	c Pianenſis	c Ciſmōtanus	c Velinus	c Acroceraun⁹
d Auſonius	d Auſimatis	d Aſmatis	d Dirracis	d Emboicus
e Albenſis	e Auximatis	e Fulginaris	e Apopriates	e Threſpotus
f Cliterninus	f Berēgranus	f Foroflaminiēſ.	f Conuchius	f Epirus
g Carſeolanus	g Cingulanus	g Coriēbriēſis	g Belagius	g Caſsioneus
h Anfidenatis	h Cumenſis	h Sonobemirtanus	h Belga	h Moloſſus
i Eſeruinus	i Falarienſis	i Forosēbroniēſis.	i Corneates	i Dedoneus
l Sicolenſis	l Pauſulanus	l Menouiēſis	l Flandricus	l Meſicus
m Reuertanus	m Puteolanus	m Noricus	m Verenſis	m Metidus
n Sabinus	n Pleniuerſis	n Iudaicus	n Capuanus	n Butrolus
o Amiterninus	o Vicinenſis	o Pominus	o Theſſallus	o Heraclius
p Vſtenſis	p Viacenſis	p Dardanus	p Acarnanus	p Mirobugēſis
q Fidenatus	q Tyburtinus	q Triballus	q Acheus	q Syrus
r Vrſinus	r Palmenſis	r Trimachus	r Meſſenius	r Inſulanus
ſ Numētanus	ſ Vmber	ſ Mæſus	ſ Iaconus	ſ Fthiope
t Reatinus	t Senogallius	t Scitha	t Aræolteus	t Moteſani
u Continus	u Siluiſius	u Velox	u Boerius	u Menobalida
x Trebulanus	x Auentinus	x Raguſeus	x Atticus	x Epidauricū

Vt ſcriptum multiplici dolo perplexum fiat, & vt inuolucrum ſub inuolucro lateat. Cap. XXII.

ANTEQVAM huic materiæ extremam manum imponam, inuentum maximum vtile huc afferre non pigebit, in quo ſcriptum huiuſmodi fiet: vt non vna ſimplici: ſed multiplici doli perplexitate inuoluatur, vt ſi primus cortex, quod minimè credibile eſt, detractus ſit, multo maior mox de cætero labor ſuperſit. Quis autem ne primum quidem inuolucrum detrahi rectè poſſe nō videat: dum id vtcumq; detectum ſit, adhuc maximè obſcurum, recte ne, an perperam cortex primus ſublatus ſit, admonere non poſsit? Inuolucra ex arbitrio complura eſſe poterunt, quæ vt rectè ad occultè ſcriptum penetretur, tolli omnia neceſſe eſt ea, vel quæ à nobis tractata ſunt, vel noua, vel hæc cum illis commixta ſimul eſſe poterunt. De earum ratione nihil à nobis dici neceſſe eſt, quod enim de ſingulis præceptum eſt, idem & de coniunctis ſentire debemus: De vſu verò nihil occurrit, quod dicam amplius, niſi quod in hac multiplicis iuuolucri perplexitate conſiderandum eſt, qui dolus præponi, & qui poſtponi recto ordine debeat, aliqua enim primum, aliqua poſt collocari tùm oportebit, tum etiam commodius erit. Res nullo pacto commodius, quàm exemplo indicabitur. Sit igitur hoc, quod occulte ſcribendum ſit.

CIVITATEM HODIE DESIDERATAM DEPOPVLATAS SVM.

Hæc ſententia ſi per aliquam verborum ſimilitudinem velanda ſit, quod in primo libro docuimus, tali ratione exprimetur. Exoptata corona redimitus ſum.

Hanc rurſus ſententiam, ſi per verborum ordinem certi Pliniani ſcripti velim occultare, in hunc modum prodibitur oratio.

Apparuit mihi ante felicem arborem.

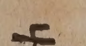
Hoc ipſum tertio ſi alphabeto in quinque literas contracto obſcura ſit, hæ literæ apponentur.

aadbdbaaddeccaeb cccabdcaaacdebba bbbacbcaacbacc aaddabd addbbacc.

Quarto ſic lauis artificio velim occludere, hac literas deſignabo.

zntrſuyspoxpſutn tnſuoxnz qpſqnyo zxnnſrrt yuuytp quſprz tuqxzzſr.

Quas ſi quinto verbis punctis & lineis literarum loco poſitis latere velim, hæc epiſtola concinnabitur.

Perlegi chartam ſuam prudens & ſimul gratiſsime Nute Marate octauo calendas Apri. per Artemidorum domeſticum tuum. Repente noui iuſſum tuum, quidem attendens optime perfeci rem, conceſſi ea de cauſa te præcipiente Alfonſo domeſtico tuo mille, & duo de triginta nummulos ex bonis tuis. Si aliquid boni ſuperadditur, ſcribe & iuſſum exequar, vinctus pia, atque eleganti lenitate natorum tuorum. Ferat meas ſim non obſcurus de tuis cogitationibcs, vt ego quoq; lætificer, vel affliсter. Diu valeto. Datæ Caietæ. 22. April. 1557.

Tuus aſſecla Franciſcus Burghettus Vicentinus.

Quæ

Quæ si postremò ad apertas bracteas referenda sit, in alium modum talis epistola fiet.

Perfectus, legitimusque fuit charissime Tamerlane tuus ordo scribendi. Nam prudens & doctus Simon multa laudauit, & grauissimè legit. Nunc te Marcus Arcus, & Octauius Strocaliendas aptiori laude prosequuntur per omnes artes, vt mihi Dorumus, qui domi est mihi, cum de sua humanitate ageret, retulit. Si penes se noui aliquid esse cupis, iussum suum exequar, idemque attendens optimè perfecteq; perficiam rem. Concessum iam est eadem causa pro te precium Pienio se Alfono, & Socrati domestico tuo, qui mihi ille, & duo alij petierunt. De tribus & quadraginta aureis nummis nihil scribam, cum nullos adhuc ex bonis, optimisq; tuis amicis, vidimus, qui aliquid noui de his dicerent, si super his nil additur, scribemus etiam, vt iussum exequamur. Vincentius primaria quamuis, atque eleganti stili lenitate laudes natorum tuorum proferat, attamen quia pessimus, nec non obscurus author est de tuis rebus, cogitatis quibus cogitationibus laudat, ne vt ego sic lætificentur incutici, veli afflictentur. Diu valebis tu, & omnes si quod dixi à te, & omnibus fuerit obseruatum. Caius Emilius Terentius 222. scrisipt versus, Aprilius autem 21519. Sed tuus Ascentius, & secum Nicolaus Franciscus Burghum combussit, & tali incendio Vincentium supra narratum interfecerunt, quicquid habuimus scripsimus ε.

Hic ordo componentis seruabitur, qui interpræti præposterus erit.

Huiusmodi nonnulla amicorum scripta cum maxima eorum admiratione interdum sum interpretatus, ita vt non defuesim qui propterea me Aedipum censuerint.

Hæc sunt, quæ hoc tempore de hac materia dici posse videbantur, atque huiusmodi in re prodenda satis auguste scripsisse nisi sumus, omnes enim, quos adhuc videre contigerit scriptores, quàm angustissime tetigerunt.

N I S.

STRVM.

..DCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff

Omnes sunt Duerniones præter a, quæ est ternio.

Imprimatur. P. Eps Isernien. Vicesgerens.
Fr. Angelus Bazonius Venetus Magister, & Reuerendissimi Magistri Sacri Palatij Socius.

Imprimatur. Hercules Vaccarius Vicar. Gener. Neapol.
Rutilius Gallacinus Canonicus deputatus vidit.
M. Cherub. Veronen. August. Theol. Curiæ Archiepisc. Neap. vidit. Reg. fol. 22.

NEAPOLI, Apud Io: Baptistam Subtilem. M.DCII.